

PRED, POČAS A PO

PRED, POČAS A PO

PETER HENRY

Spomienky

Life
Book
memoirs

LifeBook Memoirs Ltd
Skúsenosť zdieľať svoje príbehy v súkromnej autobiografii pre rodinu

Copyright © 2024 Peter Henry.

Prvýkrát vydané vo Veľkej Británii v roku 2024 spoločnosťou LifeBook Memoirs Ltd pre súkromný náklad autora. Právo Autora byť identifikovaný ako Autor diela uplatnil v súlade so zákonom o autorských právach, dizajnoch a patentoch z roku 1988.

Táto kniha je určená na súkromný obeh a nie je určená na verejnú distribúciu. Za správnosť obsahu zodpovedá výlučne autor a je založený na jeho vnímaní jeho skúseností v priebehu času. Všetky názory a vyhlásenia o faktoch sú vyjadrené Autorom ako jeho osobné spomienky a dialógy a myšlienky sú v súlade s týmito spomienkami.

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná, uložená vo vyhľadávacom systéme alebo prenášaná v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez predchádzajúceho súhlasu písomný súhlas spoločnosti LifeBook Memoirs Ltd., ani sa nesmie šíriť v inej forme väzby alebo obalu, než v akom bola vydaná.

Pravopis, interpunkcia a gramatika obsiahnuté v tejto knihe boli schválené autorom a nemusia byť v súlade so súčasným uznávaným štýlom a používaním.

Typografia v štýle Goudy Old
Style. Vytlačené a zviazané v
Spojenom kráľovstve.

www.lifebookuk.com
info@lifebookuk.com

LifeBook Memoirs Ltd,
10 John Street, Londýn, WC1N 2EB, Spojené kráľovstvo
+44 (0)203 291 1169

Zrieknutie sa zodpovednosti

Táto kniha je memoárová. Odráža autorove súčasné spomienky na zážitky v priebehu času. Spôsobí bolesť alebo ublížiť niekomu, koho kedy poznal, je to posledné, čo by autor chcel. Niektoré mená a charakteristiky boli zmenené, niektoré udalosti boli skrátené alebo vynechané, názov autorovej bývalej spoločnosti bol zmenený, aby sa skryla identita, niektoré dialógy boli obnovené a pri písaní a úprave knihy bola venovaná veľká pozornosť.

Venovanie a poďakovanie

V prvom rade som veľmi vďačný Marii Farrerovej a Petrovi Stephensonovi za ich pomoc a trpezlivosť pri editovaní tejto knihy.

Počet ďalších, ktorí by si zaslúžili zmienku, sa počíta na stovky a je ich príliš veľa na to, aby sme ich spomínali menovite. Niekoľko z nich je však pre mňa príliš dôležitých na to, aby som ich spomenul: moji rodičia Pauline a Hugh Henryovci, môj brat Rupert, drahí priatelia Dave Machon, Andy Jones, Lisa a Richard Crossleyovci, Paul Brown a Giles Norman, bývalé priateľky Rebecca a Lauren, lekári profesor Hans Frankel, pán Bakul Soni a doktor Paul Smith a opatrovatelia, ktorí sa stali mojimi dobrými priateľmi - Birgit Kannebergerová, Sarah Symondsová, Gitte Jensenová, István Szabo, Anita Balická a Shaun Churchill. Jeden z nich je však prvý medzi rovnými: Linda Adamsenová.

Predslov	ix
Úvod	11

Pred

1. Rodinné pozadie, 1892 až 1961	15
2. Šťastné detstvo, december 1961 až začiatok 70. rokov	25
3. Neskoršie detstvo a dospievanie, od začiatku 70. rokov do decembra 1980	39
4. Začiatok môjho pracovného života, január 1981 až jún 1986	61

Počas

5. Survival One, 14. júna 1986	85
--------------------------------	----

Po stránke

6. 14. až 30. júna 1986	91
7. Nikdy sa nevzdávaj, júl 1986 až marec 1987	95
8. Zranenie chrbtice	109
9. Moje rutiny starostlivosti	115
10. Ako ďalej so životom, marec 1987 až október 1988	123
11. Život po Lauren: Nový začiatok, október 1988 až začiatok roka 1991	137
12. Začiatok roka 1991 až august 1999	149
13. <i>Annus Horribilis</i> , august 1999 až august 2000	173
14. Zbierať kúsky a začať odznova, august 2000 až marec 2009	187
15. Pohyb vpred, marec 2009 až december 2011	219
16. Zábava na 50, január 2012 až november 2013	231
17. Veľmi tesný výsledok, november 2013 až jún 2014	241
Prežitie dva	241
Prežitie tri	245
18. Späť do krajiny živých, júl 2014 až jar 2016	249
19. Domov a von, vzostupy a pády, jar 2016 až koniec roka 2020	253
20. Pandémia a ďalšie obdobie, január 2020 až december 2022	269
21. Pohľad na minulosť a budúcnosť z oboch strán	283

Žijem v dedine v Yorkshire Dales. Je to malá a priateľská komunita a nikde inde v okolí by som nechcel žiť. Mám šťastie, že žijem v takej krásnej oblasti a je príjemné mať priestor na dýchanie.

Jeden z mojich priateľov mi raz povedal, že by som mal napísať knihu, a tieto slová zasiali semienko do môjho mozgu. Ľudia, ktorých stretávam, sa ma vždy pýtajú, čo robím, a keď im to vysvetlujem, prejavujú obrovský záujem o rôzne fázy môjho života pred nehodou a po nej. Potom hovoria, že by som to mal napísať. V priebehu rokov sa mi postupne, možno pri šoférovaní alebo pri pohľade z okna, vynárali myšlienky, ktoré sa nakoniec dostali na papier. Zdá sa, že môj príbeh sa chce rozprávať, aj keď možno len preto, že som sa ho dožil, a ten príbeh nie je neúprosne utáraný v utrpení, ale je plný výziev a zábavy.

Smrť som videl zblízka trikrát.

Pri jednej príležitosti sa mihotala vo vzduchu ako prelud, ani viditeľná, ani neviditeľná.

Pri inej príležitosti som ho videl bdelymi očami - pevnú stenu sivého mraku, *len tak, len tak*, nedotýkať sa mojich očí.

Pri treťom prípade som sa ponoril priamo cez sivú do úplnej čiernej, pretože som sa utopil. Z nejakého dôvodu sa mi oči opäť otvorili do slnečného svetla.

Teraz sa každé ráno, keď sa zobudím, a každý večer pred spaním pomodlím malú modlitbu, v ktorej ďakujem svojmu Bohu za tento deň. Existencia sa stáva vzácnou, keď zažijete, aký krehký a prchavý je život.

Život každého z nás je jedinečný a vzácny, plný zábavy a hier. *Pred, počas a po* mapuje niektoré z mojich.

PRED

Rodinné pozadie 1892 až 1961

I želal by som si, aby som strávil viac času so svojimi starými rodičmi alebo s inými príslušníkmi tejto generácie. Neurobil som to, pretože keď ste mladí, nepremýšľate o takýchto veciach, a keď ich urobíte, je už často neskoro. Výsledkom je, že o svojich starých rodičoch z otcovej strany veľa neviem, okrem toho, čo som počul od otca, ktorý o minulosti veľa nehovoril. Otcových rodičov si pamätám ako milých, láskavých, starých ľudí, a ja si vyčítam, že som sa ich ani raz nepýtala na ich život.

Matka môjho otca sa volala Enid Henryová. Viem, že sa narodila v roku 1892 v Liverpoole, kde bol podľa otca jej otec úspešný staviteľ. Enid som spoznal v 60. rokoch, keď som bol chlapec a ona mala 70 rokov. Bola zručná klaviristka a v obývačke mala čierny koncertný klavír Steinway plnej veľkosti. Žiaľ, nikdy som ju nepočul hrať. Rozpráva sa, že vyhrala štipendium na štúdium hudby na jednej z oxbridgeských škôl, kde študovala až po titul v časoch, keď ešte ženy nemohli absolvovať štúdium a získať titul. Enid sa na túto historku z vysokej školy nikdy neodvolávala, takže neviem, či je pravdivá, ale rada by som si myslela, že by mohla byť.

Enidin manžel, môj starý otec, sa volal Glynn Henry. Narodil sa v roku 1893 a vyrastal v Pontypridde vo Walese. Glynnov otec, Ty, bol metodistickým kazateľom z waleských údolí neďaleko Bridgendu. Glynn bol v prvej svetovej vojne zdravotníckym sanitárom, ktorý šoféroval sanitky a zbieral ranených a mŕtvych z územia nikoho - čo to bolo za prácu. Po vojne nastúpil do farmaceutickej spoločnosti Beechams, ktorá je dnes súčasťou GlaxoSmithKline, ako obchodník. Glynnovi sa v 20. a 30. rokoch darilo a jazdil na aute Bugatti. Počas druhej svetovej vojny sa stal medzinárodným riaditeľom spoločnosti

Beechams a jeho práca zahŕňala cestovanie po krajine a zakladanie tovární v rámci vojnového úsilia.

Netuším, ako sa Glynn a Enid spoznali. Viem, že Glynn bol kvalifikovaný lekárnik v čase, keď odišiel do dôchodku z Beechams začiatkom 50. rokov a žili v peknom dome v Stoke Poges v Buckinghamshire. Po jeho odchode do dôchodku sa presťahovali do Cookhamu, peknej dedinky v Berkshire, a tam založil obchod Old Apothecary Shop v bývalej viktoriánskej lekárni. História hovorí, že Glynn sa potom do konca života staral o lekárske potreby obyvateľov Cookhamu.

Ako chlapec som ich poznal ako babičku a dedka a pamätám si, ako som navštevoval starú lekárničku. Bola presne taká, ako si predstavujete viktoriánsku lekárňu - veľké farebné fľaše vo výklade, nezabudnuteľná vôňa mydla, chemikálií, parfumov, všade tmavé drevené police a zásuvky. Glynn prevzal názov od Dickensa, pretože bol veľkým fanúšikom Charlesa Dickensa, a to až do takej miery, že mal v dome súbor kompletných Dickensových diel v koženej väzbe.

Keď zomrel, museli sme vyčistiť Starú lekárňu a ja som sa prvýkrát dostal do zadnej časti budovy, takpovediac do zákulisia. Bol to typický priestor starého laboratória s Bunsenovými horákmi na policiach a všetkými prísadami na výrobu piluliek uloženými v zásuvkách vo viktoriánskom štýle, pričom na každej z nich boli uvedené latinské názvy rôznych liekov. Rupert, môj brat, miluje sladké drierko a v jednej zo zásuviek sme našli koreň sladkého drierka. Vyzeralo to ako niečo, čo bolo práve vytiahnuté zo zeme, ale on neodolal, rozhrýzol kúsok a prežil. Asi je dobre, že sme nenašli nič vzrušujúce, inak by sme sa mohli dostať do poriadnej šlamastiky.

Premýšľam, prečo som sa starého otca nikdy nepýtal na jeho prácu lekárnik, na jeho lásku ku knihám, na jeho lásku k ľuďom, na jeho lásku k autám. Sú to veci, ktoré sa prenášajú z generácie na generáciu? Ak áno, mám za čo dedkovi Glynnovi ďakovať.

Rodičia mojej mamy boli George a Dorothy Cliffordovci. George sa narodil v roku 1903 v južnom Írsku, hoci jeho otec pôsobil ako farár v kostole v Kente. George, ktorého sme vždy poznali ako "Mandada" (mamin detský názov pre neho), bol v RAF a v 20. rokoch minulého storočia absolvoval výcvik stíhacieho pilota. V 30. rokoch sa stal veliteľom krídla pri Fleet Air Arm a cvičil na lietadlových lodiach, kde pristával s dvojplôšníkmi na palubách. Existoval fotoalbum, dnes už, žiaľ, dávno stratený, v ktorom bola fotografia Georgea na letovej palube lietadlovej lode HMS *Glorious* v prístave Valetta na Malte. HMS *Glorious* napriek svojmu názvu nemala až takú slávnu históriu. Bola postavená počas prvej svetovej vojny ako bojový krížnik a v 20. rokoch 20. storočia bola prestavaná na lietadlovú loď. V roku 1931 sa loď, ktorá sa ocitla v hmle, dostala do kolízie s výletnou loďou a nakoniec sa jej koniec skončil smutne, keď ju v

roku 1940 potopili slávne nemecké lode *Scharnhorst* a *Gneisenau*, pričom prišlo o život viac ako 1 200 ľudí.

Počas druhej svetovej vojny bol George povýšený na kapitána skupiny RAF a nakoniec na veliteľa stanice. Na jeho veľkú frustráciu bol príliš mladý na to, aby bojoval v prvej svetovej vojne, a príliš starý na to, aby bojoval v druhej svetovej vojne. Počas roku 1941 bol istý čas na Gibraltári, ale väčšinu vojny strávil v armádnom leteckom štábe ministerstva obrany, umiestnený vo Whitehalle v Londýne a na rôznych leteckých základniach v Spojenom kráľovstve.

O svojej babičke z matkinej strany, Dorothy, toho veľa neviem. Pochádzala zo škótskeho Fife a narodila sa v roku 1907. Žiaľ, zomrela na rakovinu pečene v roku 1962 vo veku 55 rokov, a hoci som sa s ňou stretol, bol som príliš mladý, aby som si ju pamätal.

Moja teta Dorothea, jedna z maminých sestier, našla pred niekoľkými rokmi vojenské záznamy starého otca Georgea, z ktorých vyplýva, že v 20. rokoch 20. storočia pôsobil na jednej z leteckých základní v blízkosti Fife. Predpokladám, že sa tam musel konať nejaký večierok, na ktorom sa moji starí rodičia zoznámili.

V tejto vojenskej rodine sa 20. augusta 1934 v Tringu v grófstve Hertfordshire narodila moja matka Pauline. Mala dve sestry, Louise a Dorotheu. Mali dobrú výchovu a pekný domov, rozľahlý prenajatý dom vedľa stanice Tring. Počas vojny sa život rodiny zmenil, tak ako sa zmenil život každého v tých temných dňoch. Mama rozprávala o nedostatku potravín počas vojny a po nej a o tom, ako pestovali zeleninu v záhrade a jedli napríklad žihľavovú polievku a králičí koláč.

George spolu s priateľom vlastnil dvojplôšník Tiger Moth z prvej svetovej vojny, prezývaný Bodger, a máme nádherný 8mm film, na ktorom moja mama cvála po poli na poníkovi, zatiaľ čo on letí nad ňou.

Po vojne bol George pridelený na vyrad'ovacie základne RAF v Nemecku. Je ťažké interpretovať akýkoľvek vojenský záznam len na základe pohľadu naň, ale na Georgeovom ma nič zvlášť neupútalo. Bol to zjavne dôležitý dôstojník, ale čím presne sa zaoberal, neviem. Dorothea hovorí, že väčšinu času trávil mimo domova, takže vždy, keď sa vrátil domov, bolo to skôr ako mať v dome cudzieho človeka.

George odišiel do dôchodku v roku 1953, keď sa u neho prejavila svalová dystrofia. Pamätám si, že som sa s ním stretol pred jeho smrťou v 70. rokoch, keď bol veľmi starý muž na vozíčku a nemohol hovoriť. Veľmi rád by som ho stretol v jeho najlepších rokoch, pretože som si istý, že to bol zábavný a veľmi zaujímavý človek.

Moja mama o svojom detstve rozprávala len občas, a práve od jej mladšej sestry,

mojej tety Dorothey, som získala lepšiu predstavu o tých časoch. Počas

vojny bola mama poslaná do miestnej dievčenskej internátnej školy Brondesbury v Stocks House v Aldbury neďaleko Tringu, kde sa "nóbl mladé dievčatá učili byť mladými dámami". Mama sa zrejme ani trochu nepáčilo, že ju poslali do internátnej školy. V osemnástich rokoch ju poslali na dokončenie školy do Švajčiarska, kam cestovala sama. Škola mala pripraviť mladé dámy na sobáš s "tým správnym mužom", takže sa učili balet, správnu chôdzu s kopou kníh na hlave, pukance a rozhovory s personálom. Mama mala dobrodružného ducha a nie som si celkom istá, ako veľmi sa na vyučovaní v záverečnej škole uplatnila. Cestou zo Švajčiarska sa s kamarátkou zastavili v Paríži, kde sa mama zhanobila tým, že sa opila a bolo jej zle z vrcholu Víťazného oblúka. Myslím, že potom už v živote pila víno len raz a radšej sa držala ginu.

Mama sa naučila šoférovať v otcovom veľkom aute. Neskôr na tomto aute išla do skúšobného centra na skúšku na motocykel, pričom v batožinovom priestore mala schovanú svoju malú motorku. Po príchode jednoducho požiadala skúšajúceho, aby ju vytiahol z kufra a natankoval do nej palivo z prázdnej fľaše od ginu. Mama si v centre počínala očarujúco a skúšku úspešne absolvovala. Potom požiadala skúšajúceho, aby motorku vrátil do kufra auta, a potom sa vydala na cestu domov.

Mama s motorkou

Začiatkom 50. rokov sa zúčastnila na pretekoch Circuit of Ireland Rally ako spolujazdkyňa vo vozidle Austin-Healey. Tieto príbehy sú pre mamu celkom typické - bola s ňou veľká zábava. Rád si myslím, že sa na mňa prenieslo dosť z mamy - posúvanie hraníc, ochota robiť veci po svojom, nebrať "nie" ako odpoveď a bláznivý zmysel pre humor.

Mama sa začiatkom 50. rokov presťahovala do Londýna a zdieľala byt v Earl's Court s mladou Američankou Sarah Jane. Mama naň vždy upozorňovala, keď sme ho míňali, keď sme cestovali do Londýna - stále ho môžete vidieť cez ľavé rameno, keď prechádzate úsekom nadjazdu na diaľnici A4 medzi Earl's Court a Kensingtonom. Mama a Sarah Jane si zostali blízke až do konca maminho života.

Mama sa zamestnala ako sekretárka v MI5 a keď sme boli deti, rozprávala nám, že sekretárky si v čase obeda čítali spisy zaujímavých ľudí, aby sa zabavili. Nech sme ju však prosili akokoľvek, nikdy nám neprezradila, komu tieto spisy patria, odvolávajúc sa na to, že ide o veľmi dôverné materiály. Mama v živote nebrala mnohé veci vážne, ale to, čo bolo v týchto spisoch, brala veľmi vážne. "Podpísala som zákon o úradnom tajomstve," hovorievala, "nepoviem vám ani slovo." Mama bola dosť svojská, dobrodružná a nekonformná, vždy chcela robiť svoje vlastné veci a bola veľmi svojská. Musela mať veľkú radosť, keď bola mladá a mimo domova, niekoľko rokov pracovala v zaujímavej práci, kým sa v roku 1957 usadila v manželskom živote.

Môj otec Hugh Henry sa narodil 25. mája 1929 v Lytham St Annes. Lytham St Annes je elegantné miesto severne od Liverpoolu a predpokladám, že moji prastarí rodičia si tam kúpili pekný dom, aby unikli z mesta. O otcovom ranom živote viem len málo, okrem toho, že žili v Pine Cottage v Aylesbury. Raz sme okolo toho domu prechádzali autom, ale otec o svojej minulosti hovoril len zriedka, iba v zábleskoch. Mal staršieho brata Briana, ktorého sme v čase dospievania vídali len zriedka. Spomínam si, že otec spomínal, že Brian sa pred vojnou nakazil tuberkulózou, a keďže to bolo v časoch pred antibiotikami, mal šťastie, že prežil. Občas sme sa dozvedeli drobné informácie, napríklad o tom, ako počas vojny otec a Brian videli, ako sa havarovalo lietadlo RAF Mosquito a začalo horieť len kúsok od Pine Cottage, pričom posádka zahynula. Obaja chlapci videli aj niekoľko vrakov nemeckých lietadiel. Vo všeobecnosti však otec o aspektoch svojho detstva vždy veľmi mlčal, dokonca aj po toľkých rokoch.

V roku 1940 bol otec evakuovaný, hoci nie oficiálne, pretože sa obával Blitzu a toho, ako zle môže byť mimo Londýna, pretože žili na priamej leteckej trase z kontinentu do Birminghamu a Liverpoolu. Starý otec sa presťahoval

Otec a babička sa ubytovali u rodiny Thomsonových v Bassenthwaite v Lake District. Aj dnes je to odľahlé miesto, ale počas vojny akoby sme uviazli v devätnástom storočí. Brian tam nešiel, pretože bol v škole. Pre otca to bolo formujúce obdobie a jedno z najšťastnejších, aké poznal, čo mohlo byť dôvodom, prečo sa rodičia nakoniec presťahovali na sever. Miloval slobodu a ľudí, ktorých stretával. Okrem toho ho očarila krása krajiny. Vojna sa takéhoto miesta nikdy nedotkla. Otec chodil do dedinskej školy a prežíval krásne časy. Rozprával nám o dedinskom obuvníkovi v jeho kôlni, o rodine, s ktorou žil v rokoch 1940 až 1941, a o zime, keď zamrzlo jazero a on videl, ako po ňom na ľade prechádza kôň s vozom. Táto blaženosť sa skončila, keď si jeho otec uvedomil, že Blitz pre nich nebol taký zlý, ako sa obával, a presťahoval otca a babičku späť do Aylesbury.

Po návrate z Bassenthwaite poslali otca na internát do známej školy Stowe. JF Roxburgh založil Stowe v 20. rokoch 20. storočia ako pokrokovú internátnu školu, kde sa s chlapcami zaobchádzalo dobre, na rozdiel od toho, ako sa s nimi v tom čase zaobchádzalo na iných štátnych školách. Svedčí o múdrosti starého otca, že si vybral školu, ktorá bola aspoň teoreticky vedená pre dobro chlapcov. Otec však Stowe nenávidel a obzvlášť neznášal, keď ho vytrhávali z jeho pohodlného domova, aby robil činnosti formujúce charakter, ako napríklad plávanie v zamrznutých jazerách, keďže nosil okuliare a bez nich naozaj veľa nevidel! Bol to citlivý chlapík, ale nemal inú možnosť, ako to vydržať.

Napriek plávaniu zanechalo Stowe na otca jeden dojem - jeho hodiny angličtiny s Roxburghom, slávnym anglickým učencom, ktorého zbožňoval. Otec hovoril, že jeho nadšenie pre anglický jazyk a silu slov žiarilo z tohto učiteľa ako maják. Otca to ovplyvnilo na celý život a jeho láska k slovám, jazyku a knihám sa preniesla aj na mňa a môjho brata. Našiel si čas aj na pozorovanie vtákov a naučil sa maľovať ich malé akvarely. Otec v tom čase zložil ekvivalent maturitnej skúšky a určite mohol nasledovať svojho brata na univerzitu.

Namiesto toho urobil niečo veľmi nečakané a rozhodol sa odísť pracovať ako poľnohospodársky robotník do Kentu. Neviem prečo a nikdy som sa na to nepýtal, pretože to bola jedna z tých tém, ktoré sa doma nikdy nevyťahovali, ale vynára sa otázka, prečo si v rokoch 1946/47 vybral žiť a pracovať za mizerný plat na farme v Kente, keď boli k dispozícii iné možnosti. Rozpovedal nám však niekoľko príbehov zo svojich farmárskych čias. Zima v roku 1947 bola jednou z najchladnejších v histórii a otec hovoril, že keď na poli zbieral kapustu, bola taká zima, že sa mu listy jednoducho rozpadali v rukách. Pri inej príležitosti len o vlások unikol rohom rozzúreného jerseyškého býka tým, že vyskočil zo stajne, ktorú práve vymetal. A na tejto farme otec videl posledné pracovné kone, keď ustúpili traktorom Fordson.

Otec a Brian si boli blízki a v roku 1949 si kúpili dve malé motorky BSA Bantam s objemom 125 cm³ a vybrali sa na cestu po kontinente. Na svojej ceste prešli zničenou povojnovou Európou, prešli Francúzskom, južným Nemeckom a Alpami. Otec o tejto ceste nikdy podrobne nehovoril a ja sa pýtam, či to bolo aj meradlom niektorých hrôz, ktoré ich museli stretnúť tak skoro po skončení vojny.

Otec a jeho brat si boli blízki po celý život a pamätám si, že si často telefonovali. Je však škoda, že sme si s bratrancami nikdy neboli blízki, pravdepodobne preto, že počas môjho detstva sme sa s Brianom a jeho rodinou vídali len z času na čas, zvyčajne na mučivých vianočných večierkoch. Prečo mučivých? Nuž, dve rodiny, spolu 10 ľudí, boli nahnané do obrovskej, málo využíwanej jedálne vo veľkom dome strýka Briana a tety Betty. Masívny stôl bol obťažkaný príbormi a pohármi a my sme boli rozmiestnení ďaleko od seba a všetci sme sa báli, že niečo prevrhne alebo povieme niečo nemiestne, takže takmer nikto nič nepovedal. Ticho, v ktorom len nervózne hrkotal príbor na tanieroch, bolo jednoducho hrozné.

Začiatkom 50. rokov 20. storočia otec začal pracovať ako kraviar, tentoraz na farme Gordona Waltera v Tringu. Gordon bol ženatý s maminou sestrou, tetou Louise, takže predpokladám, že tak sa otec zoznámil s mamou. Niekedy po tom, čo sa zoznámili, sa otec začal venovať žurnalistike a písal pre časopis *Farmer and Stock-Breeder* o cenách tučných oviec, jahniat a skladového dobytku, v čom pokračoval až do roku 1957. Mama a otec o svojom stretnutí alebo randení hovorili len málo, okrem toho, že často chodili na výstavy do Londýna. Vzali sa v Aldbury vo februári 1957.

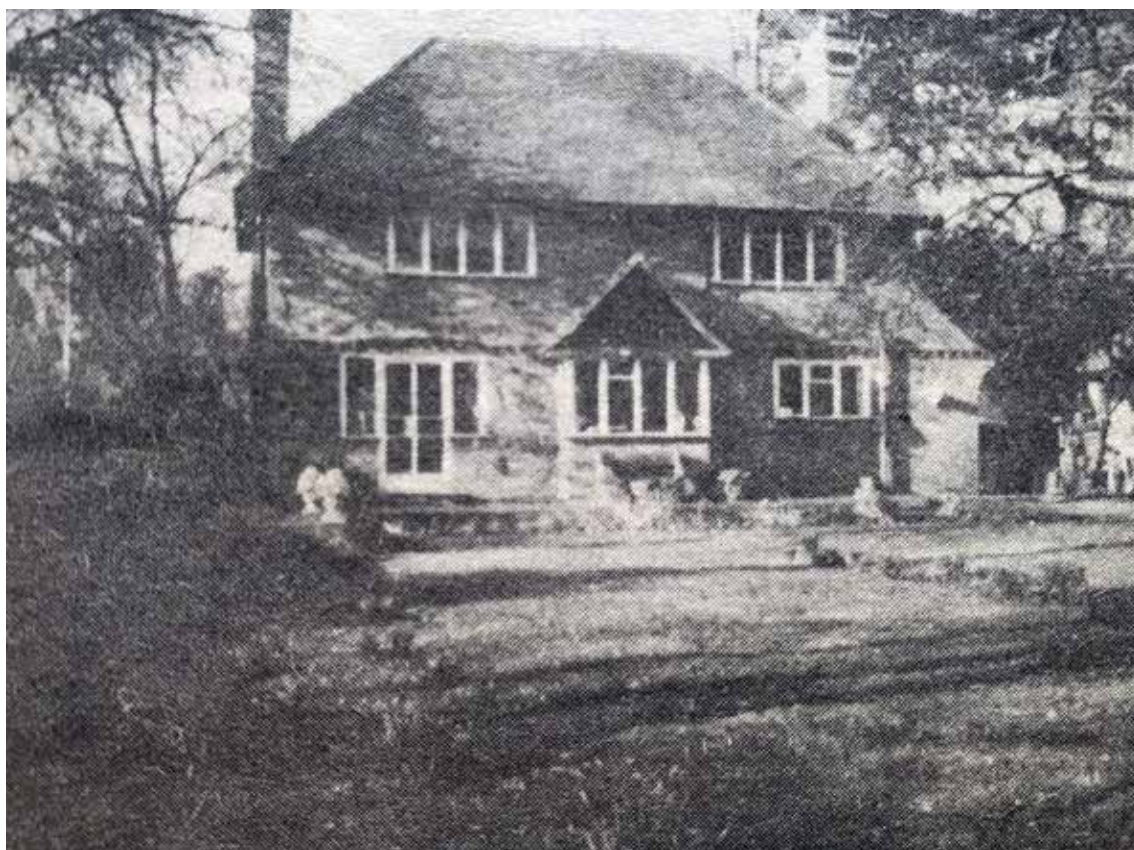
Maminina svadba

Potom žili v byte v Maidenheade pri železničnej stanici, blízko miesta, kam sa mamini rodičia presťahovali po odchode jej otca z RAF.

V roku 1957 strýko Brian predstavil otcovi myšlienku pracovať v televízii. V Spojenom kráľovstve na začiatku 50. rokov existovala len jedna televízna stanica, BBC. Vláda zaviedla nezávislú televíziu ITV ako formu komerčnej konkurencie a jednotlivé oblasti krajiny mali svoje vlastné koncesie. Strýko Brian už pracoval pre jednu z nových staníc a zavolať otcovi, aby mu povedal o novej franšíze, Scottish Television alebo STV, ktorá slúžila Škótsku. Otec nemal záujem presťahovať sa do Škótska, ale Brian mu vysvetlil, že STV zakladá reklamné oddelenie v Londýne. "Chod' tam a nájdi si prácu," povedal Brian. Otec urobil, čo mu Brian navrhol, a začal pracovať ako obchodník STV, ktorý predával reklamný čas. Bola to oveľa lepšie platená práca ako tá, ktorú robil v novinárstve, a zahŕňala obvolávanie spoločností a reklamných

agentúry, aby ich presvedčili o výhodách ich produktov v televízii. Keď sa im to podarí, vynaložia veľké sumy na reklamu.

Mama a otec chceli mať rodinu a s týmto zámerom si v roku 1958 pozreli a zamilovali dom s názvom Orchard Cottage v tichej uličke na západnom okraji Maidenheadu, neďaleko Maidenhead Thicket. Orchard Cottage bol nový dom, kúpený od prvého majiteľa, postavený zo starých londýnskych tehál, ktoré boli zachránené z budov poškodených bombami, aby domy získali vzhľad veku. Vpredu mal veľký odkvap na poschodí, kde bola moja spálňa, a trámy, ktoré vyčnievali von, a mal obrovskú záhradu - ideálnu na to, aby sa v nej mohli vyblázniť deti.

Chata Orchard, 1962

Chata Orchard zobrazuje moju spálňu, 1962

*Šťastné detstvo
december 1961 až začiatok 70.
rokov*

Na scénu som prišiel 4. decembra 1961.

S mamou, 1962

Sotcom, 1962

Čas na kúpanie, 1964

S babičkou a dedkom, 1964

Môj brat Rupert nasledoval v roku 1965.

S mojím mladším bratom, 1966

Mama od prvého dňa zamestnávala au-pair, aby sa o nás starala. Počas nášho detstva sme si s Rupertom zvykli na prítomnosť rôznych cudzincov v dome a s niektorými z nich sa priateľíme dodnes.

Corrie z Holandska bola s nami od začiatku a stala sa mojou krstnou mamou. Je úžasné, že spolu s Annikou, ďalšou našou obľúbenou au-pair, dokonca prišla na oslavu mojich 50. narodenín o milión rokov neskôr.

V čase môjho narodenia pracoval otec v STV už štyri roky a zrejme bol vo svojej práci veľmi dobrý. V roku 1969 ho povýšili na obchodného riaditeľa s úžasnou kanceláriou na Grosvenor Street 70. Bolo to tam samý šarm *Mad Men* - muži v oblekoch a krásne oblečené sekretárky. Komerčnej televízii sa v 60. a 70. rokoch darilo veľmi dobre a otcov šéf, lord Thomson z Fleetu, vymyslel frázu: bolo to ako "mať licenciu na tlač peňazí". Neskôr, začiatkom 80. rokov, sa STV presťahovala do budovy Coutts na ulici The

Strand, ktorá zaberá celú jednu stranu tejto veľkolepej budovy. Pamätám si, že vnútorná stena bola celá sklenená a mala výhľad na veľké átrium s rybníkmi s kaprami a plnohodnotnými stromami. Otcova kruhová kancelária bola na najvyššom poschodí v jednej z veží s výhľadom na Trafalgarské námestie. Bola to a stále je to veľkolepá budova.

Otec každý týždeň lietal do Škótska a Manchestru z Heathrow, vzdialeného asi pol hodiny cesty od domova, a my sme ho videli len zriedka. Pamätám si, ako som raz koncom šesťdesiatych rokov išiel na Heathrow a bolo také vzrušujúce vidieť všetky tie lietadlá v čase, keď cestovanie lietadlom bolo ešte nezvyčajné. Vôňa leteckého paliva bola pre malého chlapca ako mačacia pastelka. V tých časoch tam bol len terminál 1, ale spomínam si na jeho neuveriteľnú atmosféru 60. rokov s očarujúcimi hosteskami, ktoré vyzerali ako modelky, a pilotmi ako hlavnými predstaviteľmi z filmov.

V 70. rokoch 20. storočia nezávislé televízne spoločnosti niekedy uzatvárali kontrakty, v rámci ktorých vymieňali produkty za vysielací čas. Približne v tomto období uzavrela spoločnosť Pan Am jednu takúto dohodu s STV a otcovi ako riaditeľovi ponúkli miesto v prvom lietadle Jumbo Jet z Heathrow do Hongkongu, kde cestoval prvou triedou. "Chcete ísť s nami, chlapci?" spýtal sa, akoby sme sa museli pýtať. Nastúpili sme do lietadla 747 a prvá trieda bola takmer prázdna, len my a pár ďalších cestujúcich. Hostesky sa k nám správali ako ku kráľovskej rodine, dovolili nám behať hore-dole po točitých schodoch, ukázali nám na kombinačný zámok na dverách do pilotnej kabíny, krmili nás dvojitou porciou všetkého a dali nám odznaky klubu častých cestujúcich Clipper - ale na klub míľových pasažierov sme boli príliš mladí! Až neskoro večer nám otec povedal o obrovskom "ALE" na našej čarovnej ceste. Mama, Rupert a ja sme vraj nemohli pokračovať v ceste do Hongkongu, pretože otec si nemohol vziať voľno, aby nás sprevádzal, a tak sme namiesto cesty na Ďaleký východ museli vystúpiť vo Frankfurte a zostať na víkend u jednej z našich au-pair. Ako si mohol, otec? Rupert a ja sme boli nesmierne sklamaní a aj teraz, po viac ako 50 rokoch, nás to trápi...

Firemné vozidlá

Niekedy v polovici 50. rokov minulého storočia kúpil otec predvojnový Aston Martin a ja si pamätám, že som videl starú fotografiu mojich rodičov s týmto autom na návšteve škótskeho kontingentu rodiny. Od 60. rokov mal otec služobné autá, počnúc Fordom Anglia a končiac Roverom SD1 Vitesse 3500. Pamätám si, ako som sa s týmto veľmi rýchlym Roverom preháňal po M6 jeden večer v roku 1985 - bola to skvelá zábava.

Otcove neustále sa meniace firemné autá vo mne vzbudili záujem o autá a šoférovanie, ktorý trvá dodnes.

Vyrastanie

Rupert a ja sme boli typickí malí chlapci vyrastajúci v jednom dome. Hrali sme sa so snehovými guľami, liezli na stromy a robili bežné chlapčenské veci v záhrade.

Mama mala vždy psy a jednu mačku. Milovala psy a my sme ich s ňou venčili. Tessa bola naším prvým psom a toto meno sa dedilo aj v ďalších generáciách. Mali sme aj králiky, ale tie, žiaľ, nevydržali prvú epidémiu myxomatózy. Domov sme znamenali my ako rodina vrátane psov, mačiek a au pair, ktorá sa menila približne každý rok. Život bol pohodlný a uvoľnený. Mali sme veľkú záhradu a v okolitých domoch bolo niekoľko ďalších rodín s deťmi v našom veku, takže sa hrali hry, tlačili motokáry a stavali brlohy.

Na rozdiel od niektorých bratov sme s Rupertom netrávili veľa času, keď sme vyrástli, pretože sme vždy boli veľmi odlišní ľudia.

Dovolenka

Koncom 50. rokov minulého storočia si moji rodičia kúpili malý domček Studio Cottage v centre Polperro v Cornwalle. Bol to smiešne pekný domček v smiešne peknej dedinke.

Prístav Polperro s našou malou starou rekreačnou chatkou - vpravo uprostred, s modrými vchodovými dverami -

okolo roku 1970

Výlety do Cornwallu nám môžu trvať 7 až 10 hodín po diaľniciach A30 a A303. Obaja moji rodičia mali autá a mama mala malý Austin A35, kým nenarazila do zadnej časti nákladného vozňa a nerozbila ho. Potom mala dodávku Mini bez okien a do zadnej časti dala matrac, na ktorom sme my chlapci a psy mohli spať počas dlhej cesty.

Chata bola z troch strán obklopená morom a my sme prežili nádherné prázdniny, ktoré boli ideálne pre deti. Rodičia nás ráno vypravádzali von a prístav a mólo sa potom stali naším ihriskom. Milovali sme tam byť, venčiť psov s mamou a otcom, zabárat sa do blata, liezť po útesoch, takmer (ale nie celkom!) padať zo skál a pozorovať búrky.

S otcom a Rupertom

Vôňa mora a zvuk čajok mi aj teraz pripomínajú našu dovolenku. Mama prenajímala chatu mimo sezóny a s otcom stále niečo opravovali, odstraňovali netesnosti a maľovali. Na chatu sme chodili na dovolenku dvakrát ročne, každý rok, až do konca sedemdesiatych rokov, a naši rodičia ju predali v polovici osemdesiatych rokov. Niektorí priatelia ju nedávno videli a stále vyzerá rovnako ako za našich čias.

Chodievali sme na zriedkavé dovolenky do zámoria a vôňa leteckého paliva A-1 ma ešte aj teraz vracia do očarujúceho Heathrow 60. rokov, ktoré som ako chlapec miloval. Prvé výlety viedli na Gibraltár, kde si pamätám, ako som sa pozeral do Španielska cez zamknutú hraničnú bránu cez územie nikoho, kde sa nachádzal vyhorený tank, možno ešte zo španielskej občianskej vojny. Na skale mamine tašky s duty frees roztrhali opice za veľkého kriku na kusy. Ďalší výlet bol na Jersey, kde sme bývali s priateľmi mojich rodičov v luxusnom dome pri pláži. Mohlo to byť na jar 1966 a spomínam si, že sme sa s rodičmi viezli na šliapadle, pričom ja som sedel uprostred a kormidloval. Ešte živšie si však pamätám ten hrozný moment, keď mama posadila Ruperta, ktorý mal len niekoľko mesiacov, do kočíka v tieni stromu. Keď sme všetci sedeli na slnku, zo stromu sa odlomil konár a spadol na kočík. Našťastie sa nič nestalo, ale spomínam si na ten pocit paniky a šoku.

Schooldays

S Rupertom sme spolu chodili do škôlky a robili sme veci, ktoré robia deti v škôlke. Materské školy boli v tom čase dosť nezvyčajné, keďže išlo o koncept z kontinentu, ale moji rodičia boli takýmto nápadom otvorení, pretože sme predsa mali holandské, nemecké, švajčiarske a švédske au-pair.

Ja, 1966

Do škôlky som začal chodiť v roku 1965, keď som mal tri roky, a krátko nato som začal navštevovať Winbury, malú súkromnú školu v Maidenheade.

Winbury bola veľmi jemná a milá škola. Riaditeľom bol John Spicer a škola sídlila v starom viktoriánskom kaštieli. V prvej triede som stretla svoju prvú lásku, učiteľku slečnu Haythornthwaiteovú. Bohužiaľ, moja láska zostala nepovšimnutá... ale mala som len štyri roky! Mojou triednou učiteľkou v 2. triede bola pani Edgeová a tá bola oveľa divokejšia - vôbec to nebol typ, do ktorého by sa dalo zamilovať, pretože ma pravidelne šľahala pravítkom po ruke za nejaké nezbednosti. Pani Edgeová nás učila všetko okrem prírodovedy, ktorej sa venovali pán a pani Smithovci. Pán Smith nás učil chémiu a ja si nepamätám, že by som sa na jeho hodinách naučil niečo viac, okrem toho, že varil zmesi v hrncoch na Bunsenových horákoch a vznikali z toho zvláštne pachy. Pani Smithová nás učila prírodopis a spomínam si, že som sa v mladom veku učil o fotosyntéze, takže niečo nám muselo utkvieť!

Ale bola to moja učiteľka francúzštiny, pani Hammerslyová, ktorá zohrala v mojom živote naozaj dôležitú úlohu. Nepamätám si presne, kedy som sa začal učiť francúzštinu, ale odhadujem, že mi muselo byť päť alebo šesť rokov. Deti sú v tomto veku ako špongie, a keď im niekto dá niečo na učenie, naučia sa to. Spomínam si, že keď som mal necelých 10 rokov, hral som v divadelnej hre a hovoril po francúzsky. Pani Hammerslyová zohrala dôležitú úlohu v mojom vzdelávaní počas niekoľkých nasledujúcich rokov a jej vplyv na moje učenie pretrváva dodnes. Hovorím po francúzsky, stále sa ju učím a chodím na hodiny francúzštiny. Som veľmi vďačný, že som sa už v mladom veku naučil ďalší jazyk a pani Hammerslyovej za to patrí všetka vďaka.

Potom tu bola školská kuchárka, Poľka menom Marie, ktorá usilovne pripravovala všetky jedlá, ktoré boli od nechutných a nepoživatelných až po fantastické. Bola vynikajúca v koláčoch a dezertoch, ako napríklad čokoládová piškóta s krémom a ovocnými omrvinkami, a pripravovala úžasný koláč z hovädzieho mäsa, ale kapusta, pečeň a hrášok boli príšerné a jej zemiaky boli hrudkovitá kaša bez akéhokoľvek korenia. Na pečeň sa nemôžem pozerat' ani teraz.

Pri spomienke na školské obedy mi utkvela v pamäti jedna konkrétna príhoda. Malé deti obedovali v triedach, zatiaľ čo staršie využívali školskú chodbu. Každý deň bolo vybraných niekoľko z nás mladých, aby sme použité tanieri odniesli späť do kuchyne. Predstavte si dve chodby v pravom uhle, navzájom slepé, ktoré sa spájajú pred kuchyňou na konci schodiska. Ja som hrdo niesol plnú náruč tanierov po jednej chodbe, zatiaľ čo starší chlapec, ktorý zostane bez mena, začal bežať po druhej chodbe. Vrazil do mňa a do tanierov v plnej rýchlosti práve vtedy, keď som sa dostala do pravého uhla. Tento náraz ma odhodil nabok, v

dôsledku čoho som spadol, rozbil všetky tanieri a udrel si hlavu o tvrdé dubové schody, čím som stratil vedomie.

Zobudil som sa v nemocnici Wexham Park v Slough. Rýchlo som sa zotavil a privádzal som sestry do šialenstva tým, že som sa schovával pod posteľou a strašil ich svojou novou lúčovou pištoľou. Bola to moja prvá, ale nie posledná návšteva nemocnice.

Vo Winbury sa mi páčilo. Prvých pár rokov sme boli oddelení od väčších chlapcov a asi v ôsmich alebo deviatich rokoch sme sa presunuli do časti školy pre starších chlapcov. Tá bola organizovaná podľa tradičnejšej schémy s domami a riaditeľmi a môj dom bol Raleigh. Bolo to veľmi staromódne vzdelávanie a normy boli vysoké, napríklad keď sa išlo na zhromaždenie na modlitby, museli sme sa postaviť do výšky. Na svoj vek som bol vysoký, čo som si vždy užíval, pretože som sa tým dostal na vrchol! Počas môjho pôsobenia som si našiel niekoľko dobrých priateľov.

Život doma bol jednoduchý a priamočiary. Priatelia prichádzali k nám domov a my sme sa chodili hrať k nim. Žili sme na malej ceste, ktorá nikam nevedie, takže tu bol malý ruch. Bolo tam asi 10 domov a najmenej v šiestich z nich boli deti približne v našom veku. Dni sme trávili lezením po stromoch, kreslením kriedou na cesty, hraním sa na motokárach, mali sme prvé bicykle a učili sme sa na nich jazdiť. Jedna z našich susediek, Mary, mala kabriolet Morris Minor. Išli sme sa v ňom previezť a pamätám si na svoje prekvapenie, že nemal strechu. Moja druhá krstná mama, Muriel, mala kabriolet Triumph Vitesse a ja som v ňom veľmi rád sedel. Malo trochu viac *va va voom*.

V tom čase neexistovala žiadna detská televízia a večer sa vysielali len dva kanály. Keďže otec pracoval v televíznom priemysle, mali sme jeden z prvých farebných prijímačov a neskôr videoprístroj VHS, ale určite sme netrávili čas pred obrazovkou. Vždy, keď sme mame nariekali, že sa nudíme, jej odpoveď bola: "Nudia sa len nudní ľudia." Vymýšľali sme si teda vlastné hry a na Vianoce sme dostávali darčeky, ako napríklad chemické súpravy a knihy, ktoré nás zamestnávali počas zimných mesiacov.

Občas sme chodievali na výlety do Londýna za otcom alebo na prehliadky a mama sa na túto príležitosť vždy obliekla. Vzala nás do starej londýnskej zoo s medvedími jamami a bazénom s tučňákmi a videli sme gorilu Guya. Výlety do Prírodovedného múzea a Múzea vedy ma očarili. Otec ma vzal aj do Imperiálneho vojnového múzea, ktoré vo mne podnietilo celoživotný záujem o vojenskú históriu, a hoci som sa tam odvtedy nevrátil, určite sa tam vrátim, keďže je to už viac ako 45 rokov. Otec miloval literatúru a zoznámil ma s poéziou z prvej svetovej vojny. Wilfred Owen je môj obľúbenec a jeho knihy mám stále pri sebe.

V tom čase som mal asi 11 rokov a stále som chodil do Winbury, napredoval som v predmetoch ako matematika a angličtina a kopal som tenisovú loptičku na ihrisku.

o prestávke. Keďže som bol na svoj vek vysoký, vedel som rýchlo behať a bol som celkom dobrý v športe. Futbal ma veľmi nezaujímal, ale v atletike som bol dobrý. Na jednom školskom športovom dni som vyhral skok do výšky a stále mám dierkovač, ktorý som dostal ako prvú cenu. Stále sa používa.

Školský športový deň, 1973

Školský športový deň, 1973

Winbury bola len chlapčenská škola, ale cez cestu bola Courthouse, len dievčenská. Nepamätám si, že by ma v tom veku dievčatá veľmi zaujali, ale Courthouse mal bazén a v lete ho mohli využívať aj chlapci. Keď mama zistila, že sa ideme kúpať, vzala nás k pánovi Penzottimu, dole pri rieke. Naučil nás správne plávať vo svojom bazéne plnom lístia a žiab, a až keď sme sa naučili dosť na to, aby sme sa neutopili, mama bola rada, že môžeme pokračovať v bazéne v Courthouse.

Nepamätám si, že by ma vo Winbury niekedy kritizovali za slabé študijné výsledky. Nebol som hviezda, ale ani ma netlačili, aby som sa viac snažil. Rodičia nás nikdy netlačili do dobrých výsledkov, ale možno by nám občas prospelo jemné postrčenie. Mama ma povzbudzovala, aby som si robil domáce úlohy, ale nebola rada, keď sa môj rukopis pretláčal cez papier a zanechával trvalý odtlačok na jej veľmi peknom mahagónovom jedálenskom stole. Keď sa jeden z učiteľov vo Winbury zmienil, že mám problémy s počúvaním v triede, poslali ma k ušnému špecialistovi, kde mi diagnostikovali zvláštny typ tónovej hluchoty v ľavom uchu. Ešte aj teraz nepočujem niektoré tóny - najmä tie, ktoré súvisia s tým, že ma niekto nahnevá!

Niekedy v mojich neskorších rokoch vo Winbury rodičia kúpili malý modrý bicykel Honda Monkey Bike, ktorý používali na cestách a my na záhrade. Jazdili sme dookola, občas sme sa zošmykli a vyhrabali trávnu. Tak sa začala moja láska k bicyklom.

Na motorke

Chata Orchard Cottage zostala našim rodinným domom až do roku 1985 a my sme v záhrade naozaj vyvádzali. Som si istý, že moja láska k autám a motorkám musela nejakým spôsobom prameniť z mojej výchovy a z príbehov, spomienok a zážitkov, o ktoré sa delili rodičia aj starí rodičia. Možno aj moja láska k cestovaniu a zmysel pre dobrodružstvo, kto vie? Určite som však prežil šťastné detstvo.

Neskoršie detstvo a dospievanie *Začiatok 70. rokov do decembra* *1980*

Tsedemdesiate roky boli v Spojenom kráľovstve vo všeobecnosti dosť pochmúrne. Dokonca aj pre nás, deti, všetko vyzeralo špinavé, zašpinené a opotrebované. Nekonečné výpadky elektriny, trojdňové týždne a krachujúce spoločnosti, bolo to veľmi depresívne obdobie.

Pre mňa to však bolo aj jednoduché, šťastné obdobie. Pár mojich kamarátov malo rodičov, ktorí sa rozviedli, ale my s Rupertom sme naďalej cítili neustále teplo a istotu, že naši rodičia sú šťastný pár. Moji rodičia boli veľmi voľnomyšlienkárski a ich pohľad na výchovu bol v podstate taký, že nás mali nechať, aby sme sa s tým vyrovnali. Rodičia mojich priateľov boli oveľa prísnejší, čo sa týka usmernení a zábran. Keď sa na to pozerám spätne, to, že som bol ponechaný sám na seba, mi v dospelosti pravdepodobne pomohlo, aj keď to v mladosti spôsobovalo neistotu. Možno by mi niekoľko hraníc neuškodilo.

Zmena školy

Začiatkom 70. rokov sa svet zmenil, keď ceny pohonných hmôt výrazne vzrástli z 33 pencí na 75 pencí za 5 litrov. Tento rýchly a obrovský nárast spôsobil šok v celosvetovom hospodárstve a v dôsledku toho sa v roku 1972, keď som mal len 10 rokov, John Spicer, riaditeľ školy vo Winbury, rozhodol predať školské budovy a súvisiace pozemky v centre Maidenheadu a odísť do dôchodku. Myslím, že John vedel, že škola už nebude finančne životaschopná a rodičia si nebudú môcť dovoliť posilať do nej svoje deti. Predpokladal som, že vo Winbury zostanem až do svojich 18 rokov, ale nová riaditeľka, pani Perryová, školu presťahovala do Braywicku, vzdialeného niekoľko míľ, kde sa učili deti len

do 11 rokov. To znamenalo, že v roku 1973 som nemal inú možnosť ako zmeniť školu, a tak som sa musel pozrieť na niekoľko potenciálnych možností.

Niektorí z mojich dobrých priateľov chodili do súkromnej školy Blue Coat School v Readingu. Hoci sme sa tam išli pozrieť, z nejakého dôvodu ma tam neposlali. Výsledkom bol pre mňa seizmický otras. Ako veľmi zmätený a veľmi vystrašený 11-ročný chlapec som mal v septembri 1973 nastúpiť do školy Desborough v Maidenheade. Predtým to bola Maidenheadská gymnázia, ale práve sa menila na všeobecnú školu a deti ako ja boli jej potravou. Prechod z priateľskej, malej prípravky so 100 žiakmi na obrovskú všeobecnú školu s viac ako 1 000 žiakmi bez akéhokoľvek varovania alebo prípravy bol hrozný. Napokon sa ukázalo, že chodiť do Desborough nebolo zlé, pretože som sa stretol s ľuďmi z rôznych prostredí a našiel som si úžasných priateľov, ktorých by som nikdy nenašiel, keby som chodil do štátnej školy. Napriek tomu to bolo prvých pár rokov ťažké.

Stále si pamätám, ako ma mama hneď prvé ráno vyložila pred bránou školy v Desborough, ja som tam potom vošiel sám a náhodou som stretol jediného chlapca z Winbury. Nevedeli sme, kam máme ísť, ale boli sme zahnaní na poschodie školskej haly. Riaditeľ prečítal zoznam mien a prvých 30 chlapcov sa rozutekalo do svojich tried. Takto to pokračovalo ďalej, stovky chlapcov odchádzali so svojimi učiteľmi, až sme na konci zostali sedieť na zemi len my dvaja - dvaja vystrašení malí chlapci.

Riaditeľ nás vzal do kancelárie, aby zistil, kde máme byť, a nakoniec nás hodil k istej pani Edwardsovej, ktorá tiež zrejme nevedela, čo s nami. Nakoniec nás hodili do triedy, ktorá bola o triedu vyššie ako trieda pre žiakov so špeciálnymi potrebami. Bolo to hrozné a ten prvý deň bol nočnou morou. Moji spolužiaci pochádzali z ťažkých mestských štvrtí a boli takí odlišní odo mňa, ako to len bolo možné. Hneď sa začalo šikanovanie zo strany dvoch veľmi nepríjemných chlapcov. Po pohodlí súkromnej základnej školy som sa musel buď potopiť, alebo plávať, a určite som sa potopil, kým sa mi podarilo dopádlovať do bezpečia. Vyučovanie bolo roky pozadu za úrovňou vo Winbury a spolu s tým, že som bol v nesprávnej triede, som sa niekoľko rokov nenaučil takmer nič. Moja francúzština bola dobrá a mohla byť oveľa lepšia, ale učiteľ bol zaneprázdnený učením žiakov, ktorí sa v podstate nechceli učiť ani hovoriť týmto jazykom. Na konci prvého ročníka sme mali skúšky a z chémie som na moje veľké prekvapenie dosiahol 98 %. Ďakujem vám, pán Smith - možno ste ma predsa len niečo naučili! Výsledok ma potešil, ale u spolužiakov sa rozplynul ako olovený balónik. Nasledujúce tri roky som mal na všetkých vysvedčeniach napísané E z každého predmetu okrem francúzštiny, ktorá bola vždy za A.

V prvom ročníku som si našiel priateľa Colina Robertsa a čoskoro sme sa s Colinom spojili. Do školy sme chodili na bicykli po hlavnej ceste, ktorá sa zdá byť

podľa dnešných štandardov nebezpečné, ale pre vtedajšiu mládež úplne normálne.

Colin bol oveľa odvážnejší ako ja, ale ja som sa k nemu pridávala, aby som zažila dobrodružstvo. V našej blízkosti bolo niekoľko starých tovární, jedna bola stará tehelná a druhá bola pripojená k vápenke. Továrne boli po vojne opustené, ale boli to hotové ihriská pre malých chlapcov. Celé dni sme trávili chytaním žiab a hadov, lezením po stromoch a behaním okolo starých budov. Rampa na ďalšie poschodie v tehelni mala na vrchu tabuľku s nápisom: "Vstup zakázaný. Nebezpečenstvo. Neprešli sme cez ňu, pretože aj keď to bolo lákavé, aj my sme si uvedomovali skutočné nebezpečenstvo. Napriek tomu sme sa výborne zabavili vo vápenke, kde bolo niekoľko starých šrotových áut zo 40. rokov, v ktorých sme sa mohli hrať, rovnako ako v "bombovej diere" na neďalekom poli.

Na konci prvého roka sme boli s Colinom jedného dňa doma v mojom dome, keď zazvonil telefón. Bol to Colinov otec, ktorý chcel s Colinom hovoriť. Spomínam si, ako som Colina sledoval, ako telefonuje, a zrazu sebou trhol, akoby ho zasiahol elektrický prúd. Jeho črty sa zmenili, tvár mu zbelela, položil telefón a vyšiel rovno z dverí. Neskôr som sa dozvedel, že Colinov osemročný brat Steven pri naháňaní futbalovej lopty vbehol pod auto a zabil sa. Po tom hroznom dni som Colina videl už len raz. Zostal v škole, ale v druhom ročníku som prestúpil do inej triedy a Colin v tej novej nebol. Colin sa po tom tragickom dni úplne zmenil a, žiaľ, myslím, že sme spolu potom už neprehovorili ani slovo. Keďže sme boli takí mladí, možno sme len nevedeli, čo si s takou stratou počať.

V Desboroughu sedeli všetci v triede podľa abecedy, takže v mojej novej triede ma posadili vedľa chlapca menom Jones. Zhodou okolností som Andyho Jonesa poznal z rugby. Boli sme v opačných tímoch, ale namiesto naháňania lopty sme sa často rozprávali o vzduchovkách. Nasledujúce dva roky sme sedeli vedľa seba a stali sme sa najlepšimi kamarátmi, prechádzali sme školou, boli sme chlapcami a robili sme dosť na to, aby sme to zvládli. Andy teraz žije neďaleko Readingu a aj po toľkých rokoch sme stále priatelia.

Bola som hrozná v umení a strašne mi nešlo kreslenie, ale bavilo ma modelovanie z hlíny. Hodiny hudby boli hrozné. Učiteľka hudobnej výchovy nás postavila do radu a nechala nás spievať na nejakú melódiu. Keď prechádzal po rade, buchol nás s ďalším chlapcom po hrudi a povedal: "Vy dvaja, prestaňte spievať. Vyvádzate z miery celú triedu." To ma poznačilo na celý život a bolo to naposledy, čo som spieval na verejnosti. Hudobného oceňovania sa našťastie ujal iný učiteľ a bolo to oveľa lepšie. Spomínam si, ako nám pustila *Čarodejníkovho učňa* od Dukasa a previedla nás ním,

vysvetliť význam diela. Bolo to fascinujúce, najmä v tom, ako nám ho opísala. Potom nám zahrala skladby *Funeral for a Friend* a *Love Lies Bleeding* od Eltona Johna a opäť nám povedala, čo znamenajú. Bol som očarený. Možno práve ona položila základy mojej lásky k počúvaniu hudby.

Keď sme prešli do tínedžerského veku, Andy a ja sme sa naďalej správali ako malí chlapci - a pravdepodobne sa tak správame dodnes - strieľali sme zo vzduchových zbraní a jazdili na bicykloch po okolí. Objavovali sme aj dievčatá. Nerozumeli sme im, ale určite nás začali fascinovať. V čisto chlapčenskom prostredí Winbury ma učitelia učili, aby som bol k dievčatám zdvorilý a pozorný, a to podporovali aj rady mojich rodičov. Nikdy mi to nepripadalo veľmi relevantné, pretože dievčatá boli jednoducho otravné. Teraz však už neboli otravné - až na to, že sa s nami zrejme nechceli rozprávať. Potrebovali sme niekoľko životných lekcií.

Motocykle

Môj záujem o motorky vzbudila maminina Honda 50, ktorá ma priviedla k myšlienke mať vlastný bicykel. Našetril som si vreckové a našiel som miesto, kde sa predávali školácke bicykle typu scrambler. Nakoniec som si v roku 1974 kúpil jeden, Rickman Zundapp 125, a podarilo sa mi ho naložiť do maminho obytného auta VW. O jazde na silných motorkách som nevedel nič, ale vtedy sa mi to zdalo ako dobrý nápad. Scrambler bol tou najnosnejšou vecou, akú som kedy počul, a bez akýchkoľvek obmedzovačov vydával zvuk motorovej pily ako detská hrkálka. Bolo to smiešne. Vzal som motorku na motokrosovú scramblingovú trať, ale nemal som ani poňatia, čo robím. Mnohokrát som z nej spadol. Nakoniec motorka vybuchla a ja som nemal peniaze na jej opravu, tak som sa tej hlučnej veci zbavil. Z celej epizódy mi však zostal trochu bolestivý pocit.

V treťom ročníku, v roku 1975, som bol spolu s Andym preradený z triedy pre hlupákov do strednej triedy. Hodiny hier sa konali jedno popoludnie v týždni, keď sme museli hrať rugby, tenis alebo behať. Z nejakého dôvodu sme ani ja, ani Andy neboli na hodine hier v prvý deň semestra, a preto sme si všimli, že naše mená nie sú na zozname na nasledujúci týždeň. Rozmýšľali sme preto, či si to niekto všimne, ak na hry nikdy nepôjdeme. Nasledujúcu stredu sme zostali mimo, a keď sa o našej neprítomnosti nič nepovedalo, náš plán bol stanovený. Každú stredu o 13.45, keď naša trieda išla na ihrisko, sme s Andym utekali rovno zadnou bránou. Andy pracoval na farme v Langley a zo svojho zárobku si kúpil motorku Yamaha 80, ktorá bola zdanená a mala technický preukaz. Nechal si ju na farme a namiesto školských športov sme sa vlakom dopravili do Langley, s prilbami v rukách sme nasadli na jeho motorku a išli sme po M4 do

Maidenheadu.

V tie stredajšie popoludnia, keď som mal len 13 rokov, sme jazdili na bicykli, Andy vpredu riadil a ja vzadu. Často sme končili v malých vidieckych krčmičkách, kde sme si dali pár pív, než sme sa vrátili domov na večeru. Zdalo sa, že hostinskí sú dosť šťastní, že tam môžeme piť, a nikdy sme sa nesprávali zle. Takto sme to dokázali robiť celý školský rok, a napriek tomu som na vysvedčení na konci roka dostal trojku z hier, hoci som nikdy nebol na jedinej vyučovacej hodine, čo ma pobavilo vtedy aj teraz. Nasledujúci rok sme sa pokúsili o rovnaký trik, ale chytili nás a dostali sme po škole.

Aj keď sme sa v stredu popoludní nezúčastnili, Andy a ja sme si užili veľa zábavy. Kúpil si motocykel Honda 250 ccm, s ktorým sme sa hrali niekoľko nasledujúcich rokov. Potom si kúpil staré auto po svojom starom otcovi a hrali sme sa aj s ním, hoci ani jeden z nás nemal vodičský preukaz, poistenie a ani poňatia o tom, ako sa šoféruje.

V roku 1976 sme išli na Veľkú cenu Veľkej Británie v Silverstone. V tom čase bol Barry Sheene mužom, ktorého bolo treba vidieť. Nešli sme na samotné preteky, ale na sobotňajší tréning. V tom čase bolo všetko veľmi uvoľnené a mohli ste sa potulovať po boxoch a sledovať všetko dianie. Sheene nebol v boxoch, ale videli sme jeho motorku a jeho priateľku Stephanie. V cyklistickom svete ju všetci poznali ako Steph. Bola to tá najočarujúcejšia, nohatá blondínka. Nosila kovbojské čižmy a odstrihnuté džínsové šortky a ku každému bola milá. Neskôr sme sledovali časovky z tribúny na Woodcote Corner. Sheene svišťal okolo na svojej obrovskej dvojtaktnej 750-kubíkovej motorke Suzuki, ktorá si pri prejazde zákrutou vyplašila hlavu. Rád som sa na to pozeral, ale nie som si istý, či ma to inšpirovalo ísť v Sheeneových stopách.

S mamou a Rupertom, 1976

Potvrdilo sa to, keď si otec, ktorý koncom 70. rokov zrejme prechádzal krízou stredného veku, kúpil obrovský motocykel Norton Commando, ktorý bol pre neho príliš veľký. Keď ma vzal na zadné sedadlo, otec mi ponúkol samostatnú jazdu, ale odmietol som. Mal som 15 rokov a hoci som vedel, ako sa na nej jazdí, motorka bola obrovská a desila ma predstava, že ju zhodím a poškodím!

Moja láska k fotografovaniu

Keď otec pracoval ako poľnohospodársky robotník, mal šestnásťhlavňovú brokovnicu na streľbu na zajace a vtáky a vždy si ju nechával, hoci ju nikdy nepoužíval. Jedného dňa sme ju s Rupertom našli pod schodmi a to vo mne vzbudilo záujem o zbrane. Keď som mal asi 9 alebo 10 rokov, otec mi dal prvú vzduchovku. Vyzerala ako kovbojská puška Winchester a ja som začal strieľať na terč na plechovky a škatuľky od zápaliiek. Strýko Brian mi dal vzduchovú pištoľ, ktorá sa podobala na Colt 45 a vyzerala pôsobivo. Keď sme boli na dovolenke v Polperro, chodievali sme do Looe, asi pol hodiny západne od Plymouthu, kde v obchode so športovými a rybárskymi potrebami predávali aj vzduchovky.

Keď som mal 11 alebo 12 rokov, jedného dňa som sa sám vybral do obchodu a

za svoje úspory som si kúpil vzduchovku Diana s teleskopickým zameriavačom.
Doma sme si postavili

za garážou sme mali strelnicu a veľa sme sa cvičili v streľbe z plechoviek, zápalkových škatuliek, modelov Airfix a všetkého, čo nás napadlo.

O rok alebo dva neskôr, keď som mal asi 13 alebo 14 rokov, mi otec dal 20-ranovú brokovnicu. V Looe v Cornwalle bol okrem obchodu s rybárskymi potrebami aj obchod so zbraňami a ja si pamätám, ako som si ju išiel kúpiť do obchodu a bol som fascinovaný všetkými tými zbraňami (v polovici 70. rokov boli pištole a pušky voľne dostupné). Obzvlášť ma zaujala puška Winchester, typ, ktorý používajú kovboji vo filmoch, a miloval som vôňu pušného oleja, najmä Youngs 303, ktorý má veľmi rozpoznateľnú vôňu. Vzhľadom na môj vek bol otec zákonným vlastníkom zbrane a nemohol som z nej strieľať bez jeho prítomnosti. Samozrejme, nemohol som z nej strieľať v záhrade, iba na streleckých stretnutiach, a tak ma otec zobral do streleckej školy v Trure a vzhľadom na to, že to bola moja prvá streľba z brokovnice, išlo mi to prekvapivo dobre.

Bohužiaľ, v Maidenheade sme toho veľa nenaľovali, pretože otec bol zaneprázdnený svojou prácou. Brokovnica stále zlyhávala, a tak sme ju vymenili za japonskú, 20-ku SKB, ktorá je skvelou zbraňou pre mladých strelcov, pretože príliš nekope a je vhodná na relatívne krátke vzdialenosti. Nejaký čas som si ju nechal a pravidelne som strieľal na miestnych streľbách z hlíny a poľnohospodárskych výstavách. Moji bratrance v Tringu mali stále farmu a aspoň raz za mesiac organizovali streľby z hlíny a my sme na ne občas chodili.

Pri streľbe sa hlinené disky vystreľujú zo stroja v rôznych výškach a rýchlostiach, aby napodobňovali rôzne druhy vtákov a zvierat. Na jednej z týchto streľieb som bol po 30 výstreloch na prvom mieste spolu s miestnym farmárom, čo znamenalo, že nastal čas na remízu. Štandardné hlinené terče sú okrúhle a majú priemer asi štyri palce, ale na tie break sa používajú mini terče, ktoré majú priemer asi dva palce, takže sú oveľa menšie a rýchlejšie. Tie boli nastavené tak, aby napodobňovali veľmi rýchleho, nízko prelietajúceho vtáka tesne nad živým plotom a hlíny išli zľava doprava. Kto prvý minie, prehráva, a ja som vyhral... Bol som nadšený, hoci farmár nebol nadšený, že ho porazil mladý chlapec.

V roku 1979 sme išli navštíviť otcovho priateľa, ktorý vlastnil veľký dom na Vysočine. Z King's Cross do Edinburghu sme cestovali lôžkovým vlakom - bol to môj jediný výlet lôžkovým vlakom a bolo to úžasné. Mali sme vlastnú kajutu s čerstvou posteľnou bielizňou a nosič nám ráno nosil čaje a kávu a raňajky. Bývali sme v krásnej chate a vďaka otcovým známostiam v televízii sme strávili deň v štúdiách STV v Glasgowe, kde natáčali detský program. Deti sedeli na balónoch slamy a tleskali spolu s hudbou a Ruperta a mňa sa opýtali, či sa nechceme pridať. Samozrejme, že sme sa chopili príležitosti byť v televízii. Išiel som do štúdia, ale zistil som, že je prekvapivo

zvláštne a sklamaním. Nebolo to nič podobné magickému miestu, ktoré som videl v televízii, ale veľký priemyselný sklad s káblami všade okolo a kulisu tvorili kusy tvrdých dosiek, ktoré držali pohromade pomocou lepiacej pásky. Skrátka, môjmu mladému a netrénovanému oku to pripadalo ako neporiadok. Zasiahla ma realita toho, o čom bola televízia, a odpor k falošnej povrchnosti ma sprevádza dodnes. Museli sme mať na sebe kovbojské košele a chlapík, ktorý chodil s doskou, nám prikazoval, aby sme tleskali, smiali sa alebo spievali, čo ma rozčuľovalo.

Preto sme s istou úľavou strávili niekoľko nasledujúcich dní u otcovho priateľa na jeho pozemku. Len čo sme prišli, chytil pekného lososa. Urobil na nás veľký dojem a ešte v ten deň sme ho zjedli. Nasledujúci deň sme sa k nemu pripojili na streľbu, trmácali sme sa po močariskách a poliach panstva, ale akokoľvek som v to dúfal, nevideli sme ani nepočuli jediný výstrel. Napriek tomu to moje nadšenie nezmenšilo.

Streľba na hlinené holuby, 1982

Neskôr sme si s otcom kúpili dvanásťhlavňovú brokovnicu, ktorá bola väčšia, so silnejším kopom a väčším dostrelom. Roky som pravidelne strieľal, chodil som na ostrú streľbu a častejšie na streľbu na hlinené holuby.

Keď som mal 21 rokov, otec sa rozhodol, že mi chce kúpiť veľmi peknú pištoľ, a

tak sme sa dohodli na návšteve puškárov Holland & Holland v Londýne. Ich puškáreň je

Úžasné, a keď našiel tú správnu brokovnicu, Dixon boxlock ejector, otec ju nielen kúpil, ale nechal mi ju aj upraviť na mieru. Súčasťou kúpy bol aj výcvik v streleckej škole v obchode v západnom Londýne. Bola to zbraň pre mňa.

Nanešťastie, v Maidenheade nebola strelecká škola a otec nebol nablízku, aby ma odviezol do školy vzdialenej niekoľko míľ. Naozaj, ak chcete strieľať každý deň, musíte žiť na farme, aby ste sa stali naozaj dobrými. Brokovnicu som si nechal na drsnú strelbu a strelbu z hlíny cez víkendy, a aj keď som strelbu miloval, bol to pre mňa len koníček a nikdy nič viac. Namiesto toho, aby som sa zameral na jednu vec, chcel som vyskúšať od všetkého trochu. Chcel som jazdiť na bicykli, chodiť na koncerty, cestovať a robiť toto, toto a toto. Ale tú zbraň som miloval a vlastným ju dodnes.

Život v polovici 70. rokov: Bary, škola a prázdniny

Na konci našej cesty viedol chodník, ktorý spájal veľké sídlisko s rozsiahlou otvorenou oblasťou Maidenhead Thicket. Na oboch koncoch chodníka boli súpravy ocelových tyčí, zátarás, ktoré mali zabrániť ľuďom, aby jazdili po chodníku. Keď sme mali 12 alebo 13 rokov, "Zábrany" na tomto chodníku sa stali neformálnym miestom stretávania mladých ľudí od nášho veku až po dvadsiatnikov. Mohli ste si byť istí, že sa tam vždy nájde niekto, s kým sa môžete porozprávať. Strávili sme tam veľa hodín a stal sa takým známym po celom Maidenheade, že tam chodili ľudia z iných častí mesta, aby sa porozprávali a zabavili. Vtedy som sa začal zaujímať o hudbu a moji kamaráti si na svojich ghetto blastoch púšťali prog-rockové kapely ako Genesis, Camel a Yes. Počas dlhého leta v polovici 70. rokov sme sedeli na slnku a len tak sa bavili s kamarátmi a počúvali hudbu.

Približne v tom čase, v roku 1976, v mojom treťom ročníku, sme mali učiteľku matematiky, ktorá sa volala pani Duckettová, a na konci semestra mi povedala, že ak chcem absolvovať maturitu z matematiky, musím si poriadne natiahnuť ponožky, inak budem namiesto nej skladať skúšky CSE, čo boli skúšky nižšej úrovne. Touto hrozbou ma pani Duckettová zmenila na niekoho, kto sa začal v škole snažiť. Nie pred časom som začal pracovať a moje výsledky sa zlepšili.

Napriek tomu som sa nikdy nechystal byť pánom Dokonalým. V kovovýrobe sme s ďalším skvelým priateľom Daveom Machonom vyrábali riad z medi a hliníka a sústružili kúsky ocele na veľkých starých mechanických sústruhoch. Učiteľ nám jednoducho povedal, že musíme nosiť ochranné okuliare a mať zastrčené kravaty, a potom nás nechal na pokoji. Mohli sme sa vtedy zabávať, vyrezávať kúsky z kovu a umiestňovať

vo zveráku na vyhladenie okrajov. Na to ste museli stáť ľavou nohou na zemi a pravou nohou na priečke stola, potom ste sa pred prácou na kovoch opreli o váhu a utiahli zverák. Mohli ste sa k niekomu prikradnúť zozadu a v medzere medzi nohami svojho kamaráta mu veľkým pilníkom rýchlo poklepať po semenníkoch - práve toľko, aby obeť vydala uspokojivé "Oooof". S Daveom sme mali v tomto smere spoločný zmysel pre humor a podobný hudobný vkus. Rovnako ako môj starý kamarát Andy, aj Dave a ja sme si stále blízki.

Ako už bolo spomenuté, letá v rokoch 1975 a 1976 boli dlhé a horúce a zdalo sa, že trvajú večne. Spomínam si na šťastné prázdniny s nekonečnými slnečnými dňami na polostrove Gower v južnom Walese a v Pickeringu v severnom Yorkshire.

Keď som nebol preč, naďalej som trávil veľa času s kamarátmi v baroch. Do jediného bazéna v Maidenheade bolo ďaleko, a tak sme sa chodili kúpať do miestneho štrkoviska. Spomínam si aj na hodiny intenzívnej nudy pri potulkách, keď sme robili veľmi málo. V tom čase som mal priateľa menom Jeff Howe. Bol to tichý chlapík, ale väčšinu času sme spolu trávili rozprávaním, potulkami po meste a počúvaním hudby. Práve on ma zoznámil s prog-rockovými kapelami ako Pink Floyd a King Crimson, čo viedlo k môjmu širšiemu záujmu o hudbu. Jeff bol o niečo starší ako ja a chodil do inej školy, a tak sme sa postupne od seba vzdialili. O desaťročia neskôr som si ho vygooglil a s hrôzou som sa dočítal, že toho úbohého muža zavraždil jeho podnájomník v Londýne a po zabití ho zohavil. Taký strašný, hrozný koniec.

Rupert a ja sme mali au-pairky, kým nám nebolo asi 10 alebo 11 rokov, ale potom ich mama zastavila, práve keď začali byť zaujímavé. Jednou z nich bola Švédka Torun, ktorú sme volali Tojo. V priebehu rokov zostala v kontakte a v roku 1976 ma Tojo pozvala do Švédska, aby som zostala s jej rodinou. Jej manžel bol veterinár a mala malú dcéru. Mala to byť moja prvá samostatná zahraničná cesta. Počas letu spoločnosti SAS do Štokholmu sa mladé dievča, ktoré kráčalo uličkou, zastavilo vedľa ľudí sediacich niekoľko radov predomnou. Pozrel som sa na ňu a pomyslel som si, že to je dievča zo skupiny ABBA, ktoré sedí v obyčajnom lietadle - a to bolo na vrchole ich slávy. Dievča sa s nimi rozprávalo, ale ja som bol príliš plachý na to, aby som niečo povedal.

V priletovej hale som sa stretol s Tojom a išiel som si kúpiť knihu, ktorá mi bude robiť spoločnosť počas dovolenky. Kúpil som si knihu *Orol na nebi* od Wilbura Smitha. Kniha podnietila môj celoživotný záujem o jeho diela a počas tejto dovolenky som ju mnohokrát prečítal od obalu po obal a popri tom som počúval Simona a Garfunkela a The Beatles. Vlastne mám ten otlčený výtláčok dodnes. Vonku sme prešli cez parkovisko k miestu, kde Tojo nechal svoje auto, a

hneď vedľa neho stál zelený Mercedes-Benz, v ktorom sedeli všetci členovia skupiny ABBA. Kútikom úst som si odľúkol,

Spomenul som to Tódžóovi a ten povedal: "Požiadaj ich o autogram." Chcel som, ale bol som príliš plachý.

Bol to nádherný výlet. Boli sme sa pozrieť na stredovekú loď, ktorú pred niekoľkými rokmi vykopali v štokholmskom prístave, a navštívili sme múzeum skla. Manžel Tojo ma vzal na obrovskú farmu ošípaných, kde vonku neboli žiadne zvieratá, ale vo vnútri ich boli tisíce. Mala som na sebe svoju novú bundu Levi's a bola som na ňu veľmi hrdá, ale nikdy som z džínsov nedostala zápach tých prasiat.

V roku 1977 chýbali krásne slnečné lúče z predchádzajúcich letných období. Ďalšia au pair, Karen z Nemecka (tá, ktorú sme navštívili počas skráteného výletu jumbo jetom), napísala mame. V auguste sa chystala so sestrou do Španielska a požiadala ma, aby som išla s ňou. Samozrejme, vždy som za dovolenku na slnku, a tak som s Karen, jej sestrou a synom Jeremym odletela do Barcelony a ubytovali sme sa v Cambrils pri Tarragone. Nevedela som, čo chcem robiť na "slnečnej dovolenke", ale rýchlo som si uvedomila, že to, čo nechcem, je tri týždne sedieť na pláži a opekať sa.

V Španielsku v roku 1977

Karen a jej sestra to však chceli urobiť (bolo to dávno pred strachom z rakoviny kože) a doslova ste cítili vôňu prskajúceho detského oleja. V prvý deň som sa do obeda unudila k slzám.

Na dovolenke v Španielsku, 1977

Po večeroch sme sa túlili a zabávali a jedného dňa sme sa vybrali do Tarragony, ktorá bola taká horúca, že sme sa sotva hýbali. Karenin synovec, ktorý bol o niečo mladší ako ja, rozprával o novom filme, ktorý videl v Kanade, kde žil. "Musíš to vidieť," povedal. "Je to úžasné. Volá sa *Hviezdne vojny*." Nevenoval som tomu pozornosť, pretože pokiaľ ide o mňa, on bol ešte dieťa, zatiaľ čo ja som mal pätnásť. Keď som *Hviezdne vojny* videl, pochopil som, čo tým myslel. Cestou domov v lietadle niekto, kto kráčal uličkou, oznámil: "Elvis zomrel," čo sa stalo jedným z mála prípadov, keď si pamätám, kde som bol, keď som počul nejakú správu. Nebol som veľkým fanúšikom Elvise, ale pamätám si na vlnu šoku zo smrti tejto hudobnej ikony.

Mama nemala problém s tým, aby som v tom veku odišla k au-pair, ale nedovolila by mi ísť samotnej. Bola som samostatne mysliača a nevadilo mi cestovať sama, keď som bola mladá, ale lietanie vtedy bolo také uvoľnené. Neexistovala žiadna bezpečnostná kontrola, žiadne starosti s nadváhou batožiny a jednoducho ste sa objavili na letisku.

letisko. Bolo to jednoduché a zábavné. Stále sa teším na lietanie ako malý chlapec, ale dnes sa mi nepáči, že je to náročné.

V lete 1977 sme oslávili aj strieborné jubileum kráľovnej. Vzhľadom na všeobecnú pochmúrnosť 70. rokov bolo kráľovnino strieborné jubileum, naopak, nádherným prílivom toľko potrebnej radosti. Po celej krajine sa konali pouličné oslavy, ktoré spojili ľudí s takou spolupatričnosťou, aká sa zvyčajne vyskytuje v čase vojny. Naša ulica nebola výnimkou a v záhrade jedného zo susedov sme mali oslavu, na ktorej boli všetci. Bolo to neuveriteľné. V tom čase krajina potrebovala takúto udalosť.

V roku 1977 som si kúpil svoj prvý moped. Mnohé staršie deti v škole mali Fizzie, Yamahu FS1E, a v júli 1977 som sa rozhodol, že si jeden kúpim, pretože sa mi podarilo ušetriť nejaké vreckové, a odišiel som do Motorcycle City v Readingu. Stál ma 279 libier. Vzal som si ju domov a trochu som si na nej zajazdil, ale potom som si ju nechal v našej garáži až do svojich 16. narodenín, keď som mohol legálne jazdiť na motorke po ceste. V deň mojich 16. narodenín som na ňu vyrazil a ten pocit dospievania a pocitu nezávislosti bol pre mňa hlboký. Fakt, že som bol prvýkrát sám sebe pánom a rozhodoval o tom, kam pôjdem, sa mi nestratil. Veľmi dobre som si uvedomoval, že to bol v istom zmysle koniec môjho detstva. Všetci moji kamaráti mali tiež mopedy a keď sme neboli v škole, stretávali sme sa v bare. Ja som si ten svoj namiesto žltej Yamahy nechal natrieť na strieborno, čo moji kamaráti privítali s veľkou dávkou nasratosti: "Enry, prečo musíš byť vždy iný?"

Rupertove roky na skateboarde

Na druhej strane, môj brat Rupert bol v polovici až na konci 70. rokov 20. storočia posadnutý skateboardingom a bol v ňom veľmi dobrý. Mama s ním chodievala do skateparku v Brentforde v západnom Londýne, kde boli obrovské polopriestory. Raz som to skúsil, ale spadol som, zranil som sa a už som to nikdy neskúšal. Naopak, Rupert bol jeden z najlepších. Majiteľ skateparku založil súťažný tím a vybral Ruperta ako freestylového jazdca. Usporiadali súťaž medzi niekoľkými tímami z Veľkej Británie a USA a 13-ročný Rupert bol vybraný, aby sa zúčastnil na súťaži v San Diegu. Nečakaným výsledkom bolo, že Spojené kráľovstvo išlo a porazilo Američanov v ich vlastnej hre.

Rupert vyhral súťaž vo voľnom štýle a všetci sme na neho boli veľmi hrdí. V tom čase patril medzi najlepších v krajine a neustále trénoval. Krátko po víťazstve v súťaži, keď trénoval v širokej poltopánke s juniorom, junior spadol a jeho doska sa vymrštila, pričom zasiahla Rupertov členok a zlomila mu ho. Rupert už nikdy

neskateboardoval.

Napriek tomu bol náš život aj naďalej hlučný - streľba, hudba, psy, motorky, ľudia, chat, CB rádio, autá a ďalšie. Obávam sa, že otec možno trafil klinec po hlave, keď povedal, že sme "rodina, s ktorou by ste najmenej chceli žiť vedľa!"

Napriek tomu pri krátkej návšteve u susedov po tom, čo sme sa o niekoľko rokov neskôr odsťahovali, náš starý sused trochu zamyslene poznamenal k mojej mame: "Pauline, odkedy si sa odsťahovala, je tu také ticho..."

Hudba

Sedemdesiate roky boli tiež obdobím, keď som skutočne objavil hudbu. Hudba mala na mňa vždy veľký vplyv, ale kým som nezačal plánovať túto knihu, neuvedomoval som si, aký veľký. Na začiatku 70. rokov som počúval prog rock na kazetách a v rádiu hrali skupiny ako T-Rex a Sweet, ako aj veľa kapiel z USA, čo bolo fajn, ale od roku 1975 ma hudba začala naozaj zaujímať. Britská hudba bola zrazu úžasná. V roku 1976 udel punk rock ako bomba a hneď po ňom nasledovala nová vlna.

V školskom roku 1977/1978, keď som mal 14/15 rokov, sme s Daveom Machonom hneď po škole nasadli na vlak a išli sme do miest, ako je divadlo Rainbow vo Finsbury Parku v severnom Londýne. Andy sa možno múdro vyhýbal týmto výletom. Náš prvý výlet bol zároveň mojím prvým výletom bez rodičov vo vlaku. Po príchode do Paddingtonu sme sa metrom presunuli na Chalk Farm, čo bolo pre mňa ďalšie prvýkrát. Londýn bol v tom čase špinavým miestom so všade prítomnými čiernymi, sadzami pokrytými budovami, ale bol vzrušujúci a veľmi odlišný od Maidenheadu. Koncerty Rainbow sa začínali o 18:00 alebo 19:00 a kapely sa menili každú polhodinu. Dave videl Sex Pistols (nemal som ich veľmi rád) a ja som videl kapely ako Boomtown Rats, Generation X a Ramones. Miloval som kapely novej vlny. Skutočne, nová vlna bola naša hudba, Ian Dury, The Clash, Elvis Costello a The Stranglers patrili k našim obľúbeným.

Posledný vlak z Paddingtonu odchádzal o 22.45, takže sme niekedy zmeškali poslednú polhodinu hudby, aby sme prišli domov v skorých ranných hodinách a na druhý deň ráno vstali do školy.

Tieto prvé zážitky viedli k láske k hudbe a koncertom a v roku 1982 som navštívil koncert Rolling Stones na štadióne vo Wembley a v roku 1983 rozlúčkový koncert Thin Lizzy v Hammersmith Odeon. Na koncerte Summer of '84 som videl obrovské množstvo hudby vrátane Big Country, Kool & the Gang, Nik Kershaw a Eltona Johna. Mám rád veľa rôznych druhov hudby a v priebehu

rokov som mal to šťastie vidieť aj Dire Straits vo Wembley

Arena, Shirley Bassey v Royal Albert Hall a oveľa neskôr v Manchestri okrem iných aj Level 42, Jools Holland a The Police.

Zlepšenie v škole

Možno to znie, akoby som v škole nikdy nič nerobil, ale v skutočnosti som sa držal pri zemi a známky sa postupne zlepšovali. Andy Jones, Dave Machon a ja sme zostali dobrými priateľmi počas druhého a tretieho ročníka. Vo štvrtom ročníku nás s Andym presunuli do iných tried, ale zostali sme veľkými kamarátmi. Stretávali sme sa v škole a naďalej sme sa stretávali v The Bars po večeroch a cez víkendy. Jeden z našich ďalších kamarátov, Dave Clare, bol o niečo starší a mal Mini, čo znamenalo, že zrazu bol každý jeho najlepším priateľom. Asi piati z nás sa naskladali do zadnej časti a jazdili po celom Maidenheade. Všetci okrem mňa fajčili. Pred niekoľkými rokmi som ochutnal jednu z otcových cigár a zdalo sa mi, že chuť odporne, čo ma odradilo na celý život. Ale to ma nepustilo z háku. Raz v aute mi chalani povedali: "Dobre, poďme si s Henrym zapáliť." Zatvorili všetky okná a zapálili si, všetci do jedného. Keďže som bol stredný pasažier, nemohol som uniknúť a auto sa naplnilo dymom, ako táborák, dymovým smogom lacných, nechutných cigariet. Nakoniec to vzdali skôr ako ja a nakoniec sa vyhnuli z auta, pričom sa za nimi valil dym. Človek by odpustil, keby si myslel, že auto horí. Dodnes som si nikdy nedal cigaretu.

Hlavným účelom Mini bolo nájsť vidiecke krčmy, kde by sme sa mohli zastaviť na pivo. Jedna sa volala The Dew Drop Inn a druhá The Plough, obe boli zastrčené uprostred ničoho na vidieku v okolí Maidenheadu. Boli sme vonku v piatok večer a väčšinu víkendov. Aj tak odo mňa nikdy nežiadali občiansky preukaz, ale keďže to nebola krčma, kde by pili mladé deti, polícia to nekontrolovala, takže nehrozilo, že by ma prichytili pri pití neplnoletých. Jedného dňa, uprostred veľmi tuhej zimy, nás Daveov otec odviezol do hostinca The Dew Drop Inn (stále tam je, ten hostinec, krásna vidiecka krčma zastrčená v odľahlej slepej uličke). Daveov otec a starý otec nás vysadili a dali si rýchlu polievku, než nás nechali napospas. Nevedeli sme, že teplota bola taká nízka, že potok, ktorý tiekol plným prúdom, na parkovisku zamrzol a Daveov otec na svojom Austine uviazol. Dave si zapálil cigaretu a práve si vychutnával pivo, keď počul otcov hlas: "Hej, vy, môžete ma odtlačiť z ľadu?" Dave sa tak zľakol, že prakticky prehltol cigaretu. Ukázalo sa, že Daveovi rodičia nevedeli, že fajčí - teda aspoň do tej chvíle nie!

Plánom bolo dostať sa za auto a pokúsiť sa ho odraziť od ľadu. Bol som oblečený vo svojom super cool oblečení zo 70. rokov, v koženej bunde, kovbojských

čičmách, priliehavých džínsoch

a krémovú polokošeľu s výstrihom - čo možno nie je ideálne na túto prácu. V nadšení som stratil stabilitu, pošmykol som sa a šmýkal sa dozadu po desiatich alebo pätnástich metroch ľadu a kričal som: "Woaaaaah! Woaaaaer!" a snažil som sa udržať rovnováhu, keď som sa kĺzal do šera a moja krémová polokošeľ sa splývala s tmavým, ľadovým okolím. Nejakú sa mi podarilo nespádnúť, ale nikdy som to neprežil a ešte aj teraz si ma kvôli tomu doberajú. Nakoniec sa nám predsa len podarilo vytlačiť auto z ľadu a potom sme sa vrátili do krčmy, aby sme si dali kožu. Ako tínedžerov nás tieto veci bavili a stále bavia.

Dave, Andy a ja sme často chodili do kina v Maidenheade. Andy miloval horory, hoci ja som nikdy nebol ich fanúšikom. Vtedy sa v kinách smelo fajčiť a my sme sedeli s nohami prehodenými cez sedadlo pred nami. Počas obzvlášť desivej časti na konci filmu *Carrie* (vekové obmedzenia boli vtedy zrejme nepovinné) dostal Andy taký strach a vyskočil tak prudko, že sa udrhel kolenami do tváre. Fajka, ktorú mal v tom čase náhodou v ústach, letela vzduchom v spíške iskier a ja som sa doslova počúrала od smiechu...

Občas tieto bezstarostné dni vystriedali menej uvoľnené chvíle. Koncom 70. rokov sa otec vrátil z New Yorku s ťažkou chrípkou a v dome sa hovorilo: "Otec nie je v poriadku. Buď ticho." Keď sa mu priťažilo, mama zavolať praktickému lekárovi, ktorého reakciou bolo zavolať sanitku a odviesť otca do nemocnice.

Pamätám si, ako som sa cítila smutná, keď som sledovala otca, ako schádza po schodoch v pyžame. Bolo to asi prvýkrát, čo som ho videla zraniteľného. V nemocnici bol viac ako týždeň. Bohužiaľ, to, čo lekár považoval za zápal pľúc, bola v skutočnosti veľmi vážna infekcia, o ktorej sme nikdy nepočuli - legionárska choroba. Zrejme ju chytil zo zamorenej klimatizácie v hoteli v USA. Našťastie sa úplne zotavil, ale pre celú rodinu to bol obrovský šok.

Stretnutie s Rebekou

V roku 1978 som stretol Rebeccu. V tom čase som sa pretĺkal po škole a viedol som jednoduchý život plný zábavy a hier. Jedného večera som na diskotéke v Cookham Deane zbadal veľmi drobné dievča so žiarivo červenými vlasmi. Mala na hlave klobúk a prvá vec, ktorú som urobil, bolo, že som jej poklepal na hlavu, čo som urobil niekoľkokrát, kým som si získal jej pozornosť. V ten večer sme sa stretli a nasledujúcich šesť rokov sme spolu chodili. S Rebekou sme sa veľmi, veľmi zblížili. Boli sme zamilovaní a neuveriteľne šťastní a pre mňa bolo skvelé mať túto stabilitu v období neskorej puberty, keď môže byť všetko chaotické.

Rebecca, veľmi šikovná gymnazistka, bola v škole o rok vyššie ako ja. Naše školy boli blízko seba a žiaci sa pohybovali v rovnakých kruhoch. Celý týždeň som bol v škole, po škole som chodil von s kamarátmi a cez víkendy s Rebekou. Ako všetci dospievajúci chlapci, aj ja som používal domov ako nocľaháreň, miesto, kde som sa najedol, vyspal a dostal čisté oblečenie.

Približne v tom čase, keď prestal jazdiť na skateboarde, sa Rupert začal venovať motokrosovým pretekom a naši rodičia mu kúpili motorku Suzuki, pravdepodobne preto, aby sa mal čím zabaviť, keď prestal jazdiť na skateboarde. V tom čase mama predala dodávku VW a kúpila zelenú škatuľovú Fiestu, "malú zelenú škatuľu", ako sme ju volali, s prívesom na zadnej časti, aby mohla voziť Rupertove motorky na stretnutia v skrambingu. Aj ja som túžil robiť motokros, ale škola, dievčatá a dospievanie mi stáli v ceste. Keď som bol mladší, pokúšal som sa o to, ale nikdy sa mi to nepodarilo, ale teraz to Rupert v tom istom veku robil a robil to dobre.

V lete 1978 sme sa s Andym vybrali vlakom do Cornwallu. Vzali sme si so sebou bicykle, aby sme sa mohli v Polperro pohybovať, ale Andyho moped sa cestou na stanicu pokazil. Vystúpili sme v Plymouthe, ale vedeli sme, že s nami dvoma na mojom malom mopede sa do Polperra nedostaneme. Moja teta poslala svoju dcéru Karen s priateľom, ktorý mal väčší bicykel, a tak Andy išiel na zadnom sedadle jeho bicykla, zatiaľ čo Karen bola na zadnom sedadle môjho. Niekoľko dní sme sa potulovali po Polperro, jedli ryby s hranolkami a pili pivo v miestnej krčme. Mama mi dala kľúč od elektromera a povedala mi, aby som ho vyprázdnil a mince odniesol do banky na výmenu za bankovky. Vreco s mincami som riadne odniesol do Barclays, len aby mi pokladnička povedala, aby som sa vrátil o hodinu. Prechádzali sme sa po dedine a zabíjali čas, ale keď sme sa vrátili, čakal nás veľký chlapík v dlhom kabáte.

Predstavil sa ako "detektív Plod" a požiadal o pár slov. Chcel, aby sme mu vysvetlili, odkiaľ sa vzali všetky tie desiatky, lebo si myslel, že sme rozbíjali telefónne búdky. Boli sme v tom, samozrejme, úplne nevinne, takže to bol pre nás obrovský šok, pretože ani jeden z nás sa nikdy predtým nedostal do kontaktu s políciou. Snažila som sa zachovať pokoj a vedela som, že sme nič zlé neurobili, a tak som policajtovi vyrozprávala príbeh a dala som mu mamin telefónny kontakt, po ktorom nám zavolať a povedal, aby sme išli. Byť na strane podozrievavého policajta nie je príjemný zážitok.

Zložil som sedem maturitných skúšok s dvojkami a trojkami, čo ma potešilo, pretože to stačilo na to, aby som mohol pokračovať v šiestom ročníku, hoci mnohí moji dobrí kamaráti školu opustili. Dave išiel na technickú školu. Andy sa rozhodol ísť šoférovať nákladné autá, vďaka čomu vo svojich 17 rokoch dobre

zarábal a bol so sebou spokojný. Ja som zostal

na maturitu z francúzštiny, ekonómie a biológie, hlavne preto, že ma nič iné nelákalo. S Andym a Daveom sme sa stretávali cez víkendy a naše priateľstvo pretrváva dodnes. Priateľmi sa stali aj mnohí ďalší spolužiaci vrátane Lindsay McKayovej a Johna O'Farrella, ale neboli si blízki ako Andy a Dave. John sa stal humoristom a účinkoval v relácii *Have I Got News for You?* Napísal aj niekoľko kníh. Na hodinách francúzštiny bol vždy veľmi vtipný a nútil nás kričať od smiechu.

Keď som v roku 1979 dovŕšil 17 rokov, kúpil som si dvojťaktný trojvalec Kawasaki KH250, čo bol vtedy najväčší motocykel, na ktorom sa dalo jazdiť na značkách L. Bola to motorka a pol a úplne som ju miloval. Jedného jesenného večera okolo 16.30 som sa na ňom vracal zo školy. Bola tma, pršalo a ja som bol uprostred dopravnej špičky v Maidenheade na diaľnici A4. Všetka doprava sa plazila rýchlosťou 30 km/h. Bol som mladý, netrpezlivý a hlúpy na rýchlom bicykli a rozhodol som sa uhnúť z kolóny. Znížil som niekoľko prevodových stupňov, aby som sa priblížil k čakajúcim autám, a začal som kričať rýchlosťou 60 km/h alebo viac, než som prešiel zákrutou a zišiel zo svahu. Autá sa blížili ku mne, keď som uháňal po priečnom šrafovaní, keď sa zrazu niekto, kto išiel proti mne, rozhodol odbočiť doprava. Autá sa ku mne blížili z vonkajšej strany, jedno vyrazilo pred mňa a, samozrejme, kolóna, okolo ktorej som sa rútil, bola naľavo. Keby som stlačil brzdy, zišiel by som z bicykla. Otvoril som plyn a podarilo sa mi vtesnať medzi dve autá na otvorenú cestu za nimi. Srdce mi potom búšilo a moja hlúposť ma naozaj vydesila. Po tomto incidente som spomalil.

Krátko na to som bicykel predal, pretože nás s Rebekou už nebavilo, že sme na ňom boli mokří a studení, keď sme niekam išli. Namiesto toho som si kúpil staré Mini, natreté na britskú závodnú zelenú, s motorom 850 cm³, čo znamenalo, že nedokázalo ísť viac ako 50 km/h. V tom čase som pracoval v sobotu ráno v obchode s motorovými dielmi v Maidenheade, takže som mal dobrú pozíciu, keby sa auto pokazilo!

Bol som verný priateľ. V roku 1979 hrali Led Zeppelin v Knebworthe a priateľ mi ponúkol svoj voľný lístok. Teraz na mňa budú všetci hudobní fanúšikovia večne kričať, ale ja som ho odmietol a vrátil som ho. Jedným z dôvodov bolo, že Led Zeppelin sa mi nikdy veľmi nepáčili a možno by som si ich ani neužil, ale skutočným dôvodom bolo, že som Rebeke sľúbil, že ju zoberiem na remeselný jarmok. Keď sa na to pozriem spätne, mal som ísť na posledný koncert Led Zeppelin, pretože remeselný jarmok bol - no, remeselný jarmok!

Rebecca mala štyri maturitné skúšky a mohla ísť na ktorúkoľvek univerzitu v krajine, ale išla sa učiť za dvojazyčnú sekretárku na Institut Français, vysokú školu priamo oproti Národnému historickému múzeu v South Kensingtone.

Museli ste byt'

veľmi ostré, aby sa tam dostali. Keď som zložil vodičské skúšky, vozil som mamu autom do Londýna za Rebekou počas týždňa a cez víkendy a radi sme sa prechádzali po West Ende a kochali sa krásami Hyde Parku a západného Londýna.

Ubytovala sa v Boltonovcoch, veľmi nóbl penzióne pre mladé dámy v Londýne, ktorý viedli mníšky, ktoré vládli železnou palicou. Chlapci nesmeli prekročiť prah v žiadnom dennom ani nočnom čase. Matka predstavená sa s dievčatami stretávala pri dverách, takže som nemala šancu ísť dnu na kankán.

S Rebekou, 1980

V poslednom ročníku školy som prestal pracovať v obchode s motorovými dielmi, aby som sa mohol sústrediť na štúdium maturity z francúzštiny a biológie. V lete po maturite nás rodičia zobrali na dovolenku do Talianska, kde sme bývali na pobreží Amalfi v malom prázdninovom apartmáne. Jedli sme úžasnú pizzu a prežili sme skvelé chvíle na našej poslednej rodinnej dovolenke. Táto dovolenka mala na moju mamu veľký vplyv - ale nie tým najlepším spôsobom.

Cez mesto viedla dažďová kanalizácia, ktorá sa nachádzala neďaleko nášho bytu.

Jedného dňa mama počula, ako pes v núdzi šteká, a išla ho hľadať.

Pes spadol do kanalizácie a nemohol nájsť cestu von. Chytila policajta, aby jej pomohol, ale ten to vyriešil tak, že vytiahol pištoľ a úbohého psa zastrelil. Mama ho našťastie zastavila, ale psovi sa nikto neprihlásil na pomoc a keď sme odchádzali, stále tam bol. Mama už nikdy nešla na zahraničnú dovolenku so slovami: "Nepôjdem nikam, kde sa tak zle správajú k zvieratám."

Keď som sa vrátil k výsledkom, zistil som, že nie sú dosť dobré na to, aby som prijal ponuku študovať obchod na Brunel University. Bola som odstrčená na bok. Všetci moji kamaráti zo školy pracovali alebo odišli na univerzitu a ja som teraz nemala žiadny pevný plán pre svoj život.

Na zvyšok leta som sa zamestnal na stavbe, kde som bol chlapcom a terčom všetkých vtipov, prevracal som veci a všetko som robil zle. Stavali sme prístavbu kancelárskej budovy v Ascote. Každé ráno ma chalani vyzdvihli z konca cesty na svojom malom stavebnom aute a ja som naozaj nerozoznal jeden koniec lopaty od druhého. Bol som chlapík, ktorý mal variť čaj a posúvať piesok a cement, a ani to som nevedel veľmi dobre robiť. Napriek tomu sme sa párkrát zasmiali.

Jedného popoludnia prišiel architekt a majiteľ pozemku skontrolovať prácu, ktorú sme vykonali pri kopaní základov. Vodič bagra bol dobrý na akúkoľvek prácu len medzi ôsmou ráno a poľudním, keď odchádzal do krčmy a opíjal sa. V tento konkrétny deň sa mal stretnúť s veľkopodnikateľmi o 14.00. Všetci si mysleli, že to bude zábavné sledovať, pretože sme všetci vedeli, že vodič bagra sa v tom čase už ledva drží na nohách a zvyčajne si ide nájsť miesto na spanie. Každopádne sa s mužmi stretol, ako bolo dohodnuté, a oni sa potulovali po okolí, rozprávali sa s ním a kontrolovali prácu. V jednom momente sa mu nepodarilo stúpiť a spadol dozadu do výkopu, ktorý ráno kopal. Výkop bol široký asi meter alebo osemnásť centimetrov, čo bola približne jeho šírka, a tak tam bol, asi šesť metrov dole, pevne zakliesnený a neschopný čokoľvek urobiť, pretože bol na tri plecía. Všetci sme viseli z lešenia ako gibboni v *Knihe džunglí* a vyli sme od smiechu, ale majiteľ a architekt zúrili.

Pri inej príležitosti som bol poverený miešaním a privezením poteru pre poslednú vrstvu jemného betónu pred obkladáním. Na druhý deň poter tuhol a vytváral hrudky namiesto toho, aby vytekal z môjho vozíka, a klesal na vrch ešte mokrej hydroizolačnej vrstvy. Vyklopil som barličku poteru, ale namiesto toho, aby jemne vyklzol, vyšiel v jednej hrudke - *šup!* - do kaluže dechtovej vody, ktorá sa potom rozprskla na ružové, čerstvo omietnuté steny. Dechtová voda sa, samozrejme, vsiakla priamo do omietky. Presne v tej chvíli vošli architekt a majiteľ projektu, aby

svedkom toho, ako všetko kazím. Moje služby neboli dlhšie potrebné a ja som sa nevenoval stavebníctvu.

Tú jeseň som bol trochu stratený, pretože sa na mňa prevalil vplyv toho, že som sa nedostal na univerzitu. Moje možnosti sa zdali byť obmedzené. Zapísala som sa na vysokú školu pre dospelých, ale moje srdce sa do toho nehralo. Vydržal som len týždeň alebo dva, kým som sa zapísal ako nezamestnaný. Vtedy bolo 3 200 000 nezamestnaných a bolo to hrozné obdobie. Bol som jedným z "1 z 10", o ktorých spievala skupina UB40, a môj nedostatok zamestnania vo mne zanechal pocit zlyhania. Bez skúseností som nemohol získať prácu a bez práce som nemohol získať skúsenosti. Bol som zaseknutý v kruhu. Rodičia ma veľmi podporovali a otec sa ma všemožne snažil zoznámiť s niekým, kto by pre mňa mohol mať prácu... ale nikam to nevedlo. Rebecca mi vtedy bola obrovskou oporou a nikdy na ňu nezabudnem. Mala na mňa stabilný vplyv, keď som to najviac potreboval, bola mi oporou počas tých mesiacov bez smeru po skončení školy.

V septembri som sa dozvedel, že Marks & Spencer hľadá zamestnancov na Vianoce, tak som sa u nich zamestnal. Neuveriteľne na mňa zapôsobilo, ako bolo všetko zorganizované, a bola som nesmierne vďačná za túto prácu. Robil som všetko od ukladania do regálov až po prácu pri pokladniach a balenie tašiek zákazníkom - bol som len jedným z mladých chlapcov v obchode. V jedno sobotné popoludnie pred Vianocami som bol na pokladni. Zvyčajne sme boli na pokladni len hodinu, ale bolo tak veľa práce, že som bol na pokladni celé popoludnie. V tom čase sme obchodovali aj so známami Zeleného štítu (obdoba vernostných kariet zo 70. rokov), takže som ťukal do pokladní, balil potraviny a riešil odpočty Zeleného štítu. Jedna polovica môjho mozgu šialene počítala, zatiaľ čo druhá polovica nerobila vôbec nič. Tri a pol hodiny, počas ktorých som používal len polovicu mozgu, zatiaľ čo druhá polovica bola nečinná, boli veľmi nevyvážené. Nakoniec ma nadriadený uvoľnil. Prakticky som sa potácal preč od pokladne a trvalo dobrú polhodinu, plus šálka čaju a kúsok koláča, kým som sa začal cítiť dobre.

Začiatok môjho pracovného života január 1981 až jún 1986

T po Vianociach som skončil v Marks & Spencer, čo znamenalo, že v januári 1981 som bol nezamestnaný. Potom mi z ničoho nič zavolať manžel ženy, s ktorou som pracovala v M&S, milá dáma menom Hillary Kennethová. Volal Peter Kenneth a povedal mi, že pracuje pre nemeckú vinársku spoločnosť Niederthäler Hof a požiadal ma, aby som sa k nim pridala ako predajca. Vždy som sa chcel venovať predaju, už len preto, že to robil môj otec. Povedal som, že dobre, ale že o víne nič neviem. Peter mi povedal, aby som sa dostal do hotela v Colchesteri a stretol sa s jeho manažérom predaja. Sedel som v šestnásťročnom Mini a prvýkrát som išiel po North Circular Road, priamo stredom Londýna. Bol som úplne vydesený. V hoteli som sa stretol s Trevorom Hillom, povedal som mu, že mám 19 rokov a o víne a vlastne ani o ničom inom nič neviem. Ponúkol mi prácu predajcu len s províziou a príspevkom na auto vo výške 1 000 libier ročne, čo znamenalo, že som sa zamestnal u spoločnosti, ale nie na mzdu.

Trevor mi dal hromadu modrých listov papiera, na ktorých boli údaje o všetkých, ktorí si pred Vianocami kúpili víno. Posadil ma do miestnosti s telefónom a povedal mi, aby som týmto ľuďom predal víno v rámci novoročného predaja. Pozeral som sa na cenník a netušil som, kde mám začať, až nakoniec povedal: "Musíš týmto ľuďom zavolať, Peter."

"Neviem, čo mám povedať," povedal som. "Nikdy som tie fľaše nevidel. Neviem, ako chutia. Nikdy som ani neuskutočnil odchádzajúci obchodný hovor."

Dal mi scenár a na cenovku napísal, čo je to za víno a či je biele, červené, sladké, ťažké, suché a tak ďalej. "Neodídem, kým nezačneš obvolávať ľudí,"

povedal Trevor.

Sedela som tam, pozerala na telefón, bola som vystrašená a nechcela som nikoho rozrušiť. Trevor zavolať niekoľkým, aby mi ukázali, ako sa to robí, a potom som to skúsil urobiť sám a skutočne sa mi podarilo predat' nejaké víno.

Keď sme ukončili túto telesalesovú kampaň a mali voľný víkend, musel som ísť do kancelárie v severnom Londýne, kde som dostal škatuľu zákazníckych kariet, pričom mojou oblasťou bol Oxfordshire, a bolo mi povedané, že si musím začať dohodnúť stretnutia s ľuďmi. Musel som tiež získať niekoľko vzoriek fliaš z expedície, čo bolo miesto vo Finchley priamo z Dickensa. Dostal som 100 fliaš vína na ochutnanie a povedal som, aby som si urobil niekoľko poznámok predtým, ako ich odovzdám potenciálnym zákazníkom. Nemohol som uveriť, že mi práve dali auto plné vína. Ešte nikdy som nevidel toľko.

Moje prvé stretnutie bolo v Oxforde. Našiel som dom a muž kúpil víno. Úspech!

Počas prvého roka som bol niekoľko mesiacov na cestách a neustále som sa bál, že ma vyhodia. V marci som strávil mesiac v stánku na výstave Ideal Home v londýnskom Earl's Court. Mojou úlohou bolo chytať ľudí z podlahy, aby ochutnávali a kupovali víno, ale bol to ťažký džob a ja som bol znova a znova odstrčený. Bolo možné stráviť tam celý deň a nič nepredať, čo sa vo svete predaja nazýva "prázdný deň". Napriek tomu som sa učil predávať. Prvý rok som prežil bez toho, aby ma vyhodili, čo bolo pre mňa prekvapením.

V júli 1981 sa v krajine konala kráľovská svadba princa Charlesa a lady Diany Spencerovej. Bola to pravdepodobne najväčšia udalosť od Dňa veteránov alebo korunovácie v roku 1953 a ja som sa rozhodol, že chcem byť jej súčasťou. Večer pred svadbou sa mal v Hyde Parku konať obrovský ohňostroj a koncert vážnej hudby, takže sme sa tam s Rebeccou vybrali spolu s väčšinou južného Anglicka. Pri státisícoch ľudí, ktorí sa tam mihali, bolo toľko hluku, že sme nepočuli klasickú hudbu, ale ohňostroj bol veľkolepý.

Potom sme sa snažili prejsť z Hyde Parku do nákupného centra, aby sme našli miesto, kde budeme na druhý deň sledovať svadbu. Obísť Hyde Park Corner s 500 000 ľuďmi na uliciach bolo takmer nemožné a zmenilo sa to na smiešnu tlačenicu, takú tesnú, že sa dav pohyboval ako jeden organizmus. Mohli ste zdvihnúť nohy a nechali ste sa unášať, a keďže Rebecca bola drobná, merala len meter deväťdesiat, nos mala pritlačený k mojej hrudi a sotva sa mohla nadýchnuť. Nakoniec sme sa dostali k zábrane, cez ktorú, ak by sme ju dokázali prekonať, by sme mohli počkať, kým si dav razí cestu okolo.

Nejakým spôsobom sa nám podarilo dostať sa na Piccadilly do nákupného centra, ale v tom čase tam už bolo 12 ľudí. Napriek tomu to bola krásna noc a všetci spali, kde sa dalo. Museli sme byť vpredu, inak by Rebecca nevidela absolútne nič a nemalo by zmysel tam byť. Prechádzali sme okolo Admiralityho oblúka, kde bolo miestami aj 15 ľudí. Po mojej pravici bola v zábrane medzera, ktorá viedla do uličky s nejakými odpadkovými košmi, a keďže som si myslel, že ráno bude medzera zatvorená, napadlo mi, že ak sa do nej vkradneme, budeme mať miesto v prvej rade. Vkradli sme sa dnu a už tam bolo niekoľko rodín z East Endu, ktoré sa tam cítili ako doma. Usadili sme sa na noc a prvýkrát - a dúfam, že jediný raz - som spala na uliciach londýnskeho mesta. Bolo to chladné a nepohodlné - už nikdy viac!

Počas celého večera ľudia spievali a nálada bola úžasná. Keď vyšlo slnko, bolo cítiť mimoriadny národný optimizmus a pocit britskosti bol obrovský. Všade boli Union Jacks a dav spieval piesne ako *Roll Out the Barrel*. Čoskoro začali prichádzať policajti a vojaci a atmosféra sa pomaly stupňovala. Priepasť zostala otvorená a okolo ôsmej hodiny ráno prišla veľmi elegantne oblečená žena s dieťaťom a snažila sa zaujať pozíciu. Rodiny z East Endu neboli nadšené a hovorili: "Nie, to, dočerta, neurobíte. Boli sme tu celú noc. Môžete si sadnúť dozadu." Krátko na to armáda skutočne stiahla zábrany a my sme boli vpredu a v strede s Rebekou predomnou, takže mala dokonalý výhľad.

Urobili sme veľa fotografií kočov a koní a Charlesa a Diany, ktorí prechádzali okolo. Bol to deň dní, výnimočný deň, a byť pri tom bolo niečo iné - človek to v sebe skutočne cítil. Bolo to magické, čo znamenalo, že to, čo malo prísť pre kráľovský pár, bolo o to smutnejšie.

Po nejakom čase som sa rozhodol, že moje staré Mini na to nestačí, a kúpil som si ojazdený Ford Fiesta od suseda Petra Kennetha. Počas horúcich augustových sviatkov sme sa s Rebeccou vybrali do vtedajšieho Windsor Safari Parku (dnes Legoland). Vo výbehu levov si moja novonadobudnutá Fiesta vybrala vhodný okamih na efektné vysadenie motora, z ktorého sa valila para, čo malo za následok, že sme auto museli odtiahnuť pred očami všetkých návštevníkov a zamestnancov (a levov), ktorí sa na nás pozerali a smiali sa nám.

Aj my s Rebekou sme sa správali veľmi dospelo, chodili sme na muzikály a koncerty a navštevovali komikov. Kino v Maidenheade malo lepkavú podlahu, takže sme s Rebeccou chodili do lepšieho kina v Henley. Kino v Henley bolo staromódne, ako divadlo, a dokonca malo aj bar. Premietali sa dva filmy, pričom krátky film trval asi pol hodiny pred hlavným predstavením. Po príchode ste mohli

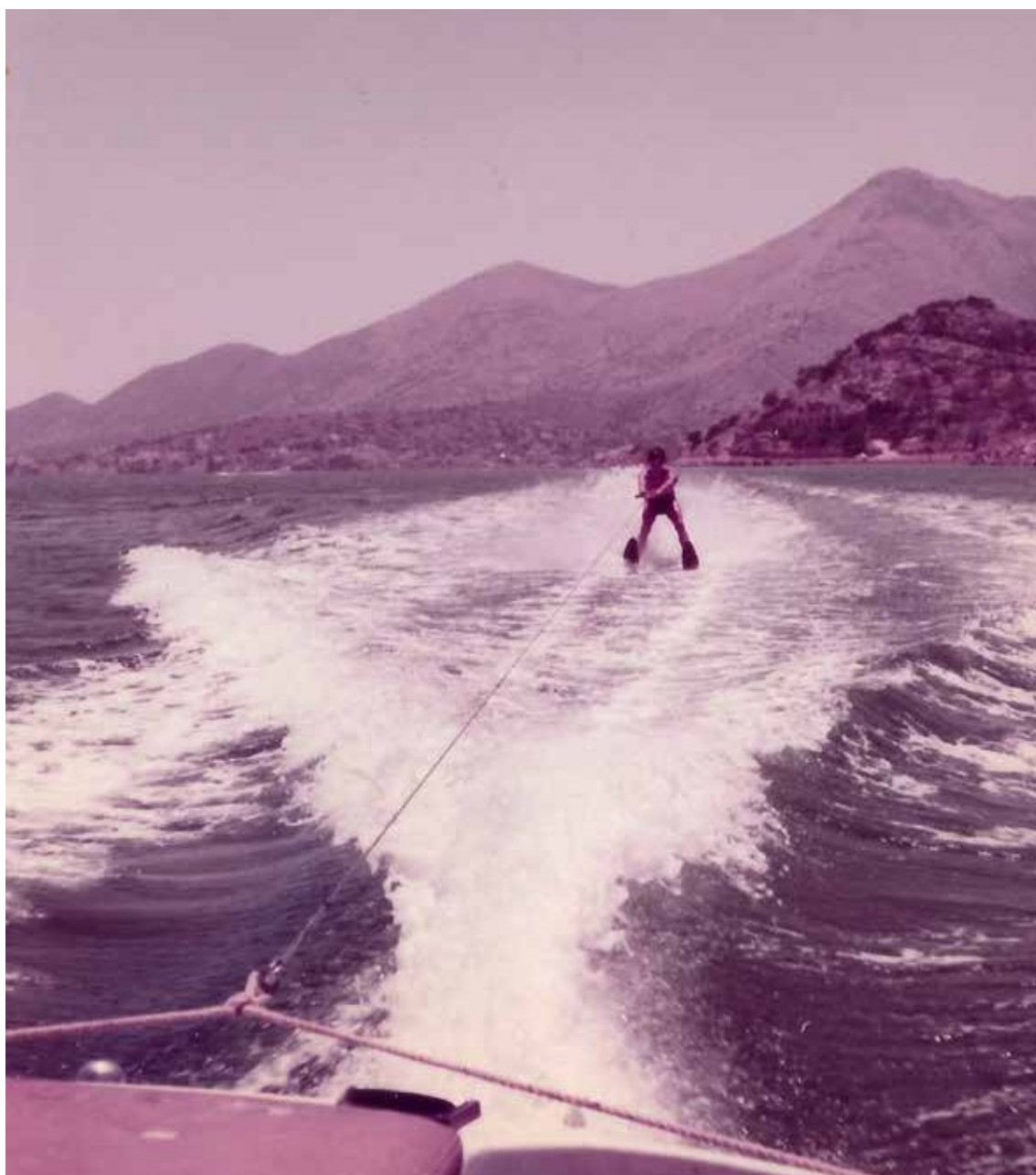
dať si drink a objednať si ho aj na prestávku, aby na vás čakal váš G&T. Všetko to pôsobilo veľmi dospelo.

S Rebekou sme boli na dovolenke v Cornwalle a vo Walese a v roku 1982 aj na Kréte. V tom čase to bolo populárne miesto, ale nikdy som nebol na takom exotickom mieste. Mali sme malú vilu neďaleko Aghios Nikolaos, ktorá bola perfektná, a na cestovanie sme si prenajali moped. Časť času sme preležali na pláži, ale veľa sme sa venovali aj poznávaniu pamiatok.

Na Kréte, 1982

Jedného dňa sme sa ocitli v prašnom mestečku Elounda. Na prístavisku som si všimol tabuľu s ponukou výletu loďou do Spinalongy, čo bola stará kolónia malomocných. Rebeka nechcela ísť na úplne opustený ostrov, ale ja som chcel. Veľmi sa mi to páčilo, pretože mi to pripomínalo Diablov ostrov z filmu *Papillon*. Cestou späť nám kapitán ponúkol "lekcie vodného lyžovania", ktoré nespočívali v ničom inom ako: "Tu máte. Vyhodím vás s párom lyží. Len nechajte špičky mimo vody." Postavil som sa na prvý raz. Nečakal to, a ak mám byť úprimný, ani ja, a tak ma vzal do veľkého kruhu, až kým som efektne nespadol v oblaku morskej vody. Dal mi druhý pokus s hlbokým vodným rozbehom. Tentoraz som vydržal niekoľko kôl - dookola sme sa točili, kým sme dosiahli podobne neelegantný koniec.

Vodné lyžovanie na Kréte, 1982

S Rebekou sme navštívili minojské paláce v Knosse a Phaestose a spomínam si, že celý výlet bol úžasný, ale v horúčave, ktorá nás nútila behať z tieňa do tieňa.

Hoci som teraz trávil prázdniny s Rebekou, nikdy som neopustil svojich priateľov - Davea, Andyho a Gilesa Normana. S Gilesom sme sa zoznámili v roku 1979, bol priateľom Ali, ktorá bola Rebeccinou spolužiačkou. Giles, Ali, Rebecca a ja sme nakoniec v roku 1984 odišli na dovolenku pre páry na Tenerife, kde sme bývali na severnom pobreží v apartmáne, ktorý nám láskavo požičal priateľ. Južné pobrežie bolo v tom čase opustené a Los Gigantes sa stalo naším obľúbeným miestom. Rebecca a Ali sú už dávno preč, ale my chlapi sme stále kamaráti a Giles teraz žije so svojou ženou a rodinou v Londýne.

Rybolov s priateľom

K rybárčeniu ma priviedol otcov priateľ George Devlin, ktorý sa stal aj veľkým rodinným priateľom. George bol milý, úžasný človek, ktorý žil pri ceste so svojou manželkou Doris a pre mnohé z nás detí bol ako geniálny strýko. Volal som ho jednoducho George. Spolu s otcom chodievali na lososy a pstruhy a George bol majstrom v rybolove, lovil pstruhy v miestnych kriedových potokoch a v Škótsku lososy. Raz sa u nás zastavil cestou zo škótskeho rybolovu, aby otcovi ukázal plody svojej práce. Vošiel s lososom, ktorý musel mať aspoň meter a bol takmer príliš veľký na to, aby ho udržal v ruke, a povedal: "Pozri sa na tohto, Hugh, je zo Spey."

Neskôr, začiatkom 80. rokov, ma George brával na muškárenie na Kennet v Hungerforde neďaleko Newbury.

Muškárenie, 1983

Niekoľkokrát sme boli v auguste, čo je na muškárenie hrozné ročné obdobie, pretože je zvyčajne príliš teplo, príliš slnečno a ryby sú ospalé, pretože voda je teplá. Nepoznal som jeden koniec prúta od druhého a jediné, čo som chytil, boli stromy za mnou a moje uši, ale pozorovať Georgea, ako točí tie mušky, bol zázrak. Ako sa dá nahodiť sud pod plačúcu vrbu na nos pstruha potočného alebo dúhového, to neviem, ale George to dokázal, raz za čas. Pri jednej príležitosti, priamo pri Hungerfordskom moste v centre mesta, chytil pstruha, ktorý vyskočil z vody a točil sa pritom dokola. George mi podal prút so slovami: "Pocíť, aké je to mať rybu na udici." Pocit spojenia s divokým zvieraťom bol výnimočný a sledovať Georgea, ako s ním manipuluje na udici, bolo fantastické.

Prežili sme niekoľko nádherných, šťastných a krásnych dní, počas ktorých sme chytali len veľmi málo, rozprávali sa a užívali si spoločnosť toho druhého. Spomienky na tie dni si veľmi vážim. George bol úžasný človek, dobre sme sa poznali a zostali sme priateľmi až do jeho smrti v roku 1986.

Moja oslava 21. narodenín

V decembri 1982 som mal 21. narodeniny. V priebehu roka sme sa s mamou rozhodli, že aspoň raz v živote našej rodiny usporiadame veľkú oslavu. Jeden z mojich odberateľov vína žil v Chilternoch neďaleko Henley-upon-Thames. Mal nádherné sídlo a vedľa neho obrovskú stredovekú stodolu, ktorú prenajímal na podujatia. V auguste som sa tam bol pozrieť a bolo to neuveriteľné, obklady siahali asi šesť alebo osem metrov nad zemou a obrovské dvere sa kedysi otvárali, aby mohli vozy a kone vchádzať a vychádzať. Sklon strechy bol strmý a vysoký ako čarodejnicky klobúk. Vnútri mal strop úžasné trámy, ktoré sa dvíhali asi 30 alebo 40 stôp vysoko. Okamžite som sa do stodoly zamilovala a povedala som si: "Jasné, toto si dám na narodeniny." Vtedy som sa do nej zamilovala. Nevzal som do úvahy, že som si stodolu pozeral v auguste a moje narodeniny boli, samozrejme, v decembri.

Plánovanie sa rozbehlo a pozvali sme asi 150 mojich priateľov a rodiny, bratrancov a sesternice, staré mamy a nevlastné mamy, všetkých, ktorých som poznala, a ešte niekoľko ďalších. V stodole bol obrovský funkčný krb, do ktorého by sa takmer zmestil celý stromček. Blízko dňa sa mama pozrela na stodolu a povedala: "Pete, nebude tam veľmi teplo, ani keď bude fungovať krb." Večer v deň basy sme na oheň prikladali dve desaťmetrové polená, ale ani to neznížilo teplotu. Mali sme aj dva obrovské dymové ohrievače, ktoré vyzerali ako prúdové motory, s dlhými rúrami s kanistrami s propánom vzadu. Ohrievače začali fúkať už niekoľko hodín pred párty, ale vonku bola svieža, suchá noc, a prvú hodinu alebo dve zostali zapnuté kabáty. Môj kamarát Dave Clare robil diskotéku, "Whale Disco", ako si hovoril, a nechal pustiť hudbu, aby zohrial atmosféru pre prichádzajúcich ľudí. Keď sa párty začala rozbiehať, ozvalo sa *šuchnutie a bác!*, v stodole vypadla všetka elektrina, takže okrem ohňa nebolo nikde žiadne svetlo a nikde v stodole nebol žiadny prúd. Okamžite som si pomyslel, že teraz nie!

Dave bol inžinierom miestnej elektrárenskej spoločnosti, a tak sme sa vybrali dozadu, aby sme zistili, či sa nám podarí nájsť problém. Pri hľadaní poistkovej skrinky sme našli niekoľko zaujímavých značiek, ktoré naznačovali, že v stodole bol kedysi počas vojny zajatecký tábor (povrávalo sa, že tam krátky čas býval Rudolf Hess). História nám však v súčasnej situácii bola málo platná. Dave čoskoro našiel poistkovú skrinku a keď ju otvoril, vyhlásil, že je to absolútne krysie hniezdo, s káblami všade naokolo, prastarými ohnutými spojmi a plnými pavučín. "Túto hromadu sračiek v žiadnom prípade neopravíme," vyhlásil Dave a prudko do skrinky kopol, na čo v spŕške iskier stodola opäť ožila. Elektrina sa obnovila, pomodlili sme sa a párty pokračovala.

Bol to nezabudnuteľný večer. Mama pripravila tortu v tvare streleckej tašky, pretože som sa zaujímal o streľbu. Skvele sme sa bavili s mnohými fantastickými ľuďmi. Ako sme už spomenuli, bola chladná, svieža noc a našťastie suchá.

Nie tak na druhý deň, keď sme sa vrátili upratať. Dážď sa lial ako z krhly, do stodoly všade tieklo a rugbyové ihrisko, ktoré slúžilo ako parkovisko, bolo po členky v blate. Cítil som sa šťastný v mnohých ohľadoch. Bola to jediná veľká párty, ktorú som v živote zažil, a som veľmi rád, že som ju absolvoval.

Osvojenie si trikov v tejto oblasti

V roku 1983 som začal budovať svoju kariéru predajcu vína. Zarábal som, ale nie toľko ako moji kamaráti. Tvrdo som pracoval a v roku 1983 sa mi začalo dariť. Cítil som sa lepšie a stával som sa lepším predajcom až do takej miery, že som bol vybraný, aby som pokrýval výstavu The Boat Show, čo bola práca, ktorú dostávali len tí najlepší predajcovia. Predaj sa zrazu zdal byť jednoduchý. Urobil som svoj prvý veľký predaj, išiel som sa prejsť, vrátil som sa k stánku, urobil som ďalší veľký predaj a tak to išlo celý týždeň. Predal som viac ako ktokoľvek iný. To isté som urobil aj na výstave Highland a odvtedy sa zdalo, že každý týždeň predaj pokračuje. Spoločnosť každoročne organizovala súťaž Zlatý lev, v ktorej sa vyhlasoval najlepší predajca v Európe. V polovici roka som sa dostal na prvé miesto a zvyšok roka som sa snažil, aby som tam zostal. Bob Alex, ktorý vyzeral ako Tom Selleck v pruhovanom obleku, bol veľmi súťaživý a odhodlaný zhodiť ma z môjho miesta, ale ja som sa udržal a bol som nesmierne hrdý. Nasledujúci rok som bol povýšený na junior manažéra.

Prezentácia najlepšieho predajcu v Európe, 1983

Začal som uvažovať, či nie je čas usadiť sa. Všetci moji kamaráti sa v tom čase ženili a kupovali si domy a ja som v tej chvíli pocítil impulz kúpiť si vlastný dom. Ako obchodný zástupca som veľa cestoval a počas jazdy po Wallingforde som uvidel starý mlyn, ktorý bol prestavaný na domy. Kúpil som si maličký štartovací dom s jednou spálňou, a keď sa ma developeri spýtali, akú farbu kúpeľňového vybavenia chcem, na svoju hanbu som povedal, že avokádovú. Na svoju obranu musím povedať, že som mal len 22 rokov a *bol* rok 1983!

Môj prvý dom vo Wallingforde

Usadiť sa neznamenal vzdať sa dobrodružstiev. Na dovolenke v Yorkshire v tom roku som si užíval objavovanie The Wolds, North York Moors a hradu Howard. Vždy som chcel vyskúšať niečo nové, a tak som sa z letiska Sutton Bank vzniesol na rogale. Pomaly a hlučne sme vystúpili do výšky 1 000 m a potom pilot vypol motor, aby sa nám naskytol nádherný výhľad počas nádherného takmer tichého klzania späť na zem.

Stále som sa venoval motorkám a mal som Yamahu YZ250 na motokrosovú pretekáre pre dospelých, poriadnu motorku na pretekanie. S Rupertom sme sa o ňu delili niekoľko rokov, pretekali sme v rôznych triedach a bola to skvelá zábava. Rupert bol na svojich pretekoch vždy vpredu, zatiaľ čo ja som bol vždy v úzadí, ale nič sa nevyrovnalo tomu, keď sa motorka rozbehla. Ako si viete predstaviť, pri spoločnom pretekaní na motorke to medzi nami trochu skrípalo...

Motokrosové preteky, 1984

Motokrosové preteky, 1984

Motokrosové preteky, 1984

V roku 1984 som kúpil Rupertov podiel na bicykli. Mojmým vrcholom v cyklistických pretekoch bolo víťazstvo v holeshote, keď som sa dostal do prvej zákruty ako vedúci pretekár, na klubových pretekoch v Leatherheade v lete 1984. Zoradilo sa tridsaťpäť motoriek a pretekalo sa do prvej zákruty. Zvyčajne som bol vzadu a bolo pravdepodobné, že ak spadne jeden, spadnú všetci. V ten deň sa mi podaril holeshot, keď som pustil spojku *a buch*, vyrazil som. Zrazu som si uvedomil, že som vpredu, letím a kričím do prvej zákruty. Môj mozog zamrzol. Všetko bolo príliš rýchle, príliš blízko a lano okolo trate sa ma chystalo rozrezať na dve časti. Pomyslel som si, že nemôžem spomaliť motorku. Motorka bola oveľa lepšia ako ja a nejako sa mi ju podarilo vyhodiť za zákrutu a udržať si vedenie dve zákruty, ale potom sa predomňa na ďalšej rovinke dostali traja chlapci. Motorka po týchto pretekoch potrebovala prestavbu motora, takže keďže som nemal čas ani peniaze na ďalšie pretekanie, dal som ju opraviť, predal som ju a moje cyklistické a pretekárske dni sa skončili.

Naučiť sa riadiť - správne

Namiesto toho som si pomyslel, že je možno čas naučiť sa riadiť poriadne. Mojmými prvými autami boli ošarpané Mini a v roku 1981 Ford Fiesta. Po nich

prišlo Mini

Metro, po ktorom nasledoval pomerne športový Escort Harrier. Stretával som sa s Rebekou po práci v Maidenheade a viezol ju domov, a keď som na ňu raz čakal, náhodou som si prelistoval časopis *Punch*. Bol tam článok o vysokovýkonnej jazde a znelo to ako niečo, čo by ma bavilo, tak som si zobral pár detailov. O niekoľko mesiacov neskôr som sa ocitol vo Wimbledone v sídle spoločnosti BSM, aby som začal ich kurz vysokej výkonnosti.

Na parkovisku stál kabriolet Triumph TR8 V8 a spolujazdcom bol John Lyon, *vtedajší* inštruktor vysokovýkonnej jazdy. Spoločnosť BSM začala HPC v polovici 60. rokov minulého storočia ako civilnú verziu jazdy na policajnom aute, pretože autá boli čoraz rýchlejšie, ale výučba nedržala krok so zmenami. John Lyon bol inštruktorom na policajnej škole v Hendone a teraz učil ľudí, ako bezpečne, diskkrétne a rýchlo riadiť rýchle autá.

John mi predstavil TR8. Ukázal mi, ako sa s ním jazdí, a párkrát ma s ním previezol okolo bloku. Potom som sa s ním vymenil a vyrazili sme. Po 10 minútach mi povedal, aby som zastavil, a potom pokračoval v rozoberaní mojej jazdy na kúsky. Nič nebolo v poriadku. "Peter, nesediš rovno, zle brzdiš, zle používaš spojku, tvoja voľba prevodových stupňov je hrozná a tvoj postreh neexistuje." Skrátka, všetko bolo úplne príšerné. Bol brutálny, ale ja som sa pod jeho kritikou nezaprel, pretože som sa tam bol učiť, a tak som sa jednoducho opýtal: "Dobre, kde začneme?"

Začali sme s niekoľkými poldennými jazdami, ktoré sa konali približne rok. Stále som sa učil. Pri jednej z týchto jazd sme išli na okruh Silverstone, kde Johnov priateľ testoval Jaguar D-Type Le Mans. Johnovi ponúkol jazdu a pre mňa bolo úžasné sledovať ho, ako kričí v tomto krásnom aute a zvuk motora sa ozýva okolo prázdnych tribún.

John pokračoval v práci na mojom šoférovaní a povedal mi, že sa "snaží dať starú hlavu na mladé plecia". Nakoniec ma považoval za dostatočne dobrého na to, aby som mohol prejsť na ďalšiu úroveň a v roku 1983 som absolvoval celý kurz HPC s obrovským množstvom jazd počas dvoch veľmi dlhých dní. S Johnom sme prešli celé južné Anglicko, od Londýna po Lincoln a ďalej do Norfolk. Na pretekárskom okruhu Cadwell Park John predviedol, ako tvrdo môže auto ísť a ako ho správne ovládať v rýchlosti. Bol to skvelý inštruktor. Potom som si mohol sadnúť za volant a John riadil moju jazdu, keď sme sa preháňali po kľukatom asfalte - bolo vzrušujúce takto oživiť športové auto. Kurz som úspešne absolvoval a bol to práve John, kto vo mne vzbudil lásku k správnej jazde a k tomu, aby som z auta vytiahol maximum. V roku 1985 som absolvoval nočnú jazdu HPC Silver Award a tiež

absolvovať veľmi odlišnú skúšku Inštitútu pokročilého motorizmu. Na moje potešenie som o mnoho rokov neskôr nakoniec získal zlatú cenu HPC.

Sústredenie, presnosť a dôslednosť, ktoré som sa naučil v HPC, sa preniesli do môjho života a veci sa začali zlepšovať.

Na podujatie HPC v roku 1983 bol prenajatý pretekársky okruh Goodwood v Západnom Sussexe na klubový deň jazdy. S kamarátom Gilesom sme sa rozhodli prenajať si VW Golf GTI na víkendové šantenie na pretekárskom okruhu a vidieckych cestách. Po vyzdvihnutí auta v Londýne, pričom sme si všimli, že v poisťke je uvedené "nepoužívať na pretekárskej trati", sme sa vydali robiť práve to ...

Goodwood bol vtedy jednoduchou záležitosťou, nie takou inteligentnou destináciou, akou je teraz. Sami sme si urobili niekoľko kôl a vyrazili sme s ostatnými členmi. Bohužiaľ, začalo husto pršať, čo skomplikovalo podmienky na trati. Giles a ja sme sedeli v Golfe, pričom ja som jazdil veľmi rýchlo - ako sa ukázalo, príliš rýchlo. Na konci štartovo-cieľovej rovinky je dlhá pravotočivá zákruta s dvojitým vrcholom a hrboľom uprostred, ktorá sa volá Madgwick. Tu sme na veľmi mokrom povrchu vleteli do tejto zákruty rýchlosťou 90 km/h/145 km/h. V polovici zákruty ma hrboľ dostal a auto sa veľmi rýchlo otočilo. Trikrát sa otočilo na jednu stranu a dvakrát na druhú. Po celý čas sa volant šľahal dokola, pneumatiky kričali, keď sa mi pred očami objavil zelený/čierny, zelený/čierny pohľad na trávu a asfalt. Pripravil som sa na náraz a na to, že mi pravdepodobne prídu obrovské účty za rozbité drahé a nepoistené auto. Ako zázrakom sme zastavili na poli, pričom sme do ničoho nenarazili a nikto sa nezranil. Uff! Vrátili sme sa do boxov a vypadli z auta. Bezchybné čierne auto bolo úplne pokryté pokosenou trávou, ale to bolo všetko! Všetci počuli našu eskapádu a nemilosrdne ma za ňu ťahali za nohu. Potom mi už nikto nedovolil šoférovať ich auto - zaujímalo by ma prečo? Bolo to o vlások, ale mal som šťastie, že som do ničoho nenarazil.

Odchod z vinárstva

V roku 1984 som bol povýšený do vysokej funkcie "field manager" alebo "field mouse", ako to nazývali obchodníci, pre vinársku spoločnosť, kde pre mňa pracovala obchodníčka menom Vera. Nemal som ani najmenšiu predstavu o tom, čo robím. Nemal som žiadne manažérske vzdelanie a sám som vo svojich 23 rokoch sotva vedel, ktorá je tá správna cesta. Vera sa snažila, ale po fantastickom roku 1983 bol rok 1984 pre mňa určitým sklamaním. Mal som pocit, že je čas ísť ďalej. Jeden z otcových priateľov pracoval v počítačovom priemysle a

Začal som chápať, že to je cesta vpred. Začal som sa obzerať a snažil sa dostať do tohto biznisu.

V polovici alebo koncom roka 1984 som si hľadal inú prácu. Moja práca v oblasti predaja vína bola len provízna, takže vždy išlo o ďalší predaj. Každý mesiac som sa obával o splátky hypotéky, ktoré som vždy zvládol, ale nechcel som takto žiť ďalej. Bolo načase pohnúť sa ďalej.

Systémy MABX

Koncom leta 1984 sme sa s Rebekou a niekoľkými priateľmi vybrali na dovolenku na Tenerife - veľmi zaujímavé miesto. Doslova vrcholom bolo státie na vrcholovej skale hory Teide. Táto hora s výškou 3 715 m/12 188 stôp je najvyšším bodom nad morom zo všetkých ostrovov v Atlantiku. Už len to, že som sa otočil, mi poskytlo ten najneuveriteľnejší 360-stupňový výhľad na celý ostrov.

Z pracovného hľadiska som cítil, že pracovať v počítačovom priemysle je to správne miesto, ale nemal som žiadne skúsenosti. V septembri 1984 som sa zamestnal v začínajúcej počítačovej spoločnosti MABX Systems. Znamenalo to zníženie platu, ale namiesto provízie to bol pravidelný plat. Nanešťastie, spoločnosť MABX Systems predávala softvér, ktorý nebol správne napísaný a nefungoval, a môj šéf ma naučil veľmi veľa o tom, ako sa *nemá* viesť malý podnik.

Môj vzťah s Rebekou, ktorý bol kedysi taký blízky a láskyplný, sa tiež, bolestne a smutne, vyčerpal. Keď v októbri 1984 dospel do bodu oženiť sa alebo rozísť, rozišli sme sa. Po šiestich spoločných rokoch to bolo pre nás oboch ťažké obdobie.

Ako mesiace plynuli, snažil som sa zamestnať a chodil som na Polperro s Daveom a Andym, stretol som sa s ďalšími starými priateľmi, našiel som si nových priateľov a začiatkom roka 1985 som išiel lyžovať do Andorry.

Zatiaľ čo ja som sa snažil rozbehnúť svoju kariéru, otec sa chystal do dôchodku a moji rodičia sa čoraz vážnejšie chystali odsťahovať z juhu. Otec mal 56 rokov a do dôchodku chcel ísť v 60 rokoch. Už dlhšie hovorili o tom, že sa presťahujú na sever, a začiatkom roka 1985 kúpili dom vo Wenningtone v Lancashire, čo znamenalo, že som sa musel presťahovať do svojho domu vo Wallingforde, a postupne, počas jari 1985, som sa presťahoval z Maidenheadu do Wallingfordu. Odchod z nášho rodného mesta bol pre nás všetkých trochu znepokojujúcim

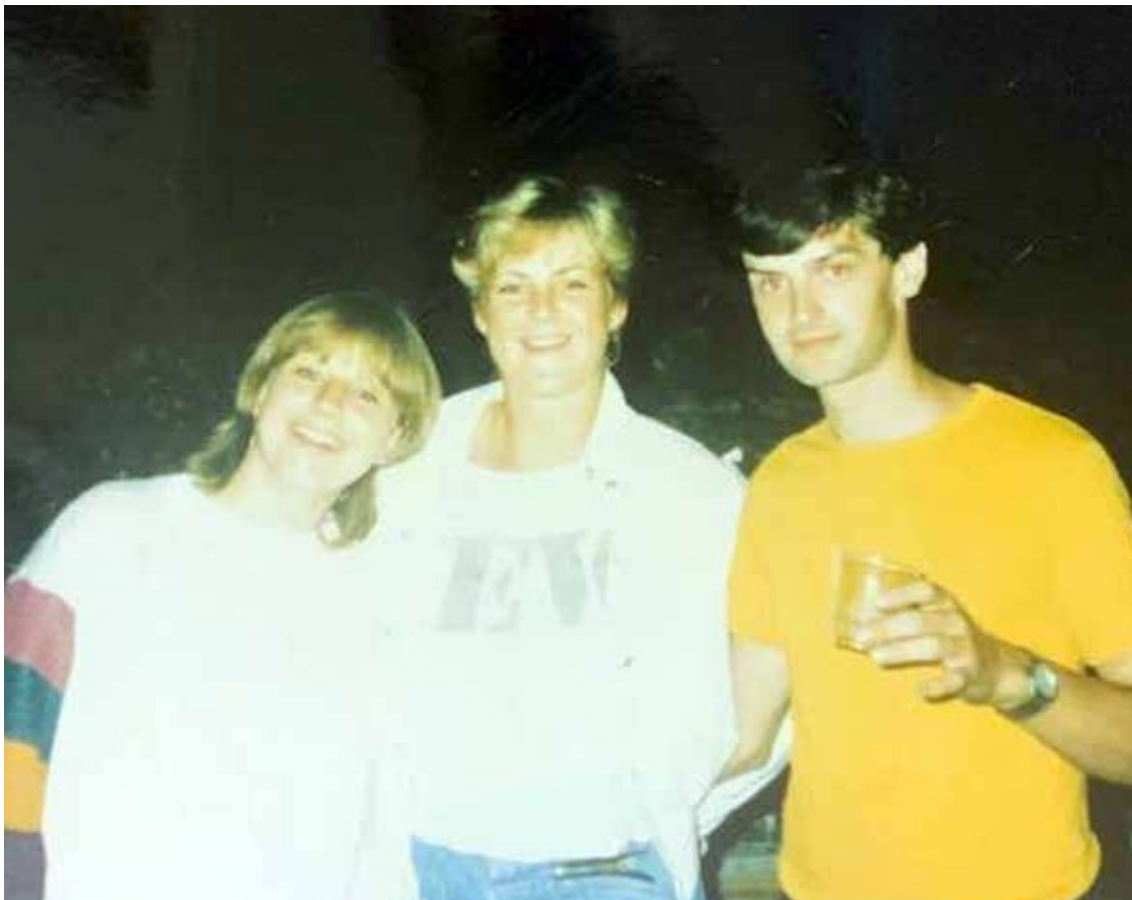
obdobím.

Rupert mal vtedy 20 rokov a poskakoval všade možné. Otec Rupertovho priateľa mal vilu v Dubaji a ďalšiu v Španielsku. Rupert a jeho kamarát žili medzi nimi a užili si veľa zábavy.

Prestťahovanie do Wallingfordu však nebolo ideálne. Pracoval som v Maidenheade a v dedine som vôbec nikoho nepoznal, preto mi mama navrhla, aby som sa pridal k miestnemu Klubu mladých farmárov. Pomyslel som si, že to skúsím - napokon, z oboch strán mojej rodiny som mal poľnohospodárske zázemie. Do Klubu mladých farmárov v Henley som vstúpil začiatkom roka 1985 a ako sa ukázalo, mamin návrh bol veľmi dobrý. Carol, predsedníčka klubu, a všetci ostatní ma okamžite prijali medzi seba. Mladí farmári pochádzajú z rôznych vidieckych prostredí a ako som sa dozvedel, sú veľmi spoločenský. Moje priezvisko Henry sa ukázalo byť veľkým zdrojom zábavy a prinieslo mi prezývku "Hurá". Vyplývalo to z toho, že klub sídli v okolí Henley-on-Thames, ktoré je známe veslovaním a mnohými nóbl "Hooray Henry". Nechali mi vytlačiť tričko so slovnou hračkou "Hooray Henley", čo bolo v 80. rokoch minulého storočia vtipné.

Mladí poľnohospodári sú úžasnou organizáciou. Pravidelne každý týždeň sme sa stretávali na diskotékach a tancovačkách v stodole a zúčastňovali sme sa na mnohých miestnych poľnohospodárskych výstavách, ktoré boli skvelým spôsobom, ako sa zoznámiť s ľuďmi. Na jednej diskotéke som si všimol, že všetci mladí chlapci sledujú veľmi efektnú blondínku. Bola vysoká, mala na sebe ružové semišové členkové topánky, ružové tepláky a tričko s nápisom "Frankie Says OK". Na vrchole mala veľký, vyčesaný účes z osemdesiatych rokov. Ak by sme povedali, že pútala pozornosť, bolo by to slabé slovo. Neviem celkom presne prečo ani ako, ale z nejakého dôvodu sa v ten večer ocitla pri mne, a tak som spoznal Lauren.

S Lauren sme sa dali dokopy v lete 1985. Pochádzala z Merseyside, rozhodne nie z Liverpoolu, a bola profesionálnou inštruktorkou jazdenia v miestnych stajniach. Lauren žila v karavane, čo sa jej vôbec nepáčilo. Cítil som sa čudne, že je mladšia ako môj brat ("kolíska sa vytrhla", používal sa výraz), ale veľmi dobre sme si rozumeli a bolo nám spolu dobre.

S Lauren (uprostred) a priateľom, 1985

Mohli sme si navzájom zahrať squash, porozprávať sa o všetkom pod slnkom a chodili sme spolu na jazdecké skúšky Hunter Trials, ktoré mala tak rada.

Z jazdeckej školy sa presťahovala do práce ošetrovateľky pre bohatú miestnu rodinu, ktorá vlastnila trojdňového koňa olympijského štandardu. Lauren pomáhala starať sa o tohto koňa a niekoľko ďalších a mala vlastný byt v krásnom kaštieli, čo jej vyhovovalo oveľa viac! Často som ju tam večer po práci navštevoval. Keď som sa vracala domov neskoro večer, výhľad na Chilterns bol úchvatný - tie jasné noci boli jediné, keď som videla farby v mesačnom svite. Bolo to také krásne pokojné.

Keď som v predchádzajúcom roku pracoval na výstave lodí a predával víno, všimol som si stánok s reklamou Marlborough Action Holidays a plachtenie na flotile ma zaujalo. Išlo o štyri alebo päť 11-metrových jacht, ktoré sa plavili po exotických miestach, pričom hlavná loď mala profesionálneho kapitána a ostatné mali vyškolených kapitánov. Hostia boli posádka, ktorá robila, čo sa jej povedalo, a snažila sa neprekážať. Prihlásil som sa a zaplatil si výlet do Grécka.

Hostia sa prvýkrát stretli na letisku a odleteli na Zakynthos, kde sa zúčastnili dvojtýždňovej plavby po Korfu. Naša flotila preskakovala ostrovy z jedného prístavu do druhého, takže dokonalá blažená dovolenka. Preplávali sme cez rozprávkové ostrovy a prešli sme priepasť medzi Paxosom a Antipaxosom neďaleko Korfu.

Plachtenie v Grécku, 1985

Grécke plávanie

Keď sme zakotvili v jednej zátok, uvideli sme malý biely kostolík na vrchole kopca, obklopený koľajnicami a kozami. Vyviezli sme sa tam autobusom a vyskočili sme, aby sme si ho prezreli. Objavila sa tam svadba s asi 30 autami a ľudia hádzali na nevestu a ženícha ryžu, takže to bol ten pravý grécky svadobný zážitok. Asi po polhodine všetci naskočili späť do áut a odišli. Museli sme sa vrátiť pešo, ale našťastie nás zobral okoloidúci farmár. O niekoľko dní neskôr sme zakotvili na Korfu, kde sa skončila naozaj úžasná dovolenka.

Koncom roka 1985 sa situácia v spoločnosti MABX Systems skončila a spoločnosť bola zatvorená. Bol som bez práce a potreboval som si rýchlo nájsť novú, pretože som musel splácať hypotéku. Zaregistroval som sa v niekoľkých pracovných agentúrach a absolvoval som niekoľko pohovorov - jeden na predaj Coca-Coly vo francúzsky hovoriacej západnej Afrike a jeden v spoločnosti Rapid Recall Computers v High Wycombe. Oba pohovory boli dohodnuté na november, s Coke v pondelok a s Rapid Recall v stredu. Spoločnosť Coke sa potom oneskorila o týždeň, ale Rapid Recall sa uskutočnil podľa plánu. Ak by sa pohovor s firmou Coke uskutočnil, život mohol byť úplne iný.

V ten deň som urobil, čo bolo v mojich silách, a dostal som ponuku pracovať v spoločnosti Rapid Recall. Okamžite som podpísal zmluvu a sľúbil som, že odmietnem všetky ostatné pozície, ktoré by mi mohli prísť do cesty. Práca bola moja.

S Rapid Recall som začal začiatkom decembra. Bola to skutočne progresívna spoločnosť a privítali ma s otvorenou náručou. Lauren a mňa dokonca pozvali na vianočný večierok do elegantného hotela, hoci som sotva prešla dverami. Spoločnosť predávala počítače IBM a moja práca interného obchodného riaditeľa zahŕňala jednanie s veľkými korporáciami a veľkými spoločnosťami na spracovanie ropy a plynu v Spojenom kráľovstve.

Úprimne povedané, na začiatku mi to veľmi nešlo. Systém bol veľmi zložitý a v prvých mesiacoch som urobil veľa chýb. Počas krátkej prestávky som sa opäť chopil lyžovania a vo februári som odišiel s niekoľkými priateľmi na týždeň do rakúskych hôr. Osviežený z dovolenky som sa vrátil do práce s novým elánom.

Na jar 1986 som sa už dostal do tempa a podarilo sa mi získať najväčšiu zákazku, aká kedy prešla cez oddelenie: 160 000 libier od spoločnosti z Aberdeenu. V roku 1986 to bola značná suma peňazí (v hodnote približne 470 000 GBP v roku 2024). Všetci boli nadšení, a hoci som nedostal žiadnu províziu, získal som veľa bodov. Dúfala som, že sa mi podarí získať prácu v oblasti externého predaja, ktorá by ma vytiahla z kancelárie.

S Lauren, 1985

Približne v tom čase sa Lauren rozhodla, že sa chce posunúť ďalej od práce inštruktorky jazdectva, a zamestnala sa vo finančnej spoločnosti v Readingu. Prestažhovala sa ku mne a dochádzala vlakom z Wallingfordu. Stále som sa niečomu venoval, či už lyžovaniu, streľbe, cestovaniu, squashu alebo práci. Boli sme mladí, bavili sme sa a robili sme všetko, čo sme chceli. Život bol dobrý.

Lauren prišla do Wenningtonu, aby sa zoznámila s mojimi rodičmi, a ja som s ňou išiel do Birkenheadu za jej mamou a rodinou. Návšteva Liverpoolu bola fascinujúca, ale mesto v roku 1985 prechádzalo zlým obdobím a ja som pochopil, prečo Lauren z tejto oblasti odišla.

Jedného dňa prišiel do práce jeden z ďalších obchodníkov, Andy Dimmock, ako pes s dvoma chvostami. Jeho manželka porodila svoje prvé dieťa a my sme plánovali, že v pondelok ráno si v práci dáme šampanské, aby sme to poriadne oslávili.

V ten večer som išiel domov s pocitom, že je všetko v poriadku. Žil som s dievčaťom, ktoré som miloval, a moja práca išla dobre. Tešil som sa na víkend.

Bol piatok 13. júna 1986.

V PRIEBEHU

Survival One *14. júna 1986*

Lauren a ja sme sa zobudili do jasného, slnečného letného dňa. Počas dopoludnia sme robili obvyklé víkendové upratovacie práce okolo domu a po ľahkom obede, sme sa rozhodli stráviť popoludnie pri rieke. Nesúc tašku s uterákmi, plaveckým náčiním, opaľovacím krémom a ďalšími vecami sme sa ruka v ruke prechádzali uličkami Wallingfordu a cez most na lúku za riekou.

Plaváreň, Wallingford, 1986

Niekoľko riečnych člnov bolo zakotvených pri brehu a všetky ostatné už boli v rieke. Šťastné výkriky detí hrajúcich sa na plytčine sa miešali s občasným zvukom zvončekov zmrzlinárskej dodávky a skupinkami rozprávajúcich sa ľudí všade naokolo. Keď sme si našli svoje miesto, rozbalili sme uteráky a usadili sa, aby sme si užili lenivé popoludnie na slnku.

Lauren si ľahla, aby chytila trochu lúčov, a po chvíli som sa začala trochu nudiť, tak som sa rozhodla ísť preskúmať breh rieky. Brodil som sa po piesočnatom, strmo sa zvažujúcom, bahnitom okraji brehu asi päť metrov nižšie, pádloval som do vody farby café-au-lait po stehná a keďže bolo skoré leto, bola chladná; už som chápal, prečo deti pišťali ďalej po brehu pri moste. Napadlo mi, že by bolo zábavné začať šľahať studenú riečnu vodu cez breh na Lauren, ktorá spokojne driemala na teplom slnku. Išlo to dobre...

Dobre, pomyslel som si, je čas na kúpanie, a vyzliekol som si tričko a džínsy, nechal som si len Speedo budgie smugglers. Rozhodol som sa, že skok do vody bude najlepším spôsobom, ako sa vyrovnať so vstupom do chladnej vody, a tak som urobil niekoľko bežeckých krokov, aby som z brehu rieky vošiel do vody. Ešte teraz si pamätám na ten škriabavý, štekľivý, pružný pocit trávy pod pravou nohou, keď som sa začal ponárať.

Nábřežie rieky, kde sa zmenil môj život

Vrhol som sa do vody a rozčeril som hladinu ako už nespočetnekrát predtým. Potom som sa otočil, aby som si vytriasol vodu z očí, alebo som sa o to skôr pokúsil - nič sa nestalo. Ruky, nohy ani telo sa mi nehýbali, tak som to skúsil znova, ale stále nič. Spomínam si, ako som sa pozeral cez bledohnedú zakalenú vodu a myslel som si, že tu mám trochu problém, pretože keď som bol tvárou dolu, nemohol som dýchať - potom som pocítil prvé dvíhanie pľúc, ktoré sa dožadovali vzduchu. Moje pľúca potom začali pumpovať a dožadovali sa vzduchu. Hnacia potreba vzduchu nakoniec prinútila reflex a ja som sa nadýchol. Studenú vodu som cítil ako päst', ktorú mi vtlačajú do hrdla, hlboko do mňa, napĺňa mi pľúca, voda mi pripadala, akoby som dýchal studený vzduch v zimné ráno, a potom, keď som sa topil - *čierna*.

Potom som si už navždy, v ďalekom bezvedomí, uvedomil niečo, čo sa začalo prejavovať ako bolesť a napokon mi ľavým ramenom vystrelila spaľujúca agónia, zatiaľ čo som vyvracal pľúca plné vody z Temže. Prinútilo ma to prebudiť sa a ja som vykrikol: "Otoč ma, bolí ma rameno." Ťahalo a krútilo sa, keď ma Lauren a ďalší ľudia vytáhovali v bezvedomí z rieky.

Je to smiešna vec, topenie - smiešne zvláštne, nie smiešne ha-ha. Nebolo to desivé a nebolelo to. Lauren mi zachránila život, ale bolesť ma udržala pri živote.

Niekoľko ma otočil na chrbát a v nevinnom júnovom slnku, neschopná sedieť, som zdvihla zrak a uvidela okolo seba kruh tvárí, ktoré sledovali popoludňajšiu zábavu. Jeden z nich, asi dvanásťročný chlapec, si lízal zmrzlinu a pritom ležérne povedal: "Je ochrnutý." Nikdy nechcete počuť tieto slová a už vôbec nie práve tam, nie práve vtedy, a najmä preto, že ten malý usmrkanec mal pravdu.

PO

14. až 30. júna 1986

Enakoniec sa objavila sanitka. Posádka ma dostala na chrbticovú dosku, ale nedala mi krčný golier a potom ma niesli po brehu k sanitky. Vo vnútri sme sa s Lauren opýtali člena posádky, prečo mu nenasadili golier, a on povedal: "Budeš v poriadku, kamarát."

Po príchode do novej nemocnice Johna Radcliffa ma pohltil organizovaný chaos. Lauren zmizla a ja som bol obklopený zdravotnými sestrami, lekármi a röntgenistami. Začali do mňa pichať ihlou, aby zistili, čo cítim, čo bolo veľmi málo a vôbec som sa nemohol hýbať. Potom ma veľmi opatrne zrentgenovali a zaviedli mi katétre a kvapkadlá, pričom mi merali pulz, tlak a teplotu. Takto to pokračovalo ďalej a ďalej.

Spomínam si, ako vozík odviezli do predsiene, kde sa okolo mňa zhromaždila skupina maskovaných chirurgov. Niečo mi dali na hlavu a potom som počul rachot kľúčov o kov, po ktorom okamžite nasledovalo ťahovanie tlaku okolo mojej lebky - čoraz tesnejšie, akoby som mal hlavu vo zveráku. Pamätám si, že skrutky vŕzgali, ako sa stále silnejšie ťahovali do kosti, a pripomínalo mi to otcove skrutky do dreva. Štyri skrutky boli tak utiahnuté, že som si naozaj myslel, že mi praskne lebka. Jazvy mám dodnes - dve na čele a dve vzadu na hlave.

Spýtala som sa, čo to je, a povedali mi: "Máte zlomený krk. Toto je halo trakcia, ktorá udrží váš krk zafixovaný, aby nedošlo k ďalšiemu poškodeniu nervov pohybom hlavy."

Ďalšia vec, ktorú si pamätám, je, že som sa na druhý deň zobudil sám na oddelení. Mal som zvláštny pocit nereálnosti - akoby som sledoval všetko, čo sa deje, a zároveň som mal pocit, že sa to nemôže diať mne.

Upozorňujem, že na niekoľkých nasledujúcich obrázkoch síce nie som ja osobne, ale je na nich zachytené posolstvo.

*Príklad zlomeného krku/poranenia krčnej miechy
(zlomenina krčnej chrbtice - dislokácia; prípadová štúdia od A Almuslima na
Radiopaedia.org; <https://doi.org/10.53347/rID-6920>)*

*Príklad aureoly na ťahanie lebky
(Prevzaté z www.slideshare.net/YashavardhanYashu/03-traction-ppt)*

*Príklad opravy halo trakcie
(Prevzaté z <https://kylesblog2011.blogspot.com/p/photos.html>)*

V nemocnici, v trakcii, sa môj život riadil nemocničnými zvyklosťami. Od brady nadol som sa nemohol vôbec hýbať ani nič cítiť.

Neskôr som sa dozvedel, že skutočné prerušenie miechy zlomenými kosťami v kombinácii so "spinálnym šokom", akýmsi pomliaždením alebo opuchom miechy, spôsobuje zastavenie všetkého vrátane reflexov, trávenia a všetkých pohybov a pocitov. To znamená, že niekoľko dní neprijímate žiadne jedlo ani tekutiny, kým sa neobnoví činnosť čriev, čo môže trvať aj týždeň. Počas tohto obdobia sa všetky tekutiny a živiny podávajú intravenózne. Spomínam si na pôžitok z cucania lahodne studenej kocky ľadu na vyprahnutých perách a ústach.

Potom sa začne čakanie a dúfanie - ustúpi opuch spinálneho šoku? Vráti sa nejaký cit alebo pohyb? Toto strašné obdobie čakania môže trvať najmenej mesiac. Nikto to nevie, lekári to nevedia - musíte len čakať a dúfať a modliť sa, že sa to zlepší...

Zdravotné veci sa diali s kvapkadlami a katétami, ktoré mi boli pripojené, a počas dlhých troch mesiacov som bola každé tri hodiny 24 hodín denne prevažovaná, aby ma chránili pred preležaninami. Všetko sa dialo v posteli, či už išlo o kŕmenie alebo vyprázdňovanie čriev.

Moje spomienky na prvé dni sú útržkovité. Viem, že otec bol pri mne, keď mi lekár v bielom plášti presne povedal, čo sa stalo, že mám vážne poranenie krčnej miechy po zlomení krku pri potápaní a že ako tetraplegik/kvadriplegik je veľmi nepravdepodobné, že by som ešte niekedy chodil.

Nikdy sa nezistilo, do čoho som narazil, čo mi spôsobilo zlomeninu krku - mohla to byť samotná vodná hladina, bahnitý breh rieky alebo niečo vo vode. To sa už nikdy nedozviem.

Pamätám si, ako som sa snažil rozprávať s otcom, ale stratil som niť rozhovoru, a keď som to povedal sestričkám, počul som, ako povedali: "Aha, to je to valium." Povedal som im, aby mi ho prestali dávať, pretože kvôli nemu nedokážem jasne myslieť - na čo sestry odpovedali: "To je celý zmysel valium. Je to na to, aby ste prestali myslieť." Hrozné veci.

Pamätám si, ako som sledoval Veľkú cenu Veľkej Británie F1 a *Brideshead Revisited* hore nohami v šikmých odrazoch zrkadiel, ktoré mali sestry namierené na televízor. V roku 1986 nebol internet, mobily, laptopy ani iPady. Po niekoľkých týždňoch v Oxforde ma previezli do Národného centra pre poranenia chrbtice v nemocnici Stoke Mandeville pri Aylesbury.

Nikdy sa nevzdávaj júl 1986 až marec 1987

Ak prechádzate peklom, pokračujte.

Winston Churchill

Po vybudovaní úplne nového oddelenia v roku 1982 boli všetky oddelenia v Stoke Mandeville žiarivo farebné. Ako novoprijatý pacient som mal súkromnú izbu na oddelení svätého Františka pod odbornou starostlivosťou sestry Rose.

Krátko po svojom príchode som spoznal skutočný význam skutočnej fyzickej bolesti. Pri vyťahovaní z vody a ťahaní po brehu rieky som mal poškodené ľavé rameno a bolesť spôsobená týmto poškodením teraz dominovala každú hodinu. Jediný spôsob, ako ju zastaviť, bolo, že niekto zdvihol rameno a držal ho vo zvislej polohe, aby sa z kĺbu odstránila všetka váha, ale to sa dalo robiť len na krátky čas. Nezaberali ani lieky proti bolesti. Jeden z nich síce zmiernil bolesť, ale po ňom som sa cítil, akoby som sa vznášal na polceste medzi posteľou a stropom. Bol som si tiež istý, že som prezident Spojených štátov a že som za pol hodiny vyriešil všetky problémy sveta - jednoduché. Problém bol v tom, že keď tabletky prestali účinkovať, nemohol som si spomenúť na odpovede na problémy - a bolesť sa vrátila.

Spomienka na bolesť sa vytráca. Chcel som si v mysli zafixovať predstavu tejto bolesti, ako sa odohráva. Predstavoval som si ju ako staromódnu kováčku vyhňu, dymiacu v žiare ohňa. Samotný kováč bol veľký, plešatý, holý hromotík s rukami ako kladivá. Vtláčal polcentimetrovú železnú tyč do

oheň, kým sa nerozpálil do biela a nezačal iskriť žiarom, potom na kovadline rozbíjal tyč do hrubého hrotu, od ktorého lietali iskry. Po rozohriatí železného hrotu do biela schmatol obrovskú palicu, priložil rozpálený hrot na kožu môjho ľavého ramena a rozbil železnú tyč, prskal, pálil, bublal, predieral sa priamo cez kĺb a von cez druhú stranu. Potom pustil paličku, chytil železnú tyč a celou svojou váhou, pričom ňou kýval, trhal a ťahal, ju tlačil dozadu a dopredu, pričom sa prehrýzala cez kĺbové kosti a pretrhávala svaly, nervy a mäso. Pamätám si, ako som ležal v tichej malej izbe, ticho kričal a v mysli sa mi prehrávala táto scéna, pričom som vedel, že presne tak sa cítim. Samozrejme, na povrchu mojej kože nebola ani stopa.

Našťastie časom bolesť zmizla. Srdce mám pre ľudí, ktorí majú dlhodobú, neliečiteľnú bolesť.

Ako sa môj vnútorný systém, t. j. krvný tlak, črevá, teplota a tak ďalej, dostával do stabilného stavu, čas plynul, až som jedného dňa počul na oddelení rozruch a ľudí, ktorí hovorili po francúzsky. Zdalo sa, že nejaký mladý chlapec z Paríža bol v Londýne na jazykovej výmene, pri prechádzaní cez ulicu sa zle pozrel a *bác!* Zrazilo ho auto. Ďalšia zastávka, spinálna jednotka. Boli tam jeho rodičia, ale odišli v noci. Chudák chlapec nevedel po anglicky a sestričky nevedeli po francúzsky a raz v noci začal byť hysterický, mlátil sebou, čo mohlo ľahko spôsobiť, že jeho neúplné zranenie sa stalo úplným.

Teraz sa veci stali neskutočnými. Povedal som sestričkám, že hovorím po francúzsky, a ony, ktoré začali panikáriť, pretože tento úbohý chlapec sa čoraz viac rozčuľoval, ma odpojili od bohvie akých prístrojov a vyviezli ma, stále pripojeného na spinálne trakčné zariadenie, stojany na kvapkadlá, tlakomery na nemocničnej posteli, z mojej izby na druhú stranu oddelenia, aby som sa mohol porozprávať s Françoisom. Keď prekonal prekvapenie, že ho oslovujem po francúzsky, upokojil som ho ubezpečením, že ho matka neopustila a že sa vráti do raňajok - čo sa aj stalo - a že musí pokojne ležať. Pokoj sa rýchlo vrátil. Surrealistické. Už som ho nikdy viac nevidel.

O niekoľko týždňov neskôr ma previezli na rehabilitačné oddelenie St George's, ktoré sa malo stať mojím domovom na nasledujúcich päť mesiacov.

Mojím konzultantom bol Dr. (teraz profesor) Hans Frankel, ktorý pracoval na oddelení od čias jeho zakladateľa Ludwiga Guttmana. Mal som šťastie, že mám takého významného lekára, aj keď jeho prístup pri lôžku bol "priamy" a komunikácia medzi pacientom a lekárom nebola jeho najsilnejšou stránkou. Mal som ho rád, ale nikdy som nevedel presne určiť, či žartuje alebo nie.

V nemocnici zavládla rutina. Po raňajkách prišli fyzioterapeuti, ale keď ste v trakcii a nemôžete sa vôbec hýbať, nemôžu toho veľa urobiť. Teraz, keď už sme mohli jesť, sa presne ukázalo, aké nechutné je nemocničné jedlo - dokonca aj sestričky boli v rozpakoch.

Skúsili sme otočiť stránku, aby som mohla čítať. Otec vzal do rúk moju obľúbenú knihu z detstva *Reach for the Sky* (*Dosiahni nebo*) o Douglasovi Baderovi, zranenom vojnovom stíhacom pilotovi, ktorý prišiel o obe nohy pri havárii lietadla. Obracač stránok nefungoval, ale pokus ma prinútil myslieť si, že Douglas Bader to mal ľahké.

Otec ho navštevoval, keď mohol. Keďže bol Angličan starej školy, otváranie sa a objímanie mu veľmi nešlo, ale neskôr, keď som sa snažila tlačiť svoj vozík, dotyk na mojom ramene bol dobre mienený a obaja sme ho hlboko cítili.

V tejto chvíli som už mala povolené návštevy a mala som neuveriteľné šťastie, že počas mnohých mesiacov, ktoré som strávila v nemocnici, som mala každý deň aspoň jednu návštevu. Boli úžasní a bolo mi veľmi ľúto ľudí, ktorí počas svojho pobytu nemali ani jednu návštevu. Jedným z mojich najpravidelnejších návštevníkov bol môj starý kamarát Dave Machon.

Rok predtým moji rodičia predali dom v Berkshire a kúpili starú farmu v Lancashire. Mama vždy označovala tento rok, od leta 1985 do leta 1986, ako "dovolenku". Mama raz týždenne prichádzala z Lancashire, aby strávila približne jeden deň v nemocnici.

V jeden deň tam bol Dave s mojou mamou. Bol čas obeda a mama sa nevedela dočkať, kedy nastúpi na vlak. Krmila ma McBurgerom, rozprávala sa so mnou, rozprávala sa s Daveom, pozerala na hodinky a pravdepodobne zúfalo túžila po cigarete a gine s tonikom. Pamätajte si, že som stále ležal na chrbte v trakcii, úplne nehybný. Zrazu mi pravým okom prešiel prudký blesk bolesti. Táto bolesť bola bielym žiarom v nechránenej očnej bulve a ako sa patrí, začal som kričať a vrieskať: "Arrrrrrrrrrrrgh! Niečo mám v oku, vytiahnite to, vytiahnite to!"

Mama povedala: "Prestaň byť také dieťa. Musím chytiť vlak." Potom mi do kričiaceho hrdla napchala ďalší McMankyburger. Dave v tej chvíli plakal od hysterického smiechu, úplne sa pomočil od smiechu a visel na konci postele, aby sa neprevrátil. Ja som medzitým stále kričala na celé hrdlo, pretože - pamätajte si, že som sa vôbec nemohla hýbať - som si nemohla utrieť oko, až si nakoniec mama uvedomila, že v tom zhone, keď mi chcela dať obed, mi naozaj niečo spadlo do otvoreného oka a to niečo bola hrudka surovej cibule zaliata majonézou. Nie je to príjemné, keď to máte v oku. S hundraním,

zotrela ho a odišla na stanicu. Dave sa napokon spamätal a zamrmľal mi: "Si prvý človek, ktorého som počul použiť slovo na "F" na adresu svojej mamy." Ani som si to neuvedomila.

Ďalšie ráno nás sestry pripravovali na deň. Mužskí pacienti mali v dôsledku umývania často tzv. rannú stuhnutosť. Niektoré sestričky hodili cez pána Willyho uterák, aby mu urobili stan, kým sa neukľudní, iné ho plieskli po nose, čo malo rovnaký výsledok. Prostredníctvom chichotavých študentských sestričiek sa povrávalo, že jeden z nás, Mark, ktorému "kamarát" prebodol krk, bol majiteľom mimoriadne pekného exemplára druhu *Biggus dickus*. V ten deň sa Mark potreboval vymočiť a sestrička mu do fľaše na močenie (vtedy to boli fľaše z hrubého skla) vložila jeho jednookého nohavicového hada. Táto pozornosť prebudila zviera a "ranný stuhnutý" sa vzbúrili. Teraz Mark, ktorý mal plný cit, cítil, že pán Willy sa vo fľaši trochu stiesňuje - a tieto veci majú vnútorný priemer 2 palce/5 cm -, a tak požiadal Nurseyho, aby fľašu vybral. Červenajúca sa sestrička sa snažila fľašu vybrať, ale čím viac ťahala a tlačila, tým bol problém takpovediac ťažší.

Sestrička odbehla po pomoc a celý huf hysterických osemnásťročných dievčat sa potom rozbehol po oddelení, aby skontroloval tento mamutí gombík zaseknutý v močovej fľaši. Všetci sa snažili fľašu odtrhnúť, len aby jeho penis začal pulzovať do fialova a ešte viac sa rozšíril, pričom Mark vykrikol na celé miesto. V tej chvíli sa sestra Mackenzieová prihnala ako bojová loď a rozohnala sestry. Keď videla problém, povedala: "Čoskoro to napravte." Potom na chvíľu odišla a vrátila sa s leskom v oku, v ruke držala veľké kladivo, ktorým rozbíjala fľašu. V tej chvíli Mark naozaj začal jačať, bál sa o svoje mužstvo - usmievavá sestra potom nahradila kladivo vreckom ľadu a bol tu Shrinksville. Táto sága Marka neskonalne privádzala do rozpakov, ale nás ostatných poriadne rozosmiala. Človek sa musí smiať aj na spinálnej jednotke, alebo možno najmä na nej.

Lauren ma každý večer pripravovala na noc. Nasadila mi slúchadlá Walkman, aby som mohol zaspať pri mojej obľúbenej kazete - *Love Over Gold* od Dire Straits. Po tomto a bozku na dobrú noc odišla a ja som zostal sám so svojimi myšlienkami. Vždy som zaspával pri melodickej gitarovej hudbe Marka Knopflera z *Telegraph Road*, aby ma na konci kazety prebudilo *cvaknutie*.

Vtedy sa moje myšlienky rozbehli.

Keď som ležal v tichom bledozelenom nočnom osvetlení a trakcia mi nedovoľovala ani len otočiť hlavu doľava či doprava, dopadla na mňa neodvratná realita, že som si zlomil krk.

Môj život, nádeje a sny ležali rozbité, rozštiepené a roztrieštené ako nervy a kosti v chrbtici. Bola som úplne ochromená, nemohla som sa posadiť a odísť a nemalo sa to zlepšiť, pretože nikto to nemohol "dať do poriadku". Bol som konfrontovaný s tým, že "takto to je - nemôžeš sa vôbec pohnúť; všetko, VŠETKO, *VŠETKO* bude treba pre teba urobiť navždy, až kým nebudeš malý starý človek a nezomrieš". Vtedy ma premohol smútok, z hĺbky vnútra sa mi vyplavili slzy. Neboli to hysterické slzy dieťaťa, ale úprimné vzlyky mladého muža, ktorý stratil všetko, ale zostáva nažive. Uvedomenie si, že sa nemôžem zabiť, aj keby som chcel, len umocnilo moje zúfalstvo. Myšlienky v mojej lebke zvädzali nekonečné boje - snažili sa vyrovnať s touto novou hroznou realitou. Búšenie mozgu bolo také zúrivé a také hlasné, že sa čudujem, že ho nikto nepočul, keď sa mi rozliehalo po hlave. My hopelessness, helplessness, utter despair, fear, incomprehension, self-pity, regret, 'It's not fair', 'Why me?' 'Why me?' 'Why me?'

*Priklad tracie lebky - v roku 1986 som takto strávil tri mesiace
(Prevzaté z www.researchgate.net/figure/Figura-1-Visao-lateral-da-colocacao-do-halo-craniano_fig1_286888499)*

Ležala som v trakcii, mohla som sa hýbať a cítiť len tvár, oči a ústa - pod krkom nefungovalo vôbec nič.

Slzy sa mi hrnuli hore a hore, až mi zaplnili očné jamky, a stále som plakala s občasným hlbokým vzlykom, slzy mi pretekali očami, pretože som si ich nemohla utrieť, aby mi stekali cez uši a vsiakli do vankúša pod krkom, ktorý bol studený a mokrý, akoby mi pripomínal moje utrpenie.

Uväznený vo svojej hlave so svojimi myšlienkami, tento scenár sa opakoval každý večer deň po dni, týždeň po týždni, mesiac po mesiaci...

Sám.

Nakoniec som upadol do nepríjemného spánku, aby ma o polnoci zobudila nočná sestra Pat a dala mi lieky na spanie. Ach áno, aj to sa stalo. Takto prebudený som počul občasné volanie, ale potom sa po oddelení ticho ozývalo jemné, pravidelné chrápanie, pretože jeden z nás spal ako neviňa - bola to, samozrejme, Pat.

Tréning močového mechúra s Angelom

Jedného rána po raňajkách som zadriemal, keď sa závesy okolo mojej postele zatiahli a ja som sa pomaly prebudil a počul som rytmické škripanie. Možno ma teraz obviníte, že žijem chráneným životom, ale nečakal som, že uvidím veľkého usmievavého černocho, ktorý v jednej ruke drží môj penis a v druhej žiletku. Keďže som bol veľmi pripútaný k svojej vôli, začal som sa modliť.

Nemusel som sa obávať, pretože Angelo ma len oholil. Angelo bol "muž s penisom". Vedel všetko, čo sa týkalo močového mechúra, a bol absolútnym majstrom svojho remesla. Bol to tiež jeden z najmilších a najpríjemnejších ľudí, akých som kedy stretol, a tiež jeden z najšťastnejších. Našiel svoje povolanie a radosť z neho priam žiarila, keď pomáhal ľuďom, ktorým zranenie chrbtice zničilo život. Bol pri tom, aby ma vycvičil na močový mechúr, t. j. aby mi umožnil močiť bez použitia katétra so všetkými problémami, ktoré prinášajú, a namiesto toho používať drenážny kondóm. Ide o zložitú zručnosť, ktorá si vyžaduje veľké pochopenie svalov močového mechúra. Vyriešil ma asi za týždeň a jeho metódu som používal aj naďalej, asi 20 rokov. Ďakujem, Angelo.

*Príklad nosenia tvrdého goliera, ako som to urobil krátko pred prvým vstávaním z postele v roku 1986
(prevzaté z www.halozone.com/broken_neck/broken_neck.shtml)*

Míľnikom bolo po troch mesiacoch odstránenie mojej halo trakcie. Zdieľal som dvojposteľové lôžko s chlapíkom menom Doug. Zranil sa pri autonehode, keď jeho kamarát jazdil príliš rýchlo, prevrátil auto a horná časť stĺpika čelného skla sa mu zrútila na hlavu. Zo začiatku sa zdalo, že naše zranenia sú rovnaké, ale časom sa mu stále viac a viac vracali, takže po troch mesiacoch bol už celkom zdravý. Ja nie.

Mne sa vrátilo pomerne málo - čiastočný pohyb a cit v rukách a pažiach bol asi tak všetko.

Moja trakcia mala byť odstránená deň pred jeho a on sa strašne bál, že to bude bolieť, ale vzhľadom na jeho zotavovanie som s ním nijako zvlášť nesúcitil. Nakoniec to nebolelo ani jedného z nás a po troch mesiacoch vzájomného obnažovania duše, keď sa Doug postavil, mi už nepovedal ani slovo. Raz okolo mňa prebehol na chodbe s fyzioterapeutom, ktorý mu kontroloval chôdzu, a to bolo všetko.

Niekoľko dní po odstránení aureoly som prvýkrát vstala z postele. Ako si viete predstaviť, po troch dlhých, dlhých mesiacoch strávených v posteli som sa nevedela dočkať, kedy vstanem. Sestričky ma varovali, že bude problém s krvným tlakom, t. j. že omdliem. Po niekoľkých dňoch vyvýšenia hlavy postele ma postavili a napriek všetkým chirurgickým pančuchám a opaskom som za pár sekúnd vyšiel von. S odstupom času a ťažkými liekmi ma koncom septembra 1986 postavili úplne na nohy. NHS bola vtedy ešte ľudská a v prvý deň vstávania ste dostali plechovku piva. Ešte nikdy nechutnalo teplé, vychcané pivo Ind Coope Light Ale tak dobre alebo, zmiešané s bohvieakými drogami, nebolo také silné. Veľmi som si to vážil.

Novorodenci sú ako supermani v porovnaní so silou nového tetraplegika. Samotné sedenie a dýchanie je náročné - keď príde na myslenie alebo rozprávanie, zabudnite na to.

Môj prvý invalidný vozík bol Everest & Jennings. Tieto veci, navrhnuté pred desiatkami rokov, sú tanky - ťažké, ťažko sa tlačia, bránia sa jazde v priamom smere alebo zatáčaní, ťažko sa nastupuje do auta a nedajú sa nastaviť. Môj mal len jednu vydarenú vlastnosť: po troch dlhých mesiacoch ma dostal z postele.

Prvý deň z postele, s Lauren, 1986

Bol som pripútaný k tej veci, ktorá pripomínala elektrické kreslo, a snažil som sa ho posunúť dopredu. Nič. Vôbec. Fyzioterapeuti mi na ruky nasadili malé kožené rukavice na ochranu kože, ale s nimi a kvôli chrómovaným tlačným ráfikom som nemal žiadny úchop, ktorým by som mohol tlačiť. Bolo to frustrujúce. V nasledujúcich rokoch som sa veľmi dobre zoznámil s frustráciou vo všetkých jej podobách.

Navštevovali ma mama, otec a mnohí priatelia a tieto početné návštevy ma nesmierne povzbudzovali a bránili mi prepadnúť sebaľútosť a depresii. Vždy som mala pocit, že sa musím tváriť statočne, keď si ľudia dali tú námahu a prišli ma navštíviť. Nikto nechce byť s jednoslabičným nevrlym starým hajzlom. Myslím, že tieto návštevy, spojené s touto vynútenou statočnou tvárou a mojou prirodzene poloplnou sklenenou povahou, spôsobili, že som sa s vecami vyrovnával.

Približne v tom čase ma presunuli z dvojlôžkového oddelenia na šesťlôžkové. Spolu s niekoľkými ďalšími tam bol aj môj nový kamarát Paul, ďalší pacient, a Arthur, značne potetovaný Hells Angel, ktorý si podľa očakávania zlomil krk pri páde z motorky. Teraz, na lôžku, boli ľudia, s ktorými sa dalo rozprávať. Jedného večera sme sa všetci potichu ukladali do postele, keď ticho prerušil hromový prd, ktorý nám roztriasol líca. Arthur sa pochal od smiechu a hrdo vyhlásil: "Kurva, to je prvýkrát, čo som si prdol, odkedy som si zlomil krk. Dobrý, won'nit?" Všetci sme padli na zem. Na spinálnej jednotke, rovnako ako v živote, je lepšie sa smiať ako plakať.

Každú nedeľu ho skupina jeho mohutných, kožou odetých kamarátov z Hells Angels verne brávala von na celý deň. Keďže to zahŕňalo priviazanie čerstvo zraneného tetraplegika na zadnú časť motorky, jeho konzultant sa zbláznil, ale Arthur sa skvele bavil.

Pre mňa bol každý deň a každá vec frustrujúca. Nedokázal som robiť vôbec nič a zistil som, že frustrácia má nekonečnú škálu - jemné bolestivé mrzutosti sa stupňujú do plnšieho mľaskania, prechádzajúceho do krátkeho, ostrého "kurva, do pekla" až po úplný krik, spaľujúci hnev. Frustrácia ma sprevádza neustále, napríklad toto píšem jedným prstom a pomalosť tohto procesu je frustrácia odrody mletia.

Zdanlivo rovná a rovná podlaha na oddelení bola pre mňa v skutočnosti horským masívom, na ktorom sa nedalo tlačiť na vozíku. Zasekával som sa v priehlbínach a viklávani, ktoré boli zdanlivo neviditeľné. Fyzioterapeuti (nazývali sa "fyzioteroristi") ma každé ráno odvážali do Pú kútika, telocvične pre fyzioterapeutov. Keď som tam prišiel, postavili ma do stojaceho rámu, aby som

si precvičil rovnováhu, a pripútali ma k posilňovacím strojom na precvičenie bicepsov a prsných svalov. Uvedomil som si, aký som slabý, keď som zistil, že vôbec nedokážem pohnúť mechanizmom, dokonca ani bez závažia.

Popoludnia sme trávili na pracovnej terapii, ale v tých časoch pred počítačom toho tetra nemohla veľa urobiť, iba sa rozprávať s terapeutom. Jedno popoludnie sme tam boli traja: môj nový priateľ Paul Fisher zo Zambie (nehoda na motorke) so svojou krásnou manželkou Myrou a ja. Myra pred nás položila na dosku lavice čokoládu so slovami: "Kto na ňu dosiahne, môže si ju vziať." Napriek našej snahe na ňu ani jeden z nás nedosiahol, a tak ju zjedla pred nami. To bola krátka a ostrá frustrácia. Po odchode z nemocnice som zostal s Paulom v kontakte a dozvedel som sa, že asi o rok neskôr toho bolo na Myru priveľa a táto milá dáma spáchala samovraždu, takže Paul, ktorý bol tetra C4/5 vo veľmi zlom zdravotnom stave, sa musel starať o dve malé dievčatá mladšie ako 11 rokov. Paul, dievčatá a ja sme sa ešte raz stretli v Kapskom Meste v Južnej Afrike, ale to bolo až o mnoho rokov v budúcnosti.

Ďalšou formou fyzioterapie bola vodoliečba. Hovorilo sa, že aspoň uvidíte svojho fyzioterapeuta v plavkách, čo trochu oživilo situáciu, ale Ruth, moja fyzioterapeutka, bola na to príliš šikovná a skončila som s Harrym, ktorý nemal taký veľký, spotený hrudník, aký som si predstavovala. Každopádne som bol pri hydrobazéne, kde ma navliekali do gumených krúžkov, detských opaskov a trakov, keď som si všimol, že na dne bazéna sa hojdá a láka ma dovnútra niekoho iný bobok.

Keď som sa ocitol vo vode s teplotou 37 °C a spotený ma chytil okolo pliec, Harry ma začal jemne hojdať vľavo a vpravo, aby uvoľnil chrbticu a kĺby. Vidieť, ale nie cítiť, ako sa moje telo, nohy a chodidlá pomaly hojdajú ako chaluhy v mori, so sladkou vôňou chlóru v nose a šumom vody v ušiach ma odradilo od hydroterapie na celý život.

Dni ubiehali. Podarilo sa mi vytlačiť vozík z oddelenia a ocitol som sa na vrchole krátkeho svahu smerom k Púovému kútiku. Skúsím to alebo nie? Len čo som sa začal hýbať, uvedomil som si, že som urobil chybu. Nemal som žiadnu priľnavosť ani rovnováhu, aby som spomalil, pretože vozík rýchlo zrýchľoval a jemne zatačal doprava. Keď som videl rýchlo sa blížiaci oceľový rám požiarnych dverí, vedel som, že to bude bolieť. *Šľapnutie* do podnožky, *plesknutie* čelom, najprv do rámu dverí, potom *plesknutie* na podlahu, keď sa stolička prevrátila. Sestričky a môj konzultant sa nebavili - a áno, bolelo to. O dvadsať rokov neskôr som sa z toho prekliateho svahu dostal bez nehody!

Každé popoludnie bolo prerušované tým, že všetky televízory na oddelení boli naladené na *Blockbusters*. Pacienti a zdravotné sestry vykrikovali odpovede na otázky, čo pomáhalo prežiť deň s trochou zábavy. Nasledovalo jedlo, ktoré však bolo často také nechutné, že sa nedalo jesť. Najhoršie bolo pečené jahňacie na slano. Možno pozostávalo z kopýtko,

dobré sa odrážala, ale vzdorovala nožom a zubami. Takto vznikol McDonald's run. Počas mesiacov strávených v nemocnici som zjedol toľko hamburgerov, pretože ponuka z roku 1986 bola taká obmedzená, že som sa viac ako päť rokov po odchode nedokázal postaviť tvárou v tvár ďalšiemu.

Vstupná hala bola v tom čase zariadená podobne ako hotel, so širokým červeným kobercom, množstvom rastlín juky, vodotryskami a červenými lavičkami z drveného velúru pod oknami - pravý štýl 80. rokov. Teraz, keď som už nebola v posteli, bolo to dobré miesto na to, aby som si išla sadnúť ďalej od oddelenia. Aj keď mal pracovať, môj priateľ Dave nejako unikol, aby tam so mnou strávil hodiny počas mnohých, mnohých mesiacov - jednoducho sa rozprával a počúval. Spolu s ostatnými ma Dave zachránil. Nikdy nezabudnem, čo pre mňa urobil, keď som to najviac potreboval. Odvtedy som sa mu poďakoval, ale urobím to znova, tu a teraz - ďakujem ti, Dave.

Ak je tlačenie na lino ťažké, tlačiť na koberec je ako chodiť po hlbokom snehu/blate/piesku. Počas týždňov a mesiacov som sa snažil pretlačiť k vchodovým dverám, aby som sa stretol s Lauren, keď každý večer prišla. Frustrácia z vlastnej slabosti, že sa mi to nedarí, bola na úrovni slzavej nedôvery. Nakoniec som prekonal kovovú škáru medzi linom a kobercom a dostal som sa na stretnutie s mojou láskou pri posuvných dverách. Vidieť ju bolo vrcholom každého môjho dňa v nemocnici.

Rozprávali sme sa, držali sa za ruky, objímali sa, delili sa o hamburgery McManky a rozprávali sa s ostatnými na oddelení. Niektoré z ďalších zranení boli pády zo zadnej časti nákladných áut, jedného rozdrvil bagr na stavenisku, ďalší sa zranil pri hraní rugby a zvyšok tvorili autonehody, pády na koni, motocykloch, potápanie a windsurfing, pričom sa občas vyskytli aj prozaickejšie zakopnutia a zakopnutia. Takmer všetci boli muži mladší ako 35 rokov.

V jedno októbrové popoludnie som sa pomaly vracal z OT na oddelenie po Dlhej chodbe - chodníku dlhom možno 100 metrov, nevykurovanom a s jedným sklom. Po časti cesty som si všimol zvláštny efekt v mojich očiach. Ten sa postupne zhoršoval a vytváral iskrivú auru obklopujúcu môj zrak - ako iskrivé farby v kaleidoskope. Potom som si všimol, že strácam cit v jazyku. Niekoľko si všimol moju úzkosť a postrčil ma na oddelenie. V tom štádiu som už počul, ale nerozumel som rozhovoru ľudí a začal som bláznieť a kričať. Uložili ma na lôžko, vtedy som už bola úplne neovládateľná, no na tvárach sestier som videla obavy - potom som sa z toho úplne dostala.

Neskôr som sa dozvedel, že môj stav vyvolal skutočný poplach, pretože sa to nikdy predtým nestalo. Keď som ešte stále blúznil, ale bol som v bezvedomí, tím

sestier ma na lôžku previezol na oddelenie akútnej liečby svätého Františka. Cestou sme stretli Lauren, ktorá bola na príjme. Zrejme, hoci si na nič z toho nespomínam, v okamihu, keď

Keď som ju uvidel, prestal som blúzniť a pri pohľade do jej očí som jej veľmi jasne povedal: "Milujem ťa."

Na druhý deň som sa zobudil s pocitom úplného vyčerpania. Napriek mnohým kontrolám, vyšetreniam mozgu a ďalším testom sa nikdy nepodarilo zistiť príčinu môjho "prepadnutia", ako sme to nazvali. Keďže som odvtedy zažil a riešil podobné, ale menšie príhody, myslím si, že príčinou bola/je kombinácia nízkej telesnej teploty, nízkeho krvného tlaku, nízkej hladiny cukru alebo soli v krvi, obmedzeného krvného obehu a nízkej hladiny kyslíka v krvi. Táto zvláštna aura sa z času na čas objavuje aj teraz, po vyše 35 rokoch, ale viem, ako sa s ňou vyrovnáť.

Narodeniny som mal počas pobytu v nemocnici. Otec zobral Lauren a mňa na obed do podniku, ktorý poznal, The Bell at Aston Clinton. Pamätám si, ako som sedel pri krásne prestretom stole, pripútaný na svojom vozíku pripomínajúcom leženie, neschopný jesť alebo piť bez pomoci a myslel som na to, že takto som si nepredstavoval, že budem oslavovať svoje 25. narodeniny.

Krátko na to lekári rozhodli, že na Vianoce budem dostatočne zdravý na to, aby som mohol ísť na mesiac domov s tým, že sa vrátim do nemocnice na ďalší mesiac a ak to pôjde dobre, budem môcť nemocnicu opustiť. Návrat domov na Vianoce bol akýsi rozmazaný - prebiehali stavebné práce na prestavbe stodoly pripojenej k domu mojich rodičov a naša spálňa bola maminou lôžovou izbou s klavírom a vecami na aranžovanie kvetov. V tomto starom dome z roku 1680 bola každá izba na inom poschodí a len do kuchyne bolo treba vyjsť alebo zísť po deviatich schodoch.

Všetko prebehlo v poriadku a pred návratom do nemocnice sme oslávili Laurenine narodeniny. Dohodli sme sa, že napriek tomuto brutálnemu šoku v mojom a jej živote zostaneme spolu. Hoci mala hlboký odpor k severnému Anglicku, rozhodla sa, že sa vzdá svojej kancelárskej práce a vráti sa so mnou na sever. Keďže pochádzala z Merseyside, táto nechť ju pôvodne hnala na juh, ale vrátila sa kvôli mne, hoci sme sa poznali len rok. Otec ju opísal ako "1 z 10 000". Bola to pravda, najmä ak si uvedomíme, že keď som si zlomil krk, Lauren mala len dvadsať rokov.

Po návrate do nemocnice som sa presunul na iné oddelenie. Posledný mesiac v Stoke Mandeville som strávil na oddelení svätého Jozefa, kde som mal luxus jednolôžkovej izby, čo mi umožnilo vychutnať si to najvzácnejšie potešenie v nemocniciach - samotu. Keď ste celé mesiace neustále obklopení toľkými ľuďmi, byť sám a mať trochu osobného priestoru je úžasné.

Posledných pár týždňov bolo dobrým prechodom. Namiesto toho, aby sestry prevzali iniciatívu, som sa ich mala pýtať na to, čo chcem alebo potrebujem, aby som si precvičila, ako bude vyzerat' život mimo nemocnice.

Týždne ubiehali pokojne, bez vážnejších problémov a koncom februára doktor Frankel súhlasil, že môžem odísť. Samotný deň sa niesol v znamení posledných detailov a čakania, ktoré vyvrcholilo zvláštne antiklimatickým: "Aha, myslel som, že ste už odišli," aby ma poslal na cestu.

Sestričky naplnili auto zdravotníckym materiálom na niekoľko týždňov a zamávali nám.

Zranenie chrbtice

Čo je to poranenie miechy/tetraplégia/kvadriplégia?

Plátno, na ktorom je odteraz namaľovaný každý detail môjho života, je život s úplným poranením miechy C5/6.

Miecha je časť centrálnneho nervového systému, ktorá sa nachádza v ochrannom dutom strede chrbticových kostí a ktorá prenáša nervové impulzy do/z mozgu a zvyšku tela. Funguje trochu ako mega širokopásmový internetový kábel. Poranenie miechy znamená poškodenie miechy v kostiach/obratliach krku a chrbta, ktoré sa tiahnu od lebky po chvostovú kosť.

Je možné, a prekvapivo časté, že si zlomíte kosti, ale nedôjde k poškodeniu miechového nervu. Je možné aj čiastočné poškodenie miechy, pri ktorom je zachovaná určitá funkcia - toto sa označuje ako "neúplné poranenie". Úplné poškodenie je vtedy, keď je miecha úplne prerušená, ako keď je prerezaný/prerušený internetový kábel, a to je poškodenie, ktoré mám ja.

Čím vyššie v mieche sa poškodenie nachádza, tým viac pohybu a citu strácate a tým ťažší je život. Pri poškodení miechy sa zlomenina krku nazýva tetraplégia/kvadriplégia (grécky/latinsky, čo znamená, že sú postihnuté všetky štyri končatiny) a zlomenina ďalej v chrbte sa nazýva paraplégia (grécky, čo znamená, že sú postihnuté dve končatiny).

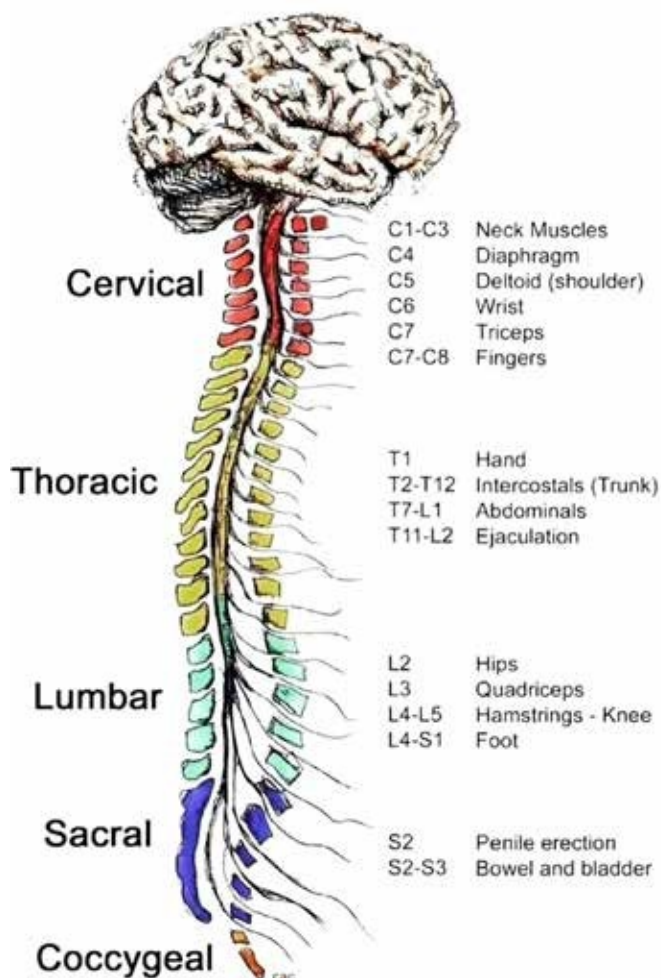

Schéma zobrazujúca nervy a hlavné funkcie
 (prevzaté z facebookovej stránky Murray Osteopathic Clinic:
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=267965739187913&set=ecnf.100079234652623>)

Moje zranenie je zlomenina a vyklbenie piateho a šiesteho krčného stavca a ide o klasickú zlomeninu krku. Toto zranenie zmenilo môj život vo všetkých možných smeroch. Ale zmenilo ma nejako podstatne? Spýtal som sa na názor jedného zo svojich starých priateľov a ten mi odpovedal: "Nie, stále si ten istý hajzlík, ako si bol vždy!" Bral som to ako kompliment.

Vážne si myslím, že zranenie chrbtice možno zosilňuje/polarizuje vrodené osobnostné črty. Takže sa napríklad zosilňuje odhodlanie, hnev, úzkosť alebo schopnosť/neschopnosť zmeniť sa, pozitívne alebo negatívne naladenie. Ak je väčšina ľudí buď "tí, čo robia", alebo "tí, čo nerobia", potom sa tieto povahové črty často zvyraznia, takže niektorí ľudia po úraze žijú plnohodnotný a bohatý život, zatiaľ čo iní, žiaľ, nie. Samozrejme, každému je to vlastné a ja rešpektujem rozhodnutia každého, ale osobne mám pocit, že je príliš ľahké podľahnúť ľútosti, zatrpknutosti, zúfalstvu a smútku. Život sa stále dá žiť, aj keď veľmi odlišne.

Podľa slov Stephena Kinga: "Bud' sa zamestnáte životom, alebo smrťou. Je to vaša voľba.

Fyzicky mi pod pazuchami nič nefunguje. Žiadna rovnováha, kontrola stolice alebo močového mechúra, žiadny pohyb nôh, žiadne prsty/úchop, žiadny cit, žiadna kontrola telesnej teploty, žiadna kontrola krvného tlaku, žiadna kontrola pľúc/kašľa (dýchanie pomocou bránice) - a to sú tie jednoduché veci.

Môžem čiastočne pohybovať rukami, ale nie prstami, a môžem používať bicepsy, ale nie tricepsy. S vynaložením úsilia a trikových pohybov a s veľkou pomocou mojich úžasných priateľov a skvelých opatrovateľov/opatrovateliek dokážem prekvapivo veľa.

V praktickom každodennom živote však potrebujem, aby sa všetko robilo za mňa. Všetko.

Každý, kto má poranenie chrbtice, si musí nájsť alebo vytvoriť vlastný spôsob, ako robiť veci a žiť svoj život. Neexistuje jeden správny alebo nesprávny spôsob, je to veľmi individuálne a táto kniha sa zaoberá len tým, ako som sa rozhodol robiť veci ja.

Zamyslite sa nad tým, čo v živote znamená "všetko": každé svrbenie v nose, strihanie každého nechtu, každé prepnutie televízneho kanála, každý chips, ktorý zjete, každý spadnutý papier, každá otvorená alebo odoslaná obálka, každé močenie alebo kkanie, telefonovanie, siahnutie po bunde - každá drobnosť, na ktorú používate ruky alebo nohy, zahŕňa vysvetľovanie niekomu inému, aby to za mňa urobili jeho ruky. Všetko tiež trvá oveľa dlhšie, takže si to musíte primerane naplánovať. Počas 35 rokov som mohol mať 5 až 10 rôznych opatrovateľov ročne, čo predstavuje najmenej 200 až 300 rôznych ľudí s veľmi rôznym pôvodom, národnosťou a schopnosťami. Zvážte, či by ste cudziemu človeku vysvetľovali, ako máte radi raňajky - kde čo nájdete, čaj/kávu, slabý/silný, ovocné/bylinkové/PG tipy, kávu bez kofeínu alebo nie, toasty/obilné vločky, teplé/studené, cukor alebo nie, mlieko v alebo na, na stole alebo pri televízore, a nezabudnite na nejaké ovocie: "Aké ovocie?" ... a bude to 5 až 10 rôznych cudzích ľudí každý rok, navždy. A to sú len raňajky... Môže sa to stať vyčerpávajúce. A nezabudnite, že každá žiadosť musí byť vyslovená s úsmevom, nie s vrčaním, každý deň, naveky a navždy. Amen.

Zdravie

Pokiaľ ide o zdravie, tetraplegik je vystavený zvýšenému riziku všetkých

ochorení, ktoré postihujú bežných ľudí, a prakticky nekonečnej škále drobných špecializovaných chorôb, ktoré sú vyhradené len pre nás. Preležaniny, autonómna dysreflexia

a autonómne zlyhanie, neuropatické problémy s črevami a močovým mechúrom, strata kontroly telesnej teploty, nízka hladina soli v krvi a problémy s krvným obehom, slabé kosti z nedostatočného státia, psychické problémy - zoznam je nekonečný. Neschopnosť cítiť bolesť so sebou prináša aj obrovské nebezpečenstvo, ako som zistil viacerými spôsobmi.

Hoci to nie je vôbec jednoduché, zistil som, že sa musíte čo najlepšie naučiť a pochopiť svoje vlastné poranenie chrbtice a byť otvorený novým liečebným postupom a produktom. Ak si chcete pomôcť, aby ste sa mali čo najlepšie, niekedy musíte prijať presne to, čo vám poradia lekári, inokedy ich musíte spochybniť alebo s nimi rovno nesúhlasiť. V iných prípadoch musíte nájsť lepšie spôsoby, než aké dokážu vymyslieť lekári. Najťažšie je vedieť, kedy čo urobiť.

V prvých týždňoch a mesiacoch ma v mysli a v živote naplňalo to, čím som už nemohol byť a čo som nemohol robiť. Začala som byť nahnevaná a zatrpknutá, na všetkých som vrčala, až moja mama poznamenala, že svojou zlou povahou odháňam ľudí od seba. To ma podnietilo uvedomiť si, že nechcem žiť osamelý život bez priateľov. Postupne a nakoniec som si uvedomil, že keďže sa nemôžem zabiť, nemám inú možnosť, ako sa naučiť žiť so svojím zranením, a že namiesto toho, aby som sa sústredil na všetko, čo nemôžem robiť, bude lepšie sústrediť sa na to, čo robiť môžem, napríklad myslieť, používať a rozvíjať svoj mozog a svoju myseľ. Našťastie som si po nehode zachoval plnú mentálnu kapacitu - teda to málo, čo som mal - a bolestne pomaly som začal svoj nový život.

Moja mama mala na každú príležitosť nejakú frázu alebo príslovie. Pre túto príležitosť jej výrok znel: "Vyplač sa a potom sa do toho musíš sakra pustiť."

Nebolo to ľahké.

Pri pohľade späť sa mi zdá, že medzi mojím životom pred nehodou a po nej je sklenená stena; môžem sa pozrieť späť, ale nemôžem sa vrátiť.

Je to úžasné, nemať na výber úžasne sústredí myseľ.

Nie vždy môžete dostať to, čo chcete...

Moja nehoda bola moja chyba. Zle som odhadol, kde som skočil do Temže a či som to vôbec mal urobiť. Niektorí ľudia sa nedokážu s niečím vyrovnáť, keď je to ich chyba, ale ja by som sa s tým vyrovnával oveľa ťažšie, keby

bola to chyba niekoho iného. Keby to bola náhoda, napríklad keby mi niečo spadlo na hlavu z budovy alebo podobná nehoda, bolo by to rovnaké. Bola to však moja vlastná chyba a mohol som obviňovať iba seba. Bol som to ja, kto to spôsobil, a musel som žiť s následkami. Určite som prežíval ľútosť a stratu, takmer ako smrť. Mal som 24 rokov a zrazu sa ten život, ktorý som mal, rozbil na kúsky a ja som nemohol nič urobiť. Nikto to ráno nemohol dať do poriadku. Mala som šťastie, že moji priatelia sa so mnou o tom porozprávali, pretože to mi naozaj pomohlo.

Keď si traumy zvnútorňujete, môžete skončiť ako neporiadok a ešte raz opakujem, že mám srdce pre každého, kto má nejakú skutočnú duševnú alebo psychickú bolesť.

Nemohla som však mlčať a všetko sa zo mňa vylialo. Ľutujem, že sa mi stala nehoda - to určite áno - ale odvtedy sa stalo toľko dobrého, čo by sa inak možno nestalo. Pre niekoho je to úplne zlá vec, ale pre iných je to skôr prípad toho, že mrak môže mať úplne inú striebornú podšívku, ak sa na ňu pozriete dostatočne pozorne. V čase vašej nehody je však takmer nemožné pochopiť vieru, že život, ak nie váš zdravotný stav, sa môže zlepšiť.

Rovnako ako slová piesne: "Nemôžeš vždy dostať to, čo chceš, ale ak sa budeš snažiť, niekedy možno zistíš, že dostaneš to, čo potrebuješ. S trochou šťastia sa na tejto ceste môžete aj zabaviť. Nikdy som nemohol predvídať vzostupy a pády, ktoré budúcnosť prinesie - ani rýchlosť, s akou sa jedno môže stať druhým a späť.

Ľudia si možno neuvedomujú, koľko času si vyžaduje, aby ste ako tetraplegik čokoľvek urobili. Bežné vstávanie a obliekanie môže trvať jeden a pol až dve hodiny, a to v rýchly deň s dobrým opatrovateľom. Ak vykonávam kompletnú kúpeľňovú rutinu, ako je toaleta a sprchovanie, môže to pokojne trvať tri až štyri hodiny, takže polovica dňa môže uplynúť skôr, ako sa na to vôbec pripravím. Nastupovanie do auta môže trvať 10 alebo 15 minút a pri plánovaní dňa musím zohľadniť všetok tento čas. Môže to byť veľmi frustrujúce. Od vstávania v priebehu niekoľkých minút som sa dostal k tomu, že mi to trvalo hodiny... a hodiny... a hodiny...

Dnes je priemerný deň na stolicu/kúpeľ, ale trvalo mi viac ako tri hodiny, kým som vstal. Dobrý opatrovateľ je rýchlejší, ale novému opatrovateľovi to trvá dlhšie, kým sa naučí, ako na to. Niektí mi na oddelení spomenuli, že cestou na spinálnu jednotku si skontrolujete svoju dôstojnosť. Je to pravda, na dôstojnosť a ostych tam nie je miesto. Musíte znášať to, čo by každý zdravý človek považoval za najhrubšie poníženie. Je to nová skutočnosť života, ktorú musíte prijať, a ak

ste veľmi plachý človek, musí to byť úplne hrozné. Musíte sa zmieriť s tým, že cudzí ľudia budú

pomáhať ti robiť a vidieť ťa robiť tie najintímnejšie veci, vidieť ťa denne bez oblečenia, robiť pre teba všetko, čo by si normálne robil za zamknutými dverami. Môže byť ťažké sa s tým zmieriť, ale ak si zlomíte krk, tak to tak je. Na spinálnej jednotke sa nováčikom nerobia žiadne špeciálne kompenzácie a svojím spôsobom mi to uľahčilo vyrovnať sa s tým. Personál sa k tomu staval vecne, a to ma veľmi povzbudilo. Niektorí čerstvo zranení ľudia sú veľmi rozrušení, a je to pochopiteľné, ale aj na to si človek zvykne. Samozrejme, pomáha aj zmysel pre humor.

Nájdite si teraz čas a prečítajte si moje zvyky, aby ste sa dozvedeli podrobnosti o mojom každodennom živote. Je dôležité, aby ste si tieto zvyky zapamätali, keď budeme napredovať.

Moje rutiny starostlivosti

W prečo máte rutinné postupy? Pri mnohých PA som časom zistil, že potrebujem rutinu, aby som si zachoval zdravý rozum, udržal veci na správnej ceste a zabezpečil konzistentnosť výsledkov.

Predstavte si ich ako recept na nový pokrm - musíte sa ho naučiť tak, ako je zapísaný, a až potom ho môžete uvariť spamäti.

Pokiaľ ide o rutinnú starostlivosť, môj život sa riadi dosť prísnou rutinou. Každé ráno vstávam z postele v podstate rovnakým spôsobom a každý večer idem spať v podstate rovnakým spôsobom. Služi to na dva účely. Po prvé, čím rýchlejšie si moja PA osvojí môj postup, tým menej ju musím poučovať, a následne tým menej musím vedome premýšľať o mechanických procesoch, ktoré ostatní ľudia považujú za samozrejmé. Často sa snažím svojim PA vysvetliť, že zatiaľ čo napríklad ranné vstávanie je súčasťou ich práce a ak to trvá celé dopoludnie, je to ich práca, pre mňa je to jednoducho vstávanie z postele. Niečo, čo treba urobiť, aby som mohol pokračovať v živote. Druhým účelom, ktorému slúžia moje rutinné postupy, je to, aby sa veci nevynechávali. Je pre mňa oveľa ťažšie vrátiť sa o pár krokov späť a urobiť niečo znova, ako by to bolo u niekoho bez postihnutia. Ak sa na niečo zabudne, môže to mať vážne následky.

Ak presne dodržiavam rutinné postupy, je to preto, lebo roky skúseností ukázali, že mi vyhovujú; keby sa každý deň menili, bol by to pre nás oboch chaos. Napriek tomu sa moje postupy vyvíjajú, pričom niektoré z najlepších spôsobov pochádzajú z návrhov PA. Vždy ich požiadam, aby mi povedali, ak vidia oblasti, ktoré by sa podľa nich dali zlepšiť.

Keď sa naučíme rutinné postupy (zvyčajne to trvá týždeň alebo dva), čím menej

na ne musíme obaja vedome myslieť, tým viac sa môžem sústrediť na zvyšok svojho života - a obaja môžeme trochu relaxovať a ŽIŤ.

Ďalším problémom, ktorý môže vzniknúť v dôsledku toho, že musím niekoho iného požiadať, aby za mňa urobil toľko vecí, je otázka, čo je pre mňa "rozumné" žiadať, aby urobil. Niektorí ľudia radi pracujú v záhrade, iní radi umývajú auto. Niektorí ľudia sú šťastní, keď môžu celý deň upratovať, a niektorí ľudia naozaj neradi varia. Čo je teda rozumné, aby som od svojich asistentov vyžadoval? V tejto súvislosti sa riadim pravidlom, že všetko, čo sa týka môjho tela a osobnej starostlivosti, je neoddiskutovateľné a o všetkom ostatnom sa dá vyjednávať. Ak napríklad chcem, aby ma na vozíku 20-krát posadili, kým si nesadnem presne tak, ako mám, alebo ak si chcem umyť tvár určitým spôsobom a učesať vlasy "len tak", je rozumné, aby som to od svojej PA požadoval. Na druhej strane, ak som celý deň mimo domu, nebudem od nich vyžadovať, aby robili domáce práce alebo umývali riad určitým spôsobom, pokiaľ bude na konci čistý!

Opatrovateľom vždy hovorím, aby sa pýtali, ak majú nejaké otázky, pretože rutinné postupy sú tu na to, aby im pomáhali, nie aby im prekážali, a ak sa im to nedarí, môžeme na tom pracovať.

MOJE TRASY

Normálne rána

Vstávanie z postele

1. Dobré ráno! Odstráňte prikrývky, vankúše na nohy a ponožky.
2. Dezodorant pod pazuchy.
3. Oblečte si vesty.
4. Potom odpojte a vyprázdňte nočnú tašku. Opláchnite ho vodou a zaveste nad rukoväť sprchy. Potom si umyte ruky.
5. Odstráňte vrece na nohy z okraja postele, vložte kolíky do misky a vráťte misku do skrine.
6. **Pri kontrole pokožky dbajte na to, aby ste sa príliš nesústredili len na jednu oblasť - musíte skontrolovať celú pokožku, či nie je začervenaná, s modrinami, opuchnutá, či nemá škvrny, suchú/šupinatú pokožku, zápal atď., a ak je prítomné čokoľvek, aj keď len nepatrné, musíte to okamžite povedať Petrovi. Zrolujte, aby ste skontrolovali pokožku na zadku a chrbte.**
7. Potom si na slabiny naneste terbinafínový krém, aby ste predišli vyrážkam, a umyte si ruky.
8. Vykonajte starostlivosť o katéter:
 - Na držanie katétra používajte rukavice a antiseptické utierky. Podržte katéter v mieste, kde vychádza z kože, a utrite okolie miesta katétra, aby ste odstránili prípadný výtok, ale dávajte pozor, aby ste za katéter

net'ahali.

- Zovrite katéter po celej dĺžke kliešťami a následne ho stlačte/pretočte medzi prstami, aby ste rozbili prípadný sediment.
 - Do obväzu vyrežte tvar písmena X a obviažte ho okolo katétra.
9. Na oba lakte si dajte náplasti.
 10. Nasad'te si ponožky, pripevnite stehenný pásik a vrečko na nohu na Petrovu ľavú/pravú nohu podľa rozhodnutia na každý deň. Stehenný popruh ide nad koleno, líši sa, na ktorú nohu, k nohe pripevnite denné vrečko. Upravte semenníky na oboch stranách.
 11. Potom si oblečte nohavice (vytiahnite ich čo najvyššie, 1-2-krát sa zrolujte). Upravte nohavice, aby sa nepokrčili.
 12. Obuv na.
 13. Vytiahnite Petra z postele tak, že ho budete držať za zápästia, ťahajte, až kým nezískate rovnováhu - potom zápästia pustíte a on bude balansovať na vlastných rukách.
 14. Otočte spodnú časť tela tak, že ho chytíte za nohy a presuniete sa na stranu postele. Pustíte jeho nohy tak, aby teraz sedel na boku postele a nohy mu viseli dole.
 15. Umiestnite invalidný vozík do polohy, zatlačte gél vankúša Jay Cushion do stredu. Vezmite si posuvnú dosku, prestieradlo a vankúš.
 16. Zaujmite pozíciu - postupujte podľa pokynov pre SLIDE to wheelchair - SLIDE.
 17. Odstráňte posuvnú dosku, prestieradlo a vankúš.
 18. Dajte nahor okenné žalúzie.
 19. Po usadení do kresla si oblečte košeľu. Upravte si nohavice tak, aby sa vám na stoličke pohodlne sedelo. Nasad'te si sveter.
 20. Dajte holiaci strojček na holenie.
 21. Výborne! Na raňajky dolu - vezmite si so sebou kravatu a opasok, ktoré si oblečiete po raňajkách.

Bežné večery

Idem spat'

1. Umiestnite Petra a stoličku vedľa postele = pozícia na presun.
2. Vyzlečte si hornú polovicu (sveter, košeľu, vestu).
3. Získajte posuvnú dosku, dve posuvné plachty a vankúše.
4. Postupujte podľa pokynov pre SLIDE on bed - SLIDE.
5. Keď sedíte na posteli, odstráňte posuvnú dosku a odložte invalidný vozík. Otočte Petrove nohy na posteli. Odstráňte posuvné prestieradlo a odložte ho - v prípade potreby posteľ prisuňte.
6. vyzlečte si dolnú polovicu tela (topánky, nohavice, ponožky).
7. V prípade potreby upravte stehenný popruh a voľne ho pripevnite k

Petrovej pravej nohe.

8. **Pri kontrole pokožky dbajte na to, aby ste sa príliš nesústredili len na jednu oblasť - musíte skontrolovať celú pokožku, či nie je začervenaná, s modrinami, opuchnutá, či nemá škvrny, suchú/šupinatú pokožku, zápal atď., a ak je prítomné čokoľvek, aj keď len nepatrné, musíte to okamžite povedať Petrovi. Zrolujte, aby ste skontrolovali pokožku na zadku a chrbte.**
9. Starostlivosť o katéter - na odstránenie/očistenie katétra podľa rannej rutiny používajte rukavice a antiseptické utierky. Skontrolujte slabiny a naneste krém podľa ranného režimu.
10. Pod Petrove členky a okolo nich položte vankúš/utierky podľa opisu.
11. Vezmite vrečko na nohy a pripnite ho k potahu postele.
12. Uistite sa, že katéter nie je nijako prehnutý a že je na pravom stehne v rovine.
13. Pripevnite nočný vak a dvakrát sa uistite, že je horný kohútik otvorený a spodný kohútik správne zatvorený! (Je to dôležité, pretože Peter nie je schopný sám otvoriť kohútik vaku na nohy. Je pripevnený k posteli pomocou kolíkov.)
14. V prípade potreby si obujte elastické ponožky a červené nočné ponožky.
15. Pripevnite nočnú tašku k dennej taške, pripnite na posteľ a položte tašku do vedra.
16. V prípade potreby dajte Petrovi na noc telefón.
17. V prípade potreby si cez ne natiahnite prikrývku a ďalšiu deku.
18. Dajte tabletky.
19. Zhasnuté svetlá... sladké sny!

Nastupovanie do auta

1. Stoličku umiestnite do polohy na strane vodiča.
2. Posuvná doska pod Petrovým zadkom, tiež posuvné prestieradlo a potom vankúš na kolese vozíka.
3. Zdvihnite nohy do auta.
4. Zatlačte hornú časť Petrovho tela dopredu (zatlačením ramien) do rovnovážnej polohy.
5. Prejdite na stranu spolujazdca, zaujmite polohu = ľavá noha na strane vodiča, pravé koleno na sedadle spolujazdca, pravá ruka na operadle sedadla vodiča.
6. Ľavou rukou chyt' te Petra za opasok.
7. SLIDE = Ťahajte ľavou rukou, jemne, ale pevne.
8. Peter sa posunie do autosedačky. Potom upravte jeho polohu podľa potreby.
9. Prejdite na stranu vodiča, odstráňte stoličku, dosku, plachtu a vankúš.
10. Ohnite Petrovo pravé koleno tak, aby jeho chodidlo smerovalo k prevodovke.

11. Peter sa sám nakloní dopredu, zatiaľ čo vy mu vzadu stiahnete bundu.
12. Podľa potreby upravte nohavice.
13. Teraz vytiahnite autosedačku dopredu = klaknite si, zdvihnite páku sedadla a vytiahnite sedadlo dopredu.

14. Zapnite si bezpečnostný pás.
15. Vytiahnite pravú nohavicu, aby ste odstránili všetky záhyby, na ktorých môže Peter sedieť.
16. Položte vankúš k nohám a vankúš Jay a posuvnú dosku za sedadlo vodiča.
17. Ak ste doma, nechajte invalidný vozík v garáži, inak ho dajte do batožinového priestoru.
18. Naskočte na stranu spolujazdca.
19. Keď je Peter pripravený, pripevnite ručné ovládanie k volant.

Chod'te!

Vystupovanie z auta

1. Ak ste doma, vezmite stoličku z domu/garáže, ak ste vonku, vezmite stoličku z kufra auta. Zdvihnite podnožku invalidného vozíka.
2. Otvorte dvere na strane vodiča.
3. Vyberte vankúš pri Petrových nohách a položte ho na vozík.
4. Vyberte posuvnú dosku a vankúš Jay Cushion spoza sedadla vodiča a nasad'te ich na invalidný vozík.
5. Odopnite bezpečnostný pás, posuňte sedadlo dozadu a narovnaj'te pravú nohu.
6. Peter sa nakloní na stranu. Umiestnite posuvnú dosku a plachtu na miesto.
7. Znovu ho vytiahnite do vzpriamenej polohy a chyt'te ho za zápästie.
8. Zdvihnite nohy z auta.
9. Invalidný vozík umiestnite do polohy (k autu a posuvnú dosku položte na sedadlo vozíka).
10. Položte vankúš na koleso.
11. Kým sa Peter nakláňa dopredu, uchop'te ľavou rukou opasok.
12. Pravú ruku položte na strechu auta, aby ste sa stabilizovali.
13. Postavte nohy do pozície (chodidlá smerujú k dverám auta).
14. Silno potiahnite ľavou rukou (v smere uzamknutia vozidla).
15. SLIDE - gratulujeme!!
16. Vytiahnite posuvnú dosku a vankúš a nechajte ich v aute.
17. Zastavte vozík o pár metrov dozadu, aby ste mali priestor.
18. Zatiahnite brzdy, umiestnite nášľapnú dosku.
19. Peter sa zdvihne, zatiaľ čo vy vytiahnete posuvnú plachtu.
20. Nastavte ho, kým sa Peter nebude cítiť pohodlne na vozíku.
21. (Niekd'y Peter vystúpi zo strany spolujazdca, potom je všetko naopak.)

Toaletný režim

Ráno

Pomocou posuvnej dosky PRESUŇTE Petra z postele na záchodovú stoličku a potom stoličku presuňte cez záchod.

Večery

Najprv vyprázdňte dennú tašku na toalete, ak je to potrebné, vytiahnite záchodovú stoličku nad toaletu, Peter sa postaví do pozície a potom si stiahne nohavice a spodky. Z invalidného vozíka sa posunie na záchodovú stoličku.

1. Po pohodlnom usadení na záchodovej stoličke si pripravte veci na toaletu (čapíky, rukavice, igelitové vrečko, KY gél).
2. Vložte dva čapíky.
3. Dajte zásobník a knihu/časopis na čítanie.
4. Choďte dole a pripravte si nápoj.
5. Najskôr sa vráťte po 20 minútach, potom každých 5 minút skontrolujte, či sa stolica vyvíja. Koniec vyprázdňovania.
6. Po skončení si zbaľte toaletné potreby a dajte do poriadku veci do sprchy (dva flanely, mydlo Carex).
7. Teraz si vyzlečte najprv hornú polovicu tela, potom spodnú - prejdite do sprchy.
8. Sprcha - navlhčíte flanel, vyčistite oblasť katétra, umyte si vlasy a potom tvár a opláchnite ju.
9. Opäť navlhčíte flanel a namydľte ho na umývanie tela, začnite zhora a postupujte smerom nadol.
10. Potom použijete iný flanel na oblasť genitálií a zadku.
11. Opláchnite celé telo a osušte ho.
12. Podaj Petrovi kefu na vlasy.
13. Umyte si ruky.
14. Odvezte Petra do spálne.
15. Presuňte sa späť na posteľ podľa krokov SLIDE - Peter leží na chrbte na posteli.
16. **Pri kontrole pokožky dbajte na to, aby ste sa príliš nesústredili len na jednu oblasť - musíte skontrolovať celú pokožku, či nie je začervenaná, s modrinami, opuchnutá, či sa na nej nevyskytujú škvrny, suchá/šupinatá pokožka, zápal atď., a ak sa na nej objaví čokoľvek, aj keď len nepatrné, musíte to okamžite povedať Petrovi.** Zrolujte od seba, osušte zadok a skontrolujte, či je pokožka suchá a v zdravom stave. V prípade potreby použijete krémy/masti. Znovu sa pretočte na Petrov chrbát.
17. (Ráno si oblečte deodorant a vestu.)
18. Najprv osušte okolie genitálií a potom aplikujte terbinafín do kožných záhybov.
19. Na ruky naneste hydratačný krém od laktov nadol a na nohy od kolien nadol.
20. Zvyšok rutinných činností vykonajte v závislosti od večera (uloženie do postele) alebo rána (obliekanie a príprava na deň).
21. Čistá kúpeľňa a toaleta.

HOTOVO!

Nastupovanie a vystupovanie z lietadla

Kedysi som lietal sám, ale od roku 2001 sa všeobecné a bezpečnostné predpisy natoľko zmenili, že to už nerobím. Keď som si pri kúpe leteniek rezervoval takzvanú "špeciálnu pomoc" a príplatok za batožinu pre moje zdravotné veci, po príchode na letisko odbavím všetky batožiny a ohlásim sa v kancelárii špeciálnej pomoci, aby som im oznámil, že som tam na svoj let. Spolu s mojím opatrovateľom sa dohodneme, že sa s ich tímom stretneme pri nástupnej bráne.

Prechod cez bezpečnostnú kontrolu je frustrujúci. Po tom, čo si odmietnem vyzliecť topánky, opasok a bundu, pretože je to tam veľmi komplikované, musím prejsť do zabezpečenej zóny, kde ma skontroluje bezpečnostný pracovník a prešacuje ma. Nevyhnutne ich zmätie môj katéter/močové vrečko. Potom mi utierajú vozík špeciálnou testovacou látkou, ktorá sa potom analyzuje. Niekoľkokrát sa z nejakého dôvodu zistila prítomnosť acetónu. Keďže ide o zložku niektorých výbušnín, občas to spôsobilo menší rozruch.

Potom sa tlačíme, aby sme sa stretli s mojím opatrovateľom a vyzdvihli si naše tašky. Opäť nás zvyčajne zahrnú otázkami o takých predmetoch, ako je moja posuvná doska a súprava náradia pre invalidný vozík pozostávajúca z niekoľkých imbusových kľúčov a kľúča...

Skutočná zábava sa začína až pri nástupnej bráne. Teoreticky by sme mali nastúpiť do lietadla ako prví, ale zvyčajne to robíme ako poslední a pred všetkými ostatnými cestujúcimi, ktorí sa tvária ako gummy. Takže nakoniec príde sťahovací/manipulačný tím. Mňa a môjho opatrovateľa, ktorý má teraz na starosti všetku našu príručnú batožinu a moju tašku na invalidnom vozíku, odvezú výťahom na plochu, kde sa na kolieskach presunieme k lietadlu. Tu dole je vždy veľmi hlučno od motorov lietadla, stres a tlak. Ak je noc, fúka vietor, prší, sneží alebo sme na neanglicky hovoriacom mieste, je to ešte väčšie.

Na väčších letiskách potom nastupujeme do ambiliftu, výškovo nastaviteľného boxu veľkosti dodávky, ktorý každého zdvihne do výšky dverí lietadla. Keď sa tam dostanem, sťahovací/manipulačný tím, zvyčajne dvaja muži, ma musia zdvihnúť za ramená a kolena a zdvihnúť ma z vlastného vozíka do uličkového kresla vo veľkosti detského kočíka, ktoré sa zmestí do lietadla. Môj opatrovateľ potom musí veľmi rýchlo uložiť môj invalidný vozík do letovej tašky, aby sa nepoškodil. Táto taška sa potom uloží do batožinového priestoru. Potom sa zdvihne k dverám lietadla. Na iných letiskách sa tento zdvíhací/prenášací manéver uskutočňuje vonku pri lietadle na ploche. Tam, kde nie je k dispozícii ambilift, sťahovací/manipulačný tím buď použije mechanizovanú schodiskovú stoličku do uličky, alebo ma fyzicky prenesie po približne 20 schodoch do lietadla.

Sedieť na sedadle pri uličke je najlepšia možnosť, ale niektoré letecké spoločnosti mi to nechcú dovoliť a trvajú na tom, aby som sedel pri okne... a obviňujú ma zo zdravotných a bezpečnostných predpisov. Aby som sa vyhol ťažkostiam a nebezpečenstvu pre mňa a pre sťahovací/manipulačný tím, ktorý ma ťahá cez tri sedadlá/opierky na ruky a zároveň ma tlačí pod hornými skrinkami, vždy si rezervujem všetky tri sedadlá v bloku.

Po vstupe do lietadla, kde je veľmi málo miesta, ma odvedú uličkou do radu, v ktorom sedím. Takže môj opatrovateľ bude teraz pri sedadle pri okne a ja budem na invalidnom vozíku v uličke, ktorý bude potrebné presunúť na druhú stranu do lietadla. To si opäť vyžaduje presun/manipuláciu so mnou fyzickým zdvíhaním, ale tentoraz je tam málo miesta na kolená a osoba, ktorá mi dvíha ramená, to robí cez vysoké operadlo sedadla lietadla. Tento pohyb je plný nebezpečenstva, ale zdvihnú ma a môj opatrovateľ mi pod zadok položí tlakový vankúš - sedadlá v lietadle nie sú pre mňa bezpečné - a po chvíli tlačenia a strkania sme vnútri.

Počas celého tréningu vysvetľujem zdvíhačom riziká, svoje postihnutie, svoju hmotnosť a **p o d o b n e**. Počas celej doby musíte byť mimoriadne ostražití, aby ste sa vyhli vyvrtnutým alebo zlomeným nohám, členkom a rukám, ako aj modrinám, rezným ranám a iným fyzickým zraneniam a strhnutiu oblečenia. Ak nehovoria po anglicky, môže to byť veľký problém a celá vec sa môže katastrofálne zvrtnúť. Európske letiská, najmä v Dánsku, sú vo všeobecnosti celkom dobré v uskutočňovaní tejto rutiny. Britské letiská bohužiaľ často nie sú také dobré. Podľa mojich skúseností je londýnsky Gatwick najhorší zo všetkých.

Počas letu musím trvať na tom, aby kapitán vysielaczkou zabezpečil, že moja taška na invalidnom vozíku bude pri pristávaní privezená k dverám lietadla, a nie odnesená do skladu batožiny, pretože nebudem používať letiskový invalidný vozík; je to nebezpečné z mnohých dôvodov, napríklad kvôli otlakom. Vystúpenie z lietadla je opačný proces.

Milujem cestovanie a som ochotný znášať túto rutinu, ale mnohí zdravotne postihnutí to urobia raz a prisahajú: "Už nikdy viac."

*Pokračovanie života
marec 1987 až október 1988*

*Boh mi daj pokoj prijať veci, ktoré nemôžem zmeniť, a odvahu
zmeniť to, čo sa zmeniť dá,
a múdrosť, aby ste ich vedeli rozlíšiť.*

Modlitba za pokoj

Nádej je dobrá vec, možno tá najlepšia...

Stephen King, *Vykúpenie z väznice Shawshank*

V marci 1987 sme sa s Lauren vybrali z Wallingfordu, kde sme prenocovali, do domu mojich rodičov vo Wenningtone. Pred M40 to bola dlhá a únavná cesta, prerušovaná zastávkou v ponurých servisoch Hilton Park na diaľnici M6. Nakoniec sme dorazili. Keďže prestavba stodoly nebola dokončená, naším ubytovaním bola posteľ vyvýšená na tehľách, opäť v maminom boxe s klavirom a vecami na aranžovanie kvetov. Lauren bola našťastie veľmi silná z rokov jazdenia na koni, takže pohybovať sa bolo jednoducho možné. Nemala som prístup ku kúpeľi ani k záchodu, takže všetko sa robilo v posteli a nebolo to ideálne, hoci niektoré tetry to majú radšej.

Nemali sme žiadnu pomoc, okrem ergoterapeuta, ktorý priniesol základné vybavenie - ak si dobre pamätám, takú vaničku/vankúš - takže sme sa snažili a učili sa za pochodu. Pomoc mojich rodičov bola neoceniteľná, ale najviac som si vážila Lauren. Zachránila mi život a

sa vzdala svojej, aby mi pomohla, a ja som ju hlboko miloval. Bez mojich rodičov a Lauren naozaj neviem, ako a či vôbec by som to všetko zvládol.

Mama sa rýchlo rozhodla, že ma treba nakrmiť, a tak sa každé ráno začínalo plnohodnotnými anglickými raňajkami. Dni sa niesli v znamení dokončovania domu - výber všetkého od podlahy, nábytku a látok až po výber výťahu. Na presun sme mali môj Vauxhall Astra a malú dodávku Suzuki s rampami.

Lauren doma, 1987

Nastupovanie a vystupovanie nebolo vôbec jednoduché. Táto doprava nám však umožnila preskúmať miestne dediny a vyraziť do vidieckych krčiem a, samozrejme, do spinálnej jednotky.

Severozápadná spinálna jednotka sa nachádza v Southporte a je vzdialená takmer tri hodiny jazdy od domova. Potreboval som byť v ich hľadáčku, takže som ich navštívil krátko po príchode na sever, ale mojím pevným želaním bolo zostať čo najďalej od nemocníc.

V apríli sa stalo niečo úžasné. Priateľ môjho otca, páter Robin Buchanan-Smith, nejakým spôsobom spojil to, že je členom Škótskej cirkvi

minister s hotelierstvom. Dojímavo povedal otcovi: "Peter prežil ťažké obdobie, chceli by sme, aby prišiel na týždeň do nášho hotela a zostal tam bez poplatku." A tak sme sa v apríli vydali na cestu okolo Glasgowa a jazera Loch Lomond a po rozprávkových cestách A82/ A85 cez znepokojujúcu majestátnosť Glencoe, okolo Obanu až do samotného hotela. Tá cesta, kvílenie po úžasných, opustených cestách a počúvanie nahlas *Summer of '69* od Bryana Adamsa mi zostane navždy.

Hotel na ostrove Eriska je skutočne výnimočným miestom. Bezbariérová izba bola pôvodne biliardovou miestnosťou a bola obrovská, pokojne väčšia ako celý môj starý dom. Pozostávala zo spálne a obývačky/jedálne v jednom priestore. Ubytovali sme sa a v ten večer zaznel gong pri večeri; je to také miesto! Prešli sme a naskytl sa nám čarovný pohľad - jedáleň bola zariadená lešteným mahagónom, lesklým striebrom, trblietavými pohármi a žiarivým svetlom sviečok. Po tom, čo sme si prešli peklom, bolo fantastické ocitnúť sa na takom výnimočnom mieste. Bol to nádherný večer s krásnym jedlom a lahodným vínom uprostred šumenia rozhovorov našich spolustolovníkov. Neskôr sme si ľahli do postele, pobožkali sa na dobrú noc a tak sme zaspali.

O pár hodín neskôr ma prebudil zlovestný zápach. Nemal som kontrolu nad svojimi črevami a posteľ som si znečistil. Po takomto super dni musela Lauren vstať a upratať našu posteľ, ktorá bola plná mojich výkalov - rozpaky, sklamanie, hanba a poníženie boli srdcervúce a mohla som plakať. Bolo to prvýkrát, čo moje zranenie chrbtice prevrátilo veci naruby, ale nebolo to poslednýkrát, nie veľmi, veľmi ďaleko.

Zvyšok týždňa bol našťastie príjemný. Prechádzali sme Obanom, obdivovali sme tulene hojdajúce sa v sivej vode a skúmali sme diaľnice a vedľajšie cesty tohto krásneho pobrežia, prechádzali sme okolo Inverary a pozoruhodných vírov v Connelu. Večery prešli bez ďalších incidentov a po super týždni sme sa vrátili domov.

Dom sa blížil k dokončeniu, pokrstili sme ho Veľkonočnou chalupou a nakoniec, v máji 1987, sme sa do neho nasťahovali. Život sa mohol začať odznova.

Veľkonočná chata

Veľkonočná chata zo záhrady

Keď sme sa s Lauren prvýkrát nast'ahovali, získali sme mačiatko od rodinného priateľa. Bolo maličké a namiesto mňaukania kvičalo, takže sme ho, samozrejme, nazvali Myška. Myška začínala ako drobné, korytnačie stvorenie, ktoré ste mohli držať v dlani. Nahánala perie a behala po byte a bolo krásne mať v dome ďalšiu prítomnosť. Ale jej roztomilosť nevydržala - alebo sa aspoň stala menej predvídateľnou. V jednej chvíli som ju hladil po brušku a v ďalšej mi divo šklbala po ruke. Nebola som jediná, kto bol "myšou liečbou". Netrvalo dlho a väčšina mojich priateľov sa k nej nechcela priblížiť.

Lauren bola skúsená profesionálna jazdkyňa na súťažnej úrovni a mala kamarátkinho koňa Four Winds, ktorého si požičala na polovičný úväzok. Windz, ako ju volali, bola ustajnená u miestnych priateľov Keitha a Barbary. Všetci štyria sme trávili čas spolu, pretože kôň sa učil skákať, drezúrovať a jazdiť cross country s cieľom absolvovať miestne Hunter Trials.

Lauren na koni Windz

Lauren súťaží

Jedného dňa nás Barbara niekam viezla a ja som sedel na sedadle spolujazdca, Lauren za mnou. Pri tejto ceste som mal zistiť, ako veľmi na mňa pôsobí odstredivá sila. Keď sme prechádzali kruhovým objazdom, stratil som rovnováhu a skončil som tvárou dolu v Barbařiných kolenách, pričom Barbara bola štyridsaťročná Angličanka, ktorá ma naozaj až tak dobre nepoznala. Pochopiteľne, bola veľmi prekvapená a v snahe udržať sa na volante začala čoraz hlasnejšie pišťať: "Ooo, ooooooh, Pete!" Keďže som sa nedokázal posadiť sám, bol som odkázaný na hystericky sa smejúcu Lauren za mnou a nakoniec, po vytiahnutí do vzpriamenej polohy, sa mi vrátila dôstojnosť.

Po niekoľkých mesiacoch som zistil, že sa doma nudím. Vždy som bol zaneprázdnený človek, ako ste si možno všimli pri čítaní o mojom živote pred nehodou, a teraz som nemal čo robiť - celý deň, každý deň. Päť rokov pred nehodou som sa venoval telemarketingu, a tak som sa skôr kvôli niečomu inému vybral na prezentáciu o telemarketingu do miestnej obchodnej komory. Počas prezentácie som sa veľa nového nedozvedel a len som si pomyslel, že ma to dostane z domu. Na konci prezentácie som sa však dal do reči s pani, ktorá prednášala. Popritom som jej povedal, že som v tejto oblasti pracoval a že si myslím, že by to mohlo byť niečo, čo by som ešte mohol robiť, keďže môžem telefonovať, rozprávať a čmárať si poznámky. Z toho vzišla ponuka na prácu.

Neveriacky som okamžite súhlasil.

V deň, keď som mal nastúpiť, sa mi však moje zranenie rozhodlo pripomenúť, kto je tu pánom, a spôsobil mi burzu, opuch na hrboľatom kĺbe na chrbtici. Tento nízky tlak mohol ľahko prasknúť a rozvinúť sa do plnohodnotnej bolesti a jediným liekom bol pokoj na lôžku. Bola som hlboko frustrovaná z vlastnej slabosti a v obave z najhoršieho som musela zavolať svojmu novému šéfovi, aby mi oznámil, že som chorá, ešte pred začiatkom môjho prvého pracovného dňa. Bola veľmi chápacá a súhlasila, že môžem nastúpiť, keď budem opäť fit a v poriadku. Shelagh Whittakerová, ďakujem.

Takže Lauren a ja sme začali ako žraloci časovo vymedzeného užívania nehnuteľností. No, nie tak celkom. Volali sme ľuďom, ktorí reagovali na inzeráty propagujúce chaty pri jazere Pine Lake neďaleko Lake District. Našou úlohou bolo pozvať ich k jazeru Pine Lake na výlet, ktorý im predajcovia zaplatili, aby sa mohli venovať svojim záležitostiam. Úprimne povedané, nikto z nás nechápal, prečo by si niekto chcel kúpiť oranžovo zafarbenú búdu vedľa starej štrkovne, ktorá je sama o sebe stále oranžová od nánosov a nachádza sa medzi železnicou, diaľnicou A6 a M6. Ale ľudia chceli! Je zaujímavé, že o 30 rokov neskôr táto lokalita pekne vyrástla a teraz je z nej elegantné jazero a centrum vodných športov.

Po skončení zmluvy ma Shelagh presunula do miestneho podniku, kde som dohodla stretnutia s ich predajcom. Vtedajšia štruktúra príspevku na život pre zdravotne postihnutých znamenala, že každá zarobená libra sa mi odpočítala z dávok, takže celkovo som zarobil 5 libier týždenne - bez započítania pohonných hmôt na cestu. Ale stálo to za to. Práca ma dostala z domu, prinútila ma byť samostatný a stretával som sa s cudzími ľuďmi, ktorí sa zdanlivo nezaujímal o "vozík". Nútila ma tiež robiť také veci, ako napríklad žiadať úplne cudzích ľudí, aby mi vyprázdnili vrecko na moč. Na počudovanie, všetci to urobili bez mihnutia oka. Nakoniec však všetka práca v telese vyprchala.

Lauren ako opatrovatel'ka

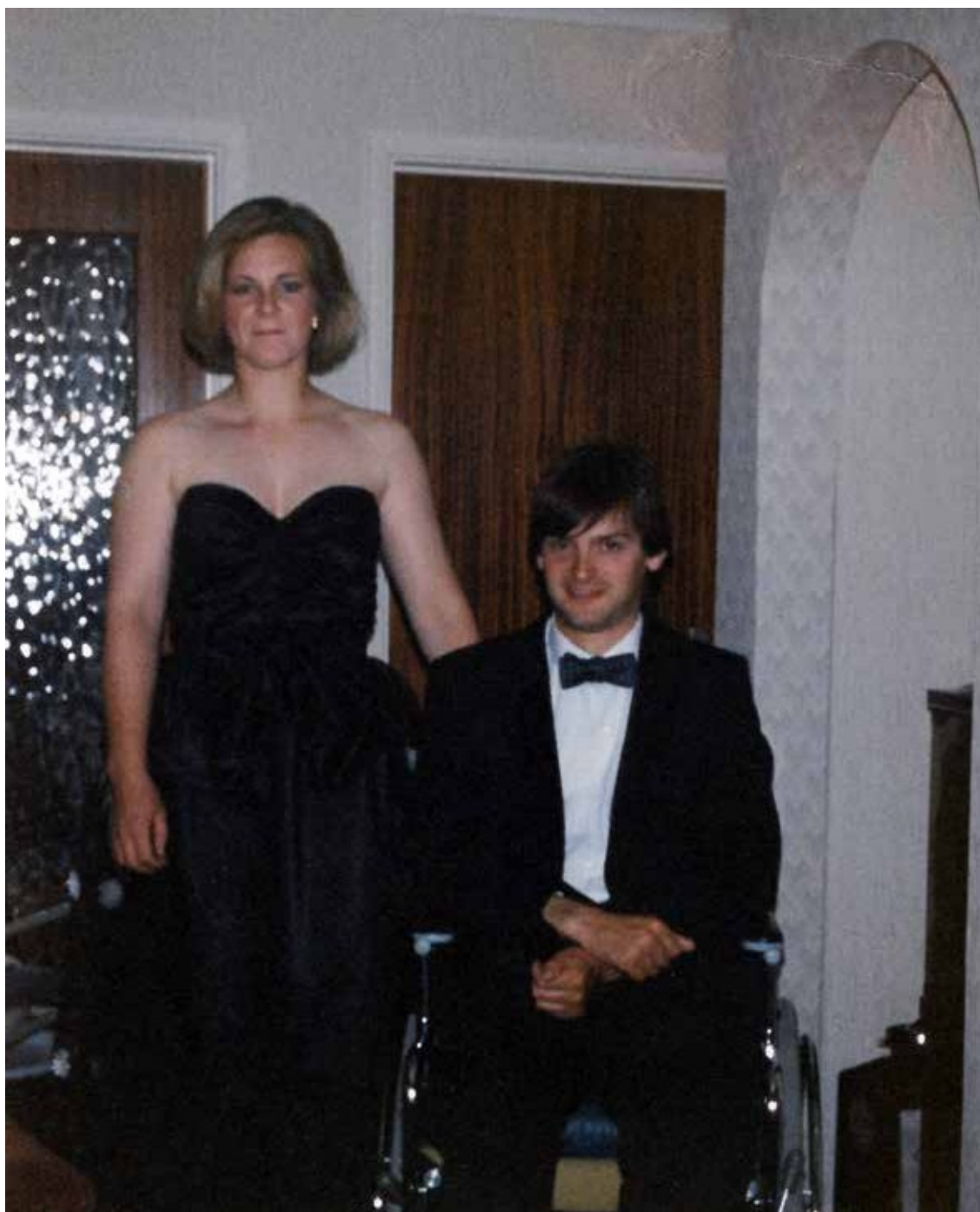
Keď opustíte nemocnicu a začnete opäť žiť samostatne, potrebujete opatrovateľa. Lauren sa tejto úlohy ujala dobrovoľne - nebol nikto iný, kto by ju mohol vykonávať, a aj keby bol, Lauren ma v tom čase veľmi chránila a nedovolila by, aby túto úlohu prevzal niekto iný. Napriek tomu byť opatrovateľom niekoho, kto je zároveň vašim romantickým partnerom, nie je dobré.

V zime roku 1987 pozval mojich rodičov priateľ na večierok. Išli sme s Lauren a spoznali sme Paula Browna, ktorý pomáhal s jedlom a zabezpečoval pohodlie hostí. Paul sa stal mojím veľkým priateľom. Uprostred večierka som náhle

ochorel. Zrak mi opäť prešiel, s rovnakou aurou ako predtým, a ja som nevedel, čo sa deje. Hostitelia ma nechali ľahnúť si na posteľ, ale my

musel ísť domov skôr. Bolo to desivé a zároveň triezve. Práve ma prepustili z nemocnice a opäť som ochorela. Bol to odteraz môj život? Bolo to hrozné.

Nevzdávať sa vyžaduje veľa energie a odhodlania a niekedy môže pomôcť hľadať inšpiráciu zvonka. V roku 1987 nás lyžiarsky klub Kendal Ski Club spojil s organizáciou Back Up. Začiatkom roka 1988 sme sa spojili s touto charitatívnou organizáciou a spolu s Lauren sme išli na ples Back Up na King's Road v Londýne.

S Lauren, 1987

Charitatívnu organizáciu Back Up založil freestylový lyžiar Mike Nemesvary, ktorý si pri nehode na trampolíne zlomil krčnú chrbticu. Mike bol jedným z kaskadérov vo filme Jamesa Bonda *Vyhliadka na zabitie*. Mikeovi priatelia mu pomohli pokúsiť sa ho dostať späť na hory a ich úspech ho inšpiroval k tomu, aby pomohol aj iným. Na jar sme sa teda prihlásili na lyžiarsky zájazd Back Up do Švajčiarska a s Lauren sme vyrazili do Les Diablerets. Bývali sme v krásnom hoteli s ďalšími 10 alebo 15 lyžiarmi s poranením chrbtice a pravdepodobne dvojnásobným počtom opatrovateľov.

Zarazila ma ochota opatrovateľov Back Up urobiť všetko. Už len dostať nás k lyžiarskym vlekom bola misia. "Nebojte sa, ak nemôžete tlačiť, my vás ponesieme," bol ich spôsob. V ďalšej chvíli ste už boli cez niekoho plece a oni vás vyložili na sedačku, pričom vaša sedačka bola v tej za vami. Na vrchole by vás vysadili a vy a vozík by ste sa opäť pasovali. Vtedy vám s určitou silou dôjde, že ste na vrchole hory. Ten výhľad, svetlo, vzduch - to naozaj zdvihlo náladu. Ten zázrak, že ste hore v horách, keď sa vám pred niekoľkými mesiacmi rozbil život na kusy... to sa nedá opísať.

Potom sme, samozrejme, museli zostúpiť.

Inštruktor povedal: "Vidiš tamto?" Pozrel som sa na motokáru, ale na lyžiach namiesto kolies. Zdvihli ma, posadili do tvarovaného sedadla na vozík a ťahali ho na vrchol hory. Mal som na sebe asi štyri vrstvy, z ktorých mi trčali ruky a nos. Za mnou stála dobrá lyžiarka, priviazaná ku mne lanom, a tlačila nás a menovite mi hovorila, kedy mám zatočiť doľava alebo doprava. Bol som tam v tento nádherný, modrý deň a spúšťal som sa po tejto nedotknutej bielej zjazdovke, kde by som pred dvoma rokmi urobil to isté, keď som stál.

Lyžovanie v Kitzbuheli (ja som vzadu vľavo), 1986

Lyžovanie v Les Diablerets 18 mesiacov po mojej nehode, marec 1988. Lyžovanie po nehode je úplne iné, ale stále je to skvelá zábava!

Uvedomil som si: "Páni, ešte stále môžem robiť takéto veci. Bolo to také silné a presne to robí Back Up. Dáva vám možnosť vykonávať tieto činnosti. Uvedomenie si, že tieto veci *môžete* robiť, vám, dúfam, pomôže vyskúšať ďalšie nové možnosti v živote všeobecne.

Jedného dňa na svahu chlapík, ktorý išiel za mnou a spomaľoval ma, stratil nohu a spadol. "Pete, si na to sám, odboč do brehu," zakričal. Po niekoľkých strašidelných, doširoka otvorených očiach, takmer nekontrolovateľných minútach, keď som sa rútil dolu zjazdovkou nepripútaný, som mal dosť miesta na to, aby som sa otočil, a všetko bolo v poriadku.

Bol to prvý výlet do Les Diablerets, ktorý organizovala spoločnosť Back Up, a bol tak trochu učebnou krivkou. Lauren mi pomáhala po večeroch a pridávala sa k nám na obedy, večere a večierky. Väčšinu času sme trávili opití a zabávali sa. Stále som zapojený do činnosti Back Up. Sú úžasní.

Po návrate domov sa Lauren zamestnala v Kendale v pobočke banky Barclays. Bol to pre ňu ťažký život, pomáhala mi ráno a večer a cez deň pracovala. Dom vo Wenningtone bol otvorený a ja som zistil, že Lauren skutočne miluje telenovely. Nemám rád telenovely a reality šou. V dome s otvoreným priestorom nie je úniku. O 17.30 hod. to boli *Susedia*, po ktorých od 18.00 do 19.00 hod. nasledovala večera. Potom nasledovala otravná (aspoň pre mňa) téma *Eastenders* a o 19.30 ešte otravnejšia *Coronation Street*. O 20.00 to bol *Dallas* alebo niečo podobné. Začal som nenávidieť tieto tematické melódie a telenovely vo všeobecnosti, ktoré boli o to horšie, že som im nemohol uniknúť!

Napriek tomu sme si v roku 1988 začali zvykať na nový spôsob života. Jeden víkend na jar 1988 prišiel Rupert zo Španielska, mali sme úžasnú rodinnú nedeľnú večeru a vznikla jediná fotografia, na ktorej sme celá rodina.

S rodičmi a bratom - rodina Henryovcov

V septembri 1988 som si chcela dať Lauren pauzu, a tak som sa na dva týždne objednala do centra pre liečbu poranení chrbtice. Vtedy mi to pripadalo hrozné a takmer som cítil, ako zo mňa vyprcháva život. Nebola žiadna možnosť čokoľvek robiť. Bolo to miesto, kde sa prežívalo, nie žilo. Uvedomil som si, ako veľmi si vážim slobodu byť doma, a rozhodol som sa, že pobyt v domove pre seniorov nie je pre mňa riešením.

Približne v tom čase som si uvedomil, že by bolo jednoduchšie založiť si vlastný podnik, ako očakávať, že mi niekto iný dá prácu. Vždy som chcel mať vlastný podnik, hoci som si nerobil ilúzie, že to bude ľahké. Až keď sa do toho pustíte, uvedomíte si, čo všetko to obnáša.

Otec sa kvôli mojej nehode rozhodol odísť do dôchodku o niečo skôr, ako plánoval, a spolu so mnou začal poskytovať poradenstvo v oblasti malého podnikania v rámci vládneho programu rozvoja malého podnikania. Táto práca ma vytiahla z domu a obaja sme mali čo robiť, navyše bolo skvelé tráviť spolu toľko času. Otec mi platil za to, aby som sa vyhýbala neplechám, hoci pravdepodobne nie on sám. Spoločnosť radila ľuďom, ako začať a rozvíjať ich podnikanie. Stretávali sme sa s množstvom

Ľudia so skvelými nápadmi v nesprávnom čase, niekoľko čudákov a mnoho dobrých ľudí. Otec, ktorý mal bohaté skúsenosti, im radil v oblasti rozvoja podnikania.

Otec odchádzal von a nechával ma celý deň samého, vracal sa len na obed. Samozrejme, na udržiavanie kontaktu slúžil telefón. Rok 1988 bol ťažký, ale chodenie do kancelárie v Lancasteri a podpora otcovej práce mi pomohli ho prežiť.

Okrem toho sme s Lauren začali chodiť viac von, chodili sme na večere a večierky a jedného dňa Lauren navrhla, aby sme grilovali na veľkej záhrade mojich rodičov. Pozvala kamarátov z práce a ja som pozval svojich. Richard Crossley, ktorý pracoval s Lauren, a jeho manželka Lisa prišli na bielom kabriolette Triumph Stag. Hneď ako sme sa stretli, boli sme priatelia, čo sa nestáva často. Rozprávali sme sa celý večer a počas leta sme sa stretávali v rôznych časoch.

Na jeseň sa môj vzťah s Lauren bohužiaľ nevyvíjal dobre a v októbri 1988 sme sa napokon rozišli. Chápal som prečo, keďže bola mladá a mala svoj život pred sebou. Bola dievčaťom, ktoré mi zachránilo život a ktoré mi dalo dôvod žiť, ale teraz bola preč. Tichá istota mojich rodičov bola obrovská, ale ja som bol úplne bez prostriedkov.

Bol som zničený. Stará pieseň Neila Diamonda zo šesťdesiatych rokov *Red Red Wine* sa stala mojou "hymnou rozchodu", ktorá vystihuje moje pocity.

Lauren som videla už len dvakrát - prvýkrát v decembri, na moje narodeniny. Objali sme sa, ale zjavne to nestačilo na to, aby zostala, a o pár minút odišla, zanechajúc za sebou len svoj parfum vo vzduchu, moje zlomené srdce a slzy. Bože, miloval som ju.

Mal som len 27 rokov. Život po Laurinom odchode bol hrozný. Nikdy v živote som sa necítil taký osamelý a sám.

Život po Lauren: Nový začiatok október 1988 až začiatok roka 1991

I Lauren videl už len raz. Po mojej nehode mi niekto poradil, aby som podal žalobu o náhradu škody na zdraví, možno nie preto, aby som vyhral nejaké peniaze, ale aby som vytvoril precedens.

ak sa niekto iný pokúšal potápať v rieke na tomto mieste. Žalobu sme začali podávať v roku 1987 v spolupráci s tímom právnikov v Londýne. Bol to dlhý, zdĺhavý proces, ktorý vyvrcholil v roku 1993, keď som Lauren videl pred Najvyšším súdom v Londýne, kde vypovedala. Bolo to zvláštne, dosť nepríjemné stretnutie a vyzerala úplne inak, ako keď som ju poznal predtým. Koncom roka 1993 sme dostali rozsudok, v ktorom sme prípad prehrali, ale precedens bol vytvorený, takže sme možno niečo dosiahli.

Po Laurinom odchode v roku 1988 to bolo veľmi zlé. Bol som veľmi skleslý a frustrovaný zo života vo všeobecnosti, ale mať okolo seba dobrých priateľov a rodinu bola úžasná podpora.

Aj mňa udržiavala rutina - chodil som s otcom do práce a môj priateľ Paul Brown ma v piatok večer brával na pivo. Bol to učiteľ, ktorý kedysi pracoval v školách, ale teraz bol učiteľom umenia vo väzenskej službe. Každý piatok večer sa Paul objavil, hodil ma do auta a išli sme na pár pív.

Rozchod s Lauren pre mňa napodiv otvoril aj novú kapitolu. Začala som sa čoraz častejšie stretávať s Richardom a Lisou. Boli úžasní a neúnavní vo svojom odhodlaní udržať ma nažive. Keď mi navrhli výlet, odpovedala som im "vdďaka, ale nie", na čo oni neochvejne odpovedali: "No, my ideme a ty tiež." Nepoznali ma dobre, ale starali sa o mňa ako celoživotní priatelia. Richard bol celkom

ochotný urobiť pre mňa všetko. Pri našej prvej ceste von som si uvedomila, že môj močový vak poriadne neodteká, a požiadala som Richarda, aby zastavil.

Pokúsil sa pomôcť, ale potom povedal: "Do prdele s tým!" Vyhrnul mi nohavice a odhryzol vrchnú časť tašky. Uľavilo sa mi, ale moč sa rozliezol po celom aute a Richard ho mal plné ústa. To, že to pre mňa urobil takmer neznámy človek, bolo výnimočné. Chcel som povedať, urobili by ste to? Naozaj?

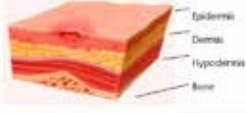
Niekedy sa darilo, inokedy nie. Cez týždeň som pracovala a po večeroch a cez víkendy som sa stretávala s Richardom a Lisou. Na Štedrý večer 1988 som k nim išiel na návštevu. Richard ma uložil do postele na ich rozkladacej pohovke na prízemí a k dennej taške mi pripevnil vrečko na odvádzanie nočného moču. Stával sa z neho hotový expert! Ráno Richard prišiel dolu a uvidel, že nočný vak je plný krvi. Namiesto oddychu a oslavy Štedrého dňa bola teraz všade okolo panika a snaha zohnať niekoho, kto by mi mohol pomôcť. Ukázalo sa, že mám infekciu močového mechúra.

Pri poranení chrbtice sa veci môžu diať rýchlo. Moje poranenie chrbtice znamená, že necítim bolesť pod úrovňou bradaviek, a je ťažké vysvetliť akejkoľvek zdatnej osobe, že necítim nič od podpazušia nadol, vôbec nič. Ak sa niečo pokazí, neviem o tom, takže musím byť spolu s ľuďmi okolo mňa veľmi ostražitý.

Pri inej príležitosti som si na zadku/podbbrušku urobil červenú škvrnu od záhybu/švu na džínsoch. Z červených škvŕn sa veľmi ľahko môžu stať hrozné otlaky.

Scottish Adapted European Pressure Ulcer Advisory Panel (EPUAP)
Grading Tool

	Progression of a pressure ulcer		
Grade 1 Non-blanchable erythema (redness) of intact skin. Discolouration of the skin, warmth, oedema, induration or hardness may also be used as indicators, particularly on individuals with darker skin			
Grade 2 Partial thickness skin loss involving epidermis, dermis, or both. The ulcer is superficial and presents clinically as an abrasion or blister			
Grade 3 Full thickness skin loss involving damage to or necrosis of subcutaneous tissue that may extend down to, but not through underlying fascia			
Grade 4 Extensive destruction, tissue necrosis, or damage to muscle, bone, or supporting structures with or without full thickness skin loss			

www.tissueviabilityonline.com/puVersion 1.1st July 2009Images: Clinical Skin Photography: www.clinicalskinphotography.com (BCC) Copyright © 2009 Photo: Ulcer

Nástroj na klasifikáciu otlakov
(prevzaté z brožúry EPUAP)

Jediný spôsob, ako opraviť červenú škvrnu, je udržať ju mimo váhy, aby krvný obeh mohol opraviť zapálené tkanivo. Červené škvrny a preležaniny sa hoja veľmi pomaly a táto červená škvrna na mojej koži, ktorá nebola otvorenou ranou, sa pomaly a frustrujúco hojila šesť týždňov v posteli; šesť týždňov ležania na boku a prevracania sa každé tri hodiny bez toho, aby som robil niečo iné ako počúval rádio a trucoval. Keď som nakoniec vstal z postele, bolo to, akoby som začínal odznova.

Dovolenka v Rupert's na pobreží Costa del Sol

V roku 1989 som sa rozhodol odísť na dovolenku sám a zostať s Rupertom v Puerto Banús pri Marbelle v Španielsku. Musela som byť blázon. Rodičia ma odviezli na letisko v Manchestri, vysadili ma na termináli a potom som odišla sama, dokonca bez opatrovateľa. Nastupovanie a vystupovanie z lietadla na vozíku nie je príjemné. Zvedú vás z kresla a posadia do malého vozíka, ktorý vás vyvezie po schodoch, a potom vás opäť zdvihnú na sedadlo. Sprievodcovia vás tlačia a b ů c h a j ú a spôsobujú vám modriny, ktoré sa nachádzajú bohvie kde. Často vás dvíhajú príliš vysoko alebo nedostatočne vysoko a niektorí z nich zjavne neboli vyškolení. Viem, že mnohí zdravotne postihnutí cestujú lietadlom len raz a už to nikdy neurobia, pretože sa im to veľmi nepáči. Ja som sa s tým však zmierila, pretože chcem ísť na nejaké miesto viac, ako sa mi nepáči, ako ma tam odrážajú. Napriek tomu je to hrozné.

Personál v lietadle do Marbelly bol veľmi ochotný a Rupert sa so mnou stretol na druhej strane. Býval v malom byte pri prístave, o päť poschodí vyššie, ale povedal mi, že do bytu vedie výťah priamo z parkoviska. Nepovedal mi však, že do výťahu sa dá dostať len vtedy, keď sú otvorené elektrické garážové dvere na parkovisko. Na otvorenie spomínaných elektrických dverí ste museli zaplatiť predplatné, ktoré Rupert nikdy nezaplatil. Polovicu času ma Rupert musel ťahať hore po piatich schodoch do bytu. Bolo to úplne desivé.

Rupert v tom čase býval so svojou priateľkou a vídal som ho na raňajky a večeru, ale väčšinu času som bol v byte sám, čítal som si knihu na kolenách alebo som sa tlačil hore-dolu po uličkách v prístave a pozoroval ľudí, ktorí prechádzali okolo. Napriek všetkému som si to vlastne celkom užívala.

Jedného dňa ma Rupert zobral do baru, ktorý bol otvorený hneď ráno. Keď som vošiel, írsky barmanka leštila poháre a pripravovala sa na deň. Bol tam jeden zákazník - Nemec, ktorý si čítal noviny a pil kávu. Schoval som sa do kúta pri biliardovom stole s knihou. Rupert odišiel robiť to, čo robil, a o niečo neskôr prišiel mladý

prišiel chalan a zamieril ku mne. Prišiel ku biliardovému stolu a povedal: "Rád by som si s vami zahral biliard."

Povedal som: "Prepáč, kamarát. Aj keď by som veľmi rád, nedokážem

zdvihnúť ani tágo." "Nie," trval na svojom. "Chcem si s tebou zahrať

snooker."

"Je mi to ľúto, nemôžem," opakovala som.

"Chcem si s tebou teraz zahrať biliard!" kričal už a vzápätí držal v ruke tágo, ktorého hrubý koniec držal nad hlavou ako palicu, akoby sa ma ním chystal udrieť. Mal som ruku nad hlavou, čo som mohol robiť, a myslel som si, že to bude bolieť, ale potom som zdvihol zrak a uvidel som Nemca, z ktorého sa vykľul miestny drogový díler, a barmanku, ako skáče cez stôl a zápasí s ním o zem. Nakoniec ho dostali von zo dverí, pričom pri odchode kričal a hulákal. Bol to vzrušujúci spôsob, ako stráviť ráno!

Od Ruperta som sa dozvedel, že ten chlapík z biliardu bol jeden z miestnych opílcov. Rupert sa dozvedel o problémoch a neskôr v ten deň za mnou ten chlapík prišiel v záplave slz a povedal, že ho to strašne mrzí a že sa už nikdy nedotkne žiadneho nápoja. V ten večer o siedmej sme ho videli na ulici, ako slintá opitý. Ten muž mal vtedy 19 rokov a Rupert neskôr povedal, že je mŕtvy skôr ako v 25 rokoch.

Costa del Sol sa mi vôbec nepáčilo a jediné mesto, ktoré sa mi páčilo, bola Ronda, ktorá je vo vnútrozemí a je krásna. Rupert ma tam odviezol počas jediného dňa, ktorý sme mali, ale väčšinu dňa sme strávili na pláži. Na začiatku 90. rokov nebolo Costa del Sol také rozvinuté ako dnes, a hoci to bola dostatočne zábavná dovolenka, nie je to miesto pre mňa.

Život s opatrovateľmi

Keď Lauren odišla, prvýkrát som si uvedomila, že budem potrebovať súkromných asistentov osobnej starostlivosti (PA). V tom čase sme Louise najali na mieste. Ťažkosti pri hľadaní opatrovateľov však nemožno podceňovať. Škriabali sme sa všade, kde sme sa snažili nájsť tých správnych ľudí, od inzerátov v časopisoch, ako napríklad *The Lady*, až po agentúry, ktoré mali opatrovateľky, au-pair a opatrovateľky. Boli užitočné do istej miery. Obvolávali sme a hľadali niekoho z jednej alebo dvoch agentúr, z ktorých niektoré boli

vynikajúce, zatiaľ čo iné boli otrasné. Snažiť sa nájsť dobrú agentúru bola nočná mora.

Agentúrne opatrovatelia môžu byť skvelí alebo nepoužiteľní, niekedy nebezpeční alebo úplne nevhodní pre daný druh práce. Starostlivosť o človeka s poranením chrbtice, ako je to moje, znamená, že potrebujete jedinečné zručnosti. Technická stránka vecí nie je náročná, ale kľúčový je pozitívny prístup. Ste čiastočne opatrovateľ, čiastočne spoločník, čiastočne priateľ. Niektoré rutinné činnosti sú nudné, ale život musí byť stále zábavný. Ostražitosť, trpezlivosť, zmysel pre humor, pripravenosť očakávať neočakávané... Keď to funguje, je to skvelé, keď nie, je to hrozné.

Ja by som si zaobstaral ten zvláštny klenot. Pat bol skvelý. Zoznámila ma s jazzom a vzala ma na neďaleký festival. Po Pat prišiel jeden z tých zlých. V predvečer svätajánskej noci sme išli na grilovačku k Richardovi a Lise. Po príchode mi Richard dal pivo. "Úžasné, že dokáže piť," povedal ošetrovateľ Richardovi, akoby som tam nebol. O deviatej večer oznámila, že odchádza, a teda aj ja, pretože za tmy nejazdí, hoci svetlo bude minimálne do jedenástej večer. Na druhý deň ráno som ju vyhodila.

V septembri 1989 sa môj svet zmenil, keď som stretol Gudrun z Nemecka. Bola ako víchor a absolútna radosť. Gudrun sa neustále smiala, bola veľmi pozitívna a plná energie. Prežili sme úžasné chvíle. Nič nebolo problém a ja som vedel, že takúto starostlivosť chcem aj v budúcnosti. Pri Gudrun nebolo žiadne vzdychanie ani mrzutosť, všetko bolo pozitívne. Rozhodla som sa, že aj od tej chvíle chcem mať takú opatrovateľku, ale na Vianoce 1989 musela Gudrun odísť. Čo som si bez nej počala?

Keď sa Gudrun vracala domov do Nemecka, prosila som ju, aby mi poslala niekoho, kto by bol ako ona. Počas Vianoc, keď sa Gudrun s rodinou prechádzala po Čiernom lese, stretla Birgit, kamarátku zo školy, a zastavili sa na kus reči. Lufthansa ponúkla Birgit prácu letušky pod podmienkou, že sa jej angličtina do šiestich mesiacov zlepší. Hľadala si prácu v Anglicku, aby jej pomohla. "Možno by som ti práve tam mohla pomôcť," povedala Gudrun.

Birgit sem prišla koncom januára 1990 a nasledujúcich šesť mesiacov sme prežili krásne obdobie. Dokonale zapadla do mojej rodiny a robili sme spolu veľa úžasných vecí. Na Veľkú noc bolo hrozné počasie, ale Richard a Lisa priviedli všetkých svojich priateľov, aby u mňa strávili noc. S Richardom a Birgit sme hrali Pictionary ako jeden tím. Birgit vykrikovala slová v nemčine a my sme museli hru prerušiť a vyhľadať ich v slovníku. Richard bol veľmi zlý v kreslení a za jeden tip nakreslil niečo, čo vyzeralo ako rozmliazdený komár. Birgit zakričala, *maulwurfshügel*, čo v preklade znamená "krtinec", a nejako uhádla správne. *Maulwurfshügel* bolo moje prvé slovo v nemčine. S Birgit sme sa stali veľmi dobrými priateľkami a zostali sme nimi dodnes. Som hrdý na to, že som

krstným otcom jej mladšieho syna Juliana.

S Birgit, 1990

Aj teraz sme s Gudrun stále v kontakte, čo je úžasné. S mnohými opatrovateľmi si vytvoríte blízky osobný vzťah. S niekoľkými som bol na návšteve a ďalších som pozval na svadbu.

Štúdium

V práci sme s otcom prijali obchodného partnera Jeffa Hindleyho, aby nám pomohol rozvíjať naše malé obchodné poradenstvo. Keďže Jeff bol sám bývalým majiteľom firmy zo severu, ideálne sa hodil a stal sa z neho skvelý priateľ. Medzitým som sa

som si začal uvedomovať, že nemám vedomosti, ktoré by som potreboval na poskytovanie poradenstva spoločnostiam, a rozhodol som sa, že si musím urobiť diplom. Kendal ponúkal štúdium podnikania na čiastočný úväzok počas štyroch rokov. Dve noci v týždni a neskôr jeden celý deň v Preston Poly. Na jeseň 1989 som to povedal otcovi a ten ma podporil, hoci bol veľmi prekvapený.

Na prvej hodine bolo v miestnosti 45 žiakov. Vedúci kurzu prečítal učebné osnovy: financie, právo, štatistika, obchodná stratégia, dlhý zoznam predmetov. Nasledujúci týždeň nás bolo v miestnosti 25. Moja prvá práca dostala trojku. Nie dosť dobre, pomyslel som si, vôbec nie dosť dobre. Správne, budem musieť začať naozaj pracovať a zapracovať na sebe, ak to bude potrebné, nič iné ako As mi nepomôže. Pracoval som na sebe celé štyri roky. Vláda mi poskytla veľmi skoro notebook a charita mi dala počítač Amstrad, ktorý som sa naučil používať. Vysoká škola bola dva večery v týždni od 19:00 do 21:00. Opatrovatelia chodili na miestnu plaváreň alebo kamkoľvek inam, kým ma vzali domov a o polnoci ma uložili do postele. Boli to dlhé dni. Cez víkendy som študovala a stále som sa stretávala aj s Paulom, Richardom a Lisou.

Príležitostne som sa stretával aj so strýkom Brianom, ktorý v priebehu rokov opustil televízny priemysel, rozviedol sa, znovu sa oženil a napísal knihu. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia chodieval so svojou manželkou Jan nepravidelne bývať k mojim rodičom. Bolo skvelé ho po toľkých rokoch trochu spoznať. Žiaľ, zomrel v roku 2003 vo veku 77 rokov.

S Richardom a Lisou som sa v tom čase často stretával a jeden víkend ma zobrali do Newcastle, aby som sa zoznámil s Richardovou rodinou. Na nedeľný obed sme sa vybrali do ich rodinného domu, ktorý sa nachádzal v peknej prímestskej oblasti. Vedel som, že Richardov vzťah s rodičmi môže byť "zložitý", ale oni boli veľmi prívetiví a ja som sa začínal čudovať, v čom je problém. Všetko bolo priateľské a milé, keď sme si sadli k obedu s pečeným hovädzím mäsom a yorkshirským pudingom. Richardova mama priniesla veľké taniere plné mäsa a zeleniny, ale môj nebol taký ako ostatné. Môj obed bol tekutý. Pozrela som sa na tanier, potom na Richarda a obaja sme vybuchli smiechom.

"Mami, čo si to urobila?" spýtal sa Richard.

"Nebola som si istá, či môže jesť tuhú stravu," znela odpoveď. Nedokázala to vnímať z tej vtipnej stránky a čím viac sme vtipkovali, tým menej ju to bavilo a onedlho sme odišli. Potom sme si urobili príjemné popoludnie v okolí Newcastle, dokonca sme sa išli pozrieť do Španielskeho mesta, zábavného parku, ktorý spomína Mark Knopfler v skladbe *Tunnel of Love* od Dire Straits.

Návrat za volant

Autá boli vždy dôležitou súčasťou môjho života a od mojej nehody som bol odkázaný na to, aby ma prepravovali iní. Bol to Richard, kto ma prinútil začať opäť šoférovať. Pred nehodou som robila pokročilú jazdu a nechcela som byť jednou z tých postihnutých ľudí, ktorí parkujú s jedným kolesom zdvihnutým na chodníku. Chcel som vedieť riadne ovládať auto, alebo ho neovládať vôbec. Išli sme na výstavu do Londýna, kde sme si vyskúšali autá prispôsobené pre zdravotne postihnutých. Odviezli ma na skúšobnú jazdu a Richard sa z nejakého dôvodu rozhodol, že sa zamestná tým, že bude trénovať sedenie na mojom vozíku a tlačenie. Nanešťastie sa mu podarilo uviaznuť medzi veľkými elektrickými káblami, ktoré boli rozmiestnené po hale. Richard tam sedel a snažil sa vyslobodiť, keď sa k nemu vrhli nejakí ľudia, aby mu pomohli. Zdvihli ho cez káble a uistili sa, že je v poriadku. Richard sa v tej horúčave nedokázal prinútiť povedať im, že nie je postihnutý. Ach, tá hanba.

Po výstave som si prostredníctvom služby Motability objednal vozidlo Vauxhall Astra s automatickou prevodovkou a nechal som si ho nastaviť. Učenie sa šoférovať teraz zahŕňalo tabuľky L a nedeľné rána, keď som Richarda vozil po opustenom priemyselnom areáli. Okrem tesného stretu so stĺpom verejného osvetlenia, keď som v zákrute stratil rovnováhu, išlo všetko dobre. Asi o šesť mesiacov neskôr som si bol dostatočne istý, aby som mohol šoférovať samostatne.

Rupert a ja s mojím prým autom s ručným ovládaním

Prvá cesta do Monaka

Birgit bola so mnou až do júla 1990, ale potom sme sa vrátili k problému nájsť niekoho vhodného, kto by prevzal túto prácu. Opatrovateľku sme nakoniec našli len s veľkými ťažkosťami.

V auguste sme si Richard, Lisa, Giles a ja naplánovali dovolenku na juhu Francúzska a cestovali sme autom do Juan-les-Pins na Azúrovom pobreží, čo je z Lancasteru veľmi ďaleko - cesta trvala tri dni.

Mojej novej opatrovateľke a jej priateľovi sme ponúkli bezplatnú dovolenku, ubytovanie a stravu, ale nedostala by zaplatené. Ponuku prijala, ale prestala byť milá a stala sa z nej tak trochu príšera. Hneď ako sme odišli na výlet, stala sa z nej hotová madam, ale vedela, že ju potrebujem viac ako ona mňa.

Cesta do Londýna bola preto nočnou morou. Moja opatrovateľka a jej priateľ sa rozhodli, že si urobia noc a navštívia priateľov v Londýne, ale na druhý deň sa vrátili neskoro. Giles ma preto musel vytiahnuť z postele, čo nebolo ľahké, a trajekt do Francúzska sme stihli len na poslednú chvíľu. Potom to bolo 14 hodín do Dijonu, pričom moja opatrovateľka a jej priateľ neustále fajčili v aute (trochu to pripomínalo moje mladé časy), hoci Giles a ja sme nefajčili. Okrem toho chceli neustále počúvať svoju veľmi hlasnú hudbu - ešte aj teraz jednoducho nemôžem vystáť "Van the Man" Morrisona. Čoskoro ich pokrstili na Fag-Ash Lil a Smoky Joe. Po naozaj búrlivom druhom dni jazdy a ďalších 14 hodinách s nimi sme dorazili do Juan-les-Pins okolo 23.00 hod. Našťastie apartmán, ktorý sme si rezervovali, bol skvelý.

Počas dňa sme išli svojou cestou a oni išli svojou. Skladbu "Van the Man" nahradila obľúbená LP platňa Richarda a Lisy a témou dovolenky sa stala pieseň *Freedom!* od Georgea Michaela.

Dni sme strávili prehliadkou pobrežia a navštívili sme Antibes, čo je veľmi pekné mesto, v ktorom sa nachádza Picassovo múzeum. Po tom, čo sme si pozreli obrazy na prízemí, sme museli vyviezť výt'ahom na druhé poschodie. V jednej miestnosti bola vystavená neoceniteľná keramika a v ďalšej obrovské Picassovo plátno s námetom oviec a baranov, ktoré som si veľmi chcel pozrieť. Richard ma pretlačil cez dvere - pravda, bolo to trochu tesné. Keď som sa po vzhliadnutí obrazu vracal z miestnosti, zasekol som sa v mieste zovretia. Richard ma niekoľkokrát postrčil a potiahol, kým som sa neuvoľnil, ako keď z fľaše vína vyskočí zátka, a môj vozík narazil do vitríny s originálnymi Picassa

keramika. Skrinka sa začala kývať, keramika sa začala kolísať a otáčať a my sme sa na ňu nehybne pozerali, zatiaľ čo sa nám zastavilo srdce. V tej chvíli bolo ľahké predstaviť si spravodajstvo "Anglickí zločinci rozbili bezcennú Picassovu keramiku". Po chvíli, ktorá sa zdala ako celá večnosť, zmätok vo vitríne ustal, nevznikla žiadna škoda, ale my s Richardom sme sa odplížili do najbližšej kaviarne, kde sme si dali dve espressá a veľmi veľké brandy, kým sme si priznali: "Do prdele, to bolo tesné."

V iný deň sme išli do Monaka, bola to moja prvá cesta, a ja som bol ako turista s hviezdnyimi očami. Na námestí Casino, zaparkované priamo pred Hotelom de Paris, stálo úplne nové červené Ferrari F40, čo bolo v tom čase auto. Nikdy predtým som ho nevidel a ani odvtedy som ho nevidel.

Richard bol v Monaku už predtým a poznal pekné bistro pri kráľovskom paláci, kam sme plánovali ísť večer. Chceli sme ísť aj do kasína a s ohľadom na dress code sme si so sebou vzali kokardy a večerné saká. Keďže sme ich však nechceli nosiť celý deň, potrebovali sme sa niekde prezliecť. Jediné miesto, ktoré Richardovi napadlo, boli verejné toalety na konci nábrežia, priamo pod kráľovským palácom. Zaparkovali sme, vošli na verejné toalety a tam sme boli čiastočne oblečení, v košeliach, ale bez nohavíc, keď vošiel Francúz, ktorý potreboval na záchod. Pozrel sa na troch polooblečených Angličanov na verejných toaletách, nervózne si urobil svoju potrebu, umyl si ruky, kývol nám a odišiel, ale čo povedal svojej žene v aute, môžeme len hádať.

Bistro bolo vynikajúce a Richard nám začal rozprávať, že jeho prvou láskou bola monacká princezná Caroline. Keď sme sedeli vonku a počúvali príbeh Richardovej mladej lásky, zastavili dve čierne limuzíny s kráľovským erbom na dverách a z jednej z nich vystúpila nádherne vyzerajúca princezná Caroline. Ukázalo sa, že ide na bohoslužbu do katedrály na narodeniny svojej mamy (alebo to možno bolo výročie jej smrti), ale v každom prípade bol Richard ohromený a nemohol hovoriť.

Po jedle nás lákalo kasíno v Monte Carle, a tak sme sa vrátili do auta a na parkovisko. Pri dverách bolo napísané "vstup len s pasom alebo preukazom totožnosti" a ja som si, samozrejme, zabudol svoj. Vrátnik povedal: "Non, monsieur, bez preukazu s fotografiou nie je vstup možný." Lisa nemala záujem hrať v kasíne, a tak sme s ňou sedeli pri bare a pili drinky, pričom som trucoval. Prehľadala mi peňaženku a našla zastaraný preukaz do knižnice z Lancasterskej univerzity, na ktorom bola moja fotografia. Vrátil som sa k nej a spýtal som sa recepčného: "Bude to stačiť?"

"Áno, samozrejme, poďte ďalej."

Preukaz do knižnice som si ponechal dodnes, pre prípad...

Skvele sme sa zabavili hraním blackjacku, pokru a rulety a sledovaním ohňostroja z okna. Bolo to fantastické, aj keď sme odchádzali finančne chudobnejší, ale v iných ohľadoch oveľa bohatší.

Po návrate domov sa zvyšok roka 1990 venoval štúdiu a práci. Niekoľkokrát som prešiel s viacerými červenými znamienkami a infekciami močového mechúra a dva mesiace som preležal na lôžku s ťažkým zápalom pľúc. Birgit ma naďalej navštevovala. Robila letecké zmeny pre Lufthansu a jej posádka sídlila vo Frankfurte, ale mala smiešne zľavy a mohla lietať viac-menej zadarmo. Začiatkom deväťdesiatych rokov sme ju vidali každých pár mesiacov. Počas celého obdobia som sa cez víkendy stretával s Richardom a Lisou a na návštevu prichádzali aj kamaráti zo školy, napríklad Giles. Richard a Lisa ma nakazili svojou *radosťou zo života* a my sme sa zabávali na všelijakých grilovačkách, plávaní a dlhých túrach; učil som sa, čo sa dá robiť, namiesto toho, aby som trucoval doma a ľutoval sa. To, čo sme robili v Lake District, bolo úžasné šialenstvo, najmä preto, že veľká časť Lake District s hrboľatými cestami a neprístupnými miestami rozhodne nie je určená pre vozíčkarov. Ale to nás nemalo zastaviť! Jedným z našich obľúbených miest bol Tarn Hows.

V Tarn Hows s Vivi, Gilesom a Richardom

V iný deň sme sa s ďalšími priateľmi rozhodli ísť okolo Rydal Water, čo je malé jazero medzi Windermere a Grasmere. Tlačili sme sa po ceste smerom k jazeru a asi v polovici cesty sme objavili šesťmetrový kamenný múr s brámkou uprostred, ktorý sa na vozíku nedal prekonať. "Postavím ťa a zatancujem si s tebou okolo brány," povedal Richard. "Potom Rob, Lorna a Lisa môžu previezť vozík cez múr a stretnúť sa s nami na druhej strane." Urobili sme to a zrejme, vzhľadom na absolútne neveriace pohľady ostatných chodcov, pohľad na telesne postihnutého človeka, ktorý prechádza cez šesťmetrový múr, bol niečo, na čo sa dalo pozerat', ale bola som príliš zaneprázdnená tým, že som sa držala Richarda, aby som si to vôbec všimla.

Začiatok roka 1991 až august 1999

Začatie podnikania

V roku 1991 sa moja opatrovateľka zmenila, ako sa to často stáva, a prevzala ju Austrálčanka Katherine, s ktorou som stále v kontakte a Katherine bola jedna z najlepších.

V lete 1991 sa môj starý priateľ Andy Jones oženil so svojou priateľkou Louise. Úžasne ma požiadal, aby som mu išiel za svedka, čo som s radosťou prijal.

S Andym a jeho bratmi v deň svadby; zľava doprava: Peter, Andy, ja a Chris

Celý svadobný víkend bol báječný, počasie nám prialo - a aj môj prejav sa vydaril, vyvolal síce niekoľko smiechov, ale žiadne rozhorúčené perie.

Hoci mi teraz doma pomáhala Katherine, stále sme mali problém nájsť kvalitných opatrovateľov a vždy, keď jeden z nich odišiel, bola som nervózna, kto bude ďalší. Koncom roka 1991 bol jeden z otcových pracovných výjazdov k istému chlapíkovi do Lake District. Volal sa Jim Henderson a prevádzkoval agentúru, ktorá dodávala zamestnancov miestnym podnikom. Jimovi sa koncom 80. rokov darilo, ale začiatkom 90. rokov sa potýkal s krízou. Otec ho navštívil, ale bola to pracovná agentúra, ktorá nikam nevedie. Otec bol dobrý v nápadoch a skvelý v laterálnom myslení a viem si predstaviť, ako sa vrátil z toho stretnutia, pofajčieval fajku v dodávke Suzuki a mal svetelný moment.

Po návrate do kancelárie mi povedal: "Ak máme my problém nájsť opatrovateľov, je pravdepodobné, že aj ostatní majú problém." Otec si myslel, že práve stretol muža s firmou na sprostredkovanie práce, ktorý potreboval nápad, a otec mal nápad, ktorý potreboval firmu na sprostredkovanie práce: nápad bol, že spolu založíme opatrovateľskú agentúru na nábor a dodávanie opatrovateľov vyškolených na živé opatrovanie po úraze chrbtice. O niekoľko dní neskôr sme sa stretli s Jimom Hendersonom v našich kanceláriách v Lancasteri a porozprávali sme sa.

Ako som už povedal, pred niekoľkými rokmi Jim založil spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej sa istý čas darilo ako pracovnej agentúre, ale teraz mala problémy. Jim bol otvorený myšlienke zmeniť obchodný model svojej spoločnosti a pretvoriť ho podľa našich predstáv. Po stretnutí sme sa dohodli na spolupráci. Tak sa začala spoločnosť Kensgriff Care.

Na prelome rokov 1991 a 1992 spoločnosť začala z nuly.

Jim vložil svoje kontakty, právne zmluvy a znalosti a ja som vložil svoje znalosti o poraneniach chrbtice, kontakty a peniaze na tlač brožúr. Navrhol som a napísal aj kurz pre opatrovateľov, ktorý pre spoločnosť zabezpečila záchranná služba svätého Jána.

Začali sme inzerovať a od toho sa odvíjalo všetko. Jim mal kanceláriu na tretom poschodí budovy na Kendalskej hlavnej ulici, čo pre mňa nebolo veľmi dobré. Naše prvé stretnutia sa preto konali v krčme s názvom The Phoenix v Kendale - inak sa to ani nemohlo volať, však?

Nakoniec si Jim našiel prízemné kancelárske priestory v miestnom obchodnom parku. Otec dostal nápad, dal nás dvoch dohromady a potom nás nechal, nič

nenapísal, len si s nami potriasol rukou a usmial sa. Spoločnosť sa rozbehla

na zemi. Pri formovaní podnikateľského zámeru spoločnosti Kensgriff Care sme sa v ô b e c nezamýšľali nad právnou štruktúrou spoločnosti v krátkodobom ani dlhodobom horizonte. Jednoducho sme sa pustili do realizácie otcovho nápadu, aby sa z neho stal fungujúci podnik. To bola chyba, ktorú som neskôr ľutoval.

Učili sme sa od nuly, spolupracovali sme pri hľadaní opatrovateľov a kupovaní počítačov. Získali sme kontakt cez niekoho, koho som poznal, a ten zasa poznal niekoho, kto by mohol byť nápomocný: muža z Dánska menom Martin Steffensen, ktorý pracoval v ich medzinárodnom centre práce Eures. Bol to odborník na hľadanie opatrovateľov. Zavolať som Martinovi a ten sa okamžite pustil do práce. "Samozrejme, že môžeme pomôcť," povedal. "Pošlite nám opisy pracovných miest a my urobíme vyhľadávanie a pohovory a dáme vyplniť formuláre žiadostí." Martin bol bez akéhokoľvek zaváhania na svojej strane a bol mi obrovskou oporou.

V Dánsku to vtedy fungovalo tak, že ak ste prišli do Anglicka na nejaký čas pracovať, zvýšila sa vaša stredoškolská kvalifikácia o jeden stupeň. Ak ste potrebovali body navyše, aby ste mohli ísť na univerzitu, zlepšenie angličtiny prácou v Anglicku mohlo zvýšiť stupeň C na B. Keďže v Dánsku ste začali študovať na vysokej škole v 21 rokoch, väčšina opatrovateľov bola dosť stará na to, aby mohla šoférovať. A tak sa začal stály prílev opatrovateľov z Dánska, ktorý sa rýchlo stal prúdom, a tento prúd nám pomohol rozbehnúť sa.

Inzerovali sme v denníku *The Guardian* a časopisoch ako *The Lady* a začali sme s umiestňovaním ľudí, ktorým sme našli vhodného opatrovateľa. Jim nemohol prevziať tento aspekt práce, pretože už mal dosť práce s prepisovaním zmlúv, vypracovaním rezervačného systému a jednaním s bankami a právnymi požiadavkami. Potrebovali sme nejakých administratívnych pracovníkov, ale nemohli sme si ich dovoliť. Otec mal iný nápad: "Prečo nepožiadat' o dobrovoľníkov?"

V novinách *Westmorland Gazette* sme uverejnili inzerát, v ktorom sme hľadali dobrovoľníkov, ktorí by prišli pomôcť bez nároku na odmenu, a prihlásilo sa niekoľko ľudí. Nemohli sme tomu uveriť. Sally a Louise súhlasili, že budú pracovať na čiastočný úväzok, jeden alebo dva poldeň v týždni, aby pomohli rozbehnúť spoločnosť, a robili to bez nároku na odmenu viac ako rok. V tom čase už spoločnosť obracala dostatok peňazí, aby ich mohla zaplatiť, a stali sa našimi prvými riadnymi zamestnancami. Spoločnosť sa pomaly, ale isto etablovala a veci sa vyvíjali celkom dobre.

Postupom času Sally a Louise z rôznych dôvodov odišli a my sme museli priamo

zamestnať nášho prvého nezávislého zamestnanca, ktorý ich nahradil. Bola vymenovaná dáma menom Jane, ktorá sa stala pre spoločnosť skutočným prínosom. Počas mnohých rokov bola dôležitá pre ďalší rozvoj podniku.

V roku 1992 som si zopakoval vodičské skúšky IAM a opäť som ich zložil na prvýkrát, na čo som bol na seba veľmi hrdý. Bolo dobré mať imprimatur od Inštitútu pokročilých motoristov po mojej nehode. Približne v tom čase som tiež obnovil svoje staré kontakty s HPC, druhou vodičskou skupinou, do ktorej som vstúpil.

Teraz som už mohol šoférovať s istotou, mal som peknú dovolenku v Dorsete, kde mi pomáhala Katherine, a počas nej som videl svojho krstného otca Petra Bella. Bolo skvelé uvedomiť si, že v skutočnosti môžem niekam odísť na dovolenku samostatne.

Uprostred jednej noci v roku 1992 mi zavolali Richard a Lisa. Musela byť jedna alebo dve hodiny ráno a oni boli na koncerte v Manchester Apollo. Richard zaparkoval auto neďaleko Moss Side a po koncerte zistili, že im ho ukradli. Polícia v sobotu v noci do Moss Side nechodila. "Ste v tom sami," povedali. "Budeme hľadať vaše auto, ale nezadržujte dych. Máte niekoho, kto vás môže vyzdvihnúť?" Lisin šéf býval neďaleko, ale polícia povedala, že nemá nikoho žiadať, aby išiel do Moss Side v BMW, pretože je to príliš nebezpečné. Jediná osoba, ktorú poznali relatívne blízko, som bola ja, takže ma Katherine, moja opatrovateľka, vytiahla z postele a ja som sa vybrala na jeden a pol hodinovú cestu do Moss Side v Manchestri, aby som vyzdvihla vystrašené malé kostolné myšky. Našla som ich sedieť na schodoch kostola Apollo a boli vystrašené.

O niekoľko dní neskôr sa našlo Richardovo zhorené auto.

Katherine sa rozhodla, že chce zmeniť prácu, a pred návratom do Austrálie krátko pracovala v novovznikajúcej spoločnosti Kensgriff Care. Po jej odchode som mala za opatrovateľku jednu z prvých pracovníčok Kensgriff Care z Dánska. Volala sa Hella a stala sa vynikajúcou opatrovateľkou. To ma upokojilo - že služba, ktorú sme poskytovali, bola na úrovni, ktorú by potrebovali aj iní ľudia.

Dokončenie štúdia

V rokoch 1992 a 1993 som po večeroch študovala, cez deň som pracovala na plný úväzok v spoločnosti Kensgriff Care a, samozrejme, cez víkendy som sa zabávala s Richardom a Lisou. Jedného dňa, keď sme jazdili okolo Derwentwateru, sme sa vydali po malej vedľajšej ceste cez úzky most. Richard zastavil pri kraji cesty a oznámil: "Teraz vystupujeme." Vtedy sme si uvedomili, že je to veľmi ťažké. "Ver mi," dodal, keď videl moju dosť nedôverčivú tvár. Odtlačili sme sa dolu do lesa po veľmi hrboľatej ceste. "Len počkaj," opakoval Richard. "Len počkaj." Zastavili sme sa ďalej dole na vrchole útesu s výhľadom

na Derwentwater. Bol jasný, slnečný deň a jazero bolo ako

zrkadlo. Zdanlivo z ničoho nič sa po jazere prehnal parník. Toto miesto je známe ako Surprise View - a určite si zaslúži svoje meno.

Štúdium som ukončil v máji 1993. Jediné, čo som musel urobiť, bolo odovzdať svoju poslednú úlohu v Prestone. Po štyroch rokoch krvi, potu a sĺz to bolo trochu nečakané vyvrcholenie. Očakával som niečo viac - neviem presne čo - a teraz ma čakali týždne čakania na výsledky a šesť mesiacov do promócie. Keď mi na jeseň prišli výsledky, otvoril som obálku s určitými obavami. Moja radosť pri zistení, že som úspešne absolvovala študijný program Business Studies a získala titul Bachelor of Arts s vyznamenaním, bola neopísateľná. Deň promócie, keď boli moji rodičia po mojom boku, bol jedným z najpyšnejších dní v mojom živote.

Deň promócie, 1993

Potom som na oslavu odišiel do Nemecka za Birgit, ktorá stále pracovala pre Lufthansu. Vyzdvihla ma vo svojom malom aute a uháňala po diaľnici. Mala narodeniny a prvou zastávkou bola jej oslava.

Samozrejme, teraz som zamestnával opatrovateľov z Kensgriff Care, niektorých dobrých a niektorých nie až tak dobrých. Niekedy som mala naozaj zvláštnych opatrovateľov. Jedno dievča sa zapálilo pri rozkladaní vianočnej výzdoby pred otvoreným ohňom a iné zablokovalo odtok na toalete tým, že pri každom odchode použilo celú rolku papiera.

V roku 1993 som prevzal aj svoje druhé upravené auto. Pôvodné bolo najnespoľahlivejšie vozidlo vôbec. Na škodu veci (alebo možno naopak) bolo dvakrát rozbité, raz do telefónnej búdky a druhýkrát ho rozbila opatrovateľka blokujúca toaletu, ktorá po tom, ako odtrhla celý bok, povedala: "Zabudla som, kde som." A kde bola? Zrejme na rovnej ceste a bez ďalších áut v dohľade, za bieleho dňa, kde sa jej podarilo naraziť do bočnej steny. Nanešťastie, po tejto konkrétnej urážke už auto nikdy poriadne nefungovalo a zomrelo vo výbuchu pary na dvore garáže. Jedinou možnosťou bola výmena.

V decembri 1993 ma moja ďalšia dánska opatrovateľka Annette a jej rodina veľmi láskavo pozvali na Vianoce. Išli sme bývať k jej sestre a priateľovi, ktorí mali krásny dom na okraji Kodane. Dánov mám obzvlášť rád, a keď vás raz pozvú do svojich domovov, správajú sa k vám ako k rodine. Ráno po našom príchode sme rozhrnuli závesy a prvé, čo som uvidel, bola krásna malá červená veвериčka, ktorá sedela na plote záhrady a pozerala priamo na mňa.

Dáni oslavujú Vianoce 24. decembra, čo bolo pre mňa novinkou. Chľast vychádza na svetlo sveta v skorých popoludňajších hodinách, predtým ako si všetci sadnú k predjedlám v podobe polievky a malých kuracích koláčikov približne o 17.00 až 18.00 hod. Hlavným jedlom je pečená kačica s mladými zemiakmi, ktoré sa karamelizujú smažením v cukre a masle, podávaná s nakladanou červenou kapustou, všetko zapíjané veľkým množstvom červeného vína. Nasleduje dezert v podobe mandľového ryžového nákypu, a ak nájdete celú mandľu, máte šťastie a vyhráte cenu. Po jedle si všetci vymenia darčeky, zatancujú si okolo vianočného stromčeka a zaspievajú si koledy. Je to nádherné.

Len čo sa začnete uvoľňovať, začnú vyťahovať ďalšie nápoje, koňak, portské a, čo je pre mňa s mojím školáckym zmyslom pre humor neuveriteľné, fľašu niečoho, čo sa volá Spunk. Aj keď má svoje využitie na celom svete, na fľašu Spunku a jeho pitie po večeri je potrebný Dán. Váhavo som sa pozrel na tento pohár s lepkavou tekutinou, potom som sa odvážil trochu privoňať a ochutnať a bolo to úplne nechutné. Spunk je vlastne

čierny a vyrobený zo slaného sladkého drierka, vodky a dusičnanu amónneho, ktorý mu dodáva extra šťavu. Dáni ju milujú, čo o nich niečo prezrádza...

Zatiaľ čo moji dánski priatelia boli a sú trochu blázniví v tom najlepšom slova zmysle, to isté sa nedá povedať o mojej spomínanej mačke Myške. Keď bola milá, bola veľmi, veľmi milá, ale keď bola zlá, bola hrozná. Myška spávala v noci v chumáči môjho ramena, pod perinou, anjelská ako vždy. Ale keď sa zobudila, zaútočila na moju ruku a z ničoho nič sa na mňa vrhla. Zdalo sa, že je v nej divokosť Jekylla a Hyda. Rada chodila zabíjať králiky, vtáky a iné drobné zvieratá, počas roka chytala vtáky a myši a na jar ťahala živé mláďatá králikov. To bolo uľahčené tým, že môj dom bol otvorený a nemal žiadne vnútorné dvere. Ležala som v posteli a počula som, ako Myš vchádza dnu, *dnu, dnu*, a potom sa ozval zvuk rozptýleného králika, ktorý sa snažil ujsť, a Myš ho prenasledovala. Nakoniec sa ozve smrteľný krik úbohého králika, po ktorom nastane zlovestné ticho.

Niektorí opatrovatelia brali Myšákovu vyvádzať s nadhľadom, zatiaľ čo iní sa bavili menej. Raz sa mi stalo, že opatrovateľka Anna prišla ráno do haly po tom, čo Myška v noci zabila králika. Keď prešla, bola ešte tma a počul som len jej krik a zúrivé prísahy. Dupala po schodoch a kričala: "Tvoja mačka včera v noci zabila králika a ja som sa postavila na niečo, čo sa mi roztlačilo medzi prstami."

"Čo to bolo?" Spýtala som sa.

"Králičie oko," zasyčala znechutene.

Začal som sa smiať, ale ona to nevidela...

V roku 1994 som išla na dovolenku do Toskánska so svojou dánskou opatrovateľkou Trinou. V auguste sme leteli do Pisy v silných talianskych horúčavách a kvôli môjmu poraneniu chrčnice sa mi narušila regulácia teploty a krvného tlaku. V horúčavách mi nie je dobre. Z Pisy do apartmánu v Toskánsku sme museli ísť bez klimatizácie v aute. Sedel som na pravej strane a celú cestu na mňa pražilo slnko. Kým sme dorazili na vysnívaný toskánsky statok, kde sme bývali, mala som 39,8 °C. Trina ma posadila pod strom, naplnila ma studenými nápojmi a v priebehu asi troch hodín som sa pomaly ochladzoval. Bola to krásna dovolenka, hoci apartmán mal ešte niečo do seba. Jedným z bonusov bolo, že vonku neboli žiadne svetlá a večer sme mali neuveriteľný výhľad na nočnú oblohu. Z nejakého dôvodu bolo v ten august početných meteoritov a my sme sedeli okolo bazéna a pozorovali padajúce hviezdy s ďalším

Anglický pár, z ktorých jeden brnkal na gitaru. Krásne. Práve takéto momenty vám pripomenú radosť z toho, že žijete, a šťastie, že ešte stále môžete robiť takéto veci. Námaha potrebná na dosiahnutie týchto okamihov je síce značná, ale odplata je obrovská a problémy a bolesť z cesty zostávajú za nami.

Počas výletu sme navštívili aj Florenciu, kde bola nádherná katedrála Duomo, žiaľ, zatvorená. Už dlho som chcel navštíviť toto pozoruhodné mesto a vidieť slávnu galériu umenia Uffizi. Pri príchode do galérie označovacie body (umiestnené na riadenie očakávaní turistov) ukazovali, že sa tam čaká viac ako tri hodiny. Ochránka nás však zbadala prichádzať a vyzvala nás, aby sme prišli. Na veľkú nevôľu trpezlivého radu turistov, ktorí tak dlho čakali, ma uviedli na začiatok radu a rovno do galérie.

Nevýhodou bolo, že Trina bola z nejakého dôvodu veľmi nevrlá a odmietala sa pozerieť na akékoľvek obrazy, namiesto toho sedela a písala nejaké pohľadnice. Bol som ohromený. Dostali sme voľný, okamžitý prístup do jednej z popredných galérií a ona nemala záujem pozrieť si nič. Pokračovala som sama, neponáhľala som sa a vychutnávala som si pohľad na úžasné umelecké diela. Navštívili sme aj Akadémiu, aby sme si pozreli originál Michelangelovho Dávida a ďalšie Michelangelove diela vrátane polotovaru blokov apoštolov. Ich hlavy a končatiny vystupovali z mramorových blokov, akoby sa ešte len formovali a chystali sa pohybovať. Bolo to neuveriteľné.

Trina sa vrátila k autu a chcela stráviť nejaký čas prehliadkou obchodov s obuvou. Jej nezáujem o umenie sa zhodoval s mojím nezájmom o topánky, a tak bola na rade ona sama, zatiaľ čo ja som sedel na ulici a pozoroval ľudí. Pristúpila ku mne malá staršia pani, povedala niečo po taliansky a vtlačila mi do ruky mincu. Čo som mohol povedať? Nevedela som, či sa mám smiať, alebo plakať.

Z osobného hľadiska som zistil, že keď žijete s poranením chrbtice, zábavné momenty majú tendenciu utkvieť vám v pamäti. Vrátila som sa domov z talianskeho výletu a išla som s Richardom a Lisou na film *Štyri svadby a jeden pohreb*. Usadili sme sa pri filme s obrovskou rodinnou vaničkou popcornu v ruke a Lisa ho svojím nenapodobiteľným štýlom odpálila do vzduchu. Preletel cez všetkých. To nás naladilo na film a napriek popcornu sme sa smiali a milovali každý moment.

V tom čase sa Richard rozhodol, že po dvoch vozidlách Triumph Stags zmení kabriolet. Športové vozidlá TVR sa vyrábali v Blackpoole a ich Griffith bol veľmi populárny, takže keď predstavili novú, o niečo väčšiu Chimaeru, Richard sa okamžite prihlásil. Spomínam si, ako som išiel do

do továrne TVR, kde s ním absolvoval niekoľko zábavných výletov, aby videl, ako sa stavia. Keď ho konečne dodali, možno to nebolo najspoľahlivejšie auto na svete, ale on a Lisa si v ňom užívali svištie - a ja som sa v ňom občas viezol aj ako spolujazdec. Mega zábava.

Ďalším radostným víkendom bola svadba môjho priateľa Paula Browna s jeho priateľkou Nicki, hoci sa nezaobišla bez niekoľkých srdcervúcich momentov. Paul ma požiadal, aby som mu išiel za svedka, a noc pred svadbou zostal u mojich rodičov. Bol ako mačka na rozpálenej plechovej streche, taký bol nervózny. Snažili sme sa mu pomôcť zachovať pokoj a podarilo sa nám ho dostať do kostola v určenú hodinu - ale žiadna nevesta sa neobjavila...

Paul bol čoraz viac v napätí, keď sa farár snažil vyplniť čas improvizovanou lekciou z miestnej histórie. Nakoniec dorazilo auto, ale, žiaľ, žiadna Nicki v ňom nebola. Situácia začala byť napätá. Neskôr sa ukázalo, že dôvodom meškania bolo to, že Nicki súhlasila, že sa stretne so svojimi družičkami na mieste hostiny, aby sa mohli všetky spoločne obliecť. Deň predtým tam nechali všetky šaty a majitelia podniku, ktorí potrebovali odísť, dali kľúč Nickiinmu bratovi, aby ho odovzdal Nicki. Nanešťastie jej brat zabudol odovzdať kľúč, takže Nicki síce cez okno videla svoje svadobné šaty, ale nemohla sa k nim dostať. Nezostávalo jej nič iné, len čakať, kým sa majitelia vrátia. Čo potom Nicki povedala svojmu bratovi, si môžeme len domýšľať...

Našťastie, a na Paulovu veľkú úľavu, Nicki nakoniec prišla a zvyšok dňa a môj prejav prebehol dobre.

Stáhovanie do Claphamu

V roku 1995 som začal hľadať nové miesto na život. Hľadal som, ale nikam som sa nedostal. Oblasť hľadania som si stanovil pomerne široko a realitným agentom som povedal, že *nechcem* bungalov v anglickom štýle z 30., 40. alebo 50. rokov minulého storočia. Myslím, že slovo "nie" ignorovali, pretože mi stále posielali podrobnosti presne o takých bungalovoch, ktoré boli na mojom zozname tých, ktoré chcem vidieť najmenej. Hoci som si pozrel niekoľko miest, nič vhodné som nevidel.

Približne v tom istom čase som sa vybrala na svoju prvú cestu do Dánska, kde som robila prezentácie spoločnosti Kensgriff Care, aby som predala naše voľné pracovné miesta pre prípadných opatrovateľov, ktorí by prišli do Anglicka. Nočným trajektom DFDS sme sa z Newcastle dostali do Esbjergu na severnom pobreží Dánska a po príchode sme sa presunuli do pohodlného rodinného

rekreačného domu v malom mestečku pri Aarhuse. Moje prezentácie sa ukázali ako populárne, s viac ako

Väčšinou je prítomných 30 ľudí. S Martinom Steffensenom som sa stretol v Aalborgu a všetci v jeho agentúre boli neuveriteľne ústretoví a nápomocní. Veľmi som ocenil podporu a otvorenosť Martinových ľudí. Boli sme k nim veľmi úprimní a myslím, že ocenili prácu, ktorú sme priniesli do ich agentúry. Výlet sme zakončili hrou na turistov po severnom Dánsku, poznávaním mestečiek a pobrežia.

Koncom augusta som sa vrátil domov a od realitného agenta som dostal hromadu možných domov. Jeden z nich ma obzvlášť zaujal, pretože to bol dom, ktorý som si už predtým vyhlíadol. Celkom nedávno som navštívil malú dedinku Clapham, aby som sa porozprával s Jaskynnou záchrannou službou o výstupe na kopec Ingleborough (o tom neskôr!), a keď som prechádzal okolo príjazdovej cesty jedného veľmi atraktívneho domu, pozrel som sa na nápis "predané" a pomyslel som si, že je to škoda. Keď som si teda prelistoval agentove údaje a zbadal dom, ktorý sa mi páčil v Claphame, dal som si dve a dve dohromady a uvedomil som si, že je to ten istý dom. Zavolať som agentovi a ukázalo sa, že predaj stroskotal - niečo s hranicami - a že je opäť na trhu.

Na druhý deň som sa tam rozbehla a hneď ako som ho uvidela, mala som pocit, že je to dom pre mňa, bez ohľadu na to, že nemal ústredné kúrenie, schody vonku a obrovskú oranžovú pec na drevo zo sedemdesiatych rokov priamo uprostred prednej izby. Starší majitelia však chceli dom predať a presťahovať sa bližšie k svojej dcére a ja som túžil kúpiť. Pri príprave kúpnej zmluvy sme však videli problémy. Príjazdová cesta bola s dvojitém prístupom a žiadna z hraníc nebola stanovená na papieri, ale skôr išlo o podanie ruky medzi susedmi. V priebehu nasledujúcich troch mesiacov môj právnik na moju večnú vďačnosť všetky problémy vyriešil.

Mali sme naozaj šťastie, keď sme v auguste 1995 kupovali na dne trhu. Pravdepodobne som však preplatil a bolo treba urobiť veľa práce, aby bol vhodný na bývanie. To zahŕňalo kompletne vypratanie interiéru, inštaláciu výťahu a položenie nových podláh - skrátka, veľa! Pred začatím prác sme mali "rozmrazovanie domu", ako sa tomu hovorilo, aby sme sa zoznámili so susedmi (všetci boli v najteplejších kabátoch).

Stavebné práce sa začali na jar 1996 a ja som sa nastahoval v apríli 1997. Rád by som povedal, že všetko išlo hladko, ale nie je to tak!

Renovácia domu, 1995-1996

Nový výťah, 1996

Rekonštrukcia domu, 1996

Domov, sladký domov

Trvalo asi rok, kým sa dalo v dome bývať, a ďalších niekoľko rokov trvalo, kým sa odstránili všetky chyby, ktoré sa pri stavebných prácach stali. Mama mi ako vždy veľmi pomohla, ale moja prvá zima tam bola strašná. V dome bola zima a prievan, pretože nový kotol bol zle zapojený. Teplé kabáty ostávali na sebe a moja trpezlivosť sa vyčerpala.

Dedina Clapham leží na úpätí kopca Ingleborough. Priatelia mojich rodičov, Robert Brown a jeho manželka, vlastnili opatrovateľský dom Ingleborough a boli mi nápomocní, keď som mal prvý úraz. Práve Robert mi vnukol myšlienku. Bol to veľký medveď a skutočný optimista. "Prečo nerobiť niečo zábavné?" navrhol mi jedného dňa. "Poznám ľudí z Jaskynnej záchrannej služby a mohli by sme urobiť charitatívnu akciu, aby sme ťa dostali na kopec Ingleborough."

Kopec Ingleborough (2 372 stôp/723 m vysoký)

Znie to ako dobrý nápad a začali sa prípravy. Poveternostné podmienky spôsobili, že sme museli počkať do letných mesiacov a medzitým Robert nečakane zomrel. To ma ešte viac odhodlalo. Zostal som však v kontakte s Jaskynnou záchrannou službou a bez akéhokoľvek varovania nám v sobotu 1. júla 1996 zavolali, že dnes je ten deň a ideme na

13:00 - pripravte sa! Náležite dorazili a naložili ma do invalidného vozíka postaveného z dvoch dlhých lešenárskych tyčí, pod ktorými bolo koleso bicykla.

Na rovine by to bolo na kolesách, ale na hrboľatom teréne by sa dalo zdvihnúť. Potrebovali na to asi 16-členný tím, ale zvládli len 10 ľudí plus moju vtedajšiu opatrovateľku Vivi a niekoľko ďalších ľudí, ktorí prišli na cestu. Bolo nevyhnutné, aby ma Vivi sprevádzala a pomáhala mi.

Na ceste na kopec Ingleborough s jaskynnou záchrannou službou, 1996

Jaskynná záchranná služba ma posadila do vozíka a previezla ma cez Clapham Village, po náučnom chodníku a okolo jazera, teda na miesta, kde som nikdy nebol, a bola to pre mňa objaviteľská cesta. Chlapci boli plní vtipu a dobrej nálady, aby nás udržali v pohybe, veľmi milí ľudia. Nahor sme išli okolo jaskyne Ingleborough, kde sa terén začína stávať drsnejším.

Kúsok za jaskyňou sa nachádza úzka rokľina Trow Gill a na jej vrchole je suchý vodopád. K vodopádu som musel vystúpiť v kresle, čo bolo niečo ako misia.

Cestou na kopec Ingleborough som na vozíčku vystúpil na Trow Gill, 1996

Pohľad na ľudí, ktorí sa zviezli na zadku, keď ma vyzdvihovali, bol ako obrázok. Potom nasledoval kamenný múr, ale s obrovským úsilím som sa dostal hore a na druhú stranu.

Prechod cez múr, 1996

Potom nasledoval Gaping Gill, ktorý ako jeden z najväčších výmŕľov v krajine predstavoval nevyhnutnú obchádzku. Je to neobyčajná diera, tmavá a strašidelná s aurou nebezpečenstva. Zomreli v nej ľudia.

V diaľke pred nami sme videli vrchol Ingleborough a naša epická cesta pokračovala.

Pohľad z vrcholu Ingleborough, 1996

Začali sme cez prvé stúpanie, Little Ingleborough, ktoré je kruto klamlivé, pretože to nie je stúpanie na Ingleborough, ktoré je oveľa strmšie. Tím pokračoval ďalej a nakoniec sme vďaka stoickosti Vivi a tímu dosiahli vrchol.

Pocit úspechu a kamarátstva bol úžasný. Po odpočinku a pokochaní sa nádhernými výhľadmi sme si uvedomili, že je to v podstate len polovica cesty, a začali sme zostupovať späť. Jaskynná záchranná služba, vedomá si niektorých zložitostí výstupu, privolala svoj záchranný Land Rover, čo znamenalo, že spodná časť zostupu bola oveľa jednoduchšia.

Napriek tomu sme sa do Claphamu vrátili až po 17.30 a ja som si v ten istý večer rezervoval lístky na koncert vážnej hudby v miestnom reprezentačnom dome. Z domu mojich rodičov vo Wenningtone sme mali odísť o 18.00. Mali sme len päť minút na to, aby sme sa dostali do auta, a tak sme sa ako šialenci vydali k mame a otcovi. Po celodennej prechádzke Vivi potrebovala sprchu. Ešte horšie bolo, že sa musela obliecť do plesových šiat a ja do večerného saka. Richard s Lisou už čakali, oblečení do posledného detailu.

"Kde si, do pekla, bol?" spýtal sa Richard.

"Dlhý a vzrušujúci príbeh," odpovedal som. Myslím, že Vivi si zaslúžila medailu. Žiadne sako na večeru pre mňa, ale vyrazili sme Richardovým autom a o 18.59 sme dorazili na predstavenie Classics in the Park, ktoré sa malo začať o 19.00. Bolo to nádherné prostredie. Vivi a Lisa rozprestreli koberce, zatiaľ čo Richard ma vybavil. Prvý tón zaznel práve vtedy, keď Richard buchol šampanské. Deň a večer plný radosti a úžasu. A aký to bol deň; rozprávkový deň dní.

S Richardom a Lisou, 1996

Rupertova svadba

Rupertova svadba s Monikou sa konala v roku 1996, ale ja som na nej chýbal, pretože som ležal v posteli s nepríjemnou infekciou močových ciest. Infekcie močových ciest sú pre ľudí s poranením chrbtice samozrejmosťou a ja som ich mal za tie roky veľa. Situácia sa rýchlo zhoršuje a ak antibiotické tabletky nezaberajú, môžete skončiť v nemocnici na intravenózných antibiotikách. Niekedy môžu byť takéto infekcie veľmi závažné; vedú k infekciám obličiek, ktoré spôsobujú obličkové kamene. Ak ho používate, zablokovaný katéter je nebezpečný a môže viesť k autonómnej dysreflexii, ktorá zase vedie k nebezpečne vysokému krvnému tlaku. Vedľajším účinkom je bolesť hlavy, akú ste nikdy predtým nemali, akoby vám mala hlava prasknúť. Počujete, ako vám v hlave pulzujú cievy, a zároveň sa pýtate, ako vysoko vám stúpne krvný tlak.

Často viete, že máte infekciu močových ciest, ale nie vždy. Istým znakom je, že sa začnete cítiť hrozne a nepríjemne, a zdá sa, že majú vo zvyku vystrčiť svoje škaredé hlavy práve vtedy, keď sa tešíte na nejaký výnimočný deň alebo udalosť. Stane sa to vždy, keď si to najmenej želáte. Pri tejto príležitosti som sa cítila hrozne, ležala som v posteli a ľutovala, že som zmeškala Rupertovu svadbu.

Rupert a Monique sa rozhodli žiť v Anglicku a namiesto návratu do Španielska si kúpili dom v Hulle, kde Monique vyrastala. Pravidelne sem prichádzali, najmä so svojím prvým dieťaťom Romilly.

Rodina doma, 1995

Linda Adamsen

Vivi končila v júli 1996 a Linda Adamsenová bola na zozname tých, ktorí ju mali nahradiť. Rozprávali sme sa a mali sme pocit, že sme sa nejako spriatelili na celý život, hoci sme sa nikdy nestretli.

S Lindou, 1996

Linda bola Dánka a pracovala ako učiteľka, ale chcela si vziať dovolenku. Súhlasila, že Vivi vystrieda. Okamžite sme si sadli ako uliate, veľmi hlučné, skôr ako Phil a Kirstie v seriáli *Lokalita, lokalita, lokalita*, lenže HLASITEJŠIE. Linda odpracovala prvý mesiac, potom mala dva týždne voľna a počas nich ju vystriedala vopred objednaná opatrovateľka.

Linda chcela navštíviť Manchester, pretože toto mesto ešte nikdy nevidela, a rezervovala si pekne vyzerajúci hotel. V hoteli recepčná povedala: "Slečna Adamsenová, máme pre vás pripravenú izbu." Linda si pomyslela, že ešte nikdy nevidela recepcného oblečeného ako motorkár z Village People, a keď sa otočil, jeho kožené džínsy nemali zadok, takže si uvedomila, že sa deje niečo veľmi zvláštne. Nedopatrením si rezervovala hotel na Canal Street, v srdci gay dediny - nevinne si myslela, že "gay" znamená "šťastný".

- a bola jedinou ženou, ktorá tam bývala. Chlapci ju považovali za veľmi zábavnú a veľmi sa o ňu starali.

Linda bola so mnou, keď som sa na jar 1997 presťahoval do Claphamu. Bolo to na krásnom mieste, ale som rád, že moji rodičia stále bývali na mieste, pretože sme potrebovali veľa pomoci, aby sme sa usadili. Linda tu bola ďalšie tri mesiace a v júni 1997 sa vrátila do Dánska, vtedy som sa opäť musel zoznámiť s ďalšou opatrovatelkou.

Keď som sa v roku 1997 presťahoval do Claphamu, Mouse prišla so mnou. Prvých pár mesiacov som si ju nechal u seba - mačku, nie Lindu -, pretože viem, že mačky nemajú rady zmeny, a chcel som jej dať čas, aby si zvykla. Jednej noci som ju pustil von a už sa nevrátila. Veľmi som však chcela ďalšiu mačku a môj priateľ Paul Brown mi daroval mačiatko zo svojho vrhu. Z tohto kocúra sa stal Tom Cat a bol veľmi milý a na rozdiel od Myši málokedy niekoho napadol. V skutočnosti bol Tom Cat absolútnou radosťou, keď som ho mal doma, a sedával na prahu ako strážny kocúr. Bolo to milé, srdečné zviera a oveľa priateľskejšie ako Myš! Tom Cat vydržal asi 14 rokov, keď sa mu objavila infekcia v zuboch a po neúspešnej operácii som ho musel dať utradiť. Odkedy Tom zomrel, oveľa viac som cestoval, a keďže je často ťažké nájsť niekoho, kto by sa mačky ujal počas mojej neprítomnosti, nenahradil som ho.

Začiatok môjho pôsobenia v Claphame bol veľmi hektický a mal som šťastie, že mi Linda pomáhala. V Kensgriff Care som tvrdo pracovala a doma bolo treba vyriešiť veľa počiatočných problémov. Cez víkendy som tiež chodila tam a späť k Richardovi a Lise. V noci je Lake District tichý a krásny, na Windermere sa odráža mesiac. Raz v noci ma cestou zastavila polícia na kruhovom objazde v Kendale. Hovorili o cigaretách v hodnote 20 000 libier ukradnutých zo supermarketu a spýtali sa ma: "Môžete vystúpiť z auta, prosím?"

"Ach, nie príliš ľahko," odpovedal som. Môj vodičský preukaz bol v kufri a povedal som im, že sa tam môžu pozrieť. Nenašli nič okrem môjho invalidného vozíka, samozrejme, a ja som mohol ísť. Napadlo mi, že som možno ideálny kandidát na uskutočnenie krádeže cigariet.

V auguste, keď sa Linda vrátila domov, som odišiel do Dánska na dovolenku, aby som ju navštívil v Koldingu. Mali sme úplne krásny byt a opäť sme navštívili jej rodičov, ktorí boli úžasní, srdeční a starostliví ľudia. Linda ma potom vzala na úžasný výlet do nádhernej umeleckej kolónie v dedinke Skagen na severe Dánska. Prežila som tam nádherné chvíle.

Zavedenie štruktúry na Kensgriff Care

V polovici až na konci 90. rokov sa spoločnosť Kensgriff Care rozrastala, Jim a ja sme ju viedli, zarábali sme primeraný plat a spoločnosť napredovala. Jednou z vecí, ktoré mi však chýbali, bola štruktúra zásad a postupov. Ujal som sa projektu vytvorenia tejto štruktúry na prevádzkovej strane podniku, pretože pred rokom 1998 to všetko bolo skôr ad hoc, nič nebolo skutočne nastavené a neexistovali žiadne pevné procesy. BS5750/ISO9000 je systém riadenia kvality pre podniky a prostredníctvom seminárov miestnej obchodnej komory som zistil, čo bolo potrebné. Práca trvala celú večnosť.

Uprostred toho všetkého mi bola diagnostikovaná nepríjemná žalúdočná infekcia, *Helicobacter pylori*. Môj všeobecný lekár ju chcel liečiť a odporučil ma na kolonoskopiu. Rozhodol som sa, že Stoke Mandeville je pre mňa najlepším miestom, a našťastie tam stále pôsobil môj pôvodný konzultant. Lekári mi urobili kolonoskopiu - čo nie je veľká zábava - a *Helicobacter* bol riadne diagnostikovaný a liečený antibiotikami.

Na jeseň 1998 prišla Linda s rodinou. V tom čase bola Lena mojou novou opatrovatelkou a v dome sme mali rozmiestnených asi 10 ľudí. Prostredníctvom HPC sme mali deň okružovej jazdy na okruhu Croft, ktorý som miloval, ale ktorý Lindu k smrti vyľakal.

V tom čase sa moji rodičia presťahovali do dediny v severnej Cumbrii.

S mamou a otcom, 1999

Výlet do Južnej Afriky

Ako som už spomínal, Wilbur Smith patrí medzi mojich obľúbených spisovateľov, odkedy som si ako tínedžer na letisku v Štokholme vybral jeho román *Orol v oblakoch*. Vždy som sníval o ceste do Južnej Afriky. Jim si v roku 1998 vzal mesiac voľna a súhlasil, že by som mohol odletieť vo februári 1999. Môj priateľ Paul zo spinálnej jednotky žil v Kapskom Meste a zostali sme v kontakte. "Dobre, idem tam vo februári," povedal som a bez váhania som si rezervoval letenky.

Martin cestoval so mnou ako môj opatrovateľ. Bol to môj dlhoročný náhradný opatrovateľ, hoci nikdy nie na plný úväzok. Martin bol v Afrike už predtým a bol silný, ochotný a vedel, čo sa tam deje. Cesta tam bola hrozná, s mnohými meškami a zmeškanými spojmi, ale nakoniec sme vyčerpaní dorazili do Kapského mesta.

Bývali sme v aparthoteli a bolo veľmi užitočné mať k dispozícii kuchyňu. Bolo skvelé po toľkých rokoch opäť vidieť Paula. Paul žil v domove pre tetraplegikov a vytvoril si malý charitatívny podnik, ktorý mu pomáhal udržiavať domov v chode. Ragbyové a kriketové tímy podpisovali dresy, lopty a iné športové suveníry, ktoré darovali, a Paul ich predával alebo dražil, aby získal finančné prostriedky.

Ako návštevníci Juhoafrickej republiky sme mali veľmi priaznivý výmenný kurz a cítili sme sa vďaka nemu tak bláznivo bohatí, až nás to zahanbovalo a rozčuľovalo, najmä preto, že v tom čase bola v Juhoafrickej republike hrozná nerovnosť; rozdiel medzi bohatými a chudobnými bol zjavný na každom kroku. Na Kapskej planine bol veľký squatterský tábor Khayelitsha, kde ľudia žili v kartónových škatuliach pod holým nebom, dokonca bývali aj v centrálnej diaľničnej rezervácii. Keď som raz išiel autom, videl som naľavo od seba muža, ktorý sa v squate vysral, zatiaľ čo napravo odo mňa prechádzalo jasne červené Ferrari - tento moment mi utkvel v pamäti ako symbol priepasti medzi bohatstvom a chudobou v tejto krásnej krajine.

Cestovný ruch je dôležitou súčasťou juhoafrickej ekonomiky a my sme si prezreli množstvo pamiatok a zašli sme na skvelé jedlo do známeho hotela Mount Nelson. Počasie bolo nádherné, hoci zem bola suchá ako tinder, taká suchá, že jedného dňa vypukol na Stolovej hore požiar a priblížil sa tak blízko k nášmu hotelu, že sme sa museli presunúť dovnútra, pretože dym bol nekontrolovateľný. Našťastie sa zmenil smer vetra a oheň sa sám uhasil, ale bol to triezvy zážitok.

Lanovkou sme sa vyviezli na Stolovú horu, odkiaľ sa nám naskytol neuveriteľný

výhľad na Indický oceán na jednej strane a na južný Atlantik na strane druhej, s Kapským Mestom pred nami.

Priamo predou mnou boli doky z filmu Wilbura Smitha *Hladný ako more* a v diaľke ostrov Robben.

Našli sme bezbariérový čln, ktorý nás odviezol na ostrov Robben Island, kde bol väznený Nelson Mandela, ktorý vyzerá blízko, ale v skutočnosti je vzdialený štyri alebo viac míľ cez vlny južného Atlantiku. Nalodenie v prístave v Kapskom Meste bolo jednoduché, ale na móle ostrova Robben bol obrovský výškový rozdiel, pretože bolo oveľa vyššie ako hladina prílivu. Aj blatníky lode ju držali ďalej od móla a bolo potrebné prekonať aj stenu, nehovoriac o vlnobití mora. Palubný personál povedal: "Dostaneme vás na druhú stranu. Zdvihneme vás." Jeden z nich vyskočil na mólo a prakticky ma - úplne vystrašeného - hodili cez metrovú priepasť, ale dostali ma tam.

Prešli sme pod oblúkom, pod ktorým prešiel aj Nelson Mandela, čo bolo veľmi atmosférické a emotívne. Jeden z bývalých trestancov nás previedol po celách. Bol to hrozivo vyzerajúci chlap - veľký a statný -, ktorý mal vyrazené všetky predné zuby. Bol tam v rovnakom čase ako Mandela, ale nie v tom istom bloku. Zaviedol nás do obrovskej cely, v ktorej bol roky zavretý. Nebola väčšia ako bedmintonové ihrisko, zmestilo sa do nej viac ako 200 ľudí a mala len jeden záchod, ktorý sa nikdy nečistil. Muži museli spať na zmeny, pretože nebolo miesto, aby si mohli všetci naraz ľahnúť. Potom nás zaviedol do politického bloku, čo bolo niekoľko desiatok samostatných ciel. Blok bol presne taký, aký bol v deň Mandelovho prepustenia. Jeho cela mala zelenú podlahu, ale žiadnu posteľ - na zemi bola len posteľná plachta, stôl a stolička a vedro. Bolo ťažké uveriť, že on, súčasný prezident, žil v tomto priestore celé desaťročia.

Za jeho oknom bola kuchynská záhrada, kde bol ukrytý rukopis knihy *Dlhá cesta k slobode*. Prehliadli sme si záhrady a počas počúvania rozprávania som sledoval dve malé deti, jedno biele a druhé čierne, ako sa spolu hrajú práve v tejto záhrade. Bol to hlboký moment.

V prístave bol príliv a hladina mora klesla o ďalších 10 stôp. Okrem toho bolo more teraz rozbúrené. Opäť som bol vyhodený na hornú palubu, ktorá bola ako plastová mokrá a klzká. Dorazili sme do Kapského mesta, kde ma nejakým zázrakom zobrali dole strmým rebríkom a do najbližšieho baru na toľko potrebný drink na upokojenie nervov.

Celý výlet bol plný úžasných zážitkov. V safari parku Kagga Kamma sme videli pakone, antilopy a inú divú zver. Bola to suchá divočina a my sme prešli kilometre hrbolatých poľných ciest v našom Fiate Panda, z telefó-

pokrytie signálom. Bolo veľa príležitostí na nešťastie, ale šťastie stálo pri nás a my sme sa bezpečne dostali na koniec cesty s množstvom spomienok, z ktorých mnohé boli veľmi podnetné na zamyslenie.

Po návrate z Juhoafrickej republiky som sa vrátil späť do práce a reality.

Začiatkom leta 1999 spoločnosť Kensgriff Care absolvovala kompletne hodnotenie Britského inštitútu pre normalizáciu (BSI) pre BS5750/ISO9000 a prešla ním na prvýkrát. Tento výsledok ma veľmi potešil. Posudzovatelia povedali, že to bola prvá príručka postupov ISO9000 vo forme úplného vývojového diagramu, ktorú videli, ale podľa mňa malo zmysel urobiť ju týmto spôsobom. Myslím, že kým ju Jim a jeho manželka Maggie nevideli, nepochopili, koľko práce stálo získanie akreditácie BS5750/ ISO9000.

V auguste 1999 som mal ďalšiu cestu do Dánska, keď som išiel na Lindinu oslavu 30. narodenín. Moja anglická opatrovatelka sa vtedy volala Rosie a bola úžasná kuchárka. Rosie bola jednou z tých ľudí, ktorí dokázali urobiť všetko a pritom sa tváriť, akoby nerobili nič. Večer som chodievala domov na koktail a trojchodové jedlo. Bolo to úžasné!

Annus Horribilis august 1999 až august 2000

S Niekedy, keď sa zdá, že veci sú už celkom vyriešené, sa objaví niečo, čo rozkolíše loď. Rok od augusta 1999 do augusta 2000 by sa mal v mojej mysli ako môj vlastný *annus horribilis* a predtým, ako sa to všetko začalo, som rozhodne nebol pripravený na to, čo sa na mňa chystalo.

*Ak dokážeš prinútiť svoje srdce, nervy a šlachy,
aby slúžili tvojmu osudu dlho po tom, čo odídu,
a tak vydržať, keď v tebe nie je nič okrem
vôle, ktorá im hovorí: "Vydrž!"*

*Z knihy "Ak" od Rudyarda
Kiplinga*

Spoločnosť Kensgriff Care každoročne organizuje výročné stretnutie riaditeľov v posledný augustový piatok. Finančný rok sa skončil v júli 1999, takže toto stretnutie bolo časom na zamyslenie a plánovanie na nasledujúcich 12 mesiacov. Prechádzali sme formálnymi záležitosťami, prehodnocovali čísla, finančné výsledky, zvyšovanie plátov zamestnancov a nás a všetky strategické otázky, ktoré bolo potrebné riešiť. Jim a Maggie mali krásny dom v Lake District a stretnutie znamenalo, že sme sa mohli odpútať od každodenných činností a prebrať veci tam.

Niekoľko rokov po založení spoločnosti Kensgriff Care mi Jim a Maggie láskavo darovali o niečo menej ako 50 % podniku, pričom si ponechali kontrolný podiel, ktorý presahoval 50 %. Hoci Jim bol do veľkej miery starším partnerom, príliš mi

to nevadilo, pretože bol starší ako ja, mal viac znalostí

a skúsenosti s agentúrnym podnikaním. Hoci sme sa z času na čas rozprávali o plánovaní nástupníctva, nikdy sme sa na ničom oficiálne nedohodli. Jim mal v tom čase viac ako 60 rokov a ja som predpokladal, že ako spoluzakladateľ firmy budem po Jimovom odchode do dôchodku vlastníkom ja. Naše partnerstvo bolo srdečné a vzájomne sa podporovalo.

Spomínam si, ako som sa s nimi v ten slnečný augustový piatok vydal na cestu. Práve som sa vrátil z náborového výletu do Dánska a očakával som príjemné, uvoľnené popoludnie. Keď sa stretnutie začalo, rozprávali sme sa o rôznych otázkach obvyklým spôsobom spolu so širokou diskusiou o výzvach a úspechoch. Spoločnosť mala za sebou slušný rok, ale nábor bol stále zložitý a s pribúdajúcim časom čoraz ťažší.

Potom, keď sa schôdza blížila ku koncu, Jim z ničoho nič začal hovoriť o koncepcii zásadnej zmeny obchodného smerovania. Navrhol, že diverzifikácia na neznámy, konkurenčný a veľmi odlišný trh klientov by posilnila náš nábor. Moja prvá reakcia bola: "Ale Jime, my o tomto inom trhu nič nevieme." Nechápal som, odkiaľ sa tento návrh vzal - o ničom takom sme sa pred tým ani len neformálne nerozprávali. Odkiaľ sa mali vziať peniaze na rozvoj - znalosť trhu, nábor, zamestnanci, klienti, štruktúra? Kto to mal riadiť a spravovať? Moja okamžitá odpoveď bola: "Sme malá, špecializovaná agentúra. Toto jednoducho nemôžeme urobiť." Vedel som však, že ako väčšínoví akcionári môžu Jim a jeho manželka celkom legitímne iniciovať túto zmenu s mojím súhlasom alebo bez neho. Cestou domov po stretnutí som si uvedomil, že tu môžem mať problém.

Počas nasledujúcich týždňov som sa opakovane pokúšal o tom ďalej diskutovať, ale nedokázali sme sa dohodnúť a atmosféra v kancelárii sa dramaticky zhoršila. Na moju veľkú ľútosť sa akákoľvek nádej na zmierenie rýchlo rozplynula v dialke. Nevedel som, čo mám robiť. Zo spoločnosti Kensgriff Care sme vybudovali malý podnik, ktorý už po ôsmich rokoch dosahoval dobré zisky. Áno, mali sme problém s náborom zamestnancov, ale navrhovaná veľká diverzifikácia nového podniku by všetko zmenila. Mali sme zásadný rozdiel v názoroch - nerozumel som, prečo by sme to mali robiť, a jednoducho som s tým nemohol súhlasiť.

Stačí povedať, že nasledujúce tri alebo štyri mesiace v práci boli veľmi, veľmi ťažké. Bez toho, aby som zachádzal do podrobností, sa, žiaľ, naše predtým priateľské pracovné vzťahy pomaly rozpadali, čo sťažovalo akékoľvek rozhovory. V októbri som sa čoraz viac obával toho, kam spoločnosť smeruje, a takto som nechcel pracovať, najmä z dlhodobého hľadiska.

A tak, keď sa dovtedy srdečný vzťah medzi mnou a Jimom naďalej zhoršoval, v hlave sa mi rodila myšlienka, že možno budem musieť opustiť Kensgriff Care a začať znova od nuly. Naplňalo ma to hrôzou, ale hoci bol odchod takmer nemysliteľný, nevidel som spôsob, ako veci vyriešiť tak, aby som mohol zostať v Kensgriff Care - v spoločnosti, ktorú som spoluzakladal, ktorá mi poskytovala opatrovateľov, prácu a plat. Cítil som, že nemôžem zostať, ale nemohla som odísť. Hovoríme o pocite, že som uviazol medzi skalou a tvrdým miestom.

Otec ma veľmi podporoval, ale zároveň bol veľmi zarmútený z pripravovaných zmien, pretože Kensgriff Care bol predsa jeho nápad, ktorý zmenil Jimovu firmu. S pribúdajúcimi týždňami sa stres, ktorý som pociťovala, stával smiešnym a bolo to ako v škrečkovom kolese, ktoré sa točilo čoraz rýchlejšie, takže som ho nedokázala udržať, ale rovnako som ho nedokázala zastaviť. Mala som pocit, že prasknem. Cítila som sa hrozne, ale musela som pokračovať.

Našťastie som mal v tom čase dobrých opatrovateľov. Dievča menom Maren prišlo v septembri z Dánska a bol to skvost. Rovnako ako Sarah, miestna dievčina, ktorá s Maren dobre spolupracovala a pomohla aj mne. V tých mesiacoch a v nasledujúcich mesiacoch som sa na ne veľmi spoliehala.

Prišli Vianoce a ako zvyčajne sme usporiadali výročnú oslavu, tentoraz sme si prenajali miestnosť v miestnom hoteli. Chceli sme niečo s hudbou a zábavou ako zmenu oproti zvyčajnému jedlu v reštaurácii, ale moja nálada bola v ten večer veľmi nepokojná a rozladená.

Nakoniec sme na Vianoce zavreli a ja som si vzal tri týždne voľna. Bol som úplne vyčerpaný.

Krátko po Vianociach som dostala veľmi silný zápal pľúc a zavolala som do ambulancie svojho praktického lekára. Jeden z lekárov sa pýtal na môj stav. "Nemôžem ani zakašľať, pretože mi kvôli poraneniu chrčnice nefunguje kašeľ," odpovedal som. "Aha, to je len prechladnutie," zaznel v telefóne dosť odmietavý názor.

O niekoľko hodín neskôr sa cítil ešte horšie, keď mi na druhý telefonát do ordinácie odpovedal bystrý mladý lokálpatriot, ktorý sa neskôr na porade personálu zmienil o tom, ako zle mi je. V priebehu 10 minút prišiel starší partner s kyslíkovým kanistrom a vážnymi antibiotikami. Vedel všetko o zápale pľúc a tetraplegikoch - ďakujem vám, doktor Storey. Celé týždne som ležal v posteli a nevedel som, aké stretnutia sa v práci konajú bezo mňa. Frustrácia a obavy boli neznesiteľné.

Jim stále vytrvalo podporoval svoju myšlienku diverzifikácie, hoci sa ešte nestalo nič, čo by ju mohlo začať realizovať. "Bud' ma odkúpiš ty, alebo ja teba, alebo si spoločnosť rozdělíme," povedal som Jimovi jedného dňa. Hoci ma to naplňalo hrôzou (pretože by som sa vzdal všetkého, čo som, my, za tie roky vybudoval - môjho zdroja opatrovateľov, mojej práce, nášho podniku a môjho zdroja zárobku), uvedomil som si, že nemôžeme pokračovať tak, ako doteraz.

Nakoniec sme sa začiatkom roka 2000 dohodli, že svoje akcie predám Jimovi. Zamestnancom som oznámil, že odchádzam, poďakoval som im, odišiel som a už som sa nikdy neobzrel späť.

Po odchode z kancelárie Kensgriff Care som sa vybrala k mame a otcovi na veľký koňak. Moji rodičia boli ohromení tým, aký zvrät udalosti nabrali. Uvedomoval som si závažnosť toho, čo som urobil, ale zároveň som vedel, že som nemal na výber. Otec povedal, že som nemal odchádzať. V tej fáze som ešte stále dostával plat, dočasne som bol stále v účtovníctve, ale dlhodobo som strácal prácu, plat, starostlivosť a budúcnosť.

Čo som mal robiť? Vedel som, že budem musieť začať odznova, a vedel som, že si so sebou nemôžem vziať absolútne nič, ale ako založiť spoločnosť z ničoho okrem oblečenia, ktoré máte na sebe? Znova? Sama a ako tetraplegik? "Neviem," bola moja jediná odpoveď na túto otázku. Počítal som však s tým, že keby som mohol začať znova, dokázal by som to všetko urobiť lepšie ako oni.

Vedený týmto presvedčením som sa rozhodol vypracovať diplomovú prácu v oblasti internetového marketingu. Vedel som, že internet je cesta vpred pre nábor zamestnancov. Išiel som na univerzitu v Prestone a zapísal som sa u profesora na rok. Bol som zaneprázdnený plánovaním svojej budúcnosti a skladaním všetkých kúskov dokopy. Stretával som sa viac s mamou a otcom, navštevoval som ich dva alebo trikrát týždenne, chodil som na obedy do krčmy a využíval som náš nečakaný spoločný čas.

Samozrejme, situácia nebola dobrá, ja som bol tetraplegik, nemal som prácu a mal som veľa starostí s budúcim podnikaním. Ak mám byť úprimný, nemyslel som si, že by to mohlo byť ešte horšie. Ale mýlil som sa. V marci 2000 sa veci oveľa, oveľa, oveľa zhoršili.

Mama sa roky sťažovala na boľavý chrbát, ale nikdy sme to nepovažovali za niečo viac. Otec bol anglický džentlmen zo starej školy, typ so stuhnutými hornými perami, ktorý s emóciami narába priamo ako zo štátnej školy. Jedného popoludnia mi zavolať v slzách a povedal: "Mama je veľmi vážne chorá." Potom položil telefón. Nikdy predtým som ho nepočul plakať.

Odpovedal som. "Čo tým myslíš?"

"Čo si myslíš?" Otec odpovedal a znova položil telefón. Naskočila som do auta a s krikom som sa vydala k ich domu. V tom čase už bývali neďaleko Penrithu, asi hodinu a pol cesty, čo bola dostatočne dlhá cesta na to, aby som si mohla prehrať akýkoľvek hrozný scenár.

V otcovej pracovni mama vysvetlila, že bola u lekára kvôli boľavému chrbtu. Lekár urobil testy a povedal: "Pauline, je mi ľúto, že ti musím povedať, že máš rakovinu pečene. Až na to, že si úplne zdravá, ale rakovina je v pokročilom štádiu a je potrebná okamžitá liečba."

Všetci traja sme si sadli a prebrali sme to, ako sme najlepšie vedeli. Mamina mama zomrela na rakovinu pečene vo veku 55 rokov a teraz mala mama 65 rokov s rovnakou chorobou.

Obom som povedal, že ich milujem, a spýtal som sa, čo mám robiť.

"Len pokračuj v tom, čo robíš," odpovedala mama. A to ma upokojilo.

Mame bola ponúknutá chemoterapia a rádioterapia. Tá spočívala v tom, že sa do pečene vpichla veľká ihla s chemoterapeutikami, ale po prvej liečbe mama povedala, že to už viac nepodstúpi, pretože bolesť bola taká silná.

V nasledujúcich týždňoch ju choroba ťahala dole rýchlosťou lavíny - úplne sa vymkla spod kontroly. Bolo to zničujúce. V tom istom čase som sa v pozadí snažil vyrovnať s predajom svojich akcií Jimovi a robil som si starosti s plánovaním svojej podnikateľskej budúcnosti. Okamžite som zrušil svoje plány na univerzite.

V jednej chvíli bol pokojný, ale v ďalšej sa mohol zblázniť. Potom mi raz ráno zúrivo zavolať otec a oznámil mi, že mama dostala mŕtvicu. Dole jej prišlo zle a otec, ktorý sám nebol ani zďaleka fit, ju nejako vyniesol/vytiahol po točitých schodoch do postele (v panike zabudol, že majú voľnú spálňu na prízemí vedľa obývačky).

Opäť som zakričala k rodičom a prišla som práve vtedy, keď záchranári niesli mamu do sanitky. Z jej tváre sa vytratila všetka farba a život. Dostala som otca do auta a uháňali sme za sanitkou do nemocnice v Carlisle. Personál mamu umiestnil na jednotku intenzívnej starostlivosti a neskôr počas dňa nám povedal, aby sme išli na noc domov. Otec bol bez seba strachom o mamu, ale tiež nebol zvyknutý starať sa o seba. Po večeroch sa utešoval whisky. Vďaka Bohu za

Ruperta, môjho brata, ktorý sa vrátil domov zo Španielska (kde sa s

v tom čase už žila jeho rodina), aby sa o neho postarali. Po nociach sedávali a rozprávali sa a pomáhali otcovi prekonať jeho bolesť.

Po niekoľkých dňoch na jednotke intenzívnej starostlivosti bola mama prevezená na hospicové oddelenie, pretože jej stav rýchlo klesal.

Súčasne som bol uprostred prípravy na svoj odchod zo spoločnosti Kensgriff Care. Potreboval som nájsť podnikového právnika, ktorý by mi poradil v mojom prípade. Našťastie ma priateľ zoznámil s dobrou firmou v Prestone, kde som rokoval s jedným z ich partnerov. On a Jimovi právnici sa dali do reči a začalo sa obchodovanie. V tom istom čase som dochádzal hore-dolu po ceste k otcovi, zatiaľ čo mama mi umierala pred očami. Bolo to srdcervúce a neuveriteľne stresujúce. Na sebaľútosť však nebolo veľa času. Zranenie chrbtice a život tetraplegika so svojimi neustálymi výzvami nikdy nezmizne a potreba založiť nový podnik a vybudovať si budúcnosť bola naliehavá. Bolo toho veľa naraz a nápor si vyberal svoju daň na nás všetkých.

V polovici apríla v hospici povedali, že pre mamu už nemôžu viac urobiť, a pripravili ju na odchod domov.

Mama sa vrátila domov, ale nedokázala hovoriť ani sa o seba postarať. Rupert prevzal všetku jej osobnú starostlivosť, kŕmenie a udržiavanie čistoty. Neviem, ako to dokázal, ale dokázal to. Bolo to úžasné vidieť a tá jeho neha bola jednoducho fantastická.

V jedno slnečné popoludnie v záhrade sedela mama na svojom vozíku vedľa mňa a pozerali sme si do očí. Mamine oči boli podliate krvou a žlté, ale boli to jej oči, tie, ktoré som poznal celý život, a v ten deň som mal istý pocit spojenia. Bolo to také smutné.

Akoby toho nebolo dosť, moje auto začalo zlyhávať a všade sa rozsvietili výstražné kontrolky. Načasovanie mojich problémov s autom nemohlo byť horšie a musel som ísť do Manchestru, aby mi o d m o n t o v a l i a vymenili ručné ovládanie. Otec, mama a Rupert boli v Penrithe, auto bolo v Manchestri a ja som bol všade. Vauxhall nakoniec uznal, že išlo o štandardnú poruchu palivového snímača, a opravil ju.

Potom, presne uprostred toho všetkého, zavolať môj právnik a hovoril o rokovaní o podieloch v spoločnosti Kensgriff Care a povedal: "Vaša pozícia je slabá a budúcnosť vyzerá bezútešne." Môžem vám povedať, že toto naozaj nechcete počuť od svojho vlastného právnika v tých najlepších časoch - a tieto časy mali od najlepších ďaleko.

Počas nasledujúceho týždňa to s mamou išlo veľmi rýchlo dolu vodou. Jedného popoludnia, keď som sa v kuchyni rozprávala s otcom, Rupert tlačil mamu na vozíku okolo mňa cestou do spálne na prízemí. Vystrela ku mne ruku a stisla mi prst. Bola to naša posledná fyzická komunikácia. V nasledujúcich dňoch jej život vyprchával a niekedy sa zdalo, že otcova energia sa vytráca spolu s ňou.

Pamätám si, ako som sa každé ráno pozeral do zrkadla na holenie a premýšľal, čo sa ešte môže v ten deň pokaziť. Potom sa pokazila práčka, potom chladnička a nakoniec sa pokazil sporák. Mal som pocit, že všetci a všetko okolo mňa zomiera. Potom som sa prestal pozeráť do zrkadla.

V tom čase sme už mali paliatívnu sestru, ktorá pomáhala s maminkinou starostlivosťou na sklonku života. Jedného dňa sme s otcom sedeli v kuchyni u mojich rodičov a rozprávali sa, keď sa sestrička spýtala: "Počujete, ako dýcha?" Mamin dych bol v tom čase už len o niečo viac ako škrek a sestrička mi vysvetlila: "Je na morfiu a ten smrteľný chrapot bude pokračovať až do konca." Bolo to hrozné.

5. mája mama prestala dýchať. Bolo to srdcervúce. Mala len 65 rokov. Otec bol pochopiteľne zúfalý a nedokázal sa vyrovnať so záležitosťou smrti - prúdom administratívneho náporu, keď to najmenej potrebujete. Zavolali sme pohrebnú službu a mamu odviezli. S Rupertom sme strávili noc tým, že sme do otca pichali veľké množstvo škótskej.

Zdalo sa mi sotva uveriteľné, že by mama mohla byť v polovici marca zdanlivo fit a zdravá a začiatkom mája už mŕtva.

Otec bol veľmi uzavretý človek a nechcel, aby na pohrebe bol niekto iný ako my traja, a nič v kostole, len kremácia. Nakoniec sa to podarilo a on si vyplakal srdce.

Na svoju mamu si budem vždy pamätať takto

Rupert sa vrátil do Španielska a moja teta Dorothea, mamina najmladšia sestra, sa prišla starať o otca. V tom čase už mal nadváhu, problémy so srdcom a angínu a potreboval pomoc, pretože si nedokázal sám vyprať ani uvariť. V tom čase som sa s Dorotheou zblížila viac ako kedykoľvek predtým.

Počas týchto krátkych a dlhých šiestich týždňov od marca do začiatku mája som stratila svoju milovanú matku, ktorá zohrávala v mojom živote takú dôležitú úlohu, a môj otec teraz potreboval moju podporu viac ako kedykoľvek predtým. Mala som ho rada, ale potreboval oveľa viac fyzickej starostlivosti, ako som mohla zvládnuť. Našla som si rozvedenú Američanku Dornu, ktorá mu robila opatrovateľku. Bola skutočným prínosom a zostala u nás rok alebo dva. Neskôr ju vystriedala mladšia Magda z Poľska. Bola úžasná a jej veselosť skutočne rozjasnila otcove posledné roky. Zblížili sa, otec sa o ňu staral ako o vnučku.

Po zvyšok mája pokračovali rokovania s Jimovými právnikmi v Prestone. Nebol som spokojný s cenou, ktorú ponúkali za moje akcie. Nakoniec som povedal: "Chcem túto sumu, inak neodídem." V prípade súkromnej spoločnosti je to všetko len dohad, akú má spoločnosť hodnotu, a všetku moc má v rukách väčšinový akcionár.

Vedel som, že som už prehral, ale nakoniec sme rokovali a dohodli sa na výške vyrovnania.

Iróniou bolo, že som vedel, že väčšina týchto peňazí sa im vráti späť. Stále som bol tetraplegik, jediná konštanta v živote, ktorý sa zdal byť alarmujúco rýchly, a stále som potreboval celodennú starostlivosť. Odchodom od spoločnosti Kensgriff Care som prišiel nielen o prácu a možnosť zarábať si na živobytie, ale aj o zdroj poskytovateľov starostlivosti. Teraz som nemala inú možnosť, ako platiť Jimovi klientsky poplatok za to, aby mi zabezpečil opatrovateľov. Frustrácia z toho bola obrovská. Možno išlo len o rozdielnosť názorov medzi obchodnými partnermi, ale možno naivne som sa cítil zradený a nahnevaný ľuďmi, ktorým som dôveroval.

Premýšľala som nad mnohými možnosťami a nakoniec som sa rozhodla zavolať svojej priateľke Linde do Dánska a spýtať sa jej, či by nechcela prísť do Spojeného kráľovstva, aby mi pomohla založiť novú opatrovateľskú firmu. Samozrejme, očakávala som, že odmietne, pretože žila v Dánsku, mala priateľa a pracovala ako učiteľka.

Na môj veľký údiv povedala, že o tom bude premýšľať. Nevedno prečo, uvažovala o tom, že si vezme v práci dovolenku, a koncom mája sme s Lindou sedeli za mojím kuchynským stolom a rozprávali sa o tom, ako spolu založíme novú agentúru pre starostlivosť o pacientov s poranením chrbtice. Z Kensgriff Care som si so sebou nemohla vziať vôbec nič, takže som mala len to, čo som mala v hlave. Úžasne, šialene, Linda súhlasila, že príde do novej krajiny a začne podnikat' s niekým, o kom nič nevedela, s kým pred piatimi rokmi krátko pracovala. Mala riskovať všetko a odvaha z toho pramenila aj vo mne. Bez nej by som žiadnu novú spoločnosť nerozbehol. Bez nej netuším, akým smerom by sa môj život uberal.

Tentoraz Jimov právnik zabezpečil, aby boli zmluvy o predaji akcií od začiatku veľmi pevne zviazané. Obmedzujúca zmluva mi na dlhé mesiace zabránila konkurovať spoločnosti Kensgriff Care. V júni 2001 som podpísal dokumenty o odchode a všetky kontakty so spoločnosťou Kensgriff Care sa skončili, samozrejme, okrem nutnosti kúpiť si od nich starostlivosť za trhové ceny. Podarilo sa mi síce vyjednať malú zľavu, ale cítil som, že je to malá kompenzácia za roky tvrdej práce.

Zostup do Gaping Gill

Po všetkom tom vypätí a škodách, ktoré mi spôsobilo moje *annus horribilis*, som

chcel trochu rozptýlenia a vzrušenia. Stanovenie si cieľa je spôsob, ako sa pohnúť vpred, alebo v tomto konkrétnom prípade vertikálne nadol!

Gaping Gill je jeden z najväčších výmoľov/jaskýň v Spojenom kráľovstve, nepríjemná, nebezpečná, 300 stôp/100 m hlboká diera, v ktorej zomreli ľudia. Nachádza sa čiastočne na kopci Ingleborough a niekoľkokrát do roka je možné, aby sa do nej dostali ľudia z verejnosti.

Gaping Gill, 2000

Po tom, čo som si počas výstupu na Ingleborough pozrel vstup, som sa chcel pozrieť, čo sa nachádza pod ním. Bradford Pothole Club každoročne usporadúva na Gaping Gill stretnutie s navijakom, počas ktorého členovia postavajú rám z lešenárskych tyčí, ktoré podopierajú jednoduché sedadlo v kletke, nie nepodobné bosoráckej stoličke. Vyjdete von po niekoľkých doskách, balansujete nad prázdnotou a ste naložení do kresla. Bezpečnostná tyč sa zaklapne a navijak poháňaný dieselovým motorom vás potom spustí približne 300 metrov do jaskyne. Je to ako z filmu Heath Robinson, alebo tak sa to zdá nezasväteným! Dňa 25. mája 2000, počas Lindinej návštevy, sa mi naskytla príležitosť zísť z tohto slávneho výmoľa.

Robert, priateľ mojej miestnej opatrovateľky Sarah, mal Land Rover a dohodli sme sa s majiteľmi pozemkov, že ma odvezie. Odviezol ma až tam, kam mohol, a Sarah ma posadila na invalidný vozík a obliekla do červenej kombinézy.

Tím ma ťahal dole strmým svahom k ústiu Gaping Gill, a aby toho nebolo málo, museli ma potom odviezť na kolieskach po okraji tejto čiernej

dieru do kresla bosorky. Sedel som na vozíku čelom k rámu, načo ma Robert zdvihol cez rameno, pričom sa druhou rukou držal tyče, aby sa udržal. Obaja sme vedeli, že ak sa pošmykne, som mŕtvy, a ja som sa nemohol ubrániť dojmu, že to celé bol šialený nápad. V tejto chvíli mi lešenie pripadalo trochu smrteľné.

Zavesili ma do kresla a nemohol som si nevšimnúť, že brána škatule bola celkom jednoduchá a zatvárala sa len na jednu tenkú skrutku. K tomu všetkému som zistil, že jediný spôsob, ako udržať rovnováhu, je zakloniť sa dozadu, čo bolo takmer nemožné kvôli bezpečnostnej prilbe, ktorú som mal nasadenú na hlave. Bol som priamo na okraji najväčšej diery, akú som kedy videl.

Gaping Gill, 2000

Aj moja rovnováha bola na hrane. Keby som sa kŕčovito rozplakala, bolo by po všetkom. Stolička sa pomaly vzdŕaľovala a klesala pod uhlom. Cítila som, že som blízko k vypadnutiu, a asi v polovici cesty som zavrela oči. Nakoniec som sa dostal dnu, aby som tam našiel svoju stoličku, ktorá na mňa čakala. Invalidný vozík v Gaping Gill? Vyzeralo to tak zvláštne. Linda a Maren, moje vtedajšie asistentky, sa tiež odvážili na cestu dole.

Na dne Gaping Gill s Lindou a Maren, 2000

Gaping Gill, 2000

Jaskyňa je obrovská geologická komora, do ktorej by sa zmestila katedrála svätého Pavla. Bola osvetlená na celý deň a v diaľke som uvidel žltú škvrnu, ktorú som si uvedomil ako človeka blížiaceho sa jedným z mnohých tunelov, ktoré sa tiahnu kilometre pod zemou. Je to veľmi pôsobivé miesto, aj keď trochu desivé.

Strávil som tam len pár minút, kým som sa musel vrátiť hore, čo sa mi nepáčilo. Jediné, v čo som mohol dúfať, bolo, že sa navijak cestou hore nepokazí. Vložili ma späť do malého výťahu a ja som zavrel oči.

Gaping Gill, 2000

Zázrakom som sa dostal na hladinu, kde ma položili na nosidlá a odniesli späť k Land Roveru.

Stalo sa, že keď sa spúšťal ďalší človek, navijaku došlo palivo a uviazol asi v polovici cesty na 20 minút, kým sa zohnala ďalšia nafta. Odriekol som malú modlitbu vďaka, že k tomuto zdržaniu nedošlo, keď som bol v lanovke.

Celá skúsenosť bola taká desivá, že som niekoľko týždňov nepotrebovala čapíky.

Teraz môžem povedať, že Gaping Gill je bezbariérový, ale rozhodne nie je prispôsobený pre vozíčkarov.

Financovanie starostlivosti

Ak som si myslel, že Gaping Gill bola čierna diera, financovanie starostlivosti súťaží.

Po predaji svojich akcií v spoločnosti Kensgriff Care som už nemal nárok na financovanie sociálnej starostlivosti. O niekoľko rokov neskôr som sa dozvedel o financovaní starostlivosti zo strany NHS, ale zatiaľ som musel použiť vlastné peniaze na kúpu vlastnej starostlivosti, hoci som nič nezarobil.

Okrem toho som sa rozprával s inými opatrovateľskými agentúrami, ale žiadna z nich neposkytovala špecializovanú starostlivosť, ktorú som potreboval, a navyše som s nimi roky tvrdo súťažil, čo mi asi nepomohlo. Niektoré nevedeli, že som odišiel, a väčšina sa so mnou ani nechcela rozprávať, aspoň nie vážne.

Linda mi od začiatku dávala jasne najavo, že nechce byť mojou opatrovateľkou na neurčito, ale bolo zložité nájsť poskytovateľa starostlivosti bez toho, aby som sa obrátila na niektorého z konkurentov alebo sa vrátila do spoločnosti Kensgriff Care. Bola v tomto smere neoblomná, ale súhlasila, že bude pomáhať, kým nenájdeme niekoho iného. Maren koncom júla odišla a v auguste ma Linda opäť prevzala do starostlivosti.

Môj *annus horribilis* sa skončil, ale za veľmi vysokú cenu. Bol to pravdepodobne najhorší rok môjho života, alebo jeden z najhorších, a keďže som tetraplegik, je to niečo, čo môže konkurovať roku, v ktorom som si zlomil krčnú chrbticu, ako najhoršiemu roku vôbec.

Hoci som mal veľa práce, potreboval som si úplne oddýchnuť a koncom augusta sme s Lindou odišli na dovolenku.

Pozbierať kúsky a začať odznova august 2000 až marec 2009

Marbella

Rupert žil neďaleko Marbelly a v roku 1997 sa oženil s Monikou. Monikin otec vlastnil vilu na juhu Španielska. Rupert a Monique sa tam zoznámili, ale zosobášili sa v Anglicku a strávili tu dva alebo tri roky, než sa vrátili do Španielska, krátko predtým, ako mama ochorela. Zavolała som Rupertovi a požiadala ho, aby mi našiel miesto, kam by som mohla ísť na dovolenku. Nebolo to také jednoduché, ako sa zdá, pretože pred rozvojom internetu nebolo také jednoduché nájsť bezbariérové ubytovanie bez toho, aby ste obvolali všetky možné miesta.

Rupert nakoniec našiel pre Lindu a mňa vhodný byt. Bol síce d'aleko od pobrežia a v obytnej štvrti, ale vyhovoval. Rupert mal priateľa, ktorý vlastnil požičovňu áut, a ten ma po vyzdvihnutí na letisku zobral k sebe a ponúkol mi veľmi pekný Fiat Panda. Ja som si však vyhládol dvojdvierový kabriolet a trval som na ňom. Na chvíľu som bol preč od svojich starostí, čo bolo všetko, čo som chcel.

Jedného dňa, keď sme sa vracali z Rondy, nádherného starého mesta v kopcoch, Sophie Ellis Bextor spievala v rádiu pieseň *If This Ain't Love*. Pieseň ma okamžite zaujala a stala sa pre mňa a Lindu piesňou dovolenky.

Začíname znova, znova

Robiť alebo nerobiť. Neexistuje žiadny pokus.

Yoda

Nemá zmysel hovoriť: "Robíme, čo je v našich silách." Musíte uspieť v tom, čo je potrebné.

Churchill

Bol som rozhodnutý nedať spoločnosti Kensgriff Care žiadne ďalšie peniaze, čo bol vynikajúci podnet na rozbehnutie nášho nového podniku. Moja obmedzujúca zmluva sa skončila koncom marca 2001 a my sme chceli začať nový podnik deň po jej skončení. Mal som predstavu o tom, ako podnik viesť. Mal byť oveľa štruktúrovanejší a mali sme sa sústrediť výlučne na starostlivosť o chrbticu v domácnosti. Zrušil som svoje plány na univerzite a dopoludnia som trávil rozhovormi a plánovaním s Jeffom, otcom a Lindou pri kuchynskom stole. S Lindou sme sa dohodli, že spojíme svoje zdroje a spoločným úsilím začneme podnikat'.

Začínali sme od nuly. Spoločnosť nemala názov, kanceláriu ani telefónne číslo a nebola zaregistrovaná. Skutočne to bol len sen. Svoje vedomosti som uvádzal do praxe a veľmi som chcel, aby to bolo hneď, ale museli sme využiť energiu na apríl. Potrebovali sme zachytiť vlnu a nepremeškať príležitosť. Mal som akurát toľko peňazí, aby som mohol začať. Našťastie som vlastnil svoj dom v priamom vlastníctve a bolo pre mňa obrovskou istotou vedieť, že sa neocitnem na ulici, ak by to celé zlyhalo.

Otec mal v septembri podstúpiť prvú výmenu bedrového kĺbu a ja som ho musel odviezť do Newcastleu na konzultáciu v týždni, keď som sa vrátil zo Španielska. Operáciu podstúpil podľa plánu v súkromnej nemocnici a ja som mu po nej zavolať. "Otec, ako sa máš?" Spýtal som sa.

"Skvelé," odpovedal. "Sedím hore, dám si steak zo sviečkovej a fľašu šampanského." Takto sa to robí, otec.

V tej fáze som sa začal zaoberať obchodným plánovaním. Vypracoval som stratégiu v bodoch, ktorá zahŕňala všetko od registrácie spoločnosti až po zriadenie telefónnych liniek, tlač brožúr a všetko ostatné. Mal som asi 80 bodov

riešiť v období od septembra 2000 do apríla 2001. Jedným z veľkých problémov boli zmluvy medzi spoločnosťou a klientom a spoločnosťou a opatrovateľmi. Museli byť v poriadku. Išiel som k právnikom do Birminghamu, aby mi spisali zmluvy, ktoré boli z právneho hľadiska v poriadku, ale všetky podmienky boli nesprávne a nezodpovedali tomu, čo som chcel. Musel som ich prepísať a poslať späť na schválenie. To si vyžiadalo opakované prepracovanie a bolo to veľmi náročné.

Požiadali som Jeffa, aby nám našiel kanceláriu, a on našiel miesto v Lancasteri, kde sídlime dodnes.

Potrebovali sme aj počítačový systém a správny softvér. V londýnskej Olympii sa konal počítačový veľtrh a ja som naň išiel so Sarah. Nezdržal som sa dlho, takže som si vzal len ľahkú tašku s vybavením. Počas pobytu som sa na veľtrhu stretol na obede so svojím priateľom Marcusom (jeho mama bola moja krstná mama a mama bola Marcusova krstná mama) a pri dojedaní jedla a rozhovore mi spadlo dno zo sveta, pretože mi spadlo dno zo sveta.

V odbornom prostredí sa tomu hovorí "črevná nehoda", ale toto bolo výbušné posranie sa uprostred výstavnej haly Olympia - sotva to mohlo byť verejnejšie - a mohol som sa rozplakať. Marcus si to našťastie nevšimol alebo bol príliš zdvorilý, aby to povedal. Keď sme sa rozlúčili, povedal som Sarah: "Sme v hajzli. Doslova." Nemali sme so sebou nič, boli sme 300 míľ od domova bez náhradného oblečenia, bez gumených rukavíc, bez ničoho. Keďže Sarah je pravé vidiecke dievča a nedá sa len tak ľahko vytočiť, povedala, že by sme sa mali zastaviť v lekární a kúpiť, čo potrebujeme. Sarah nerobila žiadne histórie, žiadne drámy, pretože pokojne riešila veľmi zapáchajúci, neprijemný problém. Po návrate do hotela, po zastávke pre inkontinenčné plachty, rukavice a utierky, ma položila na posteľ a očistila ma. Domov som síce musel ísť v špinavých nohaviciach, ale došli sme tam. Celá táto epizóda bola spôsobená opätovným výskytom *Helicobacter pylori* a na to, aby som sa ho raz a navždy zbavila, boli potrebné antibiotiká.

Počas celého toho času, keď som doma plánoval podnikanie, som si vyčerpával mozog. Vždy o 16.00 hod. mi dochádzala energia, a tak som si púšťal televíziu, aby som si oddýchol. *Ready Steady Cook* a *A Place in the Sun* sa stali mojimi obľúbenými seriálmi. V jednej epizóde bola Amanda Lambová, ktorú s o m si obľúbila, s párom na juhu Francúzska, čo mi pripomenulo náš pobyt v Antibes. Oblasť Collioure vyzerala pekne a ja som si poznačila, že ak budem niekedy vo Francúzsku, pozriem sa tam.

Ďalším dôležitým bodom bola registrácia spoločnosti. Akciovú spoločnosť si

môžete kúpiť zo zoznamu tisícov spoločností s ručením obmedzeným, ktoré neobchodujú. Všimol som si jednu s názvom

Origin Consultancy Limited. Origin znamená začiatok niečoho, nový začiatok, navyše bol krátky a ľahko zapamätateľný, čo bolo ideálne.

Linda odchádzala na Vianoce v roku 2000 domov, takže som zostal bez opatrovateľa. Čo som mal robiť? Richardova manželka Lisa čakala Jaspera a tehotenstvo sa nevyvíjalo dobre, takže som sa tam nemohla vnucovať. Narazila som na agentúru s názvom Tender Loving Carers - teda, naozaj? Ukázalo sa, že majú niekoho, kto už predtým pracoval s poraneniami chrbtice. Bola to letuška, ale domov sa vracala 23. decembra, zatiaľ čo Linda odchádzala 24. decembra. Perfektné. Takisto mohla zostať až do Vianoc.

Medzitým som sa venovala otcovi, snažila som sa dostať do spoločnosti a pokúšala som sa začať s Počiatkom. Samozrejme, 22. decembra mi zavolali z opatrovateľskej agentúry. Let opatrovateľky bol zrušený a namiesto toho teraz prileť na Štedrý deň a bude so mnou až po Lindinom odchode. Bola to menej než ideálna situácia, ale nedalo sa nič robiť, hoci to bolo desivé. Linda odišla na Stansted v snehu v mojej litrovej dodávke Suzuki, čo len zvýšilo moje celkové obavy. Niektorí láskaví susedia ma nakrmili a moja nová opatrovateľka Juliet mi okolo tretej popoludní zavolala, že je v Anglicku a na ceste. Moja úľava bola neopísateľná, o to viac, že Juliet sa ukázala ako fantastická.

Na Nový rok Richard a Lisa usporiadali večierok s tajomnou vraždou, niečo ako Cluedo, a ja som hral úlohu pretekára a bol som primerane oblečený. Bola zasnežená noc a nakoniec nikto z hostí nebol taký blázon, aby sa v takomto nepriaznivom počasí vydal na cestu. Dali sme si večeru a drinky, nevraždili sme sa navzájom a potichu sme sa rozlúčili s veľmi ťažkým rokom.

Pôvod pôvodu

Linda sa vrátila z cesty do Dánska v januári 2001.

Od začiatku mala jasno v tom, že nechce byť mojou opatrovateľkou na neurčito, ale zostala mi stále aktuálna dilema, ako nájsť opatrovateľa, ktorý by mi pomohol.

Miestna pani, ktorá mi už predtým pomáhala, ma zoznámila s Heather z Riponu. Heather bola nezvyčajná v tom, že bola úplne iná ako všetky moje predchádzajúce opatrovateľky. Bola to drobná päťdesiatnička, ktorá nemala žiadne predchádzajúce skúsenosti so starostlivosťou o osoby s poranením chrbtice, ale dobre sa nám spolupracovalo. Bola som veľmi vdáčná, že Heather bola so mnou tú jar, keď sme začínali s Počiatkom.

Spustenie Originu bolo šialené a my sme boli odhodlaní urobiť to správne. Žiadna stránka nezostala neobrátená, žiadny detail nepreskúmaný a praktické záležitosti spojené so zriadením kancelárie a zabezpečením, aby všetko fungovalo, sa riešili až do poslednej chvíle. Koncom marca 2001 sme otvorili dvere a odišli sme ...

www.origincare.com

Vedeli sme, že musíme začať a nestratiť impulz. Boli sme tu v peknej, nablýskanej, novej kancelárii s novými stolmi a stoličkami, ale - a to bolo úplne kľúčové - bez klientov, opatrovateľov a kontaktov. Nič. Kde by sme mali začať?

V Morecambe sme našli reklamnú agentúru a uverejnili sme inzeráty v časopisoch a novinách. Bolo to na prahu rozmachu internetu a v tom čase boli tlačené reklamy stále najlepšou možnosťou. Dávali sme inzeráty do miestnych novín a všetky prinášali výsledky.

Samozrejme, predtým, ako sme mohli poslať opatrovateľov ku klientom, museli byť vyškolení. Navrhol som a zorganizoval školenie, ktoré mala viesť jedna z miestnych vysokých škôl, a prvý kurz sa uskutočnil v máji s piatimi novými zamestnancami, ktorí, ako sme dúfali, budú našimi prvými potenciálnymi opatrovateľmi. Niektoré odborné aspekty som zastrešoval v stredu, štvrtok a piatok, a hoci to bol dobrý pocit, že sme sa vrátili k činnosti, nemali sme žiadnu záruku, že ľudia, ktorí sa zúčastnili školenia, budú potom pracovať pre spoločnosť Origin.

Počas prvých mesiacov boli všetky výdavky na úrovni nákladov a spoločnosť

Origin strácala približne 10 000 libier mesačne. Nebola to príjemná situácia.

Potom mi v jeden májový štvrtok popoludní zavolala Linda, že chlapík menom Brian, ktorého som poznal, potrebuje niekoho na sobotu. Telefonát prišiel v čase, keď som viedla školenie opatrovateľov.

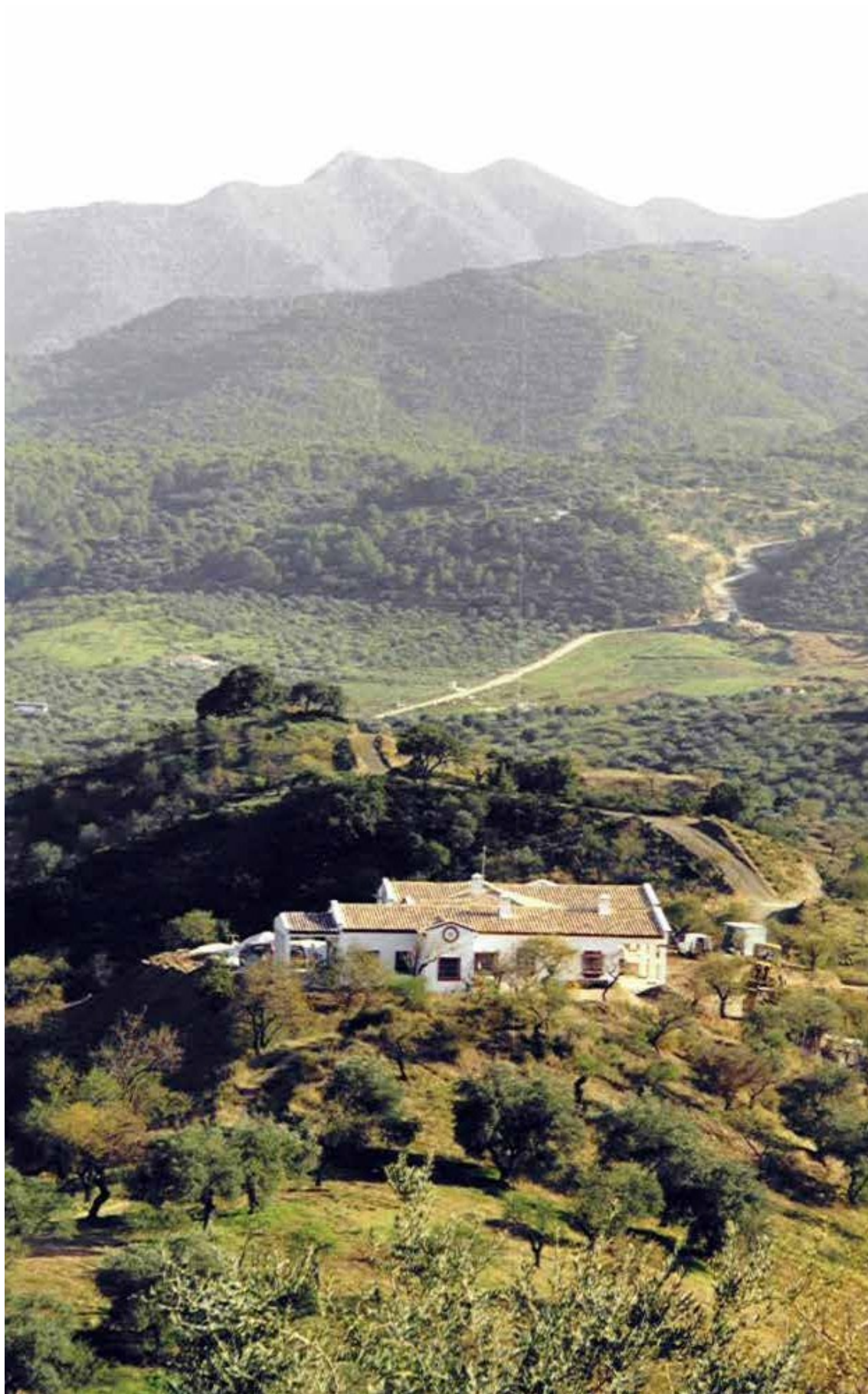
"Počkajte chvíľu, opýtam sa v izbe," povedala som. Obrátil som sa k praktikantom a spýtal som sa: "Môže niekto robiť prácu od soboty?"

"Áno," povedal jeden z chlapcov a zdvihol ruku.

Tak sa Brian stal klientom číslo jeden. (Je úžasné, že Brian používa Origin aj po 22 rokoch!) Bolo to 15. mája 2001 a išli sme na to. Chlapík, ktorého sme k Brianovi poslali ako opatrovateľa, spočiatku robil svoju prácu, ale, bohužiaľ, o dva týždne neskôr ho museli pre opilstvo vyhodiť. Začiatky boli neľahké, ale stále sme napredovali a zlepšovali sa. Robili sme tvrdý nábor a tvrdo sme trénovali. A celý čas sa nad nami vznášala otázka, či sa nám podarí začať získať nejaké príjmy skôr, ako sa bankový účet dostane na nulu. Bolo to o vlások, ale podarilo sa nám to. Celé roky som mal veľa bezsenných nocí a niekedy ich mám ešte aj dnes. Taká je povaha vedenia vlastného podniku.

S Lindou sme pracovali rovnocenne a veľmi tvrdo. Rozhodli sme sa, že pracovať na doraz by nikomu nepomohlo, a tak sme si dali záležať na tom, aby sme si občas zobrali dovolenku.

V septembri sa Richardovi a Lise narodil šťastný a zdravý syn Jasper. V tom mesiaci som tiež odišla s Heather do Rupertovho domu v Španielsku. Kúpil pozemok v krajine olivovníkov a mandľových hájov neďaleko Rondy, asi hodinu cesty od Marbelly. Pozemok je tam ako pokrčená deka, Rupertova príjazdová cesta vedie hore a dole, hore a dole po okraji hrebeňa. V skutočnosti pri stavbe domu z hrebeňa sňal vrchol.

Rupertov dom v Španielsku, 2001

Heather bola výbornou spoločníčkou na cestách, bol to skvelý výlet a ja som sa po niekoľkých dňoch jedenia a oddychu na slnku cítila dobre oddýchnutá.

Na jeseň 2001 podnik pomaly, ale stabilne rástol, ale pre ekonomiku to nebol ľahký rok. Krajina bola v zajatí slintačky a krívačky a potom prišiel deň, ktorý sa nám všetkým navždy vryje do pamäti. Pamätám si, že sme boli na školení, keď sme sa dozvedeli, že v New Yorku narazilo do mrakodrapu lietadlo. Pokračovali sme v tréningu, ale potom som si zapol notebook a živo si spomínam na úzkosť, ktorú som pociťoval, keď som videl tú hrôzu, ktorá sa odohrávala. Bolo to, samozrejme, 11. septembra 2001.

V decembri sa situácia v práci ustálila a blížili sa moje 40. narodeniny. Richard a Lisa spolu s Jeffom Hindleym prišli oslavovať. Už od detských čias, keď som predával víno, som bol jeho veľkým fanúšikom, a keďže rok 1961 bol jedným z najlepších ročníkov klaretu od vojny, zamrmlal som Jeffovi, že by som si rád vypil pohárik na narodeniny.

"No, Pete, chlapče," povedal. "Náhodou mám fľašu z roku 1961. Magnum, ktorú som si kúpil pred niekoľkými rokmi na oslavu, ktorá sa nikdy nekonala, takže by som ti ju rád daroval na tvoje narodeniny."

Richard a Lisa sa objavili s trojmesačným Jasperom, ktorý pokojne prespal celé konanie. Večer sme si otvorili fľašu klaretu a bola vynikajúca - prázdnu fľašu mám stále v garáži.

A tak som sa na sklonku roka 2001 mohol s určitým pocitom uspokojenia obzrieť späť. Po hrôzach roku 2000 to bol lepší rok, najmä po tom, čo prešlo niekoľko dramatických mesiacov rozbiehania spoločnosti. Teraz nás už nič nezastaví a my sme si uvedomovali, že musíme pokračovať v napredovaní, čo znamenalo viac toho istého - veľa tvrdej práce.

Rok 2002 priniesol viac reklamy, viac tvrdej práce a spojenie všetkých síl, aby spoločnosť napredovala. Pracovali sme, robili nábor a umiestňovanie. Veľkú časť náboru som robil ja, ale delil som sa oň s človekom na juhu.

Otec sa začal trápiť. Žil v epicentre epidémie slintačky a krívačky v severnej Cumbrii, a to znamenalo, že bolo ťažké za ním chodiť kvôli obmedzeniam pohybu. Nemohol som riskovať, že si odtiaľ prenesiem slintačku a krívačku sem dole, takže sme sa stretávali na polceste pri obede v krčme. Prvú operáciu bedrového kĺbu podstúpil v septembri 2000 a druhú v decembri 2000. Po

najprv bol v poriadku, ale pri prechádzkach sa u neho objavila silná angína, ktorá ho odradila od cvičenia na celý život. Druhá operácia nedopadla dobre, noha mu opuchla a bolela a z operácie sa už nikdy úplne nezotavil. Mal len 72 rokov, ale bol to začiatok jeho pomalého úpadku.

Heather bola stále so mnou a dôsledná starostlivosť bola bonusom. Skončila na jar po približne ročnom pobyte so mnou. Opäť som musel hľadať novú opatrovateľku.

V auguste som si naplánovala služobnú cestu do Londýna a potom do Oxfordu na svadbu jedného z mojich starých priateľov zo školy, Gilesa. Frances sa do Londýna ani nikam inam mimo domova nechcelo. Začala byť veľmi vystresovaná a dosť nevypočítateľná.

Po absolvovaní rozhovorov v Londýne sme sa vybrali do Oxfordu. Bol som hosťom, takže som nemal žiadne povinnosti týkajúce sa svedka alebo svadobnej hostiny. Jediné, čo som musel urobiť, bolo užiť si deň na krásnom mieste s nádherným počasím a priateľskými ľuďmi. Frances však vyzerala viditeľne utrápená, a to až do takej miery, že sa jej ľudia pýtali, či jej niečo nie je. Na spiatočnej ceste povedala: "Nezaháľala som sa slávou, však?" "Áno," odpovedala. Keď sa na to pozerám späť, uvedomujem si, že musela trpieť strašnou úzkosťou, ktorej ani ona sama nerozumela.

Nechcel som, aby sa to opakovalo, a bol som si celkom istý, že Frances by sa s mojou plánovanou cestou do Španielska nerátalo. Niekoľko týždňov predtým ma na školení zaujala opatrovateľka Sophie, dcéra farmára. Linda jej zavolala, či by sa nechcela stať mojou opatrovateľkou na ceste do Španielska.

"Ach, áno," zalapala po dychu a súhlasila.

Nikdy som sa s ňou nestretol, iba na polhodinu na školení, a keď som jej zavolať, povedal som: "Stretneme sa na letisku."

"Dobre," znova zalapala po dychu.

Našiel som si odvoz na letisko v Manchestri, stretol som sa so Sophiou pred terminálom a potom sme sa vydali na cestu. Do Španielska sme dorazili s dobrým štartom a Rupert nás privítal na letisku. Hodil ma do svojho auta s pohonom 4x4 a vyrazili sme ulicami Malagy späť do jeho domu na vidieku. Rupert má dosť krátky zápal a cestou domov sa jeho zúrivosť na ostatných vodičov prejavovala záplavou šúchania, oslepovania a mávania päťami. Sophie sedela pokojne za mnou a nepochybné sa čudovala, do čoho sa to dostala. Na

druhý deň sme si najali

požičovňa áut a prežili sme spolu skvelý týždeň. V priebehu rokov sa stala pravidelnou spoločníčkou na cestách a vždy bola pripravená na výzvy.

Približne v roku 2003 som začal mať juhoafrických dlhodobých opatrovateľov. Mojou prvou opatrovateľkou bolo dievča menom Elsbeth a stali sme sa veľkými priateľmi. Elsbeth tu bola niekoľko rokov a potom zostala v Anglicku, aby si urobila diplom z fyzioterapie. Počas jej štúdia na Manchester Metropolitan University ma pozvali, aby som prednášala o fyzioterapii, rehabilitácii a poranení miechy pre celú skupinu študentov fyzioterapie. Po príchode ma privítala plná prednášková sála - takmer 200 ľudí. Bola to najväčšia skupina, pred ktorou som vystúpil, a je dobre, že rád hovorím na verejnosti.

Elsbeth sa vrátila domov v roku 2007 a teraz pracuje ako fyzioterapeutka v Kapskom Meste. Po Elsbeth prišla Cornelia, ktorá sa stala ďalšou dobrou a blízkou priateľkou. Zostala tu celé dva roky, počas ktorých jej platilo vízum, rovnako ako jej priateľ, ktorý pracoval na miestnej farme ako pomocník. Mojou poslednou juhoafrickou opatrovateľkou bolo dievča menom Thea, ktorá sa opäť stala mojou dobrou priateľkou. Teraz je zdravotnou sestrou v Pretórii.

Pomoc, ktorú mi poskytla väčšina opatrovateľov, bola obrovská a trvalé priateľstvá priniesli do môjho života veľkú radosť. Na niektorých by som však radšej zabudol - táto úloha nie je pre každého.

Rozmazané roky

Mnohé roky na začiatku Originu sa spojili do jedného. V roku 2002 sme prestali byť stratoví a takmer sme sa dostali do vyrovnaného hospodárenia, ale stále som si neplatil. Paradoxne, aj keď som nič nezarobil, musel som zo svojej starostlivosti platiť daň vo výške 40 %, keďže som ju dostával ako naturálnu dávku od spoločnosti Origin.

Bol som veľmi zaneprázdnený, len sem-tam som sa zastavil na dovolenke.

V lete 2004 som sa vybrala za Gudrun, mojou prvou nemeckou opatrovateľkou. Vtedy už bola vydatá a rodina jej manžela vlastnila hotel v južnom Nemecku. "Ubytujte sa u nás," znelo pozvanie, ktoré sme veľmi radi prijali, a bolo to krásne v krásnom, horúcom južnom Nemecku. Sophie, ktorá rada pracovala ako opatrovateľka, bola so mnou.

Pamätám si, že sme si prenajali Audi A3. Na diaľnici, keď sme sa vracali z výletu, som povedal Sophie: "Pozrime sa, ako rýchlo dokáže ísť. Daj nohu dole."

Súhlasila, hoci trochu nervózne. Na diaľnici nie je obmedzená rýchlosť a

vonkajší pruh je ako pretekárska dráha. Lietali sme a ja som hovoril: "Pod', Sophie, pod'!" Ručička ukazovala 90, 100, 110, 120 a 125 km/h/200 km/h, kým Sophie zabrala do vnútorného pruhu. "Nie, to je moja parketa," povedala a ja som jej to nemohol mať za zlé, aj keď som si myslel, že by sme z Audi mohli dostať o niečo viac.

Náš let domov v ten sviatok bol z letiska v Bazileji. Gudrun navrhla, aby sme pred cestou na letisko navštívili výstavu kráľa Tutanchamóna v Bazileji, a vidieť tieto nádherné staroveké pamiatky bolo skvelým zakončením výletu.

V auguste a septembri sa obchod darilo. Richard a Lisa sa v roku 2003 presťahovali do Francúzska a kúpili si nádherný dom v Gaskoňsku, severne od Toulouse. Pred odchodom Richard prešiel od svojho TVR cez Mercedes Benz až po svoje vysnívané auto, kabriolet Aston Martin DB7 Vantage - šťastný chlapec! Boli na smrť otrávení dopravou v Lake District, navyše Richard miluje dobré počasie a v Spojenom kráľovstve bolo niekoľko zlých letných období.

Veľmi mi chýbali a bol som veľmi rád, keď ma v septembri 2004 pozvali na pobyt. Gaskoňsko je pekné, skôr ako Dorset, ale väčšie. Po týždni sme sa so Sophiou vybrali autom do aparthotela v Argèles pri španielskych hraniciach, pretože som chcel vidieť Collioure, miesto, ktoré som si pamätal z jednej epizódy seriálu *Miesto na slnku*. Collioure sa nachádza južne od Perpignanu a severne od Barcelony, ale stále vo Francúzsku.

Collioure

Zaparkovali sme na hlavnom námestí a ja som sa do tohto miesta okamžite zamilovala. Bolo to ako splnený sen. V ten deň som si kúpil malú bronzovú sošku, ktorú mám ešte aj teraz. Bol tam starý kostol, veľké hrady a kľukaté uličky, všetko obklopené horami a vinicami a lemované šumiacim morom. Pri potulkách som mala orosené oči a bol to taký krásny spôsob, ako ukončiť výlet. Zároveň to zasialo semienko nápadu.

V nasledujúcich rokoch sa spoločnosti Origin začalo dariť, zisky pekne rástli a mohla mi začať vyplácať mzdu. Prijímali sme zamestnancov a hľadali opatrovateľov. Keď už boli peniaze v banke, bolo potrebné vyriešiť otázku, ako ich znovu investovať. Inšpirovaný svojou nedávnou cestou do Francúzska (a ignorujúc rozumnejšie nápady, ako napríklad kúpu kancelárie) som Linde predostrel nápad: prečo si nekúpiť nehnuteľnosť na prenájom vo Francúzsku? Štýlovali sme sa ako služba na mieru, ktorá ponúka špecializovanú starostlivosť vysokej kvality. Prečo neponúkať prenájom nehnuteľnosti vo Francúzsku ako súčasť tejto služby? Linda súhlasila.

Vyhľadávanie nehnuteľností vo Francúzsku

V marci 2005 sme sa Linda, môj starý priateľ a obchodný kolega Jeff Hindley, moja opatrovateľka Helen a ja vybrali do Francúzska, aby sme sa pokúsili nájsť ideálnu nehnuteľnosť pre naše potreby. Dohodli sme si stretnutia s realitnými maklérmi, aby sme si prezreli nehnuteľnosti v Collioure. Pred odchodom z Anglicka sme zostavili zoznam 10 bodov, ktoré by sme na danom mieste hľadali, a boli sme plní očakávania.

S Jeffom v Collioure, 2005

Bohužiaľ, realitné kancelárie sa nedokázali zapojiť do zadania, ktoré sme im dali. Prvá nehnuteľnosť, ktorú sme si pozreli, bola krásna, ale úplne nevhodná pre osoby na vozíčku. Linda, Helen a Jeff si išli pozrieť druhú nehnuteľnosť, krásnu vilu s výhľadom na more, ale bola príliš ďaleko od centra mesta a keďže bola na kopci, zďaleka nebola ideálna. Prezreli sme si niekoľko ďalších, ktoré boli rovnako nepoužiteľné. Jedna bola nevкусná, tmavá a hrozná. V inej sa nás agent snažil presvedčiť, že iba šesť schodov na medziposchodie je v poriadku. Nie, ďakujem. Najlepšie hodnotenie bolo zatiaľ asi 2 z 10.

Pamätám si, ako som si sadol k obedu a cítil som sa dosť skleslo. Možno sme mali príliš vysoké očakávania? Cestou späť sme sa zastavili v realitnej kancelárii, ktorú sme predtým nevideli, a dali sme sa do reči s pani, ktorá tam bola. Mladší muž oproti nej povedal, že by mohol niečo mať, vyšiel dozadu a vrátil sa s veľkým staromódnym kľúčom. "Nasledujte ma, nasledujte ma." Nasledovali sme ho cez niekoľko ulíc a hneď za trhoviskom otvoril bránu. Pocítili sme prísľub.

Budova bola rozdelená na dve časti: dom a stodolu. Obdivovali sme impozantne vyzerajúcu stodolu, keď agent stočil obrovský kľúč a otvoril dvere. Priestor dielne bol plný náradia a pomôcok, ktoré patrili súčasnému majiteľovi. Kamenný múr oddeľoval stodolu od miestnosti s nízkymi trámami a nerovnou kamennou podlahou, nepoužiteľnou na nič. Na poschodí bola toaleta a dva miniatúrne byty, ktoré vyzerali, že boli postavené v šesťdesiatych alebo sedemdesiatych rokoch minulého storočia, zrejme pre majiteľovu svokru. Stodola dostala 8 bodov z 10, pričom výhľad na more bol nulový. Dosť unáhylene sme sa pre ňu rozhodli tam a vtedy.

Nikto z nás nevedel nič o stavebných prácach a na tomto mieste by bolo treba urobiť veľmi veľa, takže našou ďalšou úlohou bolo pokúsiť sa zistiť viac: nájsť architekta, nájsť staviteľa, nájsť nejaké ponuky a oboznámiť sa s francúzskymi špecifikami nehnuteľností. Nebola to ľahká misia! Nepoznali sme túto oblasť a nepoznali sme nikoho, s kým by sme sa mohli porozprávať o potenciálnom projekte - francúzske zákony, plánovanie, stavebné predpisy - všetko!

Nakoniec sme našli právniku, ktorý nám presne vysvetlil, čo je potrebné. Projekt začal naberať na obrátkach. Čoskoro medzi právnikmi prebiehali rozhovory o budovách, hraniciach a poplatkoch.

Po prelistovaní francúzskej obdoby Žltých stránok som našiel architekta s anglickým menom. Spýtali sme sa: "Viete nájsť cenové ponuky, vypracovať plány a získať stavebné povolenie?" Keď odpovedal: "Áno," zapísali sme ho ako architekta a projektového manažéra.

A tak sme ho v lete 2005 kúpili. Čo by sa mohlo pokaziť? Ukázalo sa, že veľa!

Keď sa na to pozriem späť, musel som byť blázon, keď som navrhol kúpu bytu vo Francúzsku. Napriek tomu to bolo úžasné šialenstvo, aj keď množstvo zábavy bolo viac než dobre porovnateľné s množstvom "merde".

Rupert a jazda vo Ferrari

Z osobného hľadiska sa mi asi vrátila *radosť zo života*, pretože som začal podliehať pokušeniu kúpiť si športové auto. Autá ma vždy fascinovali a túžil som kúpiť niečo zaujímavé, keď som si tak užíval jazdu s Richardom v jeho aute. Aj keď to bolo lákavé, bolo treba uprednostniť praktické veci, najprv nájsť skladacie kreslo do kufra. S pocitom, že kupujem voz pred koňom, som si kúpil skladací invalidný vozík Küschall, ktorý bol pre mňa ideálny. Potom som sa zastavil v špičkovom autoservise a spýtal som sa zmäteného predavača, či by sa moje nové kreslo zmestilo do kufra jedného z jeho športových áut. Zmestilo sa. Prvý problém bol vyriešený, hoci ešte nejaký čas potrvá, kým nájdem ideálne auto pre mňa.

Môj brat sa tiež zaujíma o autá a v septembri 2005 som ho išiel navštíviť do Španielska. Dave, opatrovateľ z Nového Zélandu, išiel so mnou. Bol to zvyčajný, pohodový čas plný dobrého jedla a španielskeho vzduchu. Jedného dňa sa Rupert ozval, že jeden z jeho kamarátov má Ferrari 308 a či by sme sa v ňom nechceli previezť. Ani sa nemusel pýtať a moja okamžitá odpoveď znela: "Áno!".

Plánovali sme stretnutie s Rupertom a Ferrari na námestí v dedine. Úprimne povedané, bol som skeptický, že sa Rupert objaví s autom, ale mýlil som sa, keď som o ňom pochyboval, a čoskoro som ho uvidel prichádzať v najkrajšom Ferrari!

Jazda na Ferrari, 2005

S Rupertom, 2005

Potrebovali sme troch ľudí, aby sme sa dostali dovnútra. Nechal som svoj vozík v bare u Davea a spolu s Rupertom sme vyrazili.

Boli sme ako pár detí - dvaja bratia Henryovci, ktorí sa v šarlátovom kabriolette Ferrari 308 prehánali na španielskom slnku. Rev motora bol nádherný, keď sme zrýchľovali na obchvat. My dvaja sme sa na seba stále pozerali a smiali sa, že sa spolu tak dobre bavíme. Bolo to tak mimo, až to bolo neuveriteľné. Keď sme sa vrátili na námestie, bolo treba päť ľudí, aby ma dostali z auta. Skvelý výlet - ale dospel som k záveru, že Ferrari 308 asi nebude na vrchole môjho nákupného zoznamu.

Dave bol rovnako nadšený ako ja a telefonoval svojmu otcovi na Nový Zéland, kde boli dve hodiny ráno, a povedal mu, že sa chystá zajazdiť si vo Ferrari 308. Ten zážitok sa mu páčil rovnako ako mne. Bol to úžasný deň.

Francúzske komplikácie

V roku 2006 som sa sústredil na ďalší rast a rozvoj Originu, snažil som sa pokročiť s domom vo Francúzsku a naďalej som navštevoval a podporoval otca - každý deň sme sa radi rozprávali. Keď obrat spoločnosti Origin prvýkrát prekročil 1 milión libier, bolo to pre nás všetkých skutočným povzbudením. Je to veľký míľnik, váš prvý miliónový obrat. Otec bol fantasticky hrdý.

Vidieť, že naša nová spoločnosť pomáha tetrám v celom Spojenom kráľovstve žiť ďalej - a zároveň poskytuje dobré a dobre platené zamestnanie zamestnancom v kanceláriách a opatrovateľských službách - a to všetko so ziskom, mi prinášalo a stále prináša veľkú hrdosť a úprimne povedané, aj úľavu.

Pri pravidelných cestách do Francúzska som sa rozhodol, že sa opäť začnem učiť francúzštinu. Francúzsky som už hovoril primerane, ale začal som sa učiť súkromne, aby som zlepšil svoju celkovú schopnosť jasne a sebaisto komunikovať, čo, ako som dúfal, bude mať pozitívny vplyv na náš projekt.

Architekt sa stále trápil s výkresmi a ja som naňho naliehal, aby začal získavať cenové ponuky. Ceny, s ktorými prišiel, boli smiešne.

"Ani náhodou," povedal by som, ale vždy, keď sa ku mne vrátil, zdalo sa, že cena sa ešte zvýšila. Boli sme si istí, že medzi miestnymi staviteľmi došlo k tajnej dohode. Nepochybne sa stretli s príliš veľkým počtom Britov, ktorí sa nechali uniesť čítaním knihy Petra Maylea *Rok v Provence* alebo sledovali príliš veľa filmov *Miesto na slnku*. Bolo to frustrujúce, pretože náš projekt bol veľmi

iný - vytvoriť prístupný dovolenkový dom, ktorý by si mohli užívať naši klienti.

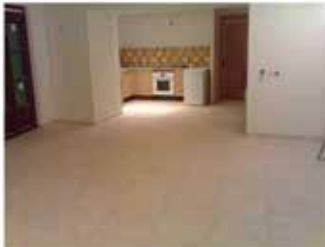
Pokračovali sme v hádkach o ceny, až sa nakoniec jeden zo stavitel'ov rozišiel a povedal, že to urobí za nižšiu cenu. Rupert mi zavolať a vyčítal mi, že som ho nezapojil, hoci som jednoducho predpokladal, že je príliš zaneprázdnený svojou prácou. Potom to prevzal a viedol rokovania v španielčine, ktorú väčšina stavbárov ovládala, keďže táto oblasť je tak blízko hraníc. Rupert začal vyberať diery v cenových ponukách a ceny zrazu začali klesať, až sme dosiahli rozumnú úroveň a podpísali zmluvy.

V tom roku som sa často vracal do Francúzska, pretože naši stavitelia sa konečne pustili do práce. Z letiska v Blackpoole sa dalo ľahko odletieť do Collioure. Letel o 20.00, takže sme mohli skončiť v kancelárii, o 18.00 sa na letisku navečerať a do 23.00 byť v hoteli. Tieto cesty neboli úplne bezproblémové. Pri jednej konkrétnej ceste sa všetko pokazilo. Pri vystupovaní z auta som si pomliaždil zadok, Linda si vyvrtila členok a Nathan, opatrovateľ, zjedol nedovarené vajce na pizzi a dostal otravu salmonelou. Napriek tomu sa náš francúzsky projekt, keď sme ho rozbehli, začal celkom sľubne. Stodolu bolo treba vypratať a spočiatku sa veci vyvíjali dobre.

L'ORIGINE - RENOVATION – DEBUT 08/04/2005

Renovácia francúzskeho domu, 2007-2008

COMPLETION - 04/07/2008

Renovácia francúzskeho domu, 2007-2008

V roku 2007 sa však už začal spomaľovať. Stavbári neboli takí, ako sme dúfali, a architekt začínal ukazovať, aký je vo všetkom zbytočný. Mali sme na stavbárov referencie, ale potom sme zistili, že firma zmenila majiteľa a teraz ju vlastní človek v Paríži. Práce sa plazili celú jar a my sme prišli o celú potenciálnu sezónu prenájmu v roku 2007. V našej zmluve boli všelijaké sankcie a do júla 2007 bolo veľa zlej krvi. Začínalo to byť frustrujúce. Keď sme prišli, prebiehalo veľa práce, ale kým sme dorazili do odletovej haly letiska, nepochybne sa opäť zastavila.

V roku 2007 som bol päťkrát vo Francúzsku a päťkrát mimo neho. Pred letnou prestávkou stavbári pracovali pomaly a príležitostne, ale po letnej odstávke sa práce už nikdy neobnovili. Všetko sa zastavilo. Hlavná stavba a prístavba boli hotové, ale ani jedna nebola dokončená. Žiadne vonkajšie práce, múry ani záhrada sa ani nezačali. Stále zostávalo obrovské množstvo práce.

Kúpa športového vozidla

Život bol taký rušný, že som nemal čas venovať sa svojmu snu o športovom aute. Jeden víkend u nás býval môj starý priateľ Giles a vybrali sme sa do Carlisle navštíviť skupinu predajcov luxusných áut, ktorí sídlia v tejto oblasti. Pozrel som si Audi S4, ale to ma neoslovilo a veľké BMW sa mi nepáčilo. Cestou domov sme si pozreli Jaguar XK8, ktorý vyzeral, že spĺňa všetky požiadavky. Bol britský, kabriolet a pekný. Môj invalidný vozík by sa zmestil aj do kufru. Trvalo mi až do decembra 2006, kým som našiel presný model so správnou špecifikáciou: Jaguar XK8 kabriolet. Nanešťastie bol v Kente. Predajca súhlasil, že mi ho zadarmo doručí k hlavnému predajcovi v Bradforde, a ak sa mi bude páčiť, kúpim si ho. Dodali mi ho medzi Vianocami a Novým rokom, a keďže predajca tlačil na dosiahnutie ročných predajných čísiel, vyjednal som zaň dobrú cenu.

Model XK8 sa dostal na úpravu do spoločnosti v Batley pri Leedsi, ale ukázalo sa, že požadované úpravy sú na hranici ich možností. Počas celého roka 2007, ak som sa neoháňal v práci, som bol vo Francúzsku a naháňal stavbárov alebo som jazdil do Batley naháňať ľudí kvôli autu. Počítam, že som musel byť v Batley aspoň 30-krát, ale do konca roka 2007 stále nebolo pojazdné.

Medzi tým naháňaním sa mi podarilo dostať sa k Richardovi a Lise do Talianska na oslavu ich výročia svadby. Brali sa v Ravelle, odkiaľ pochádzala Lisina rodina, a pobrežie Amalfi som poznal z dovolenky v 80. rokoch. Bola to taká radosť vrátiť sa tam. Lisina teta, Maria Rosario, vlastnila

Hotel, v ktorom sme boli ubytovaní, nás pri pohľade z okna musel štípať - pred nami sa rozprestieralo zaširoké more Neapolského zálivu lemované nádhernými útesmi a kopcami.

Lisina teta povedala: "Ak sa ti tento výhľad páči, pod' so mnou na ešte lepší." Vyviezla nás výťahom priamo na najvyššie poschodie, kde otvorila okno a povedala: "Richard, pomôž nám a vytiahneme Peta z tohto okna." Okno bol typ prístupového poklopu do rozsiahleho zeleninového záhonu na vrchole útesu.

"Chodíme sem hore, sedíme medzi cuketami a paradajkami, ktoré pestujeme pre kuchyňu, a pozeráme sa na výhľad," vysvetlila. Výhľad bol, ako sľúbila, úchvatný. Je to síce len trojhviezdičkový hotel, ale nachádza sa na absolútne päťhviezdičkovom mieste.

Medzitým som už príliš dlho vyhadzoval peniaze za svoje nové auto a po nekonečných ťahaniciach a ťahaní za vlasy som nakoniec v apríli 2008 prevzal svoj Jaguar, ale stále som s ním nemohol jazdiť. Po vytrhaní zvyškov vlasov, ktoré mi zostali, bolo ručné ovládanie hotové a ja som si konečne, konečne sadol za volant.

Hračka môjho veľkého chlapca! Jaguar XK8

Ned'aleko Wiganu sa nachádza motokárová dráha Three Sisters Race Circuit a ja som šéfovi spoločnosti, ktorá sa zaoberá úpravou áut, povedal, že sa mi nepáči vyraziť s autom rovno na cestu a chcem ho najprv vyskúšať na dráhe. Prenajali sme si Three Sisters na pol dňa a ja som sa po maličknej dráhe trmácal na prvom prevodovom stupni, aby som získal predstavu o tom, ako Jag jazdí. Auto má dvojité ovládanie, čo znamená, že môžete prepínať

vypnúť svoje úpravy a riadiť ho bežným spôsobom. Keď však šoférujem, mám ručné ovládanie a riadenie po línii, akoby som držal volant. Plyn je elektrický s otočnou rukoväťou, ako na motorke. XK8 je dlhé auto, ale interiér nie je a snaha vtesnať všetky úpravy do malého priestoru nepomohla. Problém spôsobovala práve plynová páka. Jeho fungovanie a celá mechanika boli v taliančine, ale mozog auta bol, samozrejme, anglický, takže všetky pokyny sa strácali v preklade. Technické údaje boli tiež v taliančine; nikto z adaptačnej firmy nevedel po taliansky a nikto z firmy vyrábajúcej škrtiacu klapku nebol v Spojenom kráľovstve. Bola to akási anglicko-talianska patová situácia.

Nakoniec sme to vyriešili a auto sa vrátilo, ale potom sa zdalo, že sa bude pravidelne kažiť a zakaždým ho bude treba zachrániť a **o d v i e z ť** na transportéri. Bolo to krásne auto a keď fungovalo a ja som mal tú správnu náladu, bolo úžasné, ale na vyriešenie všetkých problémov bolo potrebných veľa falošných štartov (alebo žiadne štarty!). Ako každodenné auto som mal stále svoju Astru, ktorá najazdila státisíce kilometrov medzi prácou, návštevami otca a stretnutiami s priateľmi. Rozpadala sa, ale aspoň robila svoju prácu.

Príchod roku 2008

V roku 2008 sa francúzsky projekt skutočne dostal na hranicu únosnosti. Stavbári mali v roku 2007 dosiahnuť tzv. praktické dokončenie, keď sme im mali zaplatiť 90 % z celkovej sumy. Potom ste zostavili zoznam nedostatkov a oni mali rok na dokončenie potrebných prác, kým ste zaplatili zvyšok. Nakoniec od stavby upustili v apríli 2008, teda s ročným oneskorením. Zaplatili sme 90 %, ale problémy vyplývajúce z ich nekvalitnej práce sa začali prejavovať. Dodávatelia požadovali ďalšie peniaze, a keď sme odmietli, zobrali všetkých ľudí a stroje a odišli zo stavby raz a navždy. Dom nebol dokončený: neboli tam okná, dvere ani povrchové úpravy podláh a vnútorné steny. Bola hotová konštrukcia a príjazdová cesta, ale málo čo iné. Boli sme zaseknutí. Bola to absolútna nočná mora.

Potrebovali sme riešenie. Rupert je dobrý v tom, že sa dokáže pustiť takmer do všetkého, vrátane stavebných prác, a vďaka tomu bol ochotný a schopný. Dohodli sme sa, že pôjde do domu a s jednotlivými miestnymi dodávateľmi dokončí prácu. Našiel obkladača, tesárov a štukatérov a potom ich nejako prinútil, aby dom dokončili do júla 2008. Nemali sme na výber a museli sme doplatiť, pretože to boli noví dodávatelia, ale aspoň sme ho mohli v lete prenajať. Sága sa však ani zďaleka neskončila.

Neskôr v tom istom roku prišiel do kancelárie v Anglicku list. Bol napísaný vo francúzštine a v mene pôvodných stavebníkov v ňom exekútor z Francúzska požadoval zaplatenie 12 000 EUR. Hodil som ho do koša v domnení, že ho šanujú pre 10 % zostatok. V priebehu niekoľkých nasledujúcich mesiacov sa ukázalo, že to myslia vážne a žalujú nás o zostatok zo zmluvy, hoci ju nesplnili. Stále sa na nás obracali a nakoniec Rupert zavolať do spoločnosti a išiel za nimi, aby zistil, čo sa deje. Ukázal im zmluvu a to, čo neurobili.

Ukázalo sa, že spoločnosť bola na jeseň 2008 predaná miestnemu developerovi a kupujúci nedokončil due diligence a ani nevedel o našej zmluve s nimi. Predchádzajúci majiteľ vybral obrovské peňažné vklady, aby vytvoril rezervy spoločnosti, čím nafúkol jej hodnotu, a potom ju začiatkom roka 2008 predal, pričom náš projekt ešte nebol dokončený. Veci sa začali vyvíjať škaredo, listy právnikov prichádzali vo francúzštine. Nehodlali sme ustúpiť a boli sme nútení vyhľadať francúzsku právnu pomoc. Náš právnik nevedel po anglicky, takže moja odborná právnická francúzština sa musela rýchlo zlepšiť.

Vysvetlil som im, čo urobili, a tiež prácu, ktorú nedokončili. Súdny proces sa začal v roku 2008 a zahŕňal dve skupiny právnikov, stavbárov, projektového manažéra a poisťovateľov. Nášmu právnikovi sa nejakým spôsobom podarilo zvrátiť prípad tak, že sme to boli my, kto ich napadol, a po 12 rokoch francúzskeho súdneho konania, *12 rokov*, sme vyhrali. Nie som si istý, ako to dokázala, ale som rád, že sa jej to podarilo. Začiatkom roka 2020 sme získali späť svoje náklady a tie pokryli naše výdavky a to, čo sme na projekt vynaložili. Až v roku 2022 sa však dokončili všetky opravy nekvalitnej rekonštrukcie.

Dnes je naším cieľom, aby dom platil svoju cestu. Prízemie je prispôsobené pre osoby so zdravotným postihnutím a je celé na jednej úrovni, bez schodov. Stoly, posteľe a kúpeľne sú ideálne pre hendikepovaného človeka a u klientov je veľmi obľúbený.

Spoločnosť Origin medzitým dobre fungovala, pričom čelila bežným prevádzkovým výzvam rastúceho podniku. Otec sa presťahoval zo svojho domu v severnej časti Lake District do chráneného bývania v Arnside na pobreží neďaleko Kendalu. Mal malý byt na vidieku s obývacou izbou, kúpeľňou, kuchynským kútom a spálňou. Otec sa presťahoval až po dlhom naťahovaní rúk, ale do septembra 2008 si pomaly našiel priateľov a zaľudnil sa, hoci jeho zdravotný stav sa zhoršoval.

Späť do Južnej Afriky

V decembri som mal na stole svadobné pozvanie, keď Cornelia pozvala Lindu a mňa (a miestneho farmára z okolia, pre ktorého pracoval jej partner Albert) na oslavu so svojou rodinou do Južnej Afriky. S Lindou sme sa porozprávali a rozhodli sme sa, že je to príležitosť, ktorá sa naskytne raz za život, a tak sme začiatkom decembra naskočili na let z Manchestru na Heathrow a odleteli do Johannesburgu. Dopriali sme si prémiovú ekonomickú triedu. V Johannesburgu nás Corne a Albert čakali na prílete a odviezli nás po auto. Čakal na nás náš Peugeot 206 spolu s doručovateľom áut z požičovne, ktorý mal na sebe bojovú bundu a komunistickú čiapku s červenou hviezdou. Privítal nás s úsmevom, ktorý odhaľoval pozoruhodný nedostatok predných zubov. Bolo to mierne znepokojujúce, ale ukázalo sa, že je to milý chlapík, ktorý nám neskôr prišiel na pomoc. Cornelia povedala, že bude šoférovať, pretože pri odchode z letiska OR Tambo v Johannesburgu sa dá ľahko zablúdiť, a vyrazili sme do Sediba Lodge v biosférickej rezervácii Welgevonden, kde sme sa rozhodli stráviť prvé štyri dni.

Sediba, 2007

Dostať sa do Sediba Lodge predstavovalo niekoľko problémov. Po kilometroch jazdy po asfalte cez mestá a dediny sme odbočili a hodinu sme sa plahočili po poľnej ceste, kým sme dorazili k bráne parku. Bola to cesta s plným pohonom všetkých štyroch kolies a náš Peugeot 206 nebol práve vhodným autom na túto úlohu. Našťastie, pri bráne nás čakal Land Rover, ktorý nás odviezol na zvyšok cesty, hoci najprv ma museli dostať do toho Land Roveru, čo nebolo vôbec jednoduché.

Cornelia a jej rodina nás nechali pri bráne, pretože mali veľa práce na svadbe, a tak ma museli štyria strážcovia afrického parku zdvihnúť do vozidla a natlačiť na zadné sedadlo. Išli sme viac ako dve hodiny po ešte horšej ceste, ako bola tá predchádzajúca, ale nakoniec sme sa predsa len dostali do lodge. Bola to

vysnívané miesto. Šesť šťastných, usmievavých ľudí nás privítalo studeným ovocným džúsom a piesňou a tancom, keď sme prišli. Bolo tu centrálné centrum s barmi a reštauráciami a jednotlivé chatky roztrúsené v buši. My s Lindou sme mali tú najbližšiu, a hoci to bola bez schodov, aj tak bolo treba pár chlapov, aby ma dotlačili do centra, pretože cesta bola veľmi strmá. Namontovali nás, zariadili sme si spálňu a potom sme si vychutnali chutné jedlo, ktoré nám priniesli do chatky.

V spoločnosti Sediba

Nasledujúci deň o desiatej dopoludnia ma štyria strážcovia natlačili späť do Land Roveru a Linda mi pripravila čo najväčšie pohodlie s vankúšmi.

Neskoré rána a skoré popoludnia nie sú najlepším časom na safari jazdu, pretože zvieratá majú tendenciu v horúčave spať. Dúfali sme, že uvidíme veľkú päťku: nosorožca, byvola kapského, leoparda, slona a leva. Počas jazdy Victor, vedúci safari, upozorňoval na to a ono a potom, neďaleko hotela, povedal: "Pozrite sa tam k tým stromom." V mihotavej horúčave vystúpili z krovia dva nosorožce. Bol to čarovný pohľad.

Nosorožce!

V čase obeda sa Viktor zastavil na skvelé jedlo pod holým nebom v divočine.

Na prechádzke v Sedibe, 2007

Popoludní sme pokračovali v pátraní a videli sme hrocha a ďalšie nosorožce okolo jazera, ako aj svorku levov na love.

Lions

Victor nemal pušku, ale zdalo sa, že intuitívne vie, kde nájsť zver, a jeho skúsenosti boli pôsobivé. Po návrate do chaty sme si dali večeru na verande a po nej sme si dali slnečný koktail.

Neskôr večer Linda spala v posteli, keď ju zobudilo silné búchanie na okná spálne. Hluk zobudil aj mňa a zistili sme, že na sklo búcha skupina paviánov. Keďže paviány sú notoricky známe zlomyseľné tvory, boli sme vystrašení, že sa okno rozbije, ale našťastie sa tak nestalo.

Nasledujúci deň bol náš posledný celý deň. Povedali sme Viktorovi, že by sme chceli vidieť slona vo voľnej prírode, a on s úsmevom povedal, že uvidí, čo sa dá robiť. Opäť som sa natlačil do Land Roveru a prešli sme všetky najužšie uličky a zákutia, ale do obeda sme toho ešte veľa nevideli. Viktor sa na obed zastavil pri jazere, ďalšom rozprávkovo krásnom mieste. Po obede sme pokračovali ďalej a potom, keď sme zišli na maličkú cestičku, Victor nás priviedol až priamo za

veľký sloní býk, ktorý kráčal uprostred cesty, staral sa o svoje veci, oháňal sa chobotom a trhal lístie z konárov. Približovali sme sa k nemu, až si nás všimol a nevrlo sa pohlasiť desiat metrov od cesty, mával ušami a pozeral nám priamo do očí.

"Náš" slon

Inteligentné porozumenie v sloních očiach je pozoruhodné a z takej blízkosti sme cítili skutočné spojenie. Viktor nám doprial trochu času s týmto nesmierne pôsobivým tvorom a vidieť slona vo voľnej prírode bolo neuveriteľné.

Vtedy sme už boli na míle vzdialení od tábora a keď sme sa vracali na poslednú večeru, mraky sa zatiahli. Keď sme sa blížili k chate, bol súmrak a farby nadchádzajúcej africkej nočnej oblohy boli neuveriteľné. Ako slnko klesalo

do jasnej oblohy pod mrakom, obloha bola osvetlená ružovou a čiernou, modrou a červenou farbou. V Európe sa tomu nič nevyrovná.

Na večeru, ktorá sa konala na mieste zvanom Boma, ktoré je rekonštrukciou centra starej africkej dediny, sme sa prezliekli. Po tom, čo sme cestou prekonali desaťmetrového pytóna, sme si sadli k stolom oproti stene z plameňov. Vyšlo šampanské a my sme mali tú najúžasnejšiu večeru pod zamatovou oblohou plnou hviezd. Po večeri naši hostitelia predviedli úžasné predstavenie afrických piesní a tradičných tancov na pozadí ohňa. Naše safari sa chýlilo k veľkolepému koncu, ale nie skôr, ako sme sa vrátili do baru, aby sme sa poriadne opili Josephovými zvodnými koktailmi.

Svadba sa konala v meste Nylstroom. Kostol bol holandský reformovaný, luteránsky a veľmi založený na evanjeliách. Oltár a krucifix tam nie sú a bohoslužba sa sústreďuje na kazateľa a na to, čo hovorí.

Po obrade sa Cornelia a Albert odviezli v koči ťahanom koňmi a potom sme si užili fantastický večer s oboma rodinami. Ďalší deň, nedeľu, sme strávili oddychom v krásnom dovolenkovom rezorte uprostred africkej buše. Africké slnko je prudké - udiera ako kladivo, má ostrý kovový nádych a človek sa môže okamžite spáliť, takže bolo potrebné dávať si pozor.

Po zvyšok nášho pobytu v Južnej Afrike sme boli s Lindou odkázaní sami na seba, hoci sme sa s Kornéliou niekoľkokrát stretli na obede. Preskúmali sme miestne mestá a dediny, ale dávali sme si pozor, aby sme nešli príliš ďaleko. Keď nám zlyhala prevodovka, boli sme vďační nášmu chlapíkovi z požičovne áut, ktorý ešte v bojových uniformách vyrazil z Johannesburgu s náhradnou prevodovkou.

Nikdy som nebol v pozícii menšiny, teda okrem toho, že som zdravotne postihnutý. Ako beloch na vozíčku sa cítite veľmi exponovaný, keď idete po čudnom, zapadnutom africkom mestečku vedľa vysokej blondínky s luxusnou kabelkou cez plece a drahým fotoaparátom na krku. Možno boli naše obavy neopodstatnené, pretože sme sa nikdy nestretli so žiadnymi problémami.

V Afrike, 2007

Ku koncu našej cesty sme prešli okolo squatterského tábora, v ktorom na míle a míle žili ľudia pod paletami, látkami, konármi a všetkým, čo sa dalo zohnať ako prístrešok. Tábor nemal tečúcu vodu, elektrinu ani toalety, napriek tomu tam bolo cítiť miesto. Jeden muž mal svoju chatrč opretú o krajnicu na okraji cesty a vytvoril si dvor zo zachráneného drôtu, ktorý hrdo zametal.

Chatrč v africkej chatrči, 2007

Miňali sme ľudí, ktorí niesli drevo na chrbtoch, a keď sa zotmelo, v tmavom a tichom tábore sme cítili vôňu horiaceho dreva. Občas sa mihol oheň, ale najzvláštnie bolo zažívať ticho tisícov ľudí. Kontrast medzi týmto a luxusom v neďalekej Sedibe bol extrémny a nepríjemný.

Boli to dva týždne, ktoré mi v mnohých ohľadoch otvorili oči a boli výnimočné. Domov sme sa vrátili do chladného anglického decembra.

Otcovo zhoršenie a smrť

Začiatkom roka 2009 sa otcov zdravotný stav dramaticky zhoršil. Dostal infekciu hrudníka a potom zle reagoval na antibiotiká, ktoré mu predpísal lekár. Mám podozrenie, že mal alergiu na penicilín, ale lekári lieky nezmenili a otec sa zhoršil.

Vo februári nastúpil do nemocnice a 20. februára zomrel.

Videl som ho 19. večer a po tom, čo som mu poprial dobrú noc a poštekľil ho na prste, som si naposledy spomenul na jeho úsmev. Neskôr sme zistili, že uprostred noci, po polnoci, s otcom hovorila zdravotná sestra, keď povedal: "Dnes mám výročie svadby." Bolo to tak a otec krátko nato zomrel. Úmyselne sa dožil 20. februára, kým sa nechal skĺznuť.

Bol to Rupert, kto mi zavolať o šiestej ráno, aby mi oznámil novinky. Chudák Rupert sa v noci vrátil zo Španielska a o polnoci prešiel okolo nemocnice. Myslel si, že je príliš neskoro na návštevu, a tak tam nešiel. Rupert bol veľmi smutný, že nemal možnosť rozlúčiť sa.

Po pohrebe nasledovala kremácia a rozptýl popola na tom istom mieste, kde sme rozptýlili mamin popol, aby mohli byť opäť spolu.

Potom sme sa s Rupertom museli zaoberať otcovým domom a po dlhých ťahaniciach sme sa ho rozhodli predať. Nebolo to zďaleka v ideálnom čase, pretože následky finančnej krízy z roku 2008 znamenali, že trh s bývaním sa zrútil a všetky ponuky, ktoré sme dostali, boli smiešne nízke. Nakoniec sme dostali ponuku výrazne pod požadovanou cenou a rozhodli sme sa ju prijať, aby sme nepredlžovali proces. Boli sme radi, že sme sa ho zbavili.

Život ide ďalej

Smrť blízkeho človeka zvyčajne zvýrazní krehkosť života, najmä keď sa dostanete do tesnej šlamastiky. V marci 2009, krátko po otcovej smrti, som bol na večeri v Lancasteri s Lindou a priateľmi. V tom čase bývala u mňa a cestou domov sme prišli k dlhej zákrute na ceste. Živý plot ešte nemal lístie a ja som videl, že sa k nám blížia dve autá. Išiel som rýchlosťou asi 30 km/h, ale keď sme sa dostali do zákruty, uvidel som pár svetlometov, ktoré sa na mňa rútili po nesprávnej strane cesty. Vodič sa z nejakého dôvodu rozhodol predbiehať v slepej zákrute. Z ľavej strany ma blokoval živý plot a z pravej prvé auto, takže som nemal kam ujsť a s Lindou sme zamrzli a čakali sme na úplný čelný náraz. Druhému vodičovi sa nejakým spôsobom podarilo vtesnať medzi mňa a druhé auto, pričom mojej Astre strhol predné koleso a bočné zrkadlo, a potom narazil do stĺpika brány v plameňoch. Naše auto sa prevrátilo na troch kolesách a nikam nešlo. Zavolali sme políciu a môj opatrovateľ si po mňa prišiel. Ukázalo sa, že traja mladíci v aute, ktoré sa stalo terčom útoku, sa predvádzali trom dievčatám v druhom aute. Keby som bol v tej zákrute o milisekundu skôr, nie som si istý, či by sme prežili. Bol to desivý zážitok. Ako zázrakom, okrem toho, že si bezohľadný vodič zlomil ruku, boli všetci v poriadku. Potom bol stíhaný a odsúdený za nebezpečnú jazdu a dúfam, že sme sa poučili.

Pohyb vpred od marca 2009 do decembra 2011

R Nahradenie havarovaného vozidla nie je také jednoduché, keď sa musí všetko prispôbiť. Keď sa Astra stala šrotom, bolo treba sa opäť vrátiť k špecialistom na ručné ovládanie,

a keď som si konečne prevzal svoj nový nablýskaný Ford Focus, zistil som, že môj starý spôsob nastupovania do auta už nefunguje dobre, pretože pri každom nasadnutí a vystúpení som stratil rovnováhu a narazil tvárou do volantu. Nebola to zábava a trvalo týždne pokusov a omylov, frustrácie a rozbitých nosov, kým som prišiel na nový spôsob.

Napriek tomu mi šoférovanie prináša veľa radosti a úžasný pocit nezávislosti. To som si uvedomil, keď som jedného májového dňa cestoval do práce v aute značky Jaguar a prechádzal som okolo miesta neďaleko mojej kancelárie, ktoré ponúka vzdelávacie aktivity pre ľudí so zdravotným postihnutím. Z autobusu vystupovali ľudia, niektorí z nich schádzali po rampách na invalidných vozíkoch, iní mali rôzne poruchy učenia a iné postihnutia. V ten deň ma zarazili rozdiely a podobnosti v postihnutí a tento rozpor ma naozaj zasiahol. Bol som zdravotne postihnutý a oni boli tiež zdravotne postihnutí, a predsa som sa v krásne májové ráno viezol do svojej vlastnej firmy. Bol som telesne postihnutejší ako väčšina z nich, ale oni boli odkázaní na špecializovanú dopravu, ktorá ich odvážala na špeciálne určené aktivity. Je toho veľa, za čo môžeme byť vďační, a v živote sú chvíle, ktoré nám to ostro zdôrazňujú.

Inokedy, neskôr v máji, som sa vracal po poľnej ceste smerom na kopec Ingleborough, keď ma zrazu prepadol úžasný pocit. Sedel som v tomto krásnom aute, vracal som sa z práce vo svojom vlastnom podniku vo fantastický slnečný deň, pričom som sa pozeral na úžasný výhľad, a v mysli som sa vrátil späť k dvadsiatim rokom môjho postihnutia, ktoré viedli k tomuto okamihu. Všetky

moje emócie boli plné

až do prasknutia. Všetko bolo naplnené na maximum. Bolo to šťastie? Nie som si istý, ale bol som plný. Všetky moje pocity boli plné. Bolo to nádherné.

V októbri 2009 si HPC, vodičský klub pre pokročilých vodičov, ktorého som členom, prenajal pretekársku trať Oulton Park neďaleko Chesteru. Už predtým som jazdil na tratiach ako Croft, The Three Sisters a Cadwell Park, ale na trati ako Oulton Park som nikdy nebol. Išiel som si to vyskúšať a Thea, moja vtedajšia opatrovatelka, išla so mnou. Keď som bol na trati sám, prepadol ma ten istý pocit hlbokých emócií a znova sa to zopakovalo jedného večera, keď som išiel cez vresoviská z Benthamu. Tam som jazdil sám, s tým pocitom absolútnej nedôvery, úžasu a spokojnosti. Bolo to úžasné. Nemohol som si ani utrieť nos, ale bol som v aute. Ťažko to vyjadriť slovami.

Odhliadnuc od problémov s autami, šoférovanie je pre môj život veľmi dôležité, a to nielen ako spôsob, ako sa dostať z bodu A do bodu B.

Problémy s katétrom

V polovici roku 2000 som začal mať skutočné problémy s močovým mechúrom. Používal som drenážny kondóm a poklepaním na brušné svaly som si stláčal prostatu a močovú trubicu, aby som sa vymočil. Pýtal som sa svojho pôvodného konzultanta v Stoke Mandeville, či existuje nejaký spôsob, ako sa vyhnúť používaniu katétra. "No, jediná možnosť je kastrácia, chemická alebo skutočná," znela jeho odpoveď. Myslím, že si robil žarty, ale nemusím hovoriť, že sa mi nepáčila ani jedna možnosť. V decembri 2009 som odišiel do Nemecka, aby som navštívil konzultanta vo Frankfurte a získal konečné stanovisko, po ktorom som sa chystal stráviť Vianoce s Rupertom v Španielsku.

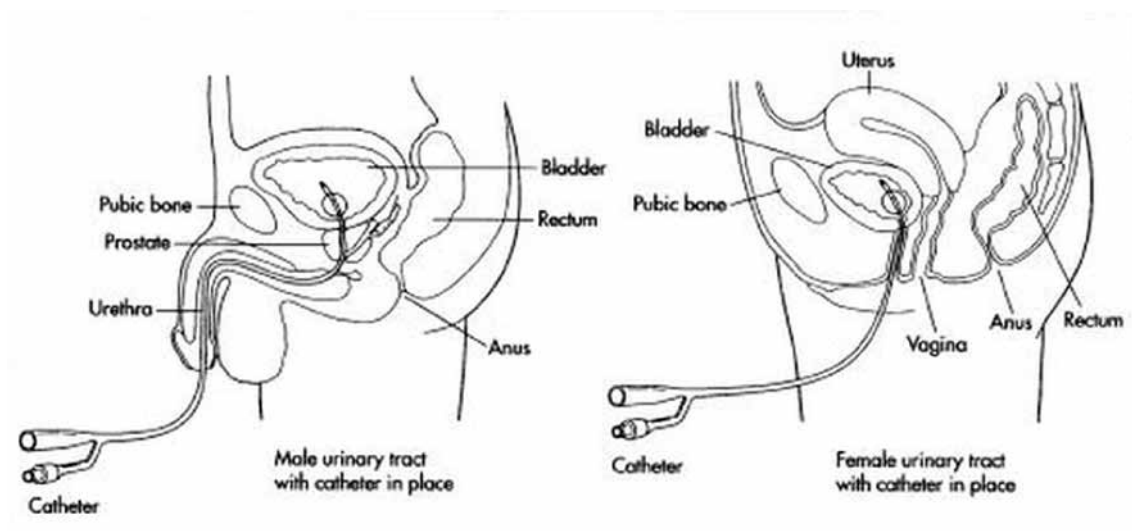
Do hotela vo Wiesbadene som sa dostal po strašnej ceste v snehu. V Anglicku sú na Vianoce v hoteloch samé párty, ale v Nemecku nebolo ani živej duše, hoci sa nám nakoniec podarilo nájsť nočného vrátnika. Na druhý deň som navštívil lekára. Veľmi neelegantne mi nasadil strmene ako pri pôrode a začal mi šúchať do brucha - samozrejme, nič som necítila. Thea, ktorá bola na ostrejšom konci, však spadla od smiechu a zdvorilo ju požiadal, aby opustila miestnosť. Nakoniec sa ukázalo, že nakoniec budem musieť ísť s močovým katétrom cez môj penis; nedôstojné vyústenie nedôstojného hodnotenia, ale lepšie ako kastrácia, predpokladám.

Boli sme v Španielsku, kde sme strávili krásne chvíle s Rupertom a jeho rodinou, s ktorými sme sa stretli v roku 2009.

S Rupertovou rodinou v Španielsku

Doma sa jedného rána na jar 2010 stali močové záležitosti naliehavejšími, ak mi prepáčite tú slovnú hračku. Cítila som sa veľmi nafúknutá a nepríjemne, a to až tak, že to bolo rovno do auta do nemocnice a na pohotovosť. Ukázalo sa, že mám nepríjemnú infekciu, pretože mi neodteká močový mechúr. Lekári mi vypustili liter moču, čo je príliš veľa. Stále som bola v kontakte s konzultantom v Nemecku, ktorý mi potvrdil, že katéter už nemožno odkladať. Katéter bol riadne zavedený a odvtedy ho používam.

Uretrálne katétre

*(Prevzaté z British Journal of Community Nursing 2015,
Bezpečná a účinná katetrizácia pacientov v komunite (A Bardsley))*

Mal som šťastie, že sa infekcia neobjavila, keď som bol v Španielsku alebo v Južnej Afrike, a tento incident ma prinútil uvedomiť si riziká spojené s cestovaním na vzdialené miesta, pretože je príliš ťažké uniknúť, ak by bola potrebná núdzová výmena katétra. Takže mám šťastie, že som tieto dobrodružné cesty absolvoval, keď som bol mladší, pretože dnes by som ich nebol schopný absolvovať, ak by som nemal so sebou zdravotnú sestru.

Pre tetraplegikov je typické, že nakoniec musia používať katétre, ale ja som mal veľké šťastie, že som 24 rokov vydržal bez katétra. Katétre majú svoje výhody, ale aj veľké nevýhody. Ich zavedenie je bolestivé a ľahko sa zachytia, čo môže viesť k roztrhnutiu a krvácaniu. Môj sa musí meniť každý mesiac a musí k nemu prísť zdravotná sestra. S katétrom ste náchylnejší na infekcie. Som celkom dobre naladená na to, kedy mám infekciu močového mechúra, ale oveľa horšie je, ak sa katéter úplne zablokuje a vôbec neodteká. To môže viesť k nepríjemnému stavu známemu ako autonómna dysreflexia.

Náš nervový systém má dve časti. Jedna je mimovoľná, autonómna časť, ktorá sa stará o krvný tlak a teplotu, ako autopilot udržiavajúci telo v rovnovážnom stave. Druhá, dobrovoľná nervová sústava, sa stará o pohyb a všetky vedomé telesné funkcie. Pri poraneniach chrbtice, najmä tých na vysokej úrovni, ako je to moje, samozrejme nič z toho neplatí. Pri autonómnej dysreflexii, ak vám niečo spôsobuje bolesť a nepríjemné pocity, začne vám stúpať krvný tlak a stúpa dovedy, kým buď nedostanete mŕtvicu, alebo neodstránite príčinu. Ako krvný tlak stúpa, exponenciálne stúpa aj bolesť a doslova máte pocit, že vám vybuchne hlava. V konečnom dôsledku je to presne to.

Stáva sa to a ľudia na mŕtvicu zomierajú pomerne pravidelne. Normálny krvný tlak je okolo 120/80 a bolesť pri hodnotách nad 180/110 je neopísateľná - predstavte si, že je 100-krát horšia ako najhoršia kocovina!

Všetci tetraplegici vedia o účinnom lieku nifedipín a ja nikdy nevychádzam z domu bez zásoby. Jedna tableta rýchlo zníži krvný tlak, hoci neodstráni príčinu, ktorou je obyčajne zablokovaný katéter. Ako to už v takýchto prípadoch býva, k zablokovaniu zvyčajne dochádza v noci a vyžaduje si okamžitú výmenu, aby sa predišlo ďalším zdravotným komplikáciám. A tak len ďalším aspektom zábavy a hier tetraplegika je usilovne pracovať na tom, aby sa zabránilo zablokovaniu tým, že sa bude veľa piť, užívať rôzne druhy liekov a používať súpravy na preplachovanie katétra. Vtedy mi však bolo neznáme, že pitie veľkého množstva vody prináša svoje vlastné riziká ...

V roku 2010, keď sa spoločnosť Origin blížila k desiatim rokom svojej existencie, sa spoločnosť rozvíjala, počet zamestnancov v kancelárii sa zvyšoval a rozširovala sa aj samotná kancelária. Rozširovali sme sa do susedných kancelárií a spoločnosť napredovala na všetkých frontoch. Mali sme všetky bežné pracovné výzvy, prevádzkové ťažkosti, ako napríklad sťahovanie zamestnancov, zlepšovanie softvéru a nábor zamestnancov, ako aj súdny spor vo Francúzsku. Ako sa hovorí: "Ak nechcete mať problémy v podnikaní, nezačnite podnikat'. Cez víkendy som sa stretával s priateľom Paulom Brownom na pive, ako to robím od 80. rokov, a stretával som sa s priateľmi, napríklad so starými kamarátmi Daveom a Andym, keď boli nablízku.

S Lindou, Daveom a Andym, 2017

V podstate som sa stretával s priateľmi, chodil na večere a trochu cestoval. Bolo to rušné a zábavné.

V máji som zorganizoval stretnutie v samostatnej kancelárii v našej budove. S istým chlapíkom som sa stretol kvôli istému nápadu, ktorý chcel prediskutovať, a po stretnutí odišiel. Pokúsil som sa zavolať do kancelárie, aby ma vyzdvihol, ale ukázalo sa, že v tejto kancelárii nie je mobilný signál, čo znamenalo, že som bol odkázaný sám na seba, hoci len oproti recepcii. Rozhodol som sa, že sa tam pretlačím a požiadam recepcnú, aby zavolala niekoho, kto ma vyzdvihne. Bola to čerstvo zrekonštruovaná kancelária a dvere mali pevnú vratnú pružinu, ktorá zabezpečovala ich zatvorenie. Keď som sa pokúsil dvere vytiahnuť, ani sa nepohli. Čo mám robiť? Ešte som niekoľkokrát potiahol, pretože zvyčajne dokážem dvere otvoriť palcom a potom ich zatlačiť späť lakťom, ale nová pružina bola silnejšia ako ja a dvere sa ani nepohli. Skúšala som to znova a znova, so zvýšeným odhodlaním, až ma námaha prevrátila zo stoličky na pravý bok, pričom som sa držala ľavou rukou. Nedokázala som sa posadiť a jedinou možnosťou bolo nechať sa zošmyknúť na podlahu. Bojoval som s dverami a dvere zvíťazili.

V tej chvíli už boli dvere veľmi mierne pootvorené a ja som zo svojej pozície na podlahe stihol urobiť dostatočný hluk, aby mi okoloidúci prišiel na pomoc a posadil ma späť do kresla.

V kancelárii som sa cítil dobre a rozhodol som sa, ako sa ukázalo, nerozumne, že nepôjdem do nemocnice na vyšetrenie. Namiesto toho som dokončil svoj deň, nasadol do auta a odviezol sa domov. Majte na pamäti, že necítim hlboko zakorenenú bolesť kostry ani nič iné.

Môj pád sa stal v stredu a vo štvrtok som sa už trochu ľutoval a hľadal som, ako by som mohol zistiť, či som si zlomil kosť. Veľkú obavu som mal z toho, že by ma mohla dostať autonómna dysreflexia - spôsob, akým mi telo dáva najavo, že je nejaký problém. Sledoval som si krvný tlak, ale nebol zjavný dôvod na obavy. Podľa môjho prieskumu **b o l o** jediným ďalším spôsobom, ako to zistiť, kontrolovať zjavný opuch alebo si urobiť röntgen. V piatok ráno bola moja pravá strana určite opuchnutejšia ako ľavá, hoci nie o veľa. Rozhodol som sa, že jediným rozumným riešením bude ísť do nemocnice, kde röntgen ukázal, že som si zlomil trochanter, kosť spájajúcu driek stehennej kosti (dlhá kosť v nohe) s guľou na jej konci. Takže som odišiel domov so zlomenou nohou a pre každého, kto má plne funkčné telo, by to boli muky. Pre mňa som, samozrejme, nemal ani potuchy o tom, akú bolesť som mal mať. Zlomenina by si vyžadovala buď operáciu, alebo 12 týždňov v sadre, kým by sa všetko dalo dokopy. Vedel som, aké praktické ťažkosti mi spôsobí, ak budem mať 12 týždňov na bedrovom klbe

sadru, preto som si vybral možnosť operácie.

Operácia bola naplánovaná na sobotu večer, ale popoludní sa lekári začali obávať operácie tetraplegika a najmä problému autonómnej dysreflexie. Telefonovali na oddelenie pre poranenia chrbtice v Southporte, aby zistili, čo so mnou majú robiť. Na výber som mal plnú anestéziu, epidurálnu anestéziu alebo operáciu bez anestézie. Tím nebol ochotný operovať s úplnou anestéziou, pretože tetra môžu byť nepriaznivo ovplyvnené celkovou anestéziou a môže trvať oveľa dlhšie, kým sa zotavia, keďže naše pľúca sú už slabé.

Dohodli sme sa na epidurálnej ceste. Chirurg chcel, aby som zostala pri vedomí a hovorila s ním. Bolo to dosť surrealistické, keď som ležala na boku, rozprávala sa s chirurgom a počúvala hudbu v pozadí, aby som sa pokúsila zahlušiť *pzz pzz* jeho rezanie do kosti. Neprítomne som hľadel do prázdna, ale pomaly som si uvedomoval pohyb v reflexnej nehrdzavejúcej oceli okolo svetiel. Keď som zaostril, uvedomil som si, že sledujem obraz chirurga s rukami vo mne, a cítil som sa trochu ako v mäsiarstve. Odvrátil som zrak a rozhodol som sa, že by som si mal ušetriť detaily procesu, ktorý súvisí s tým, že mi nasadí dynamickú titánovú skrutku do bedrového kĺbu.

Mal som sa zotavovať na oddelení všeobecnej chirurgie, kde nikto netušil, ako sa o mňa starať. V nedeľu ráno, keď som sa snažila vyprázdniť (proces, ktorý môže trvať aj dve hodiny), jediné, čo som mala ako súkromie, boli závesy okolo postele. Dostal som sa tam, ale pre ostatných na oddelení to nemohlo byť príjemné. Mala som so sebou opatrovateľku a boli by sme radi, keby sme to zvládli sami, ale personál oddelenia bol trochu teritoriálny. Plne chápem profesionálnu hrdosť, ale niekedy môže sklznúť do ignorancie. Od všeobecných sestier sa nedá očakávať, že budú mať potrebnú úroveň pochopenia špecifických postupov starostlivosti, ktoré si vyžaduje môj každodenný život, a zistil som, že musím prevziať iniciatívu.

Myslím, že konzultant to pochopil a hneď ako sa uistil, že sa môj stav bedrového kĺbu zlepšuje, povedal: "Doma budete mať lepšiu starostlivosť, však?"

"Áno," bola moja dychtivá odpoveď.

"Ak budeš zajtra v poriadku, môžeš ísť."

To mi vyčarilo veľký úsmev na tvári, aj keď sestry zúrili. Konzultant dodržal svoje slovo a na druhý deň mi na vizite na oddelení dal súhlas na prepustenie. "Áno, môžete ísť domov a obvodné sestry vás môžu navštíviť, aby vám vymenili obvazy."

Potom som musel nabrat' silu a po dvoch mesiacoch som mohol opäť šoférovať -

po týždňoch, keď som musel do práce chodiť taxíkom.

Môj bok je odvtedy perfektný.

Vlak do Francúzska

V októbri som bol pripravený ísť opäť do Francúzska a rozhodol som sa vyskúšať vlak namiesto tlačenia a ťahania sa lietadlom. Išli sme vlakom zo Skiptonu a potom Eurostarom zo St Pancras do Lille. Nakoniec sme do Perpignanu dorazili o desiatej večer, ale cesta bola bezproblémová a prišli sme v dobrej nálade.

Mojím opatrovateľom na tejto ceste bol Shaun Churchill, Austrálčan, ktorý mal vynikajúci prístup "áno, skús to". Bola to naša prvá spoločná zahraničná cesta a veľmi dobre sme si rozumeli.

Jedno ráno sme sa rozhodli navštíviť miestny hrad, ale mali sme problém dostať sa cez bránu. Shaun si všimol turistickú skupinu, ktorá išla inou cestou, a keď ma nechal čakať, vydal sa za nimi. Chvíľu som čakal a vzápätí Shaun kričal z hradieb: "Pete, zasekol som sa!" Vošiel za nimi zadným vchodom a dvere sa za ním zavreli. Nemohol sa dostať von, takže mu nezostávalo nič iné, len nasledovať skupinu, kým nevyšli von. Keď som ho pozoroval na hradbách, pripomenulo mi to príbeh o Rapunzel vo veži a musel som sa smiať. Konečne sme sa opäť stretli!

Počas stredného prázdninového víkendu sa počasie zmenilo z horúceho a príjemného na búrlivé. Collioure má malú úzku zátoku, a keď sa zdvihol vietor a more, vyše šesťmetrové vlny začali hádzať na pláž obrovské balvany. To nie je v Stredozemnom mori bežné a more zostalo mohutné aj na druhý deň, keď sme sa dozvedeli, že v noci zahynul človek. Počas búrky sa išiel kúpať a už sa nevrátil. Bola to tragédia a smutná strata života.

Moje polstoročie

V roku 2011 som oslávil 50 rokov a považoval som sa za šťastného človeka, ktorý dosiahol takýto míľnik. Ten rok si pamätám aj kvôli uvedeniu francúzskeho filmu *Intouchables*. Film je o tetraplegikovi a je to jeden z tých príbehov, ktoré vás rovnakou mierou rozosmejú aj rozplačú. Je to fantastické zobrazenie vzťahu medzi opatrovateľom a jeho klientom. Amandine, ktorá mi vtedy dávala hodiny francúzštiny, si ho pozrela trikrát, pretože povedala, že jej klient pripomína mňa. Povedala, že zakaždým plakala! Oplatí sa to pozrieť.

Dosiahnutie polstoročnice sa mi zdalo ako dôvod na oslavu a bol som rozhodnutý usporiadať oslavu. V roku 2011 som bol niekoľkokrát vo Francúzsku a v decembri som si naplánoval svoju päťdesiatku v Collioure. Našli sme reštauráciu a rozhodli sme sa, koho pozveme, hoci očakávať, že ľudia budú kvôli narodeninovej oslave cestovať cez pol Európy, je dosť náročné. Ako rok plynul, vyzeralo to tak, že nás bude v ten večer aspoň tucet.

Pozvala som dve naše au-pairky z čias, keď sme boli s Rupertom deti, moju krstnú mamu Corrie a Anniku. Obidve súhlasili - v prípade Corrie to bolo približne 50 rokov po tom, čo ma ako bábätko držala v náručí. Prišli aj moji priatelia Dave a Andy, Linda a Giles a Vicky. Bez Richarda a Lisy by to nebola oslava a moja teta Dorothea tiež súhlasila, že príde. Všetci sme išli vlakom a ja som išla so svojou opatrovateľkou Sam a s Dorotheou sme sa stretli na King's Cross. Cestovalo nás toľko, že cesta bola dosť vyčerpávajúca, ale bavili sme sa.

Boli sme tam so Samom na dva týždne a na víkend sa k nám mala pripojiť partia. Počasie bolo sychravé, jasné a chladné, ako sa na december patrí! Dohodol som mikrobús, ktorý mal partiu odviezť na ochutnávku vína, zatiaľ čo Richard mi nalial do svojho veľmi pekného Aston Martina DB7 Volante V12 a my sme ho nasledovali.

Degustácia vína vo veľkom štýle, 2011

Sedeli sme uprostred vinice, boli sme skvelí priatelia, pili sme dobré víno a ja som si nevedela predstaviť lepší spôsob, ako stráviť narodeninové popoludnie.

V reštaurácii na moje 50. narodeniny, 2011

Večer sme si dali úžasné jedlo v miestnej reštaurácii. Bolo to úžasné a obzvlášť ma dojalo, že Annika a Corrie to stihli.

S priateľmi na mojich 50. narodeninách, 2011

Niektorí miestni obyvatelia boli veľmi dojatí, že som si na svoje narodeniny vybral práve Collioure, a začali spievať našu národnú hymnu *God Save the Queen*. Odpovedali sme im piesňou *La Marseillaise*. Bola to skvelá zábava a presne taká oslava, v akú som dúfal.

Linda nás pozvala do Dánska na Vianoce, takže sme sotva pristáli v Spojenom kráľovstve, odleteli sme do Billundu v centre Dánska, známeho najmä ako domov spoločnosti Lego. Sam nás odviezol do Aarhusu, kde sme sa ubytovali vo veľkom, luxusnom hoteli, kde sme mali pocit, že sme dosiahli status celebrity. Európania majú tendenciu tráviť Vianoce doma, takže v hoteli bol veľký pokoj a my sme dostali izbu na najvyššom poschodí. To si vyžadovalo jazdu vonkajším skleneným výťahom, čo bolo mierne znervózňujúce. Na vnútornej stene výťahu bol zoznam slávnych ľudí, ktorí bývali na tomto najvyššom poschodí, napríklad David Bowie a ďalší hudobníci, ktorí spievali v Musikhuset (slávnej koncertnej sále vedľa), spolu s významnými politikmi, ako napríklad Margaret Thatcherová. Zvyšok bol sklenený a všetko sa zdalo byť ďaleko dole.

Naša izba bola nádherná, s neuveriteľným výhľadom na mesto. Lindina rodina nás ako vždy úžasne privítala a Vianoce a Nový rok sme strávili pri jedle a pití. Privítanie a množstvo skonzumovaného jedla a pitia v Dánsku treba zažiť, aby ste uverili. Hlavné vianočné jedlo 24. decembra sme mali v dome Lindinej sestry Charlotte, asi hodinu cesty od hotela. Bol to krásny starý dom s modernou bočnou prístavbou. Je úžasná kuchárka a jej manžel je vynikajúci stolár. V dome je nádherná drevená výzdoba s podlahami zo svetlého dreva a úžasným dánskym nábytkom - naozaj úžasný dom a úžasné jedlo k nemu. Domov sme sa vracali s bruškami na prasknutie, aby sme si to isté zopakovali o 12 hodín neskôr pri 8-chodovom jedle. So Samom sme sa veľa túlili po Aarhuse a skúmali mesto. Silvester bol o ďalšom krásnom jedle, alkohole a ohňostroji - ohňostroj je v Dánsku takmer populárnejší ako jedlo a pitie!

Zábava na 50 rokov január 2012 až november 2013

N Keďže mi bolo 50 rokov, rozhodla som sa, že rok 2012 bude rokom, v ktorom budem robiť veci, ktoré som vždy chcela, ale nikdy som sa k nim nedostala alebo som sa do nich potrebovala prinútiť. Bude to môj rok, v ktorom si vytiahnem prst a začnem s ním.

Rozhodol som sa ísť na Veľkú cenu Monaka, olympijské hry v Londýne a Festival rýchlosti v Goodwoode.

Aby som mohol ísť na Veľkú cenu, musel by som byť koncom **m á j a** vo Francúzsku. Všetko som dohodol s austrálskou opatrovateľkou Sabinou, ktorá sa o mňa starala. Rezervoval som miesta na balkóne s výhľadom na pretekársku dráhu v Monaku. Bol to môj rok päťdesiatky a ja som si to chcel užiť - na náklady kašlem. Našli sme lístky na bezbariérové miesto a výlet sa začal. Monako sa stalo skutočnosťou.

Náhodou som sa o tom zmienila Kaye, našej obvodnej sestre, keď mi vymieňali katéter. Dupla si nohou a povedala: "Pete, ak ideš do Monaka, idem s tebou. Od detstva sa zaujímam o motorky a motoristické preteky a na chrbte motorky som prešiel Európou a navštívil všetky motorkárske festivaly. Takže bezo mňa nepôjdeš."

"Dobre, to je fér." Povedal som. A Kaye bola na výlete!

Do Collioure sme išli vlakom ako predtým. Sabina si užívala predĺžený víkend vo voľnom čase, pretože ju Veľká cena nezaujímala, zatiaľ čo Kaye, Richard a ja sme sa bavili ako o život a boli sme úplne uchvátení všetkým tým dianím a

vzrušením.

S Richardom v Monaku, 2012

Monako, 2012

Podarilo sa nám toho toľko stihnúť, vrátane stretnutia s jazdcami Markom Webberom, Michaelom Schumacherom a Sebastianom Vettelom - bolo to šialené. Ako zážitok to bolo nadštandardné.

Keď som sa v pondelok vrátil do Collioure, bol som úplne vyčerpaný. Intenzita zážitkov z Monaka si vybrala svoju daň. Po zvyšok týždňa sme so Sabinou oddychovali a venovali sa turistike na juhu Francúzska a v Španielsku. Na malých miestach sme si dali croissanty a kávu a po ceste sme si dali výborné obedy. Ja viem, problémy, problémy, ale niekto tie veci robiť musí.

Ďalším bodom na mojom zozname úloh bol júlový Festival rýchlosti v Goodwoode. Lord March má v Goodwood House pretekársku dráhu a jeho festival je oslavou všetkých automobilov a rýchlosti. Beata, moja poľská opatrovateľka, išla so mnou a pred cestou do Goodwoodu sme sa opäť ubytovali v hoteli Holiday Inn na Piccadilly. V Goodwoode som sa stretol s Gilesom, aby Beata mohla na celý deň utiecť a nemusela predstierať, že sa zaujíma o autá - čo rozhodne nie je pravda! Na druhej strane sme s Gilesom boli ako školáci na výlete a nadšene sme prechádzali od auta k autu. Boli tam rady a rady športových áut a motoriek rôznych ročníkov a my sme sa mohli pozerieť na auto Lewisa Hamiltona, ako sa preháňa po trati. Revu motora, chrčaniu a vrčaniu sa nič nevyrovná. Prežili sme úžasný víkend a bonusom bolo, že sme mohli stráviť čas s Gilesom a jeho rodinou.

Nakoniec to boli olympijské hry. Už od roku 1972, keď som ako malý chlapec sledoval olympijské hry, som sníval o tom, že budem tieto udalosti sledovať naživo. Lístky sa vydávali lotériovým systémom a ja som si myslel, že je to príliš nepredvídateľné na to, aby som si naplánoval cestu do Londýna. Pozrel som sa na internet a zistil som, že spoločnosť Thomas Cook predáva zlaté, strieborné a bronzové olympijské balíky, ktoré kupujúcim umožňujú vybrať si podujatie, deň a hotel, do ktorého chcú ísť. Ceny za finále na 100 m boli megaburzové, ale deň mužského finále na 200 m bol výrazne lacnejší. Tento deň zahŕňal aj beh na 1 500 m, skok do diaľky a ďalšie disciplíny. Balík bol drahý, ale nie smiešny, takže som do toho išiel a rezervoval si ho. S Gilesom sme sa rozhodli ísť spolu a keďže je fotograf, tešil sa na dobré príležitosti na fotenie. Sabina z Austrálie bola v tom čase mojou opatrovateľkou. V krásny augustový deň sme vyrazili z Claphamu a s pocitom slávnostnej príležitosti sme sa v Jaguári so stiahnutou strechou vybrali do Londýna. Opäť sme mali rezervovanú izbu v hoteli Holiday Inn na Piccadilly a bolo to perfektné. Giles sa k nám pripojil v sobotu ráno a my sme trochu s napätím čakali na plánovaný poludňajší príchod našich drahocenných lístkov. Nakoniec sa objavil dosť horúci a otravný zástupca spoločnosti Thomas Cook, odovzdal nám lístky a my sme mohli vyraziť.

Giles nám naplánoval trasu na olympijský štadión, ktorá zahŕňala cestu metrom. Bolo to prvýkrát od 80. rokov minulého storočia, čo som cestoval metrom, ale som veľmi rád, že sme to urobili, pretože atmosféra bola neuveriteľná. Zdalo sa, že všetci majú úžasnú náladu, rozprávajú sa a smejú sa medzi sebou, čo je vo verejnej doprave nezvyčajné. Londýnske metro jazdí vysokou rýchlosťou a ja som sa držal ako prikovaný, pretože som nechcel spadnúť zo stoličky. Po príchode boli pristavené špeciálne autobusy, ktoré vozili na štadión ľudí s postihnutím. Bezpečnostná kontrola bola veľmi prísna, ale nakoniec sme sa dostali na štadión, kde nás usadili za olympijské stožiare. Sedadlá z viacerých dôvodov rozhodne neboli vhodné pre vozíčkarov a ja som nič nevidel. Po chvíli vyjednávania nás presunuli na bezbariérové miesta s tým najúžasnejším výhľadom - asi 10 radov dozadu od rohu s krížom, kde sa stretávajú všetky dráhy. Videli sme na štartovú čiaru a na cieľovú pásku. Giles a ja sme boli nadšení.

Počas dňa sa vzrušenie stupňovalo a bolo ťažké udržať krok so všetkým, čo sa dialo. Večer prišli veci na vysokej úrovni. Sledovali sme úžasný beh na 1 500 m, ktorý vyhral Taoufik Makhloufi vo svetovom rekorde, a v tejto fáze už bola atmosféra neuveriteľná.

Potom prišla "veľká" udalosť, finále na 200 m s Usainom Boltom. Beh na 200 m je svojím spôsobom lepší ako beh na 100 m, pretože je dvakrát dlhší. V laktovej zákrute, priamo pred nami, sme videli, ako Bolt predlžuje svoj krok a vzdaluje sa, a ako chrt si to šinul po trati, aby vyhral.

Sledovanie olympijských hier, Londýn, 2012

Hluk bol ohlušujúci a zdalo sa, že štadión čoskoro vzlietne. Dokonca aj pri odchode dav stále bzučal na adrenalínovej vlne. Nikdy predtým som nič podobné nezažil. To bol deň!

Začína sa diať niečo zvláštne

Ako sa často stáva, keď sa veci zdajú byť v najlepšom poriadku, objaví sa niečo, čo vás vráti späť na zem. Z doterajšieho čítania môjho príbehu sa môže zdať, že som veľa času strávil zábavou. Samozrejme, práve na zábavu si človek spomína a v skutočnosti bolo všetko prispôsobené môjmu nabitému pracovnému programu. Môj bežný pracovný režim ma núti vstávať o siedmej ráno, aby som bol oblečený a naraňajkovaný a pripravený odísť do kancelárie o pol deviatej ráno. Tam som bol približne o 9.15 hod. a pracoval som až do 17.00 hod., domov som sa vrátil okolo 18.00 hod. a v posteli som bol o 22.00 hod. Práca zahŕňa nekonečné telefonáty, stretnutia a e-maily, riešenie zložitých problémov a výziev a strategické plánovanie do budúcnosti.

V práci, 2010

Okrem toho je pri poranení chrbtice vždy potrebné riešiť množstvo časovo náročných každodenných rutinných ...

Približne v čase olympijských hier som si všimla, že sa mi na nohách objavujú oblasti s ružovým sfarbením kože. Bola som z toho zmätená, pretože som roky nosila ten istý typ obuvi a používala ten istý vozík, ale zrazu sa zdalo, že moja pokožka na niečo reaguje. Koncom jesene som si všimol, že moje brucho sa po stolici zväčšuje a opúcha, namiesto toho, aby sa normálne zmenšovalo. Moje črevá sa stávali menej predvídateľné. Pretrvávajúce zmeny oproti "zvyčajnému" sú vždy dôvodom na znepokojenie a ja som sa snažila zistiť, čo by sa mohlo diať. Sledoval som svoje nohy, ktoré boli naďalej zvláštne fľakaté, a zašiel som na vyšetrenie na spinálne oddelenie, ale nezistili nič zlé.

V novembri 2012 sme sa s Lindou a naším kancelárskym tímom vybrali na ples Back Up. Témou toho roku bolo To najlepšie z Británie a my sme sa rozhodli ísť ako kráľ Henrich VIII. a jeho šesť manželiek v sprievode štátneho kata. Len pre prípad, že by ...

S mojimi šiestimi manželkami na plese Back Up, 2012

Kráľ Henrich! 2012

Preč s jej hlavou! S Lindou, 2012

Štátny kat, 2012

Všetci prežili pekný večer.

V decembri sme sa s Beatou vybrali na Vianoce do Francúzska. Zistil som, že byť na Vianoce mimo domova je dobré, pretože bez rodiny v Spojenom kráľovstve sa niekedy cítim trochu osamelo.

Vlakom sme sa presunuli do Collioure a prišli sme do krásneho počasia. Nicki a Paul prišli 29. decembra na Nový rok. Ako som už uviedla, Paul je učiteľ umenia a rád trávi čas prechádzaním obchodov s umením a galérií. Jedného dňa, keď sme boli vonku, odskočil si po pár schodoch do obchodu s umením, zatiaľ čo ja som čakala na ulici vo svojej zvyčajnej pozícii "sedieť a čakať". Vtedy som sedela s rukami na brucho a laktom som sa opierala o brucho, aby som nebola príliš zhrbená. Keď som sa na lakti predklonil, mal som pocit, akoby do mňa udel blesk. *Bum!* Mohutný krč v chrbtových svaloch ma vymrštil dozadu zo stoličky a hore nohami na ulicu. Padol som na ľavú stranu a stalo sa to tak rýchlo, že som nemohol urobiť nič, aby som to zastavil. Okrem iného som rozmýšľal, čo sa to, do čerta, práve stalo. Nebolo mi zle, ale Paul bol z tejto situácie veľmi znepokojený. Posadil ma späť do kresla a domov do postele, kde ma skontroloval, či nemám rezné rany a modriny. Považovali ma za v poriadku a po pár hodinách odpočinku som sa cítil dobre a bol som v poriadku.

vychutnať si na Nový rok skvelé jedlo a pozrieť si veľkolepý ohňostroj s hudbou. Bola som rada, že som ho nezmeškala.

Paul a Nicki odišli 2. januára a Beata a ja sme zostali ešte niekoľko dní pred návratom do Spojeného kráľovstva. Bol som dostatočne znepokojený kŕčmi a rozhodol som sa, že by som mal zorganizovať konzultáciu na spinálnej jednotke.

Konzultant povedal, že môže nariadiť vyšetrenie, aby zistil, čo sa deje, ale je pravdepodobné, že nič neukáže. Na jeho radu sa žiadny sken nerobil, čo sa ukázalo ako závažná chyba.

Už sme zistili, že keď som v Collioure spadol zo stoličky, zlomil som si ruku, ale lekári sa tým príliš nezaoberali, pretože kosť nebola posunutá a zahojila sa sama. V priebehu roka 2013 som si však všimol, že keď som zovrel lakť, aby som sa zdvihol, trpel som zvláštnym kŕčom v bruchu, ktorý ma ťahal dopredu. To bolo rozhodne niečo nové a nie správne. Brucho som mala stále vypuklé a stopy na nohách pretrvávali. Urobili mi testy, ale všetky ukazovatele boli v poriadku: krvný obraz, krvný tlak a teplota boli v poriadku.

Tak som pokračoval, akoby sa nič nedialo, pracoval som ako o život a navštívil som jedného z mojich opatrovateľov, maďarského priateľa Istvána, v jeho rodnej krajine. Spolu s Beatou sme odleteli do Budapešti a ubytovali sa v hoteli. István bol veľkorysý hosťiteľ a my sme si užili môj obvyklý rušný druh dovolenky. Videli sme mnohé pamiatky: diery po guľkách, ktoré zanechala strelba Rusov pokúšajúcich sa potlačiť maďarskú revolúciu, obrovskú synagógu a náhrobné kamene maďarských Židov, ktorí zahynuli v Osvienčime, a to všetko vo mne zanechalo hlboký a trvalý dojem. István nás vzal do svojho rodného mesta a spolu s ním sme sa v mojom prenajatom Audi úžasne bavili, keď sme v ležaku kričali po diaľnici k srbským hraniciam na festival ochutnávania vína. Mám spomienky na to, ako som sedel pod markízou vo svojej veľkej žltej cyklistickej pláštenke (určenej na potopy), šťastne kvapkal s pohárom vína v ruke. To všetko bez toho, aby som si uvedomil, že by som mohol byť vážne chorý.

V máji 2013 sme sa vrátili z Maďarska a **č a k a l o** nás mimoriadne rušné leto. V októbri som bol pripravený na prestávku a zarezervoval som si cestu vlakom do Collioure so Shaunom, mojím austrálskym priateľom, ktorý mi v tom čase pomáhal.

Veľmi tesný súboj
november 2013 až jún 2014

Prežitie dva

Shaun je vždy zárukou dobrej spoločnosti a jeho manželka Jen prišla k nám na predĺžený víkend. Po jej odchode som sa začala cítiť veľmi zle. Z ničoho nič sa mi začali objavovať červené škvrny a v priebehu týždňa sa môj stav rapídne zhoršoval.

V piatok som už trčala v posteli, vedela som, že musím ísť do nemocnice, ale nechcela som ísť do Francúzska, ak som sa tomu mohla vyhnúť. Zúfalo som sa chcel dostať domov a zavolať som do Ryanairu a požiadal som ich, aby ma dopravili kamkoľvek v Spojenom kráľovstve, bolo mi jedno kam. Ryanair bol skvelý a podarilo sa nám rezervovať let z Perpignanu na ďalší deň, v sobotu.

Bola to úľava vedieť, že idem domov, ale v tej fáze som sa cítil tak zle, že som sa úprimne obával, že zomriem, a napadlo mi, že to možno nezvládnem. V sobotu ráno Shaun zbalila auto a keď sme odchádzali z Collioure, pozeral som sa na dedinu a na Golfe du Lion, kde bolo more nádherné a trblietalo sa ako smrtiaci prelud. Rozmýšľala som, či ho ešte niekedy uvidím.

Po uložení kľúčov od auta do schránky v Europcari sme sa vybrali rovno na odlet. Musel som vyzeráť hrozne, pretože ostatní cestujúci sa ma chodili pýtať, či som v poriadku. Potom prišla správa, že let mešká, a krátko nato, že bol zrušený. Srdce sa mi rozbúchalo. Shaun nás doslova vybehol späť k odletovej hale Ryanairu, o pol kroku pred ostatnými 100 cestujúcimi. Všetci boli na rovnakej lodi, všetci si rezervovali hotely, všetci sa vzdali prenajatých áut.

"No tak, to mi nemôžeš urobiť. Musím sa dostať domov," prosila som personál.

V nedeľu večer sme mali rezervovaný ďalší let - ktorý sa zdal byť naveky vzdialený. Našťastie, Europcar auto neodhlásil a vrátil nám kľúče. Aj tak sme ho mali rezervované na ďalší týždeň. Cestou späť do Collioure sme minuli značku hlavnej nemocnice a Shaun potom povedal, že keby sme nedostali miesta v nedeľnom lete, išiel by rovno tam.

V nedeľu sme sa našťastie vrátili na Stansted. V tomto štádiu som sa už ani neudržiaval na nohách a v hlavnej hale Shaun zbadal policajta a požiadal ho, aby zavolať sanitku. Posádka sanitky mi dala na výber Addenbrookes v Cambridgei alebo miestnu nemocnicu. Počul som o Addenbrookes, tak som si vybral túto nemocnicu, kde ma odviezli rovno na oddelenie A&E a potom ma previezli na oddelenie.

Personál pozorne sledoval moje infekčné ukazovatele. Jedným z markerov je CRP, ktorý meria hladinu zápalu v krvi; hodnoty by mali byť pod 10, ale moje hodnoty boli mimo stupnice a presahovali 40 000, čo nebolo dobré znamenie. Nasadili mi intravenózne antibiotiká a odviezli ma na CRT vyšetrenie, aby sa zistilo, či sa niečo neobjaví. Nanešťastie mi lekári skontrolovali len hlavu a krk a až po hrudník, ale ďalej nie. Infekcia začala s antibiotikami klesať, ale výrazne mi klesla aj hladina solí v krvi, takže bolo ťažké dostať do mňa tekutiny.

Lekári stále nevedeli, čo sa so mnou deje po zdravotnej stránke, ale keďže môj infekčný ukazovateľ bol teraz rozumnejší a stabilnejší, rozhodli sa ma prepustiť. Okamžitým praktickým problémom bolo, ako sa dostať z južného Anglicka do Skiptonu po moje auto. Nemal som chuť jazdiť starou sanitkou a súhlasil som s taxíkom. Na dlhú cestu domov sa objavil dosť zmätený taxikár.

Shaun bol so mnou celý čas v nemocnici a bol absolútny zázrak. Je to skvelý človek, ktorého môžete mať pri sebe, keď sa vám nedarí, a každý deň ma bez okolkov vyriešil. Taxík jazdil celú noc a zastavili sme sa niekde na diaľnici A1 na hrozný jedlo. V Skiptone som zistil, že moje auto je pokryté lístím a šťavou, ale napriek tomu naštartovalo na prvýkrát. Shaun ma odviezol domov a dostal ma do postele, potom sa odplížil do svojej izby a obaja sme vyčerpaní padli.

Na druhý deň ráno to so mnou opäť začalo ísť rýchlo dolu vodou a zavolať som všeobecnému lekárovi, ktorý mi nasadil ďalšie špecializované antibiotiká. O niekoľko dní neskôr som mal zvláštnu stolicu, čo ma prinútilo myslieť si, že niečo nie je v poriadku, a tak som hneď telefonoval lekárovi.

"Nečakajte na sanitku," povedal doktor Howlett. "Nasadnite do auta a choďte rovno do nemocnice. Bude na vás čakať oddelenie akútnej medicíny."

Nesklamal ma. Odviezli ma rovno na oddelenie AMU, kde na mňa vrhli obrovské prostriedky na skenovanie, testovanie a zisťovanie, čo sa deje. K problémom sa pridával aj fakt, že na oddelení nebol poriadny tlakový matrac, bez ktorého mi hrozil vznik preležanín, čo bolo to posledné, čo som potreboval. Ku koncu dňa ma umiestnili na oddelenie pre mŕtvicu - jediné, kde bola posteľ. Oddelenie bolo veľkým zálivom s ôsmimi lôžkami a po vysvetlení, že moje vyprázdňovanie trvá hodiny a nie je príjemné pre mňa a určite ani pre ostatných, som dostal súkromnú izbu s dobrým tlakovým matracom. Usadil som sa na pobyt.

Neskôr večer prišiel konzultant môjho prípadu so zoznamom na nástenke - dlhým zoznamom. "Identifikovali sme problémy," povedal, zhlboka sa nadýchol a pozrel sa do schránky. "Máte prasknuté slepé črevo, sepsu, zlyhanie obličiek, dehydratáciu, uzliny v pľúcach a tieň na pečeni. Máte tiež absces s rozmermi 6 × 8 cm na svaloch chrbtice, infekciu močového mechúra a nebezpečne nízku hladinu soli v krvi."

"Asi preto sa cítim trochu mizerne," zahundrala som a snažila sa to všetko prijať. Vedela som, že na mnohé položky zo zoznamu môžem zomrieť, čo ma veľmi desilo. "Tak čo s tým budeme robiť?"

Hneď sa začali podávať intravenózne antibiotiká, potom sa lekári pomaly venovali každému bodu zoznamu a okamžite pridávali intravenózny fyziologický roztok na pomoc pri zlyhaní obličiek a dehydratácii. Absces sa nachádzal v dvoch svaloch uprostred chrbta a bol spôsobený tým, že mi prasklo slepé črevo a v podstate explodovalo smerom dozadu k chrbtici. Práve prasknutie apendixu spôsobilo vo Francúzsku prudký kŕč a odvtedy z abscesu pomaly unikal jed, ktorý spôsobil nástup sepsy.

Absces sa musel vypustiť a na tento účel ma poslali na ultrazvukovú operačnú sálu. Tá vyzerala ako *Star Trek Enterprise*, všade boli obrazovky a lekári a sestry mali na sebe bledomodré operačné rúcha. Konzultant rádiológ mal na starosti dlhé palice na operáciu kľúčovou dierkou a do žalúdka mi urobili maličký zárez, aby doň vložili tenkú sondu, po ktorej sa rádiológ začal prehrabávať vo vnútri. Do abscesu bol zavedený drenážny skrat, ktorý vyústil do malej hadičky vychádzajúcej z môjho boku a naplňal priložený vak na odvod moču. To, čo vychádzalo, bol sivý, zelený kal a pozerieť sa na to bolo veľmi zvláštne.

Našťastie mi opäť začali fungovať obličky, pretože kvapkanie fyziologického roztoku zvrátilo dehydratáciu a ukazovatele sepsy začali klesať, keď sa jed vypustil. Všetko sa začalo zlepšovať. Ukázalo sa, že uzlíky na pľúcach sú vápenaté usadeniny z mojich početných infekcií hrudníka, takže moje obavy z rakoviny sa našťastie nenaplnili. Ukázalo sa, že tieň na pečeni - a mamin problém s rakovinou pečene mi rezonoval v mozgu od chvíle, keď sa o ňom začalo hovoriť - nebol ničím iným než zhlukom žíl, ktoré sa na prvých snímkach nezobrazili správne.

Vrátila sa mi chuť do jedla a keďže nemocničná strava je taká, aká je, skúsil som si nechať doniesť jedlo do súkromnej izby. Na internete som si pozrel jedálny lístok niektorých miestnych krčiem a potom som im zavolať, aby som si objednal.

"Môžem si objednať steak s hranolkami a požiadať priateľa, aby ho vyzdvihol?" Povedal by som, keď som vysvetľoval svoju situáciu. Veľmi radi mi vyhoveľi.

Strava v krčme bola dobrá, dobre som jedol a zlepšoval sa. Zdalo sa mi, že som neustále hladný a z nejakého dôvodu som si obľúbil jedlá s výraznou chuťou. Na raňajky som si veľmi obľúbila citrónový squash z M&S, jogurty a iné veci plné vitamínu C.

Shaun mal odísť a ja som dostala novú opatrovateľku, ktorá sa volala Rikke, takže Shaun ju učil, ako to chodí, kým som trčala v nemocnici. Najväčšiu radosť som mal z toho, že Linda sa koncom novembra sťahovala do Anglicka a pricestovala, keď som bol v Lancasteri. Bolo krásne ju vidieť.

Bolo to ako bod obratu... ale v to sa dalo príliš dúfať!

Moje decembrové narodeniny mali byť v nemocničnej izbe, čo bolo ďaleko od mojich päťdesiatych narodenín v Collioure. Paul Brown bol pravidelným návštevníkom, ktorý sa zastavoval, aby ma pozdravil. Richard náhodou pricestoval z Francúzska v ten istý víkend a zastavil sa na oslavu. V tom čase bolo v nemocnici varovanie pred epidémiou norovírusu. Kúpili sme si indické jedlo a Richard, Linda a ja sme jedli tú istú večeru z tej istej reštaurácie. Oni neochoreli, ale hádajte, kto ochorel? Napriek tomu, že nemocnicu postihla norovírusová epidémia, moje problémy pripisovali gastroenteritíde, ale tá sa nepodobala žiadnej forme otravy jedlom, ktorú som kedy zažil. Hmmm.

Boli to najneporiadnejšie narodeniny v histórii a moja strata tekutín bola... značná... z každého uhla pohľadu! Nanešťastie, lekári mi nedali kvapачku.

Prežitie Tri

O niekoľko nocí neskôr som sa uprostred noci zobudila sama vo svojej izbe s vedomím, že omdliem. Bolo to tam, priamo pred mojimi očami: hmlistý, sivý oblak. Vedel som, že ak omdliem, sám v posteli, prudko mi klesne krvný tlak a môže sa to pre mňa skončiť. Chcel som sa udržať pri vedomí a zvýšiť si krvný tlak, ale nič nepomáhalo. Stlačil som tlačidlo na privolanie sestry, ale nikto neprišiel. Hmla bola priamo tam, dotýkala sa končekov mojich mihalníc a ťahala ma do zabudnutia. Vedela som, že môj krvný tlak klesá takmer na nulu, a bola som vydesená.

Podarilo sa mi vydržať a nakoniec sa objavila zdravotnej sestry a ja som jej povedala, aby mi pomohla. V tomto štádiu som mal krvný tlak 51 na 43, čo je smiešne málo. Bolo privolaných množstvo lekárov. Problém bol, samozrejme, spôsobený dehydratáciou, ale namiesto toho, aby ma rovno napojili na kvapачku s fyziologickým roztokom, snažili sa ma prinútiť piť vodu, čo bolo kontraintuitívne vzhľadom na to, že by to ešte viac zriedilo moju už aj tak slabú hladinu sodíka. V tú noc sa môj stav trochu stabilizoval, ale počas nasledujúcich dní mi krvný tlak stále stúpala a klesal. Konzultant endokrinológ bol v kontakte so spinálnou jednotkou a snažil sa zistiť, čo sa deje, ale nemohol nájsť riešenie. Moja hmotnosť klesla z približne 70 kg na 58 kg. Bála som sa ísť v noci spať, mala som strach, že ak to urobím, na druhý deň ráno sa už nemusím zobudiť. Rikke bol teraz počas dňa so mnou a pri jednej príležitosti mi krvný tlak klesol na 50 stupňov. V domnení, že ide o zástavu srdca, prišli rýchlo lekári - ale moje srdce bolo v poriadku a opäť ma stabilizovali. Rikke so mnou nemohla byť v noci a ja som nemohol kričať, takže som musel mať nablízku zdravotnú sestru, ktorá zabezpečila, aby som nezlyhal, keď som bol sám. Ťažko opísať, aké je to znervózňujúce, keď je vaše vlastné telo úplne mimo kontroly.

Lekársky tím vyskúšal rôzne návrhy spinálnej jednotky v Southporte, ale bez väčšieho úspechu. Vianoce som oslávil v nemocnici a boli prekvapivo veselé. Rikke sa vyparádila a jedlo bolo výnimočné, pre zmenu všetko uvarené od základu.

Pred Novým rokom sa nám podarilo opustiť nemocnicu s plným vrecom liekov. Krvný tlak už nebol taký zlý ako predtým, ale stále som sa bála ísť spať a najala som si ďalšieho opatrovateľa, aby zostal v noci, spala som s nohami vyloženými na vankúšoch a nosila tesné chirurgické ponožky.

Aby som konečne vyriešil problémy s krvným tlakom, musel som ísť na spinálnu jednotku v Southporte, ale nebolo tam voľné lôžko. Za tie roky som u BUPA minul obrovské množstvo peňazí a zavolať som im, či by ma mohli prijať na

súkromná spinálna jednotka. Povedali mi, že môžem byť prijatý len na akútne oddelenie v Aylesbury, ďaleko od domova. Ako sa ukázalo, BUPA povedala, že mi nezaplatí, pretože som nebol považovaný za akútneho pacienta - čo vás núti zamyslieť sa nad tým, čo sa, do pekla, považuje za "akútne".

Koncom januára sa v Southporte konečne našla izba pre mňa. Moja cesta viedla v hrkotajúcej, studenej sanitke a skončil som na oddelení s tesárom, ktorý bol operovaný kvôli vyskočenej platničke, paraplegikom s preležaninami a ďalším mužom, ktorý vypadol z okna spálne a zlomil si krk. Boli sme veselá partia!

Na druhý deň som navštívila konzultanta, ktorý mi nasadil dva litre tekutín a zároveň mi vysadil všetky lieky, aby zistil, čo sa stane. Nevyhnutne mi opäť dramaticky klesol krvný tlak a celú noc na mne pracoval tím.

"Nemyslel som si, že to prežiješ," povedal mi na druhý deň veselo stolár.

Môj konzultant mi predpísal špecializovaný liek na môj stav a udržiaval ma v horizontálnej polohe, ale trvalo dva dni strašných vzostupov a pádov, kým začal účinkovať. Dávka sa potom po malých krokoch zvyšovala a v priebehu niekoľkých týždňov sa môj krvný tlak výrazne zlepšil a stabilizoval. Ukázalo sa, že som mal autonómne zlyhanie spôsobené infekciou a nízkou hladinou soli v krvi.

Personál ma pomaly začal opäť dvíhať do sedu. Navliekli mi chirurgické pančuchy, hoci snaha navliecť si tie dlhé na nohy bola ako pokúšať sa prstami napchať mäso z klobásy do kože, zatiaľ čo krátke boli také tesné, že mi rezali kožu. Vďaka úspechu liekov som však konečne mohol vstať z postele a urobiť skutočný pokrok. Musel som sa dohodnúť so zdravotnými sestrami, aby dohliadali na moje vyprázdňovanie a iné praktické veci, aby sa mi nepokazila rutina. Moje opatrovatelky bývali v hoteli v Southporte, ale nemohli byť stále v nemocnici, aby sa o mňa starali.

Potom sa mi katéter zablokoval a krvný tlak mi opäť stúpol na 235/115, čo je veľmi vysoká hodnota. Chvilu trvalo, kým personál zareagoval, ale nakoniec sestrička katéter vymenila, pričom moč tiekol všade. Pozerala sa na mňa, akoby to všetko bola moja vina, čo mi na nálade veľmi nepridalo.

Keďže som bol takmer päť mesiacov pripútaný na lôžko, môj svalový tonus sa trochu zbláznil. Jedna strana sa mi začala sťahovať tak silno, že sa u mňa vyvinulo tzv.

spadnutá noha. Bolo to, akoby som mal chodidlo neustále rovno s lýtkom. Druhú stranu som mal veľmi voľnú. Trvalo mesiace fyzioterapie, kým sa to vyriešilo, a bola to ďalšia komplikácia, bez ktorej som sa mohol zaobiť.

Opäť doma

Vo februári 2014 ma prepustili, pričom lieky zaberali dobre - možno až príliš dobre, pretože môj krvný tlak začal byť príliš vysoký. Lekári potom museli urobiť opačný postup ako pri predchádzajúcich cvičeniach. V marci 2014 sa situácia stabilizovala a v priebehu niekoľkých nasledujúcich dní a týždňov som začal vstávať pravidelnejšie. Postupne som prestal užívať lieky a udržiaval som si správny krvný tlak, takže som sa kúsok po kúsku vrátil do života, aký som poznal. Vrátil som sa za volant, ale zistil som, že mám strach byť opäť na ceste. Stále som chodil dvakrát týždenne na fyzioterapiu a svaly sa mi pomaly uvoľňovali, takže som bol schopný opäť sedieť rovno na stoličke.

Vrátila som sa do práce a namiesto piatich dní v týždni som si skrátila štyri, aby som mala čas na zotavenie. Trvalo však šesť mesiacov, kým som sa opäť poriadne vynoril. Zdalo sa mi, že sa ma každú noc dotýka mrak, akoby nado mnou visela smrť. Každý deň som si vážila každý nádych. Jednoducho byť nažive, nadýchnuť sa a vidieť úsmev - čokoľvek bolo lepšie ako byť mŕtvy.

Späť do krajiny živých júl 2014 až jar 2016

Bv lete som sa opäť postavil na nohy. Moje nádeje a ciele boli jednoducho také, aby som sa uzdravil a mohol pokračovať v živote tam, kde som skončil - pracovať, cestovať a robiť zábavné veci. Napriek tomu, že som sa snažil byť čo najopatrnejší, nie vždy to však bolo také jednoduché.

V júli 2014 sa v Hawes v Dales konalo niekoľko anglických etáp Tour de France. Mal to byť môj prvý riadny výjazd. Samozrejme, boli sme v aute, ale boli sme v menšine, pretože väčšina divákov prišla na bicykli - boli ich tisíce! Čakali sme na kraji cesty tri hodiny a potom nás pelotón ťažko pochopiteľnou rýchlosťou predbehol asi za 20 sekúnd. Letmo som uvidel Chrisa Frooma a Marka Cavendisha a potom bolo po všetkom. Ak mám byť úprimný, išlo skôr o atmosféru ako o čokoľvek iné a stálo to za tú cestu.

V tom čase som okrem iného spolupracovala so svojou poslednou dánskou opatrovatelkou Annou.

Pri svojich dánskych priateľoch a opatrovateľoch som zistila, že niektoré veci sa môžu stratiť v preklade. Dobrým príkladom je, keď mi opatrovatelka chcela poslať domov darček a spýtala sa ma: "Máte nejakého plameniaka?"

Dosť zmätene som odpovedal: "Nie, ale prečo chceš plameniak?" Jej

odpoveď: "Aby som si zabalila darček," ma naozaj zaskočila.

"Môžete zabalit' veci do ružového afrického vtáka?"

Spýtala som sa. "Nie, nie, plameniaka - ako do škatúl,"
povedala.

Povedal som: "Čo tým preboha myslíš? Plameniaky predsa nemôžete dať do krabíc!"

Nakoniec sa ukázalo, že v Dánsku je polystyrén známy ako plamienok... Ako? Prečo? Asi príliš veľa pálenky.

Ďalší príklad sa stal jedného večera, keď moja dánska opatrovateľka Anne plánovala večeru a viedli sme nasledujúci rozhovor:

Anne sa z kuchyne ozvala: "Čo by ste si dali k bravčovým kotletám? Čo tak malé myšky?"

"Čo?!" Ozval som sa z druhej izby.

"Myšičky, budú skvelé na cesnakovom masle, mňam!" povedala naliehavejšie.

"Ako to myslíš, malé myšky? Myslím, že v Sainsbury's sa nedajú kúpiť." "Áno, dá. V chladničke máš balenie."

"Z malých myší?" Pomyslel som na malé ružové hlodavce a povedal som: "To si nemyslím." Začala byť podráždená a povedala: "Áno, malé myšky."

Anna potom víťazoslávne vykročila ku mne s balíčkom detskej kukurice. Nakoniec som prišiel na to, že v dánčine sa kukurica nazýva *kukurica*, píše sa *maïs* a vyslovuje sa "myeece", teda "baby myši". Hovorte mi Sherlock.

Myslel som si, že je to smiešne. Anne sa na to nedokázala pozerieť z tej vtipnej stránky, ale bolo veľmi dobré sa smiať. Počas toho strašidelného roka nebolo veľa smiechu.

V novembri 2014 som sa vrátil do Francúzska a vzal som so sebou Beatu a Annu. Chcel som nám všetkým dopriať peknú dovolenku s pekným autom. "Aký najväčší dvojdverový kabriolet máš?" Spýtal som sa autopožičovne. Dodali mi žiarivo biele Audi A5 Cabriolet.

Prosila som dievčatá, aby si toho veľa nezbalili, ale úplne ma ignorovali a odišli sme s takým množstvom vecí, že by si každý myslel, že sa sťahujeme. Zástupca požičovne áut na letisku v Gironne neveriacky krútil hlavou a mrmlal: "Nemožné," keď nás videl, ako naciapávame batožinu do všetkých možných zákutí auta - ale nejako sme to tam všetko dostali. Po príchode do domu sme otvorili

dvere auta a všetko sa vysypalo von. Bolo to ako v kreslenom filme.

Prežili sme nádherný čas a mali sme skvelé počasie.

V Collioure, 2013

Jedného dňa sme išli do Španielska cez Pyreneje po vedľajšej ceste, ktorá bola len jednokoľajná. Stúpali sme cez dediny na francúzskej strane, prechádzali medzi vrcholmi a vchádzali do jasného, čistého španielskeho slnka. V tú noc sme sa vrátili po malej starej pašeráckej ceste, ktorá sa používala počas španielskej občianskej vojny a keď nacisti napadli Francúzsko. V tme sme sa vracali z kopca na kopec, až sme nakoniec prišli na policajné kontrolné stanovište v Banyuls-sur-Mer vo Francúzsku.

Hraničiar si musel myslieť, že vyzerám ako drogový díler, keď v noci cestujem po pašeráckej ceste v bielom kabriolete Audi s dvoma peknými dievčatami v závese. Začal vypočúvať Beatu, ktorá je Poľka a nevie ani slovo po francúzsky.

"Hovorím po francúzsky. Beata nie,"

ponúkol som jej. "Môžeš vystúpiť z auta,

prosím?"

"Hm, nemôžem, je mi ľúto. Používam invalidný vozík a ten je v kufri." Za strážnikom sa medzitým zhromaždila malá skupinka policajtov, ktorí sa usmievali a navzájom do seba šťuchali, očividne neveriac ani slovu.

"Prosím, otvorte kufor."

V tej chvíli sa už obe dievčatá chichotali, a keď policajt prehľadával kufor a sledovali ho jeho kamaráti, musel vidieť ich víťazoslávny úsmev. Po "rozhovore" nám úradníci povolili odísť, všetci sa smiali, policajti sa škriabali na hlave a rozmýšľali, čo sa to preboha stalo.

Cestou domov do Anglicka sme opustili Collioure a vracali sa okolo toho istého miesta, kde som sa pred rokom na prahu smrti pozeral na Golfe du Lion. Tentoraz tam nebol žiadny smrteľný prelud a bolo fantastické znovu vidieť ten nádherný výhľad.

Po Vianociach v Dánsku s Lindou sme sa začiatkom januára vrátili do práce. Spoločnosť v roku 2015 naďalej pekne rástla a okrem funkcie predsedu som sa sústredil na marketing, nábor zamestnancov, dodržiavanie predpisov a financie. Linda teraz prevzala funkciu výkonnej riaditeľky a zvyšok tímu prevzal zodpovednosť za všetky každodenné činnosti. Obnovila sa normálna situácia.

*Doma a vonku, vzostupy a pády od
jari 2016 do konca roka
2020*

Moja prvá plavba

Myšlienku na plavbu mi vnukla Linda. Ona aj jeden z mojich kolegov z práce sa zúčastnili na plavbách a boli nimi veľmi nadšení. Vždy som mal o plavbe pochybnosti, ale usúdil som, že to nemôžem zaklopať, kým to aspoň nevyskúšam. Uprednostňoval som myšlienku malej luxusnej plavby pred plavbou na obrovskej lodi a výlet s témou, ako je história, víno alebo jedlo; niečo, čo sa zhoduje s mojimi záujmami.

Našiel som francúzsku spoločnosť, ktorá sa zdala byť vhodná; 10-dňová plavba z Benátok do Lisabonu s témou histórie. Prednášateľom na tejto plavbe bol Olivier Giscard d'Estaing, brat bývalého francúzskeho prezidenta. Vždy som chcel ísť do Benátok a jednou zo zastávok bol Alžír, ďalšie miesto, ktoré som chcel vidieť. Zastavovali sme aj v Malage, takže som sa mohol stretnúť s Rupertom. Nanešťastie, vzhľadom na útoky na *Charlie Hebdo* a Paríž sa spoločnosť rozhodla, že loď plávajúca pod francúzskou vlajkou v arabskej krajine nie je dobrý nápad, a po našej rezervácii Alžír z programu vypustila. Bola to škoda a situáciu nezlepšilo ani nahradenie Alžíru Ibize! Napriek tomu by som videl svojho brata a Lisabon a, samozrejme, Benátky a dúfam, že by som sa cestou veľa naučil.

Nájsť v Benátkach hotel vhodný pre vozičkárov nebolo jednoduché. Samotné Benátky sú, samozrejme, pomerne rovné, ale všetky slávne mosty majú schody, nie svahy, a sú mimo môjho dosahu. Po pomerne dlhom pátraní som našiel

fantastický hotel priamo na Canal Grande a v pešej vzdialenosti od Námestia svätého Marka. S Beatou sme prileteli do Benátok a vodný taxík nás privítal priamo pred budovou terminálu.

Taxík bol krásny drevený štart a cesta z letiska bola čarovná. Bolo hmlisté ráno a keď sme sa blížili k mestu, zdalo sa, že Benátky vystupujú z vody. Po niekoľkých kilometroch náš vodič lode zabočil do uličky a zrazu, *šup*, boli sme na Veľkom kanáli, priamo pri moste Rialto. Jeho krása bola takmer neuveriteľná. V škole som sa učil o *Kupcovi benátskom* a všetko som to mal pred očami: budovy, trhy a námestia. Bolo to ako cestovať svetom fantázie, kde ľudia, budovy a voda akoby sa trblietali čarovným svetlom. Náš čln spomalil a my sme priplávali do prístaviska hotela. Bol tam výťah, ktorý ma vyviezol z prístavu na ulicu, odkiaľ som mohol na kolieskach prejsť rovno do vstupnej haly. Naša izba bola malá, ale bola prístupná, a čo jej chýbalo na veľkosti, to viac než vynahrádila poloha.

S Beatou si dobre rozumieme a veľa sme spolu precestovali. V Benátkach sme strávili štyri čarovné dni, unášali sme sa uličkami vo vodnom autobuse a vychutnávali si pamiatky z Veľkého kanála. Objednal som si pešiu prehliadku všetkých turistických miest a bola vynikajúca. Náš sprievodca veľmi obohatil návštevu o úžasnú históriu Baziliky svätého Marka a Dóžovho paláca a poukázal na význam všetkého okolo nás. Pri toľkých krásnych budovách ma trochu prekvapilo, že ma japonský turista radšej odfotil. Trochu zvláštne, pomyslel som si.

Štyri dni ubehli rýchlo, a hoci ulice Benátok nie sú najjednoduchšie na pohyb na vozíku, som veľmi rada, že som ich mohla navštíviť.

Ak som si myslel, že orientácia v uliciach je zložitá, čoskoro som zistil, že presun z brehu na loď a naopak bude ešte dobrodružnejší. Prístavisko výletnej lode sa nachádzalo na inom kanáli a hotel nám objednal vodný taxík na mólo, čo nás zaviedlo na otvorenú vodu, kde sa taxíková loď mohla naozaj posunúť. Naša výletná loď, *Le Soléal*, bola menšia ako mnohé iné, na palube mala len 240 cestujúcich a kotvila v kotvisku, ktorý využívajú súkromné jachty.

Naša výletná loď, Le Soleal, 2016

Náš vodný taxík sa nachádzal len málo nad hladinou vody, a keď sme dorazili, prístavisko bolo asi 10 metrov nad našimi hlavami a schody boli pokryté morskými riasami. Možno som vyslovil jednu alebo dve nadávky, ale skôr než som sa stihol nad situáciou poriadne zamyslieť, dvaja chlapi z vodného taxíka ma chytili a doslova hodili na schody a nejako ma dostali hore. Bolo to dosť desivé a mal som šťastie, že som neskončil v kanáli.

Väčšia zábava bola dostať ma na palubu lode, krátka cesta po klzkej lávke, ktorá zvierala 45-stupňový uhol. Počas čakania som si všimol široké dvere v trupe lode na úrovni doku, ktoré sa používali na nakladanie potravín a zásob. "Nemôžem nakladať len tak?" Opýtal som sa s nádejou.

"Nie, musíte ísť hore lávkou," povedali mi.

Potrebovali sme štyroch mužov v čistých bielych odevoch a celú dobu sme sa strkali a tlačili, aby som sa dostal na palubu. Iná cesta by bola určite jednoduchšia, ale možno by som po zvyšok cesty uviazol v sklade - čo by bola škoda, pretože loď bola veľmi veľkolepá a nedala sa prehliadnuť.

Odviedli ma do mojej dvojlôžkovej kajuty s bezbariérovou kúpeľňou, ale bola stiesnená, medzi posteľou a stolom nebolo dosť miesta, aby som mohol manévrovať na stoličke. Hoci väčšina nábytku bola pripevnená k podlahe, ako je to na lodi zvykom, posteľ sa našťastie posunuli a s pomocou niekoľkých členov posádky sme vytvorili dostatok priestoru, aby som sa mohol po izbe pohybovať. Vyžiadal som si balkón, ale mal asi meter štvorcový a nepríjemné bolo, že pod zábradlím boli pevné oceľové panely, ktoré takmer znemožňovali pohľad na more z výšky sedenia. Niekedy môžu takéto malé detaily perspektívy spôsobiť veľký rozdiel. Hej ho!

S Beatou sme sa usadili a po chvíli sme sa vybrali na palubu, aby sme mohli odplávať z Benátok. Dostali sme pohár šampanského na prípitok a keď sa loď vzdialila od prístavu, všetci hostia sa rozbehli na príd.

Štyria z nás - Beata, ďalší hosť, chlapík menom David, ktorý bol ošetrovateľom na palube, a ja - sme sa vydali na kormu a keď loď preplávala okolo konca Veľkého kanála, naskytol sa nám pozoruhodný výhľad späť cez Námestie svätého Marka so zapadajúcim slnkom, ktoré vrhalo zlatisté svetlo na Benátky. Cítil som sa, akoby som bol súčasťou Canalettovho obrazu, a čaro tohto okamihu mi zostane navždy.

Po lodi sa dalo ľahko pohybovať vďaka širokým chodbám a prístup do izieb a k výťahom bol v poriadku. Bohužiaľ, výťah pre telesne postihnutých na prednáškovú palubu nefungoval, ale posádka mi pomohla dole a zúčastnili sme sa niekoľkých zaujímavých prednášok, hoci niektoré boli trochu neprehľadné.

Nadbytok jedla a pitia hraničil s trápnosťou. Ráno boli plné raňajky, po ktorých nasledovala káva, potom obed a popoludňajší čaj a večer sa vrátili na večeru. Myslím, že niektorí ľudia žili v jedálňach! Pri jedle som si vyžiadal sedieť s rôznymi ľuďmi a každý večer sme mali pri stole zmes Britov, Francúzov a Američanov a užili sme si skvelú konverzáciu. Keď sa večer chýlil ku koncu, odišli sme do kajuty a spali - bol to skvelý pocit spať na lodi.

Naša prvá zastávka bola na chorvátskom ostrove Hvar a nepokojné more znamenalo, že kapitán musel zakotviť na mori, a nie v prístave, ako bolo plánované. Mal som objednaný celodenný výlet, ale to teraz znamenalo, že som musel nastúpiť na loď, ktorá ma mala odviezť na pevninu. Samozrejme, na plošinu, na ktorej sa tendrová loď dosť nevábne hojdala, viedli strmé schody. Zavesili ma do záchranej vesty a milá skupina filipínskych čašníkov z kuchyne mi pomohla zliezť po rebríku. Tender bol nízko vo vode a pohyboval sa s vlnobitím. Raz, dva, tri a bol som hodený cez priepasť do tendra.

Priplávali sme do prístavu, kde bolo potrebných ďalších šesť mužov, aby ma bezpečne vytiahli na breh. Nemohol som sa zúčastniť na dohodnutom výlete, pretože nebol dostupný dopravný prostriedok, a tak som strávil tri hodiny skúmaním pekného mestečka, čo bola veľká zábava. Nanešťastie, keď nastal čas nášho návratu, podmienky sa ešte viac zhoršili a teraz ma v šialených podmienkach hádzali z brehu na tender a z tendra na loď. Po zvyšok dňa som sa upokojil a dospel som k záveru, že tender už nepoužijem - po Južnej Afrike a Taliansku mám malých lodí plné zuby! Naša cesta pokračovala cez Čiernu Horu a počas niekoľkých dní na otvorenom mori mal kapitán politiku otvoreného mosta a my sme prijali pozvanie na prehliadku so sprievodcom.

Plavba na našej výletnej lodi, 2016

V rozhovore s kapitánom som sa opýtal, či by bolo možné vidieť strojovne, a na druhý deň nás zobrali do podpalubia, jedálne posádky a strojovne, ale bohužiaľ nie k samotným motorom. Podpalubie bolo v ostrom kontraste s luxusom na vrchu.

V rozhovore s jedným z francúzskych členov posádky som sa neskôr dozvedel viac o živote v podpalubí. "Odchádzam, len čo budem môcť," povedala nám so slzami v očiach. "Rozdiel v platoch medzi francúzskou a filipínskou posádkou je smiešny. Robia zmenu za zmenu, pričom šesť mesiacov sú na mori a šesť mesiacov majú voľno a takmer nikdy

dostať domov za svojimi rodinami." Vzhľadom na kontext nás prekvapila jej otvorenosť, ale zároveň sa nás dotkli jej obavy.

Cestou na Sicíliu sme obopľávali špičku Talianska cez Messinský prieliv. Hovorilo sa o veľkolepých víroch a práve keď sme si sadali k večeri, zažili sme to naplno. Bez akéhokoľvek varovania sa loď zrazu prudko naklonila na jednu stranu a my sme sa pozerali priamo na more, pričom tanieri, fľaše s vínom a jedlo sa zosúvali zo stola. V priebehu niekoľkých sekúnd sa loď sama napravila a bolo šťastie, že som mal zapnuté brzdy. Môžem definitívne potvrdiť prítomnosť vírov!

Palermo bolo miestom opojného šialenstva a energie a odtiaľ sme sa vydali na Ibiza, kam sme dorazili v poludňajších hodinách, keď už všetci účastníci párty spali. Nápis na pizzu a hamburgery neveštili nič dobré, ale v jednej uličke sme narazili na malú skupinku ľudí, ktorí jedli pred malou a dosť neperspektívne vyzerajúcou kaviarňou.

"Máte otvorené?" spýtali sme sa.

"Áno," vyskočil šéf. "Čo by ste chceli?" "Čokoľvek, čo si

dáte," zasmiala som sa.

Vrátil sa s celým morským jazykom so šalátom pre Beatu a pre mňa. Bola to pravdepodobne najlepšia ryba, akú som kedy jedol v akejkolvek reštaurácii. Ponaučenie pre seba: nikdy nesúď kaviareň podľa obalu.

Potom sme sa vybrali do Málagy za Rupertom (s novou bradou takmer na nerozoznanie) a strávili sme veselé popoludnie chrumkaním tapas, pitím piva a doháňaním restov.

Posledné dni boli poznačené chorobou. Obzvlášť neprijemnou vlastnosťou poranenia chrbtice je, že môže spôsobiť väčšiu náchylnosť na infekcie, a pre tento prípad vždy cestujem s antibiotikami. Stiesnené priestory lode sú dobrým inkubátorom pre chrípky a raz večer som si pri večeri všimol, že blízko mňa kašle žena. Kým sme dorazili do Cádiz, cítil som sa dosť podráždene. Keď sme dorazili do Lisabonu, cítil som sa veľmi zle. Na prehliadku Lisabonu som si nechal dva dni, ale nakoniec som ich strávil v posteli so šokujúcou infekciou hrudníka, na ktorú antibiotiká nezabrali.

Bol som nahnevaný, že som zmeškal Lisabon, a keď sme sa vrátili domov, mesiac som strávil v posteli. Trvalo dva cykly antibiotík, kým sa infekcia, z ktorej sa vykľul zápal pľúc, zničila.

Infekcie hrudníka, hoci sú pre mňa nočnou morou, sú pre širšiu verejnosť pomerne bezvýznamnou záležitosťou. Zistil som, že to neplatí, ak ste celebrita. Ako si možno pamätáte z predchádzajúcich zmienok, som veľkým fanúšikom živej hudby a teraz, keď som sa úplne zotavil, som sa tešil na výlet do Londýna, kde som si chcel pozrieť koncert Lady Gaga s Tonym Bennettom v Albert Hall. Niekoľko minút pred zdvihnutím opony sa ozvalo rozhlasové hlásenie. *Bing-bong*: "Je nám ľúto, že pán Tony Bennett má infekciu hrudníka a dnešný koncert sa týmto ruší. Prosíme vás, aby ste si pri odchode zo sály vyzdvihli svoje peniaze v pokladni." Tá irónia! Žiadne ospravedlnenie, žiadny prísľub iného termínu, žiadny náhradník. Ľudia plakali a ja som sa rozčuľoval - nie nad Tonym Bennettom, s ktorým som značne sympatizoval, ale nad tým, ako sa situácia zvládla a že Lady Gaga to nedala sama. Čo sa stalo s heslom "show musí pokračovať"? S Beatou sme dospeli k záveru, že jediné, čo sa dá robiť, je opiť sa, a keď sme zistili, že najbližší koktailový bar je v Ritzi, zamierili sme rovno tam, aby sme utopili svoj smútok v exotických kokteiloach.

Do roku 2016

V roku 2016 vydala Adele nový album a my sme sa s Lindou vybrali do Manchestru na jej turné. Jej hlas je naozaj úžasný, najmä keď ju počujete naživo. Bol to dobrý začiatok roka.

Linda a ja na koncerte Adele, 2016

Ružový zadok

Ale veci sa začali kaziť krátko potom, keď som si všimla, že môj zadok je trochu ružový na sedacích kostiach, mojich sedacích kostiach. Keďže necítim bolesť ani sa neviem vykrútiť, keď mi je neprijemne, vizuálne stopy sú veľmi dôležité a stopy na sedacích kostiach sú vážne a môžu sa zmeniť na úplné otlaky. V Collioure na tú Veľkú noc sa situácia zhoršila a väčšinu cesty som strávil v posteli. Ak by som vstal na večeru, musel by som sa tri dni zotavovať v posteli. Doma som ležal v posteli celé mesiace a musel som dodržiavať neustály harmonogram premiestňovania, aby sa mi vrede nevytvorili. Zružovali mi boky, zružovel mi chrbát a na spinálnej jednotke mi robili tlakové mapy. To sa vykonáva pomocou plastovej fólie so snímačmi tlaku na zistenie problémových oblastí. Potom sa odmerajú vankúše, aby sa prispôbili vášmu tvaru, a vykoná sa ďalšie mapovanie, aby sa zmerala ich účinnosť. Počas troch mesiacov na mne vyskúšali tridsať rôznych vankúšov, pričom pri každom z nich sa mapovala hmotnosť na sedacie kosti a následne sa tento vankúš zmapoval a podľa toho upravil. Zakaždým som mal na rovnakom mieste rovnakú ružovú značku. Jednoducho sa nedala odstrániť. Jedného dňa som na internete objavil vankúše Jay Cushions z USA, ktoré práve predstavili vankúš Jay2 Deep Contour, a ako mávnutím čarovného prútika fungoval dokonale hneď na prvýkrát. Odvtedy ich používam. Vždy je to bonus, keď máte šťastie!

Rok 2016 sa niesol v znamení pobytu doma a Yorkshire Dales má čo ponúknuť. V mojej rodnej dedine Clapham je chodník, ktorý vedie takmer od mojej vstupnej brány k výstavnej jaskyni, asi kilometer do národného parku Dales.

Nikdy predtým som v jaskyni nebol, a tak sme sa s Beatou, Bogušou (ktorú som nazval Tigrík, pretože je plná energie, nesmierne zábavná a stále v pohybe) vybrali na prehliadku jaskyne Ingleborough. Bol to skvelý deň medzi neobyčajnými vápencovými útvarmi hlboko pod zemou, aj keď na to, aby som sa pohybovala, bola potrebná sila oboch dievčat.

Pri inej príležitosti, v slnečný májový deň, mi môj opatrovateľ Ondrej pomohol vziať Jaguar na takzvaný "veľký deň".

Jazda na aute, 2016

V deň, keď bolo perfektné, aj keď trochu chladné počasie, sme sa previezli okolo pohoria Fells a Dales. Strecha bola spustená a ja som mal na hlave vlnenú čiapku, a keď sa na mňa Ondrej pozrel, začal sa smiať. "Vyzeráš ako môj obľúbený rumunský sedliak," povedal, čo som považoval za strašnú urážku rumunských sedliakov.

Jazda na aute, 2016

V ten deň sme urobili niekoľko skvelých fotografií a je veľa dôvodov zostať na mieste, keď žijete v takej krásnej časti sveta.

Do roku 2017 a ďalšie problémy s katétrom

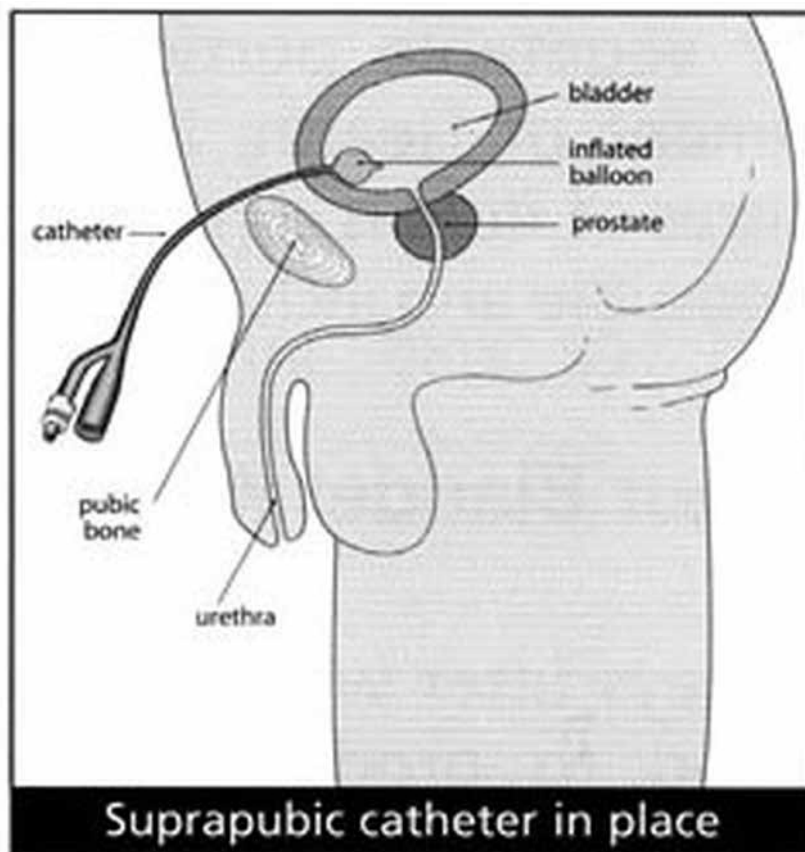
Myslím, že ste už asi pochopili, o čo ide. Sú vzostupy, pády a medzistupne - to platí pre život všeobecne. Pri poranení chrbtice môžu byť pády o niečo nižšie, trvajú dlhšie a môžu byť život ohrozujúce. Vzostupy sú vždy čistou radosťou - aj keď je ich dosiahnutie zložitejšie. V-výšky sú každodenná rutina života a starostlivosť, priateľstvo a práca. A potom je tu vek! S pribúdajúcim vekom môžu veci prestať fungovať tak dobre.

Na jar som začala mať problémy s katétrom. Občas sa zablokoval, ale problém sa len zhoršoval. V apríli vo Francúzsku, keď som kontroloval dom na sezónu, sa mi katéter zablokoval. Bolo šťastie, že som vedel po francúzsky a prišla okresná zdravotná sestra, ktorá katéter vymenila za nechápavého pohľadu posádky sanitky, ktorá ma prišla odviezť do nemocnice. Som rád, že som sa tomu vyhol.

V júni, po služobnej ceste do továrne Williams Grand Prix vo Wantage, sa uprostred noci opäť zablokoval. Moja priateľka Birgit a jej rodina boli v tom čase u nás a museli sme zavolať tím okresnej zdravotnej sestry. Nanešťastie, pri zavádzaní ho pokazili natoľko, že skĺzol až do prostaty, a keď balónik nafúkli, jasne červená krv vystrekla až k stropu. Aby zastavili krvácanie, zabalili ma do bavlnenej prikrývky, ktorá okamžite sčervenala a nasiakla krvou. Zavolali kolegov a nakoniec prišla ďalšia sestra, ktorá katéter vymenila, ale potom som musel ísť sanitkou do nemocnice, kde to lekári vyriešili. Bola to absolútna nočná mora.

V októbri sme mali opakované predstavenie. Prišiel nočný tím, ale opäť zasiahol prostatu, čo si vyžiadalo viac krvi a ďalšiu sanitku. Na pohotovosti som bol niekoľko hodín a, samozrejme, začala sa u mňa prejavovať autonómna dysreflexia a krvný tlak vystrelil na nebezpečnú úroveň. Chrúmal som tabletky, akoby to boli chrumky, aby som nedostal mŕtvicu.

Nakoniec som navštívil konzultanta, ktorý si myslel, že uretrálny katéter spôsobuje príliš veľké škody, a navrhol suprapubický katéter.

Suprapubický katéter

(Prevzaté z www.bladdersafe.org/uploads/5/6/5/0/56503399/spinalinjurycentre.orgurethralcatheter-source.pdf)

Ide o špeciálnu ihlu, ktorá sa vpichne priamo cez brucho do močového mechúra a urobí otvor, ale lekár pri prvom ani druhom pokuse nezasiahol cieľ. Bolo trochu nepríjemné vidieť, ako sa do brucha zabodáva dlhá vec podobná pletacej ihlici - a pozerat' sa na lekára, ako sa snaží zaviesť katéter. Nakoniec ma vzali na sál a dali mi niečo na úplné omráčenie, počas ktorého mi zaviedli dva katétre, suprapubický a môj zvyčajný uretrálny. Na pooperačnom oddelení som sa zobudil a uvidel som svoju opatrovateľku Anitu, ako spí na zemi. Personál oddelenia NHS nemôže vykonávať starostlivosť, ktorú potrebujú ľudia s poranením chrbtice, a neposkytne ani ubytovanie pre špecializovaných opatrovateľov, ktorí môžu túto starostlivosť poskytovať. Chudák Anita.

Po niekoľkých dňoch ma prepustili, ale bol som ako kyborg, z ktorého trčali drôty a kúsky toho či onoho. Ako som už povedal, dno môže byť veľmi nízke, komplikované a život ohrozujúce.

Podarilo sa mi vrátiť do práce na niekoľko týždňov, kým sme sa na Vianoce rozišli. Nechcel som riskovať cestu do Dánska a namiesto toho som išiel ku kamarátovi Paulovi. Vždy rád oslavujem Silvestra, a tak sme si objednali večeru v hoteli v Yorku. York je také krásne mesto a my sme si dali výbornú večeru, plný ohňostroj a dokonca sme sa aj trochu vyšantili na tanečnom parkete. Bol to veľmi potrebný vrchol na ukončenie roka 2017 a príchod roka 2018.

Výlet do Nemecka v roku 2018

Koncom januára 2018 som išla do nemocnice na výmenu druhej suprapubickej instilácie. Konzultanta vystriedal mladší lekár, ale katéter mi zaviedol cez žalúdok až do prostaty - opäť. Ubezpečili ma, že odtok je v poriadku, a poslali ma domov, ale potom sa to všetko zopakovalo ešte v ten istý deň, s krvou a sanitkou uprostred noci. Prežil som väčšinu januára, kým sa problémy s katétrom znovu objavili a nastali ďalšie problémy. Teraz dbám na to, aby všetky katetrizácie vykonával skúsený konzultant. A rovnako ako v prípade tlakových vankúšov som si zaobstaral vynikajúci katéter z USA a odvtedy som bez problémov. Problémy, ktorým sa dá vyhnúť, ma naozaj rozčuľujú, pretože sú práve také: dá sa im vyhnúť.

Môj krstný syn Julian bol v apríli konfirmovaný v Nemecku a ja som tam letel s Anitou. Som rád s Birgit a jej rodinou. Jej manžel Peter je riaditeľom osvetlenia vo Festivalovej sále v Baden-Badene a pozval nás, aby sme ho videli pri práci. Baden-Baden je veľkolepé miesto, krásne kúpeľné mesto. Absolvovali sme prehliadku zákulisia a jeho osvetľovacej galérie. Peter nás požiadal, aby sme sa po

obed na záverečnú generálnu skúšku baletu, a tak sme sa vybrali na dobrý obed a neskôr sme sa vrátili, aby sme zaujali miesto v prvom rade v kruhu. Sledovali sme režiséra, ako robí posledné úpravy, a bolo to ako súkromné predstavenie špeciálne pre nás.

Collioure a Paríž na jeseň

V septembri som odišiel na pár týždňov do Collioure a v októbri do Paríža. Išli sme vlakom, zo Skiptonu na King's Cross a cez St Pancras. Eurostar nás doviezol priamo na Gare du Nord, kde sme vyšli von a zobrali si taxík do nášho hotela. Kým sme čakali, kým taxikár naloží batožinu do taxíka, náhodný chlapík na ulici ma chytil za stoličku a tlačil ma na rampu, pričom ma udrel o bok taxíka a takmer ma prevrátil zo stoličky. Nastal zmätok a krik medzi vodičom a budúcim pomocníkom, ktorý sa vytratil. Ľudia, ktorí pomáhajú bez opýtania, môžu byť veľmi nebezpeční.

Náš hotel na Champs-Élysées bol perfektný a my sme prežili nádherný týždeň v Paríži. Videli sme Víťazný oblúk a Louvre a Anita ma dotlačila až k Notre Dame. Bolo to šesť mesiacov pred požiarom a zastihli sme ho v jeho najlepšom stave. Notre Dame je neuveriteľné miesto a kľúčová časť Francúzska. Cestou späť do hotela sme sa zastavili na výstave postimpresionistov Picassa, Moneta, Maneta a van Gogha. Pri pohľade na van Goghove obrazy zblízka takmer cítiť muky v jeho ťahoch štetca.

Jeden večer sme išli na veľkolepú revue do Lido de Paris na Champs-Élysées a, samozrejme, ja som si dal trojhviezdičkové michelinské jedlo v reštaurácii Le Cinq. Bolo to smiešne drahé, ale bol to fantastický zážitok. Veľmi sa nám páčilo byť turistami počas týždňa v Paríži.

Pokračujúci obchodný rast v roku 2019

V januári 2019 sme sa opäť pustili do práce s množstvom plánov týkajúcich sa francúzskych prenájmov, vývoja nového softvéru a ďalšieho rastu spoločnosti, ktorej sa darilo.

Chceli sme pokračovať v tom, čo sme už robili, ale lepšie, s neustálym vývojom a zlepšovaním. Rozhodli sme sa, že nebudeme robiť žiadne strategické novinky a budeme rásť len organicky. Naše plánovanie do budúcnosti bolo založené na náboře, pretože čím viac opatrovateľov máte, tým väčší potenciál máte.

klientov, ktorých dokážete prilákať. Máme povest' vynikajúcej starostlivosti a spôsob, ako prilákať viac klientov, je ponúkať rovnakú úroveň služieb, ale väčšiemu počtu ľudí.

Noc v opere

S Lindou sme vždy túžili ísť do Kráľovskej opery na poriadnu operu a v januári 2019 sa nám to konečne podarilo. Predtým sme si dali dobré jedlo a večer sme si žili na vysokej nohe. V tomto duchu som sa rozhodla dopriať si izbu v hoteli The Savoy. Nikdy som tam nebývala a ani vo sne ma nenapadlo, že by som mohla. Savoy je fantastické miesto a ja som mal izbu s krásnym výhľadom na rieku. Úroveň služieb bola takmer smiešna. S Lindou sme si dali večeru v Savoy Grill, pretože človek predsa musí, nie? Potom sme išli rovno do opery na *La Traviata*.

Kráľovská opera je úžasná. Interiér je taký, ako by ste očakávali v klasickej opere, samý lesk a lustre. Linda a ja sme boli dicky- sklonené v našich najlepších šatách. Bol to naozaj nádherný večer. Milujem živé vystúpenia a pôjdem aj na pantomímu, aby som videl realitu, ako ľudia spievajú a hrajú naživo. Považujem to za neuveriteľné a byť súčasťou publika je súčasťou tohto zážitku.

Opäť cestujete

V marci prišla Birgit s rodinou z Nemecka. Jej chlapci rýchlo rástli, a keď prišli, vždy som sa snažila vymyslieť, čím ich zamestnať, pretože chlapci chcú vždy niečo robiť. Keď som si spomenul na zábavu, ktorú som zažíval ako chlapec, podarilo sa mi objednať ich na poldennú jazdu na terénnych motocykloch. Nechali sme si to ako prekvapenie až do rána výletu. Chlapci nevedeli, čo majú očakávať, ale keď uvideli zoradené motorky s kombinézami a prilbami, začali poskakovať od vzrušenia. Prežili úžasný deň a myslím, že to bol vrchol ich výletu.

Koncom júla sme išli do Dánska na Lindine narodeniny, na ktoré si prenajala nádhernú spoločenskú miestnosť v krásnom hoteli s výhľadom na more. Bola to pre Lindu nádherná rodinná udalosť a mne bolo ct'ou byť pri tom. Príhovory a piesne boli v dánčine, ale aj tak som sa cítil súčasťou tej skvelej atmosféry. Zostali sme tam týždeň a prežili sme nádherný výlet.

V priebehu rokov som si Dánsko a jeho obyvateľov veľmi obľúbil - je to super miesto. Pri každej návšteve bývam v tom istom hoteli, takže poznám jeho rozmiestnenie, izby a viem, ako sa v ňom pohybovať, čo mi uľahčuje život.

Nasledujúci týždeň sme cestovali naprieč Dánskom, aby sme sa ubytovali u priateľov v krásnom meste Praestoe neďaleko Kodane, a dokonca sme si stihli pozrieť preteky Classic Car Grand Prix v Kodani.

Potom som sa na mesiac vrátil do kancelárie a potom som sa s Anitou vybral na rýchly výlet na Slovensko. Potom som odišla do Francúzska, kde som si užila zvyčajnú zmes práce a zábavy. Počas nášho výletu bolo krásne počasie a my sme si oddýchli pri prácach okolo domu, chodili sme na dobré jedlo a užívali si neskoré jesenné slnko.

Na Vianoce 2019 som bola v Anglicku a tešila som sa na rok 2020, ktorý znel ako dobrý, zaoblený rok! Málokto z nás to vedel.

Pandémia a ďalšie obdobie január 2020 až december 2022

Rocková klasika v roku 2020

Keď som začiatkom roka 2020 blúdil po internete, objavil som skupinu Classic Rock Show. Keďže ide o coververzie, hrajú všetky rockové hymny zo 60., 70. a 80. rokov - veľa Dire Straits, Rainbow, Deep Purple, nejaké Queen a ďalších velikánov. Všimol som si, že vo februári 2020 hrajú koncert v Leeds, a rozhodol som sa, že musím ísť. V ten večer sme vyrazili do divadla uprostred Leedsu, dali sme si jedlo v divadelnej reštaurácii a zažili skvelý rockový večer. Prvú polovicu koncertu tvorili skladby zo začiatku 60. rokov a v druhej polovici sa kapela pustila do všetkých klasických rockových skladieb. Nechápem, ako sa im podarilo urobiť také dobré covery klasiky, ale predviedli skvelú šou.

Marrákeš a prílivová vlna Covid

Celý život som chcel ísť do Marrákeša v Maroku a koncom roka 2019 som sa rozhodol naplánovať si cestu. Podľa toho, čo som o Marrákeši čítala a počula, vyzeralo mesto nádherne a ja som túžila zažiť vzrušenie severoafrického bazáru. Rezerváciu som uskutočnil prostredníctvom miestnej cestovnej kancelárie pre zdravotne postihnutých a zistil som, že človek v kancelárii býval v hoteli, ktorý som si vybral, a vrelo mi ho odporučil. Hotel sa nachádza v pešej vzdialenosti od starého mesta a má veľkú záhradu, kde si môžete oddýchnuť od ruchu mesta. Rezervoval som si týždeň od 21. do 28. marca 2020. Počas februára šumenie Covidu rýchlo naberalo na obrátkach a keď sme sa blížili k polovici marca, prílivová vlna sa prehnala svetom. Okrem oveľa širších obáv som sa začal obávať aj o cestu. Sledoval som vládne odporúčania týkajúce sa cestovania do

Maroko a nakoniec sa rozhodol zrušiť let práve vtedy, keď boli všetky lety do Maroka a z Maroka zastavené. Našťastie sa na to vzťahovalo moje cestovné poistenie, hoci trvalo šesť mesiacov, kým som dostal peniaze späť.

Potom sme bezhlavo narazili do Covidu. Prišiel ako hurikán a bol strašný pre Origin a podniky poskytujúce starostlivosť všeobecne. Môžem úprimne povedať, že som nikdy v živote tak tvrdo nepracoval. Tím v kancelárii bol a je úžasný. Mali sme opatrovateľov, ktorí ochoreli, iní nemohli vstúpiť do krajiny a všetci nemali žiadne osobné ochranné prostriedky - žiadne gumené rukavice, masky ani zástery. Naši klienti na nás kričali, aby sme si ich zaobstarali, ale OOP neboli dostupné nikde na svete.

Medzitým sme sa snažili všetko vyriešiť. Nemali sme s ničím podobným predchádzajúce skúsenosti a zdalo sa, že usmernenia sa neustále menia. Čo robiť? Mala som strach, že opatrovateľka podá klientovi Covid a ten klient zomrie. Požiadali sme opatrovateľov, aby s klientom zostali dva alebo tri mesiace namiesto zvyčajných dvoch týždňov, čo sa im úžasne darilo. Niektorí zostali ešte dlhšie a vzdali sa svojho života a domova. Bolo to hlboko dojímavé. Obete, ktoré naši opatrovatelia prinášali, boli neuveriteľné. Všetci sa báli, že chytia Covid, zatiaľ čo manažéri starostlivosti sa ponáhľali a snažili sa udržať všetko pohromade.

Mal som vlastné obavy, pretože som si uvedomoval svoju zvýšenú zraniteľnosť voči Covidu, ale zároveň som si uvedomoval veľkú zodpovednosť, ktorú sme s Lindou niesli za udržanie spoločnosti v chode počas pandémie. Môj posledný deň v kancelárii bol 16. marec a v júni som sa už opäť začal objavovať, ale na apríl a máj si veľmi nepamätám, pretože boli akoby rozmazané. Kam sa podeli tie mesiace? Vládne nariadenia sa v roku 2020 neustále menili a niekedy hraničili so smiešnosťou. Ako sa v opatrovateľskom biznise riadi systém dovolení? Šialene! Zvládli sme to až do Vianoc 2020. Zvyčajne som v tomto ročnom období spoločenská beštia, ale my sme sa rozhodli pre pokojný oddych v miestnom hoteli, len aby sme zmenili prostredie.

Ďalšie problémy v roku 2021, len horšie

Vstúpili sme do roku 2021 a šialenstvo pokračovalo. Bol to iný druh šialenstva a akosi horší, ak to má nejaký zmysel. Neuveriteľná pracovná záťaž pokračovala, ale nebola iná možnosť ako pokračovať.

Pozitívnejšie je, že v marci charitatívna organizácia Back Up, ktorá sa venuje poraneniam chrbtice, vyzvala všetkých svojich priaznivcov, aby sa zúčastnili

sponzorovaného behu s cieľom získať finančné prostriedky. Anita sa rozhodla túto výzvu prijať a ja som sa, samozrejme, ponúkol, že ju budem sponzorovať. Ona .

dostala medzi zuby a počas marca zabehla za 31 dní sotva uveriteľných 475 míľ/766 km, pričom vykonávala náročnú prácu na plný úväzok.

S Anitou, 2021

Ak poviem, že som bol ohromený, je to veľmi slabé slovo. Bol som tiež oveľa chudobnejší! Keďže v tom čase všetci pracovali z domu, výzva celkovo vyzbierala oveľa viac peňazí, než sa očakávalo, čo bol v inak znepokojujúcich časoch obrovský bonus.

V práci sme robili všetko pre to, aby sme získali čo najviac zamestnancov, čo je kľúčom k poskytovaniu kvalitných služieb našim klientom a k rastu spoločnosti. Kvôli nariadeniam Covid nemohol nikto vycestovať z Austrálie alebo Nového Zélandu, čo odrezalo dôležitý zdroj potenciálnych opatrovateľov. Okrem toho od júla 2021 zmeny v imigračnom zákone Spojeného kráľovstva po brexite znemožnili nábor kohokoľvek z EÚ. Namiesto zvyčajného tucta ľudí na našich kurzoch sme teraz mali len dvoch alebo troch. Je to nemožná situácia, ktorá výrazne ovplyvňuje služby, ktoré sme tak hrdo poskytovali.

Rôzne agentúry lobovali v parlamente, ale nedokážeme vládu presvedčiť, aby sa týmto problémom zaoberala. Napísal som BBC a každý týždeň som kontaktoval reportérov, pretože s 30 rokmi v tejto oblasti a jedinečným

chcem prispieť svojím hlasom k presadzovaniu zmien a riešení. Poradný výbor pre migráciu pripravuje správu o problémoch s náborom zamestnancov v našom odvetví a vláda čaká na jej závery, aby mohla odôvodniť zmenu imigračnej politiky pre opatrovateľov. Samozrejme, poradný výbor pre migráciu poznal odpoveď už pred začatím správy - že musíme opäť prijímať pracovníkov z EÚ.

Bolo a stále je to tam ťažké. Počas Covidu sme museli znížiť počet klientov o 20 až 30 %, pretože sme neboli schopní zabezpečiť krytie. Niektorí klienti boli nútení najímať si súkromníkov, čo však so sebou prináša veľmi vysoké riziko v oblasti kvality. V rámci náborových kampaní v Spojenom kráľovstve robíme, čo môžeme, a naša spoločnosť sa snaží rozšíriť možnosti získavania nových ľudí. Situácia sa trochu zlepšila, keď vláda zaradila opatrovateľských pracovníkov na "zoznam nedostatkových profesií", ktorý umožňuje zamestnávateľom sponzorovať zahraničných kandidátov na pracovné víza. Spoločnosť Origin sa prihlásila na medzinárodné sponzorské víza hneď, ako sme to mohli urobiť, a hoci je to veľmi drahé (4 000 libier na kandidáta), začali sme opäť dosahovať určité úspechy pri náboře.

Linda a ja sme opatrní, pokiaľ ide o firemné financie. "Nechaj si trochu vlny na chrbte," radil mi vždy Jeff Hindley. Udržiavame spoločnosť relatívne bohatú na hotovosť, investujeme do dlhodobej budúcnosti a na financovanie rastu nepoužívame bankové úvery. Mohli sme len dúfať, že nás naša stratégia dovedie do konca.

Doma

Nemám žiadne vlastné tvorivé alebo umelecké schopnosti, ale mám veľa nápadov a keď sa mi raz nejaký nápad alebo projekt dostane do hlavy, som ako pes s kosťou a nepustím ho, kým nie je hotový. Táto tvrdohlavosť ma zaviedla do všelijakých podivných a úžasných červích dier a objavila som špecialistov na všeličo. V priebehu rokov som si napríklad objednal mnoho ručne vyrobených vecí na mieru, od nábytku až po koženú zatemňujúcu roletu a dve vonkajšie sochy z leylandií, ktoré boli odstránené z mojej záhrady.

Socha stromu

Socha stromu

Na základe nápadu môjho priateľa som si najnovšie nechal vyrobiť obrovské priehľadné tienidlo na lampu na mieru. Hoci je to zaujímavé a dostanem presne to, čo chcem, tieto projekty trvajú celú večnosť a stoja oveľa viac, ako som predpokladal! Sú však zábavné.

Opäť odchádzam

Tak ako väčšina ľudí, aj ja som sa tešil, že po zrušení obmedzení budem môcť opäť odísť. Obaja s Anitou sme boli veľmi unavení a v lete sme strávili nádherný týždeň v Pitlochry v Škótsku. Dostali sme sa aj do Collioure. Podarilo sa nám dokončiť väčšinu potrebnej administratívy vrátane nájdenia novej prenajímateľskej spoločnosti a údržbára. Podarilo sa nám nájsť si čas aj na oddych a čo najviac sme si užili jedla a vína južného Francúzska.

Potom sa však karta obrátila. Anita sa v októbri vrátila domov a pri orezávaní stromu spadla z rebríka. Odviezli ju do nemocnice a prvotné vyšetrenie ukázalo tri zlomené rebrá a možnú zlomeninu chrbtice. Svoju mieru obáv dokážem len ťažko opísať. Po niekoľkých strašných hodinách ďalšie vyšetrenie ukázalo mierne odštiepenie dvoch stavcov, takže, milosrdne, žiadne poškodenie miechových nervov.

Potom musela stráviť niekoľko týždňov v nemocnici a následne sa tri mesiace zotavovala doma. Táto nehoda prekazila mnohé jej plány a je ťažké pozerieť sa na to, keď je taký blízky priateľ a kolega v nemocnici. Cítila som sa zbytočná, keď som nemohla nijako pomôcť.

Moje 60. narodeniny

Keďže sa blížili moje 60. narodeniny, bol som odhodlaný ich osláviť. V decembri 2021 bolo veľa reštaurácií zatvorených, a tak som skúsil myšlienku súkromného kuchára. Po chvíli pátrania som narazil na Alexa Bearda, ktorý sídli tu v Lake District. Pracoval v mnohých špičkových reštauráciách a vzhľadom na jeho povest' som nebol optimistický, či mi bude môcť pomôcť. Keď som mu však zavolať, bol voľný a ochotný prísť a vykonať prácu v určený víkend. Rozhodol som sa pozvať tucet svojich priateľov na špeciálnu večeru. Bavili sme sa pri vymýšľaní menu a vína a ja som bol vďačný za pomoc mnohých ľudí pri zvládnutí jemných detailov organizácie večierka.

Veľký deň nastal, ale kvôli pravidlám Covid-19 sa Lindin priateľ Kim na poslednú chvíľu nemohol dostaviť, takže nás bolo o jedného menej. Anita sa, samozrejme, stále zotavovala po páde a ja som bola smutná, že sa k nám nepridá. V polovici dopoludnia však prišiel doručovateľ s balíkom. Po otvorení sa ukázalo, že ide o niečo naozaj výnimočné - fľašu talianskeho červeného vína Barbaresco z roku 1961. Bolo to od Anity a bolo to nádherné a veľkorysé prekvapenie. Rozhodli sme sa, že si ju necháme v bezpečí, aby sme ju mohli spoločne osláviť po jej návrate do Anglicka v novom roku.

Večer sa všetko zladilo a celý večer bol dokonalý - jedlo, víno a konverzácia sa skvele niesli.

Na oslave mojich 60. narodenín s Lindou, Richardom a Lisou, 2021

Všetci si výborne rozumeli a je neuveriteľné, ako Alex a jeho tím pripravili také úžasné jedlá v mojej malej domácej kuchyni. Bol to úžasný spôsob, ako stráviť moje 60. narodeniny s mojimi najdrahšími priateľmi.

Do roku 2022

Rok 2022 sa začal s nádejou, že predchádzajúce dva neskutočné roky Covidu sa rozplynú v pamäti a život pôjde normálnejšie dopredu.

Táto nádej trvala až do 25. januára, keď sa rutinná výmena katétra zvrtila. ... opäť. Ani teraz nechápem, ako mohlo nezavedenie môjho katétra normálnej veľkosti a nutnosť použiť menší katéter spôsobiť taký šialený sled udalostí. Napriek tomu som si v prvých dňoch po výmene katétra všimol len to, že som mal v močovom mechúre väčší nepríjemný pocit ako zvyčajne a že som cez deň menej močil a v noci viac.

Anita sa vrátila do práce, ale stále bola stuhnutá a ubolená. Naplánovali sme si, že v sobotu vypijeme moju narodeninovú fľašu vína. Keď som v to ráno vstávala, nečakane mi prudko klesol krvný tlak a usadenie na vozík bolo veľmi ťažké. Zvyšok dňa prebehol v poriadku, víno sme si vychutnali s výbornými steakmi a ja som išiel spať s pocitom príjemného opojenia.

Na druhý deň som mala taký nízky tlak, že som nebola schopná vstať z postele - takmer som omdlela, aj keď som ležala, a vedela som, že mám problém. To bol začiatok pekelných mesiacov.

V pondelok ráno sa mi krvný tlak tak prudko zvýšil, že som sa rozhodol, že potrebujem naliehavú lekársku pomoc a bol som prijatý do nemocnice v Lancsteri. O dva neuspokojivé dni neskôr ma prepustili, ale o 24 hodín neskôr ma prijali znova. Zdalo sa, že nikto nevie, čo je príčinou tohto problému, ani čo s tým robiť. Ďalšia výmena katétra veľmi nepomohla, ale po 10 dňoch ma opäť prepustili. Doma som zostal v úzkom kontakte so svojou spinálnou jednotkou. Lekári identifikovali problém ako "chronickú autonómnú nestabilitu". Zjednodušene povedané, výmena katétra naštrbila už aj tak krehký stabilný mechanizmus môjho tela na udržiavanie stabilného krvného tlaku. Žiadne lieky nezaberali. V skutočnosti sa situácia ešte zhoršila a krvný tlak sa v priebehu niekoľkých minút prudko menil.

Začiatkom marca sa situácia stala kritickou, keď som skutočne omdlela v spánku. Keď som sa začal preberať, zistil som, že nemôžem hovoriť ani zavolať Moniku, moju vtedajšiu opatrovatel'ku. Bola to desivá situácia. Nakoniec sa mi podarilo nájsť spôsob, ako ju upozorniť, a ona okamžite zavolala záchranku. Kým prišli, bol som opäť v bezvedomí a tentoraz som skončil na kardiologickom oddelení v nemocnici Airedale. Na druhý deň som sa zobudil a predom mnou stáli traja konzultanti, krčili ramenami a priznávali: "Je to príliš zložité - nevieme, čo robiť."

To som nepotreboval počuť. V spolupráci s mojou spinálnou jednotkou vyskúšali rôzne lieky, ale počas nasledujúcich dní to môj krvný tlak bral ako signál, aby som sa zbláznil. Bol som napojený na monitor krvného tlaku 24 hodín denne a najextrémnejšie čísla, o ktorých som vedel, boli najnižšie 51/28 a najvyššie 277/188. Opakujem, že normálny krvný tlak je 120/80. Jediná liečba, ktorú mali, bola zmena uhla mojej postele (hlava hore/hlava dole) podľa čísel na monitore, ale to bol menej ako účinný spôsob riešenia takejto kritickej situácie. Na jednej strane som bol vystavený riziku, že z hypernízkeho krvného tlaku zomriem, a na druhej strane, že utrpím mŕtvicu a/alebo zlyhanie srdca. Žil som (len) na hrane.

Ubehli zdanlivo nekonečné dni. Existoval som v rámci nemocničnej rutiny - je to zvláštne, ale človek takmer vypne a nechá veci okolo seba diať sa s malým pocitom kontroly. Život v nemocnici nie je ako život doma, kde si vyberáte, ako bude každý deň prebiehať.

Nakoniec niekto diagnostikoval skutočné problémy - nízku hladinu soli v krvi/hyponatriémiu a úplné autonómne zlyhanie - a narazil na liečbu, ktorá zastavila zhoršovanie stavu. To a ďalšia výmena katétra mi pomohli zmeniť názor na katétre a krvný tlak. Krátko na to som bol prepustený a mohol som ísť domov.

Moja rekonvalescencia bola pomalá, ale počas nasledujúcich týždňov a mesiacov sa môj stav neustále zlepšoval.

V júli sa objavil ďalší problém. Na vozíku som sa nešikovne pošmykol, stratil som rovnováhu a spadol som na bok. Uff, nespadol som z vozíka, ale poriadne som si vyvrtol ľavé stehno a bok.

Samozrejme, okamžite som sa obával, že som si mohol zlomiť nohu, ale nemal som žiadny opuch ani začervenanie a držal som si palce. O niekoľko dní neskôr sa však príznaky prejavili výraznejšie a ja som vedel, že by som mal ísť na vyšetrenie. Po

po šiestich hodinách čakania na nemocničnom vozíku röntgen potvrdil, že som si skutočne zlomil krčok guľového kĺbu ľavého bedrového kĺbu. To znamenalo, že som potreboval výmenu bedrového kĺbu. Bez toho by som sa naozaj zaobišiel, okrem všetkého ostatného...

Občas, len občas, sa však stane, že mrak má aj strieborný okraj.

"Stáva sa, že sa niečo stane" a myslel som si, že nemám inú možnosť, ako sa pripraviť na operáciu na druhý deň, takže keď sa chirurg objavil v normálnom oblečení a povedal, že sa chce pred operáciou porozprávať, bol som dosť prekvapený. Začal mi vysvetľovať plusy a mínusy výmeny bedrového kĺbu a potom sa odmlčal a povedal: "Ale musíme si položiť otázku: aké sú dôvody na túto operáciu?" Čakal som. "Majú znížiť bolesť a pomôcť mobilite, aby pacient mohol chodiť po tej nohe bez bolesti. Teraz, pán Henry, necítite bolesť a nemôžete chodiť - aký by teda bol dôvod podstúpiť takú závažnú operáciu?"

To bolo úplne neočakávané. "Máte pravdu, doktore," povedal som, "ale čo radíte?"

Ďalej vysvetlil, že keďže ide o malú prasklinu, opuch sa zmierni a kosť sa dostatočne zosieťuje pre život na vozíku, pričom sa nezvýši riziko vyklbenia. "Je to na vás," povedal. "Nemôžem vám povedať, čo máte robiť."

Rozhodol som sa nepodstúpiť výmenu bedrového kĺbu, na čo mi chirurg okamžite povedal, že som sa rozhodol správne, a tak som 36 hodín po prijatí so zlomeným bedrovým kĺbom opustil nemocnicu stále so zlomeným bedrovým kĺbom a bez akejkoľvek liečby. Vitajte v Petovom protiintuitívnom svete. Naučil som sa očakávať neočakávané.

A ako čerešnička na torte

Ako som už spomínal, o návšteve nádherného červeného mesta Marrákeš som sníval od detstva. Epidémia Covid-19 ma prinútila zrušiť rezervovanú cestu v roku 2020 a až v máji 2023 som tam konečne prišiel. Po mesiacoch dobrého zdravia a normálneho života sa moja dlho plánovaná cesta do Maroka konečne stala skutočnosťou.

Mešita Koutoubia

Zadná ulica

Marrákešský trh

S Anitou v hoteli

Na celý týždeň som si naplánoval rôzne výlety so sprievodcom z nášho krásneho hotela. Dovolenka bola ako sen: preskúmali sme námestia a mešity, exotické šialenstvo súkov a bazárov; videli sme ťavy na rohoch ulíc, ochutnali sme jedlo, relaxovali pri bazéne a vychutnávali si pokojné večere v hoteli.

Po návrate z Marrákeša pokračoval rok 2023 vo svojej veselej ceste s ďalšími úspechmi, každodennými výzvami a konečnou radosťou a uznaním života doma. Teraz, keď prekračujem šesťdesiatku, sa musím pozrieť do budúcnosti.

Pohľad do minulosti aj budúcnosti

No a čo teraz?

Áno, urobil som niektoré veci, ktoré som nemal, napríklad som sa pred rokmi ponoril do Temže, a nemám inú možnosť, ako žiť s tým, čo mi bolo rozdané. Mám poranenú chrbticu a tak to je, bez ohľadu na to, ako veľmi si metaforicky dupem nohami alebo mávam rukami.

Môj život pred nehodou, počas nej aj po nej bol plný extrémnych vzostupov a extrémnych pádov a nikdy nebol nudný. Spomienky sú neuveriteľné.

Bez pomoci mojich opatrovateľov/opatrovateliek by som nedokázala a ani nemôžem nič urobiť. Nič bez Gudrun, Katherine, Birgit, Tristana, Nathana, Sophie, Shauna, Elsbeth, They, Sabiny, Amelie, Cornelie, Sarah, Maren, Anity, Beaty, Istvána a všetkých ostatných. Bez nich by nič z tohto života po roku 1988 nebolo m o ž n é ; pravdepodobne by som bol mŕtvy.

Keď trávite toľko času spolu so svojím opatrovateľom, dobre sa poznáte z každodenného rozprávania. Okrem toho si počas väčšiny víkendov dávame záležať na tom, aby sme jeden večer pripravili niečo špeciálne na večeru. Pri jednom alebo dvoch nápojoch, možno fľaši vína a hudbe, ktorá hrá počas varenia a spoločného stolovania, sa môžeme jednoducho porozprávať ako ľudia - pričom zdravotné postihnutie a opatrovateľská práca nie sú nikde vidieť. Nádherné chvíle.

Ďakujem vám všetkým za pomoc pri obnove môjho života a za to, že ste mi otvorili svoju myseľ pre vaše životy z celého sveta.

Viem tiež, že bez ohľadu na to, akí dobrí sú moji opatrovatelia, ako sú prispôsobení mojim potrebám alebo akými dobrými priateľmi sa stanú, je nevyhnutné, že jedného dňa odídu. Čím sú lepší a čím dlhšie zostávajú, tým viac ľutujete ich prípadný odchod. Je to také dobrodzenie, keď sa s niekým môžete podeliť o spomienky a povedať: "Pamätáš si na toto alebo na to, ako sme tam boli?". To, že máte históriu spoločných zážitkov, znamená veľmi veľa.

Anita Balická zo Slovenska je opatrovatelka, ktorú mám najdlhšie od mojej nehody, a je jedna z najlepších. Vydržala so mnou už viac ako sedem rokov, s prestávkami a prestávkami, a spoločne sme prešli cez ťažké a ťažké chvíle; bude to strašná rana, keď nakoniec odíde.

Počítam, že od roku 1988 mi každý kalendárny rok pomáhalo 5 až 10 úplne nových opatrovateľov. Aj 5×35 rokov je veľa opatrovateľov. Každý z nich bol vyškolený, ale každý nový opatrovateľ potrebuje čas, aby sa naučil moje zvyky a spoznal ma: ako si mám obliecť ponožky, ako mám ísť na toaletu, ako sa mám premiestňovať, ako mám rád čaj, kde sú obchody, ako šoférovať auto. A niekedy, ak mám byť úplne úprimný, to začína byť únavné. Najhorší beh, aký som kedy zažil, bolo šesť opatrovateľiek za osem dní a v septembri 2020 som mal štyri za šesť dní. Niekedy sa jednoducho niečo pokazí a môže to byť dosť zúfale. Som už starší, ale noví opatrovatelia bývajú mladší a teraz, keď mám 60 rokov, je pre mňa ťažšie vybudovať si rovnaký vzťah s niekým, kto má 20 alebo 40 rokov, ale taká je realita poranenia miechy.

Ako predajca musíte byť neoblomný optimista a dúfať, že všetko dobre dopadne. Podobne je to aj so životom zdravotne postihnutej osoby. Po úraze som sa musel naučiť žiť inak. Veci trvajú *oveľa* dlhšie a mne neostávalo nič iné, len si na to zvyknúť. Ak niečo nemôžem zmeniť alebo urobiť, snažím sa nefixovať sa na to a neprepadnúť depresii - ale, bohužiaľ, nie je to ľahké. Namiesto toho robím, čo môžem, a robím to najlepšie, čo viem, pričom akceptujem, že niektoré veci nemôžem ovplyvniť.

Niekedy sa okolnosti zmenia a mne nezostáva nič iné, len si vytvoriť nové spôsoby, čo môže byť zničujúco ťažké.

Keď sa obzriem späť, jedným z najťažších období bolo, keď ma opustila priateľka Lauren. Zachránila mi život a dala mi dôvod žiť, a keď sme sa rozišli, mal som pocit, že si so sebou berie aj moju budúcnosť. Ale rodičia, priatelia a zamestnanie mi pomohli prežiť a nasmerovali ma na cestu vpred. Odvtedy boli aj iné dievčatá, ale žiadny z tých vzťahov nevydržal. Ak sa do niektorej bezhlavo zaľúbim a ona sa zaľúbi do mňa, budem rád, ale ak nie, potom to pre mňa bude život slobodného mládenca bez nôh a fantázie.

Je to zvláštny pocit, ale moje zranenie je teraz faktom môjho života, rovnako ako to, že mám hnedé oči. Dnes som už dlhšie na vozíku, ako som bol schopný... núti to človeka premýšľať.

V priebehu rokov sa mi v mysli zapísali rôzne frázy, ktoré vystihujú moje myšlienky o tom, koľko úsilia je potrebné vynaložiť každý deň, keď žijete s komplexným postihnutím. Tu sú niektoré z nich:

"Urobte to hneď.

"Čo ťa nezabije, to ťa posilní" - ak si to vyložíte správne.

"Je príliš ľahké vzdať sa.

"Neviem sa vzdať. "Nájd

spôsob alebo si ho vytvor.

"Snaž sa viac.

"Nič nepredpokladajte.

"Nikdy sa nevzdávajte. Nikdy, nikdy, nikdy.

Snažím sa nevenovať pozornosť svojmu postihnutiu. V priebehu rokov som zažila niekoľko obrovských vzostupov a pádov (v skutočnosti som mala možnosť nazvať túto knihu *Prežiť svoj život*), ale mala som aj dlhé obdobia stabilného, dobrého zdravia a mala som to šťastie, že som mohla robiť úžasné veci. Dúfam, že sa mi teraz podarí udržať si zdravie na pomerne stabilnej úrovni, pretože je to obrovský rozdiel - tak môžem jednoducho žiť svoj život. Keď sa vám zhorší zdravie, ste nútení sa naň sústrediť a trčať v nemocnici alebo na lôžku ma zúfalo frustruje. Ale ako každý iný, musíte sa s tým jednoducho vyrovnat' a počas zotavovania musíte stále premýšľať, pracovať na tom a rozprávať sa s ľuďmi.

Mám to obrovské šťastie, že mám za blízkych priateľov niekoľko veľmi dobrých ľudí. Ďakujem vám všetkým za to, že ste takí, akí ste, a za vašu pomoc v niektorých veľmi temných časoch. Keďže pracujem menej, dúfam, že sa s vami budem stretávať častejšie.

Teraz sme dostali spoločnosť Origin späť na úroveň, na ktorej sme boli pred spoločnosťou Covid, a teraz je čas znížiť moje pracovné zaťaženie. Hovorili sme o tom už dlho, ale

teraz je čas to uskutočniť. Origin už nie je závislý na mne osobne a ja sa musím stiahnuť, pretože nemôžem pracovať večne. To, že sa nebudem podieľať na každodennom chode, bude pre mňa - a možno aj pre Origin - dobré a poskytne mi to väčšiu flexibilitu na iné veci. Zatiaľ však netuším čomu.

Ak som spoluzakladaním spoločností Origin a Kensgriff Care aspoň trochu pomohol zlepšiť životy ďalších ľudí s poranením chrbtice, potom ma to veľmi teší. V priebehu rokov som vďaka svojmu postihnutiu stretol vo svete poranení chrbtice mnoho úžasných ľudí - iných zranených, našich klientov, lekárov, zdravotné sestry a ďalších. Túto česť som mal len ja.

Slovami sa nedá jednoducho opísať moja hrdosť na spoločnosť Origin, na to, čo je, čo robí, a čo je najdôležitejšie, ako spoločnosť robí to, čo robí pre ľudí s poranením chrbtice. Je to pre mňa oveľa viac ako len opatrovateľská agentúra - má v sebe určitý magický pocit, ktorý pramení z toho, že rovnako zmýšľajúci ľudia šťastne pracujú na dosiahnutí spoločného cieľa: byť najlepším poskytovateľom opatrovateľských služieb pre ľudí s poškodením miechy a zároveň poskytovať najlepšie pracovné skúsenosti pre naše kancelárie a opatrovateľské tímy. Ľudia v týchto tímoch, teraz aj v minulosti, sú jedni z najlepších, akých som kedy stretol.

A nakoniec...

"Nepozerajte sa späť, pozerajte sa dopredu - v tomto smere sú možnosti, nie výčitky.

Túto knihu som napísal na základe záujmu a povzbudenia ľudí. Dúfam, že som ukázal, že je možné žiť a žiť dobre, aj keď inak, po tom, čo sa tragédia ozve, hoci dostať sa k tomu nebolo vôbec jednoduché.

Čo si myslím o tom všetkom, čo sa stalo? Aj keď som o tom veľa premýšľal, je ťažké to vyjadriť slovami - je to zmes smútku, ľútosti, strachu, obáv, nedôvery, úžasu, spokojnosti, vďačnosti a uznania.

Nechcem súcit ani ľútosť a dúfam, že tieto memoáre nevyznievajú ako veľké "Ja som..." Som to len ja, kto každý deň robí to najlepšie, čo vie.

Extrémy v mojom živote odo mňa vyžadovali, aby som hlboko vo svojom vnútri našiel silu, o ktorej sa mi ani nesnívalo. Získal som mnoho, mnoho lekcií o živote, o sebe a o iných ľuďoch. Prostredníctvom priateľov som sa tiež nakazil vážnym prípadom *radosti zo života*.

Som si istý, že toto hrozné zranenie zo mňa urobilo lepšieho človeka. Rozvážnejším, sústredenejším, odhodlanejším, trpezlivejším, odolnejším, vdáčnejším, vytrvalejším, chápavejším

a nie tak zahľadený do seba. Neodporúčam však, aby ste si zlomili krk ako prostriedok sebazdokonaľovania.

Milujem byť nažive.

Milujem, keď nie som chorý, nemám bolesti ani mi nie je zima.

Milujem dobrých priateľov, dobré jedlo a dobré víno - ideálne je, keď si ich vychutnávam n a r a z .

Milujem čerstvý vzduch v pľúcach, premýšľanie, krásny výhľad, čítanie, zamestnanie, cestovanie, dni strávené doma, nečakaný úsmev, radosť z jednoduchých vecí.

Mám rada veci, na ktoré sa môžem

tešiť. Teším sa na každý deň.

Na tejto dlhej a neistej ceste, ktorá je niekedy plná nebezpečenstiev a ťažkostí, mám dve možnosti: venovať sa životu alebo umieraniu. Každý deň si vyberám, že budem žiť, a dúfam, že budem žiť a užívať si plnohodnotný, zdravý a šťastný život. A keď smrť nakoniec zavolá moje meno, dúfam, že sa budem môcť usmievať späť a snívať o tom, že vo večnosti je šanca, slovami piesne, *Walking on Sunshine*.

